MASTER
NEGATIVE
NO. 94-82115-4

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright law of the United States (Title 17, United States Code) governs the making of photocopies or other reproductions of copyrighted materials including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the law, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that the photocopy or reproduction is not to be "used for any purpose other than private study, scholarship, or research." If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

The Columbia University Libraries reserve the right to refuse to accept a copying order if, in its judgement, fulfillment of the order would involve violation of the copyright law.

Author:
Dinger, W.N.

Title:
Handleiding tot de beoefening van het...

Place:
Amsterdam

Date:
1891

94-8211S-4
MASTER NEGATIVE #

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DIVISION

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

ORIGINAL MATERIAL AS FILMED - EXISTING BIBLIOGRAPHIC RECORD

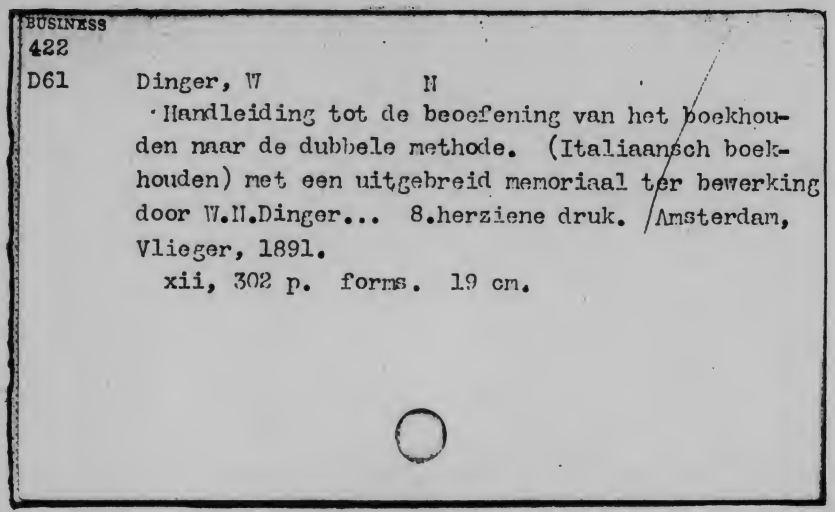
BUSINESS
422
D61 Dinger, W N
·Handleiding tot de beoefening van het boekhouden naar de dubbele methode. (Italiaansch boekhouden) met een uitgebreid memoriaal ter bewerking door W.N.Dinger... 8.herziene druk. Amsterdam, Vlieger, 1891.
xii, 302 p. forms. 19 cm.

RESTRICTIONS ON USE:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm REDUCTION RATIO: 12:1 IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 6-8-94 INITIALS: PB

TRACKING # : MSH 01426.

FILMED BY PRESERVATION RESOURCES, BETHLEHEM, PA.

BIBLIOGRAPHIC IRREGULARITIES

MAIN ENTRY: Dinger, W. N.

Handleiding tot de beoefening van...

Bibliographic Irregularities in the Original Document:

List all volumes and pages affected; include name of institution if filming borrowed text.

_____ Page(s) missing/not available: _____

_____ Volume(s) missing/not available: _____

_____ Illegible and/or damaged page(s): _____

__X__ Page(s) or volume(s) misnumbered: page 256 misnumbered as 56

_____ Bound out of sequence: _____

_____ Page(s) or volume(s) filmed from copy borrowed from: _____

_____

_____ Other: _____

_____

TRACKING#: MSH01426

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

PM-MGP 13″x18″
METRIC GENERAL PURPOSE TARGET
PHOTOGRAPHIC

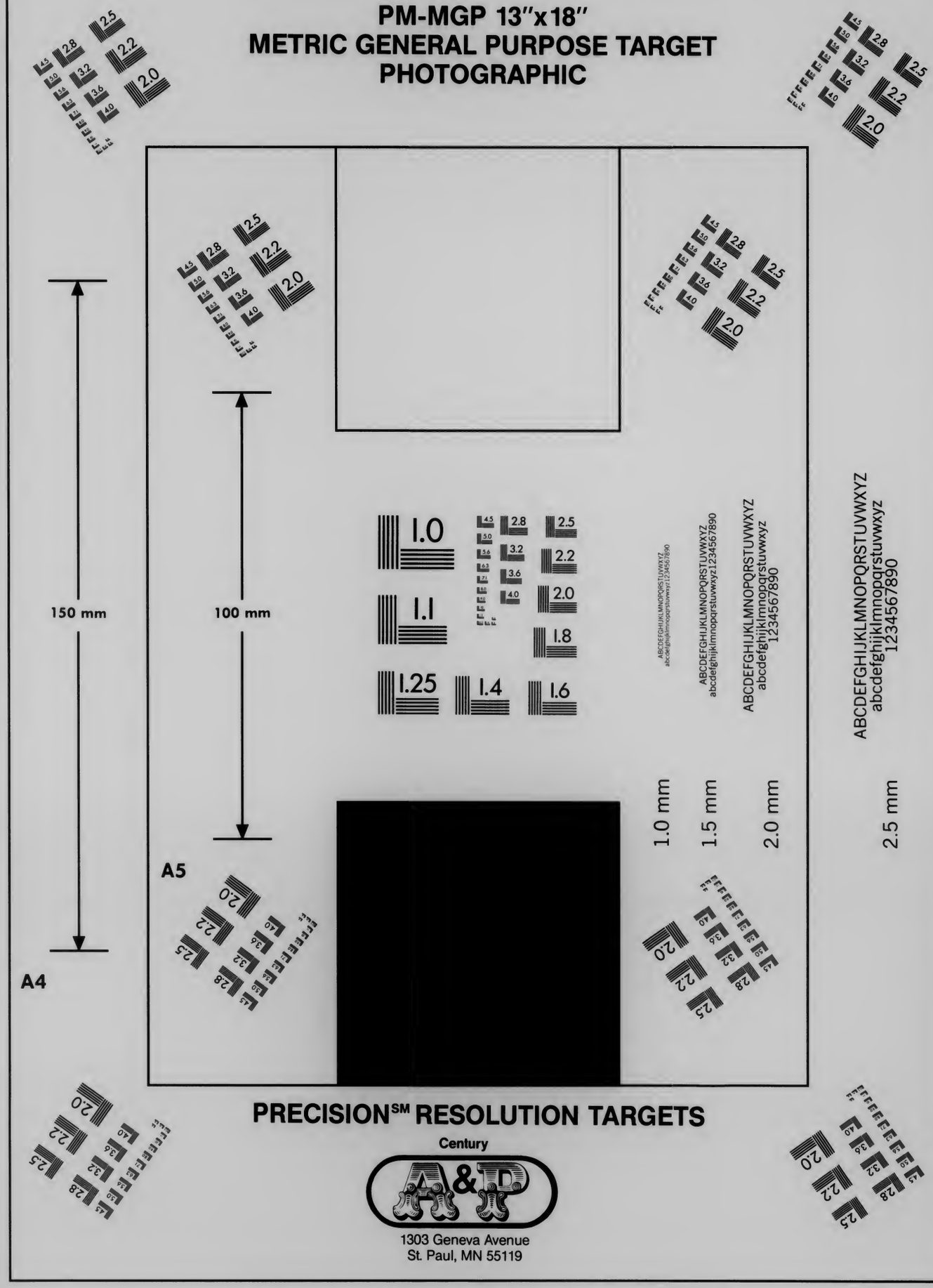

PRECISION℠ RESOLUTION TARGETS

Century

A&P

1303 Geneva Avenue
St. Paul, MN 55119

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

4.5 mm

3.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

D422 D6

Columbia University
in the City of New York
LIBRARY

School of Business

The Montgomery Library
of
Accountancy

HANDLEIDING

TOT DE

Beoefening van het Boekhouden

NAAR DE DUBBELE METHODE.

(ITALIAANSCH BOEKHOUDEN)

MET EEN UITGEBREID MEMORIAAL TER BEWERKING,

DOOR

W. N. DINGER,
Leeraar aan de Handelsschool te Amsterdam.

Achtste herziene druk.

AMSTERDAM,
J. VLIEGER.
1891.

Mont
27-21540

D422
D61

Gedrukt bij G. J. THIEME, te Arnhem.

Oct. 18.1927. L.1/40
Nov. 3 " 0 5 P

VOORWOORD VOOR DEN ACHTSTEN DRUK.

Bij dezen nieuwen herdruk van de Handleiding tot de beoefening van het Boekhouden naar de Dubbele Methode (Italiaansch Boekhouden) door W. N. DINGER, breng ik nog eens in herinnering wat de schrijver bij het verschijnen van den zesden druk verklaarde: „*dat hij veranderingen volstrekt onnoodig achtte.*"

Behoudens de verwijdering van ingeslopen abuizen, en hier en daar het aanbrengen eener verduidelijking, heb ik gemeend bij deze uitgave, even als bij de voorgaande mij geheel aan bovenstaande meening van den schrijver te moeten houden, waardoor dit werk thans weder schier onveranderd de pers verlaat.

De taalfouten die door minder zorgzame correctie bij herdrukken het werk langzamerhand zijn gaan ontsieren, zijn er thans uit verwijderd, terwijl ook aan het praktisch gedeelte de meeste zorg werd besteed om de daarin voorkomende bedragen *juist* op te nemen, overtuigd als ik ben van het hooge belang hiervan voor de beoefenaren van dit werk.

De opnieuw noodzakelijk gebleken herdruk in een paar jaren, bij een groote oplaag, doet mij vertrouwen dat ook dezen achtsten druk een even gunstig onthaal zal te beurt vallen als aan de voorgaanden.

In die verwachting beveel ik het werk minzaam aan.

AMSTERDAM, Juni 1891.

De Uitgever,
J. VLIEGER.

INHOUD.

	Bladz.
INLEIDING	1
Het beginsel, waarop het dubbel boekhouden berust	2
In zijn wezen zeer eenvoudig, en toegelicht door het voorbeeld eener gewone rekening	3
Nadere ontwikkeling	4
FORMULE, waarin dit beginsel wordt uitgedrukt	5
Met de woorden WIE en WAT, in die formule voorkomende, worden aangeduid PERSONEN en ZAKEN	6
Beschouwing der PERSONEN	6
Beschouwing der ZAKEN, als denkbeeldige Personen	6
TITELS aan deze beide onderwerpen te geven	6
Deze beide onderwerpen bepalen het getal der soorten van rekeningen	6
Onderscheiding daarvan in PERSOONLIJKE en ONPERSOONLIJKE	7
Splitsing dezer beide hoofd-soorten	7
Toevoeging eener derde of bij-soort	7
Overgang tot de behandeling der HANDELSBOEKEN	7
Verdeeling daarvan in twee hoofd-soorten	7
Het getal der eerste soort bepaalt zich tot vier	7
Het cijfer der tweede soort is onbepaald	7
Toevoeging eener derde soort, insgelijks onbepaald in getal	8
Regelen bij de omschrijving dezer boeken in acht te nemen	8
Bepalingen van het Wetboek van Koophandel omtrent de handelsboeken.	8
Gevolgtrekkingen daaruit afgeleid	9
Het MEMORIAAL	9
Het JOURNAAL	10
De inhoud van dit boek gelijk aan dien van het Memoriaal, maar in eene andere omschrijving	10
Het leert kennen de ware Debiteuren en Crediteuren	10
Viervoudige verhouding van deze beiden tot elkander	10
Het beginsel van het boekhouden berustende op de handhaving van het evenwicht	11
Nadere omschrijving daarvan	11
Toelichting door voorbeelden	11
Omschrijving van den vorm van het Journaal	12
Onderscheiding van Debiteuren en Crediteuren door het woord „aan"	12

Bladz.

Belangrijkheid van dit woordje, in betrekking tot het beginsel, waarop het Boekhouden berust 12
Verdere omschrijving van den vorm, door voorbeelden toegelicht . . . 13
Terugblik op het woordje „aan", als medgezel van den Crediteur . . . 15
Onderscheid tusschen „aan", in het Journaal, en „aan", in het Memoriaal. 16
Aanwijzing van eenige regelen voor het meer machinale gedeelte . . . 16
Eigenlijk karakter van het Journaal. 16
Het GROOTBOEK 16
Verschillende benamingen er van, en hare beteekenis 17
De inhoud van dit boek weder gelijk aan dien van het Memoriaal en Journaal, maar in geheel afwijkenden vorm 17
De grondtoon in het Grootboek heerschende berust op eene beurtelings voorvallende afscheiding en bijvoeging 17
Onderscheiding tusschen HOOFDEN en REKENINGEN 17
Hoofdbestanddeelen van eene rekening 17
Breedvoerige omschrijving van den vorm van het Grootboek. 18
Wijziging, welke deze vorm kan ondergaan. 21
In beide vormen blijft behouden het hoofddoel van het Grootboek, strekkende om den staat eener rekening te leeren kennen 22
De kennis van dien staat verkrijgt men door de opmaking der saldo's . 22
De saldo's zijn de hoofdbestanddeelen, die tot de inrichting van het volgende Hoofdboek benoodigd zijn 23
Het BALANSBOEK. 23
Zijne omschrijving is tot later uitgesteld 23
Overgang tot de behandeling der Hulpboeken 23
Het KAS-BOEK 23
Het ONKOSTEN-BOEK. 24
Het KASSIERS-BOEK 24
Het KASSIERS-REKENING-COURANT-BOEK 26
Het INKOOP-BOEK 26
Het VERKOOPBOEK 27
Het INKOOPBOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS 27
Het CONSIGNATIE-BOEK 28
Het FACTUUR-BOEK 29
Het COMMISSIE-BOEK 30
Het COMPAGNIE-BOEK 31
Het REMISE-BOEK en TRAITE-BOEK 32
Het REEDERIJ-BOEK 33
Terugblik op de verschillende Hulp-boeken 35
Tweeledige manier, waarop zij gebruikt worden 35
De Hulp-boeken en het Memoriaal 35
De maandelijksche methode 36

Bladz.

Regelen, daarbij in acht te nemen 37
De werkzaamheden daardoor bijzonder verkort 38
Overgang tot de behandeling der Bijboeken 39
De AGENDA 39
Het WISSELBRIEVEN-COPIJ-BOEK 39
Het BRIEVEN-COPIJ-BOEK 39
Het REKENING-COURANT-BOEK 40
Vergelijking van dit boek met het Grootboek 40
Tweeledigheid van de *bron waaruit* het wordt samengesteld 41
Tweeledigheid van de *wijze waarop* het wordt samengesteld 41
Het Rekening-Courant-Boek als Hulp-boek 42
De KLAPPER 42
Verantwoording betreffende de wijze, waarop de verschillende boeken zijn omschreven 44
Eene (zij het dan ook grondige) kennis der boeken vormt nog niet den Boekhouder 44
Overgang tot de behandeling der HOOFDEN of REKENINGEN 44
Algemeene beschouwingen betreffende het enkelvoudige en collectieve in de Persoonlijke en Onpersoonlijke rekeningen 44
ENKELVOUDIGE PERSOONLIJKE REKENINGEN 45
Splitsing daarvan, in „zijne rekening" en „mijne rekening" 46
De COLLECTIEVE PERSOONLIJKE REKENINGEN slechts twee in getal: „Diverse Debiteuren" en „Diverse Crediteuren" 47
Eigenaardige karaktertrek dezer beide rekeningen. 47
Het doel, waartoe zij gebezigd worden 47
DIVERSE DEBITEUREN 47
DIVERSE CREDITEUREN 48
Wijze, waarop deze beide rekeningen worden gebruikt 48
De ONPERSOONLIJKE REKENINGEN 48
Onderscheiding in Enkelvoudige en Collectieve. 48
Maatstaf aan het woord „Collectieve" gegeven 49
Toelichting van het recht begrip der wijze, waarop het woord „Collectieve" moet worden opgevat, van uit het standpunt der verschillende rekeningen over goederen 49
Overgang tot de behandeling der afzonderlijke rekeningen 51
De KAS-REKENING 51
Het zoogenaamd „over de Kas laten loopen" 51
De KASSIERSREKENING 52
Reden waarom deze rekening onder de Onpersoonlijke wordt gerangschikt 52
Tweeledige wijze van bewerken der rekening 52
De verschillende GOEDEREN-REKENINGEN 53
Algemeene beschouwingen met verwijzing naar bladz. 49 en 50 . . . 53

Bladz.
GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING VAN BUITENSLANDS 54
GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING NAAR BUITENSLANDS 54
GOEDEREN IN GEMEENSCHAP MET ANDEREN 54
De ONKOSTEN-REKENING 54
De PROVISIE-REKENING 55
Wat deze rekening in haar Credit aanwijst 55
Ruil tusschen onstoffelijk en stoffelijk Kapitaal 56
Toelichting uit de behandeling dezer rekening getrokken, in betrekking tot die rekeningen, welke aan Winst en Verlies onderworpen zijn, of eenig rendement opleveren in den zin van geldbelegging 56
BELEENING, PROLONGATIE, DEPOSITO 57
INTEREST 57
Verband tusschen Interest en Kapitaal 57
Gevolgen van dit verband, in betrekking tot de positie die er tusschen de Interest-Rekening en de andere rekeningen kan bestaan 59
Betrekking van de Interest-rekening tot de Persoonlijke rekeningen . . 59
Idem tot de Onpersoonlijke rekeningen 60
Hoog gewicht van de rente-vereffeningen, door voorbeelden toegelicht . 61
Noodzakelijk voor eene juiste en accurate boekhouding 62
Beschrijving der partiëele toepassing van de rente-vereffeningen 63
Enkele aanwijzingen tot besluit van dit onderwerp 63
De REEDERIJ-REKENING 64
De KAPITAAL-REKENING 65
Hare verschillende Titels 65
Eigenaardig karakter dezer rekening 65
Verklaring van haar gebruik met behulp der Persoons-verbeelding . . . 66
Betrekking tusschen Kapitaal-Rekening en Winst- en Verlies-Rekening . 67
Splitsing der Kapitaal-Rekening 67
De PARTICULIERE REKENING als onderdeel van de Kapitaal-Rekening . . . 67
Verwerping van het gebruik der Huishoud-Rekening 68
Onderscheid van „Overschot" en „Winst", van „Te kort" en „Verlies" . 68
Oplossing van eenige bezwaren, die tegen het gebruik der Particuliere Rekening kunnen worden in het midden gebracht 68
Verband tusschen Kapitaal-Rekening, Particuliere Rekening en Interest-Rekening 69
De RESERVE-REKENING 70
De REKENING VAN GOEDEREN IN COMMISSIE 72
De REKENING VAN GOEDEREN IN COMPAGNIE 73
De TUSSCHEN-REKENINGEN 74
De WISSELS 75
Inleiding tot de behandeling van dit onderwerp 75
Omschrijving der Wissels 75

Bladz.
Drieërlei betrekking, waarin men tot Wissels geraken kan 76
Wanneer men is „Betrokkene" 76
De TRAITE-REKENING 77
Wanneer men is „Trekker" 81
Wanneer men is „Houder" 82
De REKENING VAN EIGEN WISSELS 82
De REMISE-REKENING 87
De REKENING VAN GEKOCHTE WISSELS 88
De DISCONTO-REKENING 89
De PROMESSEN 90
Nog een blik op de stelling, dat het beginsel der handeling bij den Uitgever berust 92
Overgang tot de behandeling der beide laatste rekeningen „BALANS" en „WINST EN VERLIES" 93
Karakter dezer beide rekeningen, beschouwd van uit het standpunt der Persoonsverbeelding 94
Het fictief karakter der Balans 94
Het fictief karakter der Winst- en Verlies-Rekening 94
De BALANS 95
Gemakkelijk samen te stellen, wat het bloot vormelijke betreft . . . 95
Niet zoo gemakkelijk, wat betreft haar innerlijk wezen 95
Breedvoerige omschrijving van den eigenlijken grondslag, die tot de samenstelling eener Balans dient 95
Betrekking tusschen „Balans" en „Kapitaal-rekening" 97
De denkbeeldigheid van haar karakter tot de uiterste grens doorgezet . 98
De WINST- en VERLIES-REKENING 98
Insgelijks gemakkelijk samen te stellen 99
Niet zoo gemakkelijk, wat betreft haar innerlijk wezen 99
Verband tusschen „Winst- en Verlies" en „Kapitaal-Rekening" . . . 100
Verband tusschen „Balans" en „Winst- en Verlies-Rekening" 101
Betrekking van deze beiden tezamen tot de Kapitaal-Rekening 103
Overgang tot de omschrijving van de middelen en wegen, waardoor men tot het opmaken eener accurate Balans kan geraken 104
EERSTE VEREISCHTE: Dat er in het Grootboek geene abuizen zijn . . . 105
Omschrijving van de wijze waarop men tot de kennis daarvan kan geraken, door middel der PROEF-BALANS 105
Wat eene Proef-Balans is 106
Het gebruik dat daarvan gemaakt wordt 106
TWEEDE VEREISCHTE: Noodzakelijkheid van de overneming van alle waarden *tot haar werkelijk bedrag* 107
GERESERVEERDE WAARDEN (Bezittingen en Schulden) 107
Omschrijving van de wijze waarop men tot de kennis daarvan geraakt . 107

Bladz.

Omschrijving van de positie, die men in het Grootboek verkrijgt, wanneer alle posten van de Balans en de Winst- en Verliesrekening in het Journaal zijn opgenomen, en daaruit in het Grootboek overgebracht . 109
De afsluiting der boeken in het oude jaar, en de opening der rekeningen in het nieuwe 110
Positie der beide rekeningen: „Onkosten" en „Interest" wanneer die op nieuwe rekening zijn overgebracht 111
Slotwoord van het Theoretisch gedeelte 112
Practisch gedeelte.
MEMORIAAL, LETTER A. (met proefbalans aan het slot) 113
MEMORIAAL, LETTER B. (met proefbalans aan het slot) 152
MEMORIAAL, LETTER C. 190
Aanteekeningen op enkele posten 205
BIJLAGE, LETTER A. Staat 30 Juni 1879 218
BIJLAGE, LETTER B. Staat 31 December 1879 220
BIJLAGE, LETTER C. Staat 30 Juni 1880 222
BIJLAGE, LETTER D. Recapitulatie 223
BIJLAGE, LETTER E. Calculatie 1 Januari 1879 224
BIJLAGE, LETTER F. Wisseltafel 225
BIJLAGE, LETTER G. Lijst der Hulp-boeken 226
Modellen van Boeken.
JOURNAAL, volgens eene boeking in orde des tijds 227
GROOTBOEK, uit bovenstaand Journaal geformeerd 233
Model eener PROEF-BALANS 242
Hulp-Boeken.
INKOOPBOEK 245
INKOOPBOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS 247
CONSIGNATIE-BOEK 250
VERKOOPBOEK 256
FACTUURBOEK 259
MEMORIAAL 261
KASBOEK 264
KASSIERSBOEK 266
ONKOSTEN-BOEK 268
JOURNAAL, volgens de maandelijksche methode 269
Model van een COMMISSIE-BOEK, met de daaruit voortkomende Journaalposten 279
Model van een COMPAGNIE-BOEK, met de daaruit voortkomende Journaalposten 282
Toelichting tot den grondslag, waarop de interest in de Rekeningen-Courant berekend wordt 290
Vier verschillende modellen van REKENING-COURANT, met toelichting . . 292

Het **Italiaansch-, Koopmans-,** of **Dubbel Boekhouden** is eene wetenschap, die om haar onberekenbaar nut het eigendom behoorde te zijn van ieder, die in eenige betrekking, van welken aard ook, tot den Handel, de bron van ons volksbestaan, geplaatst is.

Het is eene wetenschap, die men zich bij eenige studie, gepaard met werkzaamheid en nauwkeurigheid, en begaafd met een eenigszins helder oordeel, gemakkelijk kan eigen maken, en wier schijnbaar ingewikkeld samenstel niemand behoeft af te schrikken, zich aan hare beoefening te wijden, omdat eerstens die schijnbare ingewikkeldheid alleen voortspruit uit den grooten omvang en de groote afwisseling van het terrein, waarop hare toepassing zich beweegt, en in de tweede plaats het gansche Boekhouden, hoe omslachtig en voor den oningewijde hoe onafzienbaar ook, nochtans op één vast en onwankelbaar beginsel rust.

Deze wetenschap wordt genoemd:

ITALIAANSCH, omdat zij in Italië het eerst aan het licht, en omtrent het einde der vijftiende eeuw in praktijk gebracht is;

KOOPMANS, omdat zij het middel is, waardoor de handelaar zich zelven kan brengen tot eene heldere, juiste en zelfs tot in de minste bijzonderheden nauwkeurige kennis:

1°. van den staat zijner bezittingen, zoowel wat het geheel als de onderdeelen betreft;

2°. van de productiviteit of improductiviteit van zijnen handel, met andere woorden:

of hij heeft gewonnen of verloren, en dit niet slechts in algemeenen zin, maar ook in bijzonderheden, zoowel wat betreft de hoegrootheid der sommen, als de zaken en handelingen waarmede;

DUBBEL BOEKHOUDEN, of nog juister BOEKHOUDEN NAAR DE DUBBELE METHODE (welke naam voor deze wetenschap het best geschikt is),

1°. omdat daardoor de ware aard van haar wezen het duidelijkst wordt te kennen gegeven;

2°. omdat door vermijding van het woord *koopmans* de gedachte wordt afgesneden, alsof deze wetenschap alleen ten dienste van den Handel kan worden toegepast, terwijl zij daarentegen in elke omstandigheid des levens, waarin men met geld en waarde te doen heeft, kan worden gebruikt.

De benaming „Boekhouden naar de dubbele methode" verdient daarom de voorkeur boven die van *dubbel boekhouden*, omdat aan de enkele uitdrukking „dubbel" allicht de gedachte van „tweemaal" kan verbonden worden, terwijl daarentegen de eerste benaming, beter en krachtiger dan de laatste, te kennen geeft, welke beteekenis in het Boekhouden aan dit woord *dubbel* moet gegeven worden, die namelijk van „tweeledig" of misschien nog juister: *tweearmig* of *tweezijdig*.

De inleiding brengt ons van zelve tot het beginsel, waarop de wetenschap van het Boekhouden rust.

Wij noemden het „vast en onwrikbaar" en terecht, want zelfs de minste afwijking in zijne toepassing zou al dadelijk verwarring na zich slepen, en indien zij niet werd weggenomen, een beletsel blijven tot bereiking van het doel, dat men met eene geregelde en nauwkeurige boeking beoogt.

Voor hem, die zich het Boekhouden wil eigen maken, is dus het eerste (wij zouden haast zeggen het eenige) vereischte, dit beginsel te kennen, en het zich grondig in het geheugen te prenten.

Het Boekhouden toch is eigenlijk niet anders dan eene voortdurende toepassing van dat beginsel, natuurlijk met inachtneming van de omstandigheden die elke handeling vergezellen.

Het beginsel zelf nu is zeer eenvoudig, en wat den aard van zijn wezen betreft, het best toe te lichten met eene positie, die zich, in nimmer eindigende herhaling, in bijna alle betrekking van menschen tot menschen openbaart.

Wat toch is eenvoudiger, dan dat de eene mensch zich tot den anderen vervoegt, ter verkrijging van al wat hem tot onderhoud of tot veraangenaming des levens noodig is. Daarom zullen wij dan ook van dit standpunt, of liever uit den daardoor geboren toestand, trachten een klaar en duidelijk begrip te geven van het principe, waarop de wetenschap van het „Boekhouden naar de dubbele methode" berust.

Stel u voor twee buren, A en B genaamd; B drijft eene nering in sigaren, en wordt door zijn buurman A begunstigd. Zij zijn met elkander overeengekomen ééns per jaar af te rekenen, tengevolge waarvan dan ook A, nadat het jaar verstreken is, een papier ontvangt van den navolgenden vorm en inhoud:

AMSTERDAM, 31 December 1890.

De Heer A. . . . . *debet*

aan B. . . . . .

Voor in dit jaar geleverde Sigaren. *f* . . . . .

Dat dit dagelijks voorkomend document eene rekening heet, zal wel aan niemand behoeven herinnerd te worden, maar dat in deze rekening (die niets anders is dan eene omschrijving van de positie, die op 31 December tusschen A en B bestond) ligt opgesloten eene uitdrukking van het principe, waarop het Boekhouden berust, zal misschien zoo licht niet worden geloofd.

En toch, het is zoo.

Lichten wij de zaak slechts iets nader toe door de beantwoording dezer vraag: „Welke is de positie der beide buren A en B, zoo als bovenstaande rekening die uitdrukt?" met andere woorden: wat geeft deze rekening ons te kennen?

Ons dunkt, bij eenig nadenken zal ieder kunnen antwoorden: uit deze rekening blijkt, dat A heeft ontvangen en B heeft uitgegeven; en dan daaruit ook wel deze gevolgtrekking kunnen maken: dat A, omdat hij ontvangen heeft, schuldenaar, en B, omdat hij heeft uitgegeven, schuldeischer wordt.

Deze eenvoudige waarheid nu,in hare consequentie toegepast en overgebracht op de wetenschap van het Boekhouden, ziedaar den waren grondslag van de dubbele methode. Gelijk er in het maatschappelijk leven geen ontvanger denkbaar is zonder gever, en insgelijks geen gever zonder ontvanger, evenzeer berust het Boekhouden, wat zijn wezen betreft, op dezelfde waarheid. De kunst van Boekhouden is dus niets anders dan een juist aangeven èn van ontvanger èn van uitgever, en dit in de eigenaardige vormen en uitdrukkingen.

Gelijk elke wetenschap hare technische termen heeft, zoo bezit ook het Boekhouden de zijne.

Zoo bezigt men voor het uitdrukken van het denkbeeld van ontvangen: debiteur (schuldenaar), debiteeren (schuldig verklaren), debet (schuldig); en voor dat van uitgeven: crediteur (schuldeischer), crediteeren (schuldeischend verklaren), credit (schuldeischend).

De gansche leer van het Boekhouden is dan ook, wat de hoofdzaak betreft, samen te vatten in deze weinige woorden: al wie of al wat ontvangt, is Debet (juister: wordt gedebiteerd); al wie of al wat uitgeeft, is Credit (juister: wordt gecrediteerd).

Hoewel bovenstaande ontwikkeling voldoende kan geacht worden, om een duidelijk begrip van den eenvoudigen grondslag van het Boekhouden naar de dubbele methode te verkrijgen, zoo achten wij het echter geenszins onnut alhier eenen eenigszins anderen weg in te slaan om tot de straks genoemde formule te geraken. Misschien zelfs verdient deze de voorkeur boven genen, omdat daarin een meer geleidelijke gang wordt gevolgd. In den laatsten tijd heb ik dan ook bij mijn mondeling onderwijs meerendeels de gewoonte aangenomen de zaak aldus voor te stellen:

Het boekhouden naar de dubbele methode berust op de leer van het evenwicht.

Evenwicht veronderstelt eene gelijkheid tusschen twee *tegenovergestelde* zaken of toestanden. Daarom moeten er dan ook in het Boekhouden twee tegenovergestelde zaken of toestanden aanwezig zijn; of nog liever het Boekhouden is de omschrijving van de in elke *daad* voorkomende tegenovergestelde *handelingen*.

Om zich nu van die beide tegenovergestelde handelingen een recht duidelijk begrip te kunnen vormen, bestaat er geen beter middel, dan eenvoudig te weten wat Handel toch wel in zijn wezen is.

Handel is ruilen, en ruilen bestaat uit twee handelingen: uit eene *gift*, die door eene *wedergift* wordt opgewogen.

Dit ruilen kan men echter in den zin zooals wij het hier bedoelden, niet als twee *tegenovergestelde* handelingen aanmerken, aangezien beiden, zoowel de gift als de wedergift, elkander als *gift* volkomen gelijksoortig zijn.

Dit neemt echter niet weg, dat in het ruilen de beide voor het Boekhouden vereischte *tegenovergestelde* toestanden moeten aanwezig zijn.

En dit is ook zoo, want immers elke gift heeft als *noodzakelijk gevolg en eerste levensvoorwaarde* eene ontvangst, en elke ontvangst als *levensbeginsel* eene gift.

Een gever kan zonder ontvanger niet *bestaan;* want de *daad* van geven is geheel afhankelijk van het *aannemen*. Wordt de gift des gevers *niet* aangenomen, dan is zijne gift eigenlijk geene gift, maar slechts aan de eene zijde des gevers een wil en een verlangen om te geven, eene *aanbieding*, die eerst dan als gift in het leven treedt, wanneer zij *aangenomen* en alzoo *ontvangen* wordt.

Is nu de gever afhankelijk van den ontvanger, nog afhankelijker is de laatste van den eerste; want, kan de gever zonder ontvanger niet *bestaan*, de ontvanger kan zonder gever niet *ontstaan;* heeft niet eens, wat de gever onafhankelijk van den ontvanger toch wel heeft: een *beginsel van wording*.

Beiden hebben elkander volstrektelijk noodig, en komen dus in elke daad zoowel *onafscheidelijk* als *onderscheidenlijk* voor, en natuurlijk altijd in *tegenovergestelde* vérhouding; en alzoo zijn dan ook *geven en ontvangen* de beide tegenovergestelde handelingen, waarmede men in het Boekhouden te maken heeft.

Alsnu gelden deze beide vragen:

Wat wordt de ontvanger door zijne ontvangst?

Wat wordt de gever door zijne gift?

Om het antwoord op deze vragen recht te kunnen verstaan, dienen wij voorop te zetten, dat elke ruil moet worden aangemerkt als in twee tijdperken, zij het dan ook met korter of langer tusschenruimte, plaats te vinden.

Eerst de gift, daarna de wedergift.

Stel u nu voor twee handelaren A en B, die met elkander eene zaak gesloten hebben.

B heeft aan A verkocht eene zekere partij goederen, ter waarde van *f* 5000.—

A als kooper ontvangt de gekochte goederen, maar hoe? Bij wijze van geschenk? Immers neen, maar wel op voorwaarde, dat hij voor de gekochte goederen een voorwerp van gelijke waarde zal wedergeven. Door zijne ontvangst is A dus gekomen in een toestand van *schuld*, die hij verplicht is te voldoen; met andere woorden: A is door zijne ontvanst geworden schuldenaar, Debiteur, en moet, uithoofde zijner ontvangst, dus worden gedebiteerd, dat is: *schuldig verklaard*.

Juist het omgekeerde vindt plaats met B.

B als verkooper, levert (geeft) het verkochte goed, maar die gift heeft evenmin het karakter van een geschenk, want B heeft voor het gegevene een voorwerp van gelijke waarde terug te eischen.

B wordt door zijne gift eischer, eischer van eene schuld, die A aan hem heeft te voldoen, alzoo Schuldeischer, Crediteur, en moet, uithoofde zijner gift, dus worden gecrediteerd, dat is: *schuldeischend verklaard*.

Maar mij dunkt, ik hoor mij toeroepen: deze redeneering gaat niet op, wanneer bovenstaand voorbeeld verder wordt uitgewerkt: wanneer gij nu A het gekochte goed laat betalen, met andere woorden: wanneer gij A het verschuldigde voorwerp van gelijke waarde laat wedergeven en B weder ontvangen, dan wordt B immers geen debiteur, en hij moet toch worden gedebiteerd; en A wordt geen Crediteur, en hij moet toch worden gecrediteerd.

Wij stemmen toe, dat in deze redeneering wel eenige waarheid ligt opgesloten, en bij een oppervlakkige beschouwing zou men allicht daardoor in eenige verwarring kunnen geraken; maar dan wenschen wij dit bezwaar op te lossen, met bijzonder hierop aandachtig te maken, dat *eerst elk tijdperk* van den ruil, als geheel op zich zelf staande, moet worden behandeld, om ze daarna in verband met elkander te beschouwen, en uit dat verband de noodige gevolgtrekkingen te maken.

En hiermede gelooven wij genoeg te hebben gezegd, om tot ons punt van uitgang weder te keeren, dat de gansche leer van het Boekhouden, wat de hoofdzaak betreft, is samen te vatten in deze weinige woorden:

AL WIE WAT ONTVANGT IS DEBET
AL WIE WAT GEEFT IS CREDIT.

Wij zullen nu trachten deze leer in hare onderdeelen te ontwikkelen.

Allereerst wordt men opmerkzaam gemaakt op twee woorden in beide deelen der hiervorengenoemde formule voorkomende: Wie of Wat.

Daarmede worden bedoeld personen en zaken.

Personen zijn en blijven natuurlijk personen, en worden ook geheel behandeld overeenkomstig hetgeen zij zijn.

Met zaken is dit echter anders. Zij zijn en blijven wel zaken, dat is: levenlooze, althans redelooze voorwerpen, maar juist daarom mogen zij op zichzelf niet beschouwd worden als te kunnen ontvangen en uitgeven. Nogthans moeten zij, evenals de personen, die dit wèl kunnen, worden gedebiteerd en gecrediteerd.

Deze zwarigheid is echter op te lossen, door de, in zichzelf levenlooze en redelooze voorwerpen in gedachte te verheffen tot denkbeeldige personen, die alsdan met de werkelijke personen, wat de wijze van behandelen betreft, op ééne lijn worden gesteld.

Zoo stelle men zich het voorwerp „goederen" vóór onder het beeld (idée) van een persoon (pakhuismeester) die deze voorwerpen onder zijn beheer heeft, de aangekochte goederen in ontvangst neemt en de verkochte uitlevert; het geld, onder het beeld van een persoon (kashouder), aan wien en door wien betaald wordt, enz.

Deze personen en als personen behandelde zaken krijgen, wanneer men er mede in aanraking komt, „Titels" welke Titels in de taal van het Boekhouden „Hoofden" of „Rekeningen" worden genoemd.

In het geven dezer Titels of namen is uit den aard zaak de boekhouder aan dezen regel verbonden: dat de te gebruiken of te geven naam duidelijk moet aanwijzen den persoon met wien, of de zaak waarmede men te doen heeft.

Bij personen kan dit op geene andere wijze geschieden, dan door gebruikmaking van hunne ware namen, of eigenlijk van de firma's waaronder zij ageeren.

Bij de behandeling van zaken bestaat echter méér vrijheid, zijnde men daarin aan geen bepaalden naam gebonden; want daar dezelfde voorwerpen dikwijls door verschillende benamingen zijn aan te duiden, zoo is men in het doen eener keuze geheel vrij, met dien verstande, dat de hier boven aangegeven regel in acht genomen, en bovendien de eenmaal aangenomen Titel de gansche boeking door gebezigd worde, zonder die ooit met een anderen, die hetzelfde te kennen goeft, te verwisselen. Het is dus, bij voorbeeld, geheel onverschillig of men voor de waren die men verhandelt, gebruik maakt van den Titel GOEDEREN of KOOPMANSCHAPPEN; maar eenmaal Goederen gebruikt hebbende bij den inkoop van handelswaren, mag men niet Koopmanschappen bezigen bij den verkoop, of omgekeerd; dit zou tot schromelijke verwarring aanleiding geven.

Het spreekt van zelf, dat, vermits personen en zaken in het Boekhouden de beide onderwerpen van behandeling zijn, deze onderwerpen ook bepalen het getal der soorten van Rekeningen, zijnde alzoo twee, die van elkander onderscheiden worden door de benaming van:

PERSOONLIJKE REKENINGEN, en
ONPERSOONLIJKE REKENINGEN;

welke ieder op hare beurt weder gesplitst worden in:

ENKELVOUDIGE, en
COLLECTIEVE OF VERZAMELENDE.

Onder de Onpersoonlijke Rekeningen zijn echter enkele begrepen, die men om de eigenaardigheid van haar karakter, als eene geheel afzonderlijke afdeeling behoort te beschouwen, waarom wij ze dan ook hier als eene derde soort — of, wil men, bijsoort — aan de beide andere soorten toevoegen, het zijn de:

AUXILIAIRE OF HULPREKENINGEN.

Alvorens echter over te gaan tot de behandeling dezer verschillende onderwerpen en hunne onderdeelen, wenschen wij onze gedachten te bepalen bij datgene, wat men gevoegelijk zou kunnen noemen het doek waarop het tafereel van de handelingen eens Koopmans wordt afgeschilderd, met andere woorden: de Handelsboeken.

Deze worden verdeeld in twee Hoofdsoorten, namelijk:

HOOFDBOEKEN, en
HULPBOEKEN.

Het getal der eersten bepaalt zich tot vier, zijnde:

MEMORIAAL,
JOURNAAL,
GROOTBOEK, en
BALANS-BOEK.

Het getal der Hulpboeken daarentegen is onbepaald, zijnde dit afhankelijk van den aard en omvang van den Handel, dien men drijft.

De voornaamsten en meest gewone zijn:

het KAS-BOEK,
„ ONKOSTEN-BOEK,
„ KASSIERS-BOEK,
„ INKOOP-BOEK,
„ VERKOOP-BOEK,
„ INKOOP-BOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS,
„ FACTUUR-BOEK,
„ CONSIGNATIE-BOEK,
„ COMMISSIE-BOEK,
„ REMISE-BOEK,
„ TRAITE-BOEK,
„ COMPAGNIE-BOEK,
„ REEDERIJ-BOEK.

Daarenboven bestaat er nog eene derde soort boeken, van de Hulp-Boeken daarin onderscheiden, dat zij niet zoo zeer *in* als wel *bij* het Boekhouden gebruikt worden, en daarom dan ook meer bepaald den naam dragen van:

Bij-Boeken.

Ook het aantal van dezen is, als dat der Hulpboeken, afhankelijk van den aard en den omvang des handels. Zij dienen als zoovele toelichtingen op het eigenlijke Boekhouden. De meest gewone zijn:

de Agenda,
het Wisselbrieven-Copie-Boek;
„ Brieven-Copie-Boek,
„ Rekening-Courant-Boek,
de Klapper.

Bij de omschrijving en behandeling van al deze boeken komen voornamelijk in aanmerking de drie volgende hoofdpunten:

hun inhoud,
hun vorm,
het gebruik dat ervan gemaakt wordt.

Alvorens echter tot de behandeling hiervan over te gaan, achten wij het niet ondoelmatig over te nemen de volgende zinsneden uit het Wetboek van Koophandel, behelzende de opgaven van de Boeken, die de handelaar verplicht is te houden.

Art. 6 bepaalt: „Elk koopman is verplicht dagboek te houden, waarin van dag tot dag, naar de orde des tijds, zonder witte vakken, tusschenregels of kantteekeningen, moeten worden aangeteekend: zijne inschulden en schulden, de ondernemingen in zijn handel, de trekkingen, acceptatiën of endossementen van wissels en andere handelspapieren, zijne verbintenissen en, in het algemeen, alles wat hij ontvangt en uitgeeft, van welken aard het ook zij; alles onverminderd zoodanige verdere boeken, als in den koophandel gebruikelijk zijn, doch waarvan het houden door de Wet niet geboden wordt."

Art. 8 luidt: „Hij is verplicht, alle jaren, binnen de zes eerste maanden van elk jaar, eenen Staat en Balans op te maken, in een afzonderlijk daartoe bestemd register in te schrijven, en eigenhandig te onderteekenen."

Het ligt in den aard der zaak, dat bij het in Art. 6 genoemde dagboek van niets anders sprake kan zijn dan van het Memoriaal en niet van het Journaal, aangezien het laatste de wetenschappelijke omschrijving van het eerste bevat.

Uit de hierboven aangehaalde artikelen zien wij derhalve, dat van al de boeken, bij het Boekhouden gebruikt, door de wet slechts twee als verplicht zijn aangewezen, namelijk:

het MEMORIAAL en
het BALANS-BOEK;

waarmede

het JOURNAAL en
het GROOTBOEK

als met stilzwijgen worden voorbijgegaan.

Men moet echter niet denken, dat de verzwijging dezer beide boeken uit hunne mindere noodzakelijkheid voortspruit; juist omgekeerd, hunne onontbeerlijkheid maakt het opnoemen overbodig; want, bij voorbeeld, even onmogelijk als het is, om van de eene zijde eener rivier langs den kortsten weg naar de andere zijde te geraken, anders dan door deze rivier (hoe dan ook) te passeeren, even onmogelijk is het, om van het Memoriaal tot het Balansboek te komen, anders dan door het Journaal en het Grootboek.

Als wij ons dan de Boekhouding voorstellen onder het beeld eener reis, dan kunnen deze beide boeken gevoegelijk worden beschouwd: gezamenlijk als de brug, en ieder afzonderlijk, als hare voor- en achterzijde, waardoor men van het begin tot aan het einde geraakt.

Van zelf vloeit hieruit weder voort, dat het eene boek zich uit het andere ontwikkelt, en wel in de hierboven opgegeven orde, en alzoo kan de voortgaande boeking worden vergeleken bij eene soort van vervorming, overhaling of zuivering, waardoor men eindelijk komt tot de echte quintessence (dat is de ware inhoud in den minst omvangrijken vorm) van den staat, dien de bezitting des handelaars door zijnen handel heeft aangenomen.

Na deze uitweiding wenschen wij nu over te gaan tot de beschouwing van ieder boek afzonderlijk, waarbij wij zooveel mogelijk de drie hierboven aangegeven hoofdpunten zullen in het oog houden.

Wij beginnen daartoe met het MEMORIAAL.

Dit boek heeft zijnen oorsprong te danken aan de gebeurtenissen, die in den handel des koopmans voorvallen; mitsdien bestaat zijn inhoud uit eene van dag tot dag, in orde des tijds, bijgehouden omschrijving van al wat geschied is. Als zoodanig is het dan ook de grondslag der drie volgende hoofdboeken. De vorm is uiterst eenvoudig, zijnde alleen een bloot verhaal van hetgeen is gebeurd, met verwijzing naar de bron, waar men van het gebeurde een meer uitvoerig verslag kan vinden; en aangezien in het boekhouden alles afhangt van de wetenschap, wie of wat ontvangt, en wie of wat uitgeeft, zoo moet het immer op zoodanige wijzo voorgesteld zijn, dat men die wetenschap daaruit verkrijgen kan. Bij voorbeeld: bij inkoop van een of ander handelsartikel zijn de hoofdvereischten, die men weten moet, deze:

dat men gekocht heeft,
wat men gekocht heeft,
van wien men gekocht heeft,
voor hoeveel men gekocht heeft.

Alzoo dient de handeling omschreven te worden op deze of dergelijke wijze:

Gekocht van . . . ., 6 Vaten Suiker, volgens Inkoopboek, fol. 1 voor . . . . . *f* 1200.—

Wij achten dit ééne voorbeeld voldoende, om een denkbeeld te geven van den vorm, dien dit boek heeft.

Het Memoriaal op zichzelf, hoewel het den koopman herinnert, wat in zijnen handel gebeurd is, is niet bij machte een juist verslag te geven van den toestand, dien de bezitting des handelaars verkregen heeft. Het is daartoe te eenenmale ongenoegzaam, maar juist deze ongenoegzaamheid bepaalt het doel van zijn gebruik, hierin bestaande, dat er uit geformeerd wordt het tweede HOOFDBOEK, genaamd:

JOURNAAL of DAGBOEK, omdat het dag aan dag, en datum voor datum, uit het Memoriaal wordt bijgehouden. De inhoud van dit boek is geheel gelijk aan dien van het eerste, zijnde de wetenschappelijke omschrijving der gebeurde zaken, vermeld volgens de vastgestelde regelen der Boekhouding. In dit boek concentreert zich als het ware de geheele wetenschap van het Boekhouden naar de dubbele methode, omdat bij zijnen aanleg het geheele principe, waarop deze kunst berust, in volle werking treedt, en men uit dit boek leert kennen de, door eene of andere handeling in het leven geroepen of aangewezen

Debiteur en Crediteur,	Debiteuren en Crediteur,
Debiteur en Crediteuren,	Debiteuren en Crediteuren,

de sommen, waarvoor ieder respectievelijk moet worden gedebiteerd en gecrediteerd, en de reden waarom.

Tot toelichting van deze viervoudige uitdrukking achten wij het hier de geschikte plaats, om in eene eenigszins nadere ontwikkeling te treden van het beginsel, waarop het Boekhouden naar de dubbele methode berust. Gelijk wij hiervoren hebben kunnen zien, is dit beginsel: dat tegenover een ontvanger een uitgever, en tegenover een uitgever een ontvanger staan moet. Wanneer wij hier zeggen „een", dan wachte men zich echter wel, dit woord op te vatten in den zin van het absoluut enkelvoud; daardoor toch zou men in elken Journaalpost slechts één (1) Debiteur en één (1) Crediteur kunnen hebben. Dat deze veronderstelling tegen alle gezonde rede aandruischt, blijkt al duidelijk uit de eenvoudige waarheid, dat wanneer B, C en D op één oogenblik aan A betalen, A dan ook de eenige ontvanger is, en B, C en D de drie (dat is meer dan één) uitgevers zijn.

In het Boekhouden kunnen dan ook wel degelijk in ééne handeling gesteld worden: één ontvanger tegenover twee of meer uitgevers, twee of meer ontvangers tegenover één uitgever, en als natuurlijk gevolg daarvan, ook twee of meer ontvangers tegenover twee of meer uitgevers. Maar hier neme men wel in aanmerking, dat, aangezien het in stand houden van een volkomen evenwicht het onmisbaar vereischte van een geregelde boeking is, bij gevolg ook aan elkander gelijk moeten zijn de sommen:

die door den éénen Debiteur ontvangen en door den éénen Crediteur uitgegeven worden;

die door den éénen Debiteur ontvangen en door de beide of meer Crediteuren uitgegeven worden;

die door de beide of meer Debiteuren ontvangen en door den éénen Crediteur uitgegeven worden;

die door de beide of meer Debiteuren ontvangen en door de beide of meer Crediteuren uitgegeven worden.

Wij zullen van elken der hier genoemde toestanden een voorbeeld laten volgen, om het bovenstaande nog eenigermate te verduidelijken.

N°. 1. — A ontvangt van B eene som van *f* 600.—; bijgevolg ontvangt A hetzelfde bedrag, dat B uitgeeft.

N°. 2 — A ontvangt van B *f* 100.—
„ C „ 200.—
„ D „ 300.—

Bijgevolg ontvangt A alleen dezelfde som, die B, C en D gezamenlijk uitgeven, dat is *f* 600.—.

N°. 3. — A betaalt aan B *f* 300.—
„ C „ 200.—
„ D „ 100.—

Bijgevolg ontvangen B, C en D gezamenlijk dezelfde som, die A alleen uitgeeft, dat is *f* 600.—.

N°. 4. — A verkoopt in het geheel aan B, C en D 60 Balen Koffie voor *f* 2700.—, en berekent daarop aan onkosten *f* 6.—. Van deze 60 Balen levert hij aan:

B 10 Balen voor	*f*	450.—
met bijberekening van onkosten . .	„	1.—
C 20 Balen voor	„	900.—
met bijberekening van onkosten . .	„	2.—
D 30 Balen voor	„	1350.—
met bijberekening van onkosten . .	„	3.—

Het gevolg van deze handeling is. dat

B ontvangt	*f*	451.—
C „	„	902.—
D „	„	1353.—
dus B, C en D tezamen . . .	*f*	2706.—

Zijnde de juiste som die A uitgeeft, maar men lette hier wel op, in twee verschillende zaken, en dus ook door verschillende denkbeeldige personen of administrateuren.

Wij gaan nu over tot de eenigermate uitvoerige omschrijving van den vorm, waarin het Journaal gehouden wordt. Men zou op dit punt dit boek eenigermate kunnen vergelijken bij een lichaam, dat tot omkleedsel dient van de ziel, die reeds in het memoriaal bestond; want gelijk de vorm van elke zaak de uitdrukking of liever de uiterlijke belichaming van haar wezen is, waardoor men die zaak zelve, *als zoodanig*, op het eerste gezicht leert kennen, zoo is ook de vorm van het Journaal niet anders dan de uitdrukking, de belichaming van zijnen inhoud, en dientengevolge is zijn eerste vereischte, dat men onmiddellijk in elken post, door eene eenvoudige lezing leert kennen:

1. den naam van debiteur of debiteuren,
2. den naam van crediteur of crediteuren,
3. de sommen, waarvoor men debiteert en crediteert,
4. de reden, waarom men debiteert en crediteert.

Gelijk men ziet, bestaat een journaalpost uit vier verschillende onderdeelen, alzoo is het, om den vorm te kunnen bepalen, van het grootste gewicht te weten, in welke orde de vier verschillende onderdeelen moeten voorkomen. Die orde nu is geene andere dan de hierboven genoemde.

Doch aangezien men door het bloot noemen van eenen naam niet kan te weten komen of de rekening, door dien naam vertegenwoordigd, moet worden gedebiteerd of gecrediteerd, zoo moet bij inachtneming van de hierboven aangegeven orde, nog eene andere aanwijzing geschieden om debiteuren en crediteuren van elkander te leeren onderscheiden.

Die nadere aanwijzing nu wordt gedaan door middel van eene *schijnbare* kleinigheid, slechts een enkel woordje: „aan". Wij noemden die kleinigheid schijnbaar, en terecht, want hier hangt alles af van dat één woord, of eigenlijk van de plaats, die dat woord verkrijgt.

Het woordje „*aan*" wordt in elken journaalpost tusschen debiteur en crediteur gezet en bepaalt alleen door de plaats, waar men het aantreft, of eene rekening is debiteur of crediteur, met dien verstande, dat overeenkomstig de aangegeven orde, de debiteur wordt geplaatst vóór en de crediteur achter het woordje „aan", zooals ook het geval is in elke ordelijk geschreven rekening van geleverde waren.

Wanneer men, meer bepaald met het oog op het eerst noemen van den debiteur, eenigszins nader onderzoek doet naar de herkomst van dezen vorm, dan ontdekt men, dat deze, verre van willekeurig te zijn aangenomen, integendeel in zijnen oorsprong berust op eene onveranderlijke wet der natuur, die, het gansche boekhouden door, als onomstootbare waarheid hare rechten doet gelden, en wèl begrepen, de aanleering dezer wetenschap zeer kan vergemakkelijken, omdat zij, bij eene volkomene inachtneming van het beginsel der dubbele methode, den blik immer bepaalt bij eene en dezelfde zijde, om van daar uit de keerzijde te leeren kennen.

Die waarheid (in haar wezen wederom zeer eenvoudig) is deze:

dat van elke daad, waarover eene boeking geschieden moet, het eigenlijk beginsel der handeling (dat is datgene, waardoor de handeling kracht erlangt) berust bij den uitgever (zie pag. 4), met andere woorden:

dat niemand kan ontvangen, tenzij degeen van wien hij ontvangt, vooraf heeft uitgegeven.

Het bovenstaande in aanmerking nemende, is het dan ook zeer natuurlijk, dat alleen van het standpunt van den crediteur de ware vorm kan worden aangegeven, dien elke omschreven handeling hebben moet, en het dus ook de uitgever is, die dezen vorm geheel beheerscht. Ja, men zoude in zeker opzicht elken Journaalpost kunnen vergelijken bij eene verklaring door den uitgever opgemaakt, in welke verklaring de ontvanger, als het ware, door den uitgever wordt toegesproken, waarom dan ook die ontvanger het allereerst genoemd wordt.

Wij zouden hier tallooze bewijzen kunnen bijbrengen, tot nadere toelichting van de door ons aangegeven stelling, dat het beginsel der handeling bij den uitgever berust, en dus ook van hem uitgaat.

Wij achten dit echter minder noodzakelijk, omdat bij eenig nadenken ieder gemakkelijk zal kunnen begrijpen, dat elke ontvangst het gevolg is van eene uitgave.

Er zijn echter omstandigheden, waarin het kan voorkomen alsof de ontvangst gevolgd werd door de uitgave. Daar het evenwel hier de plaats nog niet is om daarover een woord in het midden te brengen, behouden wij ons voor, er later op terug te komen, om nu onze beschouwingen over den vorm van het Journaal voort te zetten.

Gelijk wij gezien hebben, kunnen zich bij de posten, in dit boek neêr te schrijven, de vier volgende gevallen voordoen, namelijk dat men heeft:

één debiteur tegenover één crediteur.
één debiteur tegenover twee of meer crediteuren.
twee of meer debiteuren tegenover één crediteur.
twee of meer debiteuren tegenover twee of meer crediteuren.

Wij achten het alzoo niet ondienstig, om van elk dezer vier gevallen eene aanschouwelijke voorstelling te geven, en leggen daartoe tot grondslag dezelfde voorbeelden, hierboven reeds aangehaald, en welke wij beschouwen als zoovele gebeurtenissen in het Memoriaal van A vermeld.

N°. 1. Hiervan komt in het Memoriaal van A deze omschrijving:
Ontvangen van B. . . . . *f* 600.—
Hetwelk in het Journaal wordt overgebracht, als volgt:
Kassa aan B . . . . . *f* 600.— voor zooveel van hem ontvangen . . . . . *f* 600.—

N°. 2. luidt in het Memoriaal van A.
Ontvangen van de onderstaanden, te weten:

van B . . . . . f 100.—
„ C . . . . . „ 200.—
„ D . . . . . „ 300.—
f 600.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebracht als volgt:
KASSA aan DIVERSEN f 600.—. Voor van de onderstaanden ontvangen als:
aan B . . . f 100.— voor van hem ontvangen . . . f 100.—
aan C . . . „ 200.— voor van hem ontvangen . . . „ 200.—
aan D . . . „ 300.— voor van hem ontvangen . . . „ 300.—
f 600.—

N°. 3 wordt in het Memoriaal van A beschreven:
Betaald aan de onderstaanden, te weten:

aan B . . . f 300.—
„ C . . . „ 200.—
„ D . . . „ 100.—
f 600.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebracht als volgt:
DIVERSEN aan KASSA f 600.—. Voor aan de onderstaanden betaald, als:
B . . . f 300.— voor aan hem betaald . . . f 300.—
C . . . „ 200.— voor aan hem betaald . . . „ 200.—
D . . . „ 100.— voor aan hem betaald . . . „ 100.—
f 600.—

N°. 4. Van deze handeling komt in het Memoriaal van A de volgende omschrijving:
Verkocht aan de onderstaanden 60 balen koffie, volgens Verkoop-Boek F°. 1, als:

aan B . . . . . 10 balen koffie . . . . . f 450.—
berekende onkosten . „ 1.—
f 451.—
„ C . . . . . 20 balen koffie . . . . . f 900.—
berekende onkosten . „ 2.—
„ 902.—
„ D . . . . . 30 balen koffie . . . . . f 1350.—
berekende onkosten . „ 3.—
„ 1353.—
f 2706.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebracht als volgt:
DIVERSEN aan DIVERSEN f 2706.— voor 60 balen koffie, aan de onderstaanden verkocht:

B . . . f 451.— voor 10 balen koffie . . . f 451.—
C . . . „ 902.— voor 20 balen koffie . . . „ 902.—
D . . . „ 1353.— voor 30 balen koffie . . . „ 1353.—
f 2706.—

Aan GOEDEREN . . f 2700.— voor 60 balen koffie . . . . f 2700.—
„ ONKOSTEN . . „ 6.— voor diverse berekende onkosten „ 6.—
f 2706.—

Bij eene onderlinge vergelijking van bovenstaande vier Journaalposten zal men in de eerste plaats zien, dat, waar zich een meervoud van debiteuren of crediteuren openbaart, dat meervoud wordt aangeduidt door het woord „Diversen." Deze uitdrukking wordt bepaald gebruikt, omdat elke Journaalpost onmiddellijk in haar geheel moet voorkomen, om nader in de onderdeelen te worden gesplitst. Het woord „Diversen" is alzoo een hulpwoord, dienende om voor een oogenblik de gezamenlijke debiteuren of crediteuren te vervangen. In zichzelf heeft het dan ook hoegenaamd geene beteekenis, althans geene andere, dan dan dat verwezen wordt naar hetgeen zal volgen, waarom dan ook sommigen, in de plaats van het door ons gebruikte „diversen" de uitdrukking „de Volgenden" of „de Onderstaanden" bezigen.

In de tweede plaats zal men bemerken, dat waar zich een meervoud van crediteuren voordoet, het woordje „aan" voor elken crediteur herhaald wordt, terwijl het in posten, waar slechts één crediteur is, ook slechts éénmaal voorkomt. Door dit herhaald gebruik van „aan" bij den crediteur worden wij bekend met het eigenaardige eraan verbonden, namelijk, dat het is de onafscheidelijke metgezel van den uitgever. Deze eigenaardigheid vindt haren grond insgelijks in de door ons vooropgezette waarheid, dat het beginsel der handeling van den crediteur uitgaat, en bij gevolg ook hij het is, die alleen door de daad zijner gift den ontvanger aanwijst, en met het aanwijzen van den ontvanger dezen tot den debiteur (schuldenaar) verklaart, en wel *aan* hem (crediteur). Maar, zal men zeggen, volgens dit laatste zou dan ook eigenlijk, bij het aanwijzen van den debiteur of de debiteuren, de uitdrukking „debet" of „debent" moeten worden gevoegd, evenals dit bij eene gewone rekening het geval is. Deze bewering, hoewel een *schijn* van waarheid hebbende, is echter onjuist, want bij eene eenigszins nadere beschouwing ziet men, dat bij eene gewone rekening, alleen de uitgever aan den ontvanger bekend maakt, in welke positie hij (ontvanger) door zijne ontvangst tot hem (uitgever) is gekomen, terwijl in het stellen van een Journaalpost de boekhouder, hoewel aanvangende met zich te plaatsen op het standpunt van den crediteur, nochthans de positie van beiden, ontvanger en uitgever, moet aangeven. Gebruikte hij dus bij de debiteuren het woord „debet" of „debent", dan zou hij ook bij de crediteuren het woord „credit" of „credunt" moeten bezigen. Wij

hebben echter gezien dat dit geheel onnoodig is, daar toch het woordje „aan", alleen door zijnen stand, in elken Journaalpost genoegzaam te kennen geeft, wie of wat is gedebiteerd en wie of wat is gecrediteerd.

Om nu nog een enkel oogenblik bij „aan" te vertoeven, doen wij opmerken dat dit woord insgelijks voorkomt in de Memoriaalposten onder n°. 3 en 4, evenwel daar in geheel anderen zin, dan waarin het in elken Journaalpost gebezigd wordt.

Wanneer men dus in het Memoriaal leest bij voorbeeld: betaald *aan*, verkocht *aan*, gezonden *aan*, dan wordt door dit woord alleen aangewezen degeen *aan* wien gegeven is, en derhalve de ontvanger; terwijl daarentegen in het Journaal hetzelfde woord gebezigd wordt, om aan te toonen *aan wien* de ontvanger door zijne ontvangst is schuldig geworden, en derhalve om den uitgever aan te wijzen, om welke reden dan ook, gelijk hierboven gezegd is, „aan" en „de crediteur" een onafscheidelijk geheel uitmaken.

Men kan dus veilig aannemen, dat wie in het Memoriaal door het voorzetsel „aan" wordt aangewezen, in het Journaal altijd zijne plaats vóór datzelfde woord verkrijgt.

Wij zullen de omschrijving van den vorm, waarin het Journaal wordt opgesteld, eindigen met het aangeven van nog eenige regelen, waarnaar men zich, in het meer machinale gedeelte, te gedragen heeft.

De namen der debiteuren en crediteuren worden geschreven in middelsoort schrift, het verbindingswoord „aan" iets kleiner, maar grooter dan gewoon schrift; onmiddellijk na het noemen van de debiteuren en crediteuren plaatst men de som, *waarvoor* zij zijn gedebiteerd en gecrediteerd; men laat de som volgen door de redegeving, *waarom* zij zijn gedebiteerd en gecrediteerd, anders gezegd de omschrijving, en dit wel in gewoon, maar duidelijk schrift. In den vorm van uitdrukking van dit laatste is men geheel vrij; men houde alleen in het oog dat hoe eenvoudiger en beknopter dit geschiedt, hoe beter. Na de omschrijving wordt de som van het geheel in de buitenste lijn geplaatst, met dien verstande, dat wanneer men heeft meer dan één debiteur of meer dan één crediteur, die plaatsing daardoor geschiedt, dat de sommen van deze debiteuren of crediteuren ieder afzonderlijk in de binnenlijn worden gesteld, om door optelling in de buitenlijn te worden uitgeworpen. Vooral dient er op te worden gelet, bij een meervoud van debiteuren en crediteuren beide, dat de totale som van elken post slechts éénmaal in de buitenlijn voorkome.

Het gebruik nu, dat van een alzoo ingericht Journaal gemaakt wordt, staat in het nauwste verband met het eigenlijke doel, waarmede het is aangelegd, namelijk: een geleidelijken overgang te hebben tot het derde hoofdboek, genaamd:

GROOT-BOEK, HOOFD-BOEK, SCHULD-BOEK, welke drie namen hunnen oorsprong ontleenen aan de drie eigenschappen die dit boek heeft, als:

Grootboek, omdat de eigenlijke boeking eerst in dit boek haren geheelen omvang (grootte), de uiterste grens, bereikt;

Hoofd-, of liever Hoofden-Boek, omdat het hoofdsgewijze. dat is registersgewijze, is ingericht, en eindelijk:

Schuldboek, omdat de koopman uit dit boek den juisten staat zijner schulden en inschulden (bezittingen) leert kennen,

welke drie eigenschappen op hare beurt wederom in het nauwste verband staan met inhoud, vorm en gebruik.

De inhoud van dit boek in zijn geheel is geen andere, dan die van Memoriaal en Journaal, maar met eene beschrijving, die van deze beide boeken geheel afwijkt. Terwijl toch in de beide eerste hoofdboeken elke handeling, zooals zij is voorgevallen, neêrgeschreven, en door die, welke onmiddellijk daarna kwam, gevolgd wordt (hetgeen natuurlijk, over het geheel beschouwd, eene bonte dooreenmenging van gelijksoortige zaken tengevolge heeft), zoo wordt deze orde des tijds, in Memoriaal en Journaal beide heerschende, in het Grootboek niet verder in acht genomen, dan voor zoover zij uit het Journaal van zelve voortvloeit.

Daarentegen wordt, door de eigenlijke inrichting van dit boek, de bonte mengeling van het Journaal gevormd en tot eene bepaalde onderscheiding en afscheiding van ongelijksoortige, en daardoor mogelijk gemaakte bijeenvoeging van gelijksoortige deelen.

Deze beide hoofdbeginselen, afscheiding en bijeenvoeging, zijn de natuurlijke grondslagen, waarop inhoud en vorm van dit boek zijn gebouwd. Door de afscheiding toch verkrijgt men in de eerste plaats de zoogenaamde hoofden; afscheiding en bijeenvoeging tezamen vormen meer bepaald de rekeningen. Het „hoofd" nu is de titel, waarmede de eene werkelijk bestaande of denkbeeldige persoon van den anderen onderscheiden wordt, terwijl daarentegen aan het woord „rekening" meer het denkbeeld verbonden is van hetgeen er met dien persoon of met die zaak is voorgevallen.

Het Grootboek is dus eigenlijk niets anders dan de verzameling van al de hoofden of rekeningen, die, in den loop des handels, door de gebeurtenissen zijn in het leven geroepen; en aangezien nu elke rekening, hetzij persoonlijke of onpersoonlijke, naar gelang van den aard der handeling moet worden gedebiteerd of gecrediteerd, zoo dient ook het grootboek, om den handelaar bekend te maken:

1°. met de sommen waarvoor,
2°. met de reden waarom,
3°. met den tijd wanneer,

eene rekening is gedebiteerd of gecrediteerd.

Deze drie bijzonderheden, in verband met hetgeen wij hierboven reeds hebben opgenoemd, bepalen, wat de hoofdzaak betreft, den vorm, tot welks behandeling wij nu overgaan.

Gelijk wij reeds hebben aangemerkt, worden de hoofden verkregen door eene afscheiding van het ongelijksoortige. Dit neemt echter niet weg, dat er in *elk* hoofd, hoe ook van een ander onderscheiden, altijd twee ongelijksoortige deelen bestaan, die evenzeer, ja boven alles, van elkander moeten worden onderscheiden en afgescheiden: wij bedoelen het debet en het credit.

Wil men dus een goed ingericht Grootboek hebben, dan is het eerste vereischte, dat deze beide tegenhangers ook ieder eene afzonderlijke plaats erlangen, en dit wel tegenover elkander; ten eerste, om hun karakter van tegenhangers, en ten tweede, omdat zij tegen elkander moeten worden opgewogen.

Wanneer men dus eene in het Journaal voorkomende rekening in het Grootbeek moet overbrengen, dan begint men met aan die rekening in dat boek eene plaats te geven (te openen); en dit geschiedt op de volgende wijze:

Men slaat het eerst voorkomend blanco blad op, hetwelk den naam van folio krijgt, omdat het den omvang van het geheele vel voor oogen stelt, plaatst het cijfer van het folio (natuurlijk met *één* te beginnen) tweemaal boven aan, eens in den uitersten hoek links en eens in den uitersten hoek rechts, schrijft vervolgens in middelsoortig schrift het woord *debet* aan de linkerzijde van het blad, onder het folio-cijfer, doet voorts evenzoo met *credit* aan de rechterzijde en houdt daarbij wel in het oog, dat de eerste letter van *debet* en de laatste van *credit* genoegzaam de zijkanten van het blad naderen. Dit gedaan hebbende, vult men de ruimte tusschen *debet* en *credit* (of *debent* en *credunt*, ingeval van meervoudige titels) met den titel of naam van het hoofd, dat aan de rekening gegeven wordt, in iets grooter dan middelsoortig schrift, met dien verstande, dat men van de ruimte aan de rechterhand geen ander gebruik maakt, dan alleen, wanneer de ruimte links niet voldoende is om den titel te bevatten, of ook wanneer men met buitenlandsche vrienden doet, in welk geval de rechter ruimte gebezigd wordt, om den naam hunner woonplaats, in iets kleiner dan middelsoort schrift, neêr te stellen. Dit afgeloopen zijnde, plaatst men den titel van het alzoo in het Grootboek neêrgeschreven hoofd onmiddellijk in een daartoe (liefst van het Grootboek afgescheiden) alphabetisch ingericht register, bij verkorting „alphabet" genoemd. Wij vestigen hier bijzonder de aandacht op de noodzakelijkheid om in deze bewerking zeer oplettend te zijn, daar toch een *niet* of *verkeerd* inschrijven in het alphabet ten gevolge zou kunnen hebben, dat dezelfde rekening tweemaal in het Grootboek voorkwam, hetgeen tot schromelijke verwarring zou aanleiding geven.

Deze handeling, rekening voor rekening, in volgorde van het boek toepassende, bewerkstelligt men daardoor èn de scheiding der hoofden, èn de scheiding van debet en credit, met andere woorden, de scheiding der *ongelijksoortige* deelen; en dit tot stand gebracht zijnde, gaat men dan ook natuurlijk over tot de bewerking van datgene, hetwelk de bijeenvoeging der gelijksoortige deelen ten gevolge heeft. Deze bewerking wordt in de taal van het boekhouden „transporteeren" genoemd.

Bij dit transporteeren dient in de eerste plaats te worden gelet op de noodzakelijkheid, dat men de drie onderdeelen van debet en credit, en bovenal het eerste dier drie, goed doet uitkomen. Om dit te verkrijgen moet men dan ook een Grootboek hebben, dat, wat zijne lijnen betreft, goed is ingericht. Wij zullen van deze inrichting een kleine schets geven.

Aan de bovenzijde van het blad, op genoegzamen afstand van den bovenkant om het hoofd daarboven te kunnen plaatsen, wordt over de geheele breedte eene dubbele lijn gehaald, „liggende lijn" geheeten; van deze liggende lijn dalen, zoowel in debet als in credit, verschillende lijnen rechtstandig tot het uiterste punt beneden. Deze hangende lijnen, in debet en credit elkander volkomen gelijk, vormen de afdeelingen (kolommen), waarin de onderdeelen van het bij elkander gevoegde gelijksoortige worden ingevuld, van welke invulling wij eene beschrijving zullen geven, door aan te toonen op welke wijze de posten uit het Journaal in het Grootboek worden getransporteerd.

Tot meerdere toelichting laten wij deze beschrijving voorafgaan door eene afbeelding van den vorm, die elke zijde van ieder hoofd in het Grootboek heeft, en waarin men gemakshalve elke kolom met een cijfer vindt geteekend.

1	2	3	4	5	6	6

Als vasten regel zetten wij voorop, dat voor elken post maar één regel gebruikt wordt, waarom dan ook de hier afgebeelde kolommen, om den wille der netheid, over hare geheele breedte met grijze lijnen kunnen doorsneden worden. Deze regel is echter aan eene uitzondering onderworpen, wanneer namelijk de post in zulke onderdeelen is gesplitst, die noodzakelijk afzonderlijke vermelding behoeven.

Het eigenlijke transporteeren wordt evenwel nog voorafgegaan door eene soort van voorbereidende bewerking, waaraan men het Journaal onderwerpt. Men begint namelijk met in dit boek, *vóór* de over te brengen rekening, te plaatsen het folio, dat die rekening, volgens het alphabet, in het Grootboek heeft. Wat echter den crediteur betreft, kan dit, wanneer deze enkelvoud voorkomt, bijna nooit geschieden. Daarom onderscheidt men in het Journaal de folio's van Debiteur en Crediteur, door de toevoeging van een dwarsstreepje bij wijze van breuk, met dien verstande, dat, evenals in het Journaal de Debiteuren komen te staan *vóór* en de Crediteuren *achter* het woordje „aan", ook de folio's der Debiteuren geplaatst worden *boven*, en die der Crediteuren *onder* het streepje. Dit laatste wordt, bij meervoud van Debiteuren en Credi-

teuren, immer geplaatst op zoodanige wijze, dat elke Debiteur en Crediteur zijn eigen folio voor zijnen naam heeft.

Door deze behandeling leert men uit het Journaal kennen *wáár* in het Grootboek elke over te brengen rekening hare plaats heeft, en dan gaat men tot het transporteeren zelf over. Dit geschiedt op de volgende wijze: Men plaatst eens voor goed:

in kolom 1, het jaartal der handeling, daarna
in dezelfde kolom, den naam der maand;
„ „ 2, den dag der maand;
„ „ 3, als men debiteert, den naam van den contra-Crediteur, voorafgegaan door het woordje „aan", en als men crediteert, den naam van den contra-Debiteur, voorafgegaan door het woordje „per", bij meervoud van contra-Crediteuren of Debiteuren natuurlijk *aan* of *per* diversen;
„ „ 4, de omschrijving;
„ „ 5, het cijfer van de pagina *wáár* in het Journaal de post te vinden is, en eindelijk
„ „ 6, het geld.

Als dit alles nu behoorlijk is in orde gemaakt, dan zet men *vóór* het folio-cijfer, in het Journaal aangewezen, een tittel of punt, ten blijke dat deze overdracht is afgeloopen.

Wat nu betreft den inhoud van kolom 4 (de omschrijving), deze make men zoo duidelijk, maar, uithoofde van de natuurlijk beperkte ruimte, ook zoo kort mogelijk. In allen deele moet die inhoud worden in verband gebracht met den titel of het hoofd, dat de rekening draagt, zoodat men, bij voorbeeld, in het Journaal een post van dezen inhoud vindende,

AMSTERDAM, 6 Januari 1875.

KASSA aan GOEDEREN *f* 2700.— voor 60 balen koffie
aan diversen verkocht, en daarvoor ontvangen *f* 2700.—

bij transporteering op de rekening van het geld (kassa) niet kan zetten, dat men koffie verkocht heeft, of op die van goederen, dat men geld ontvangen heeft. De omschrijving van eenen verkoop (uitgifte) kan nooit in het debet en die eener geld-inning (ontvangst) nooit in het credit eener rekening komen. Tot recht verstand zullen wij de juiste transporteering hier nederschrijven, met toevoeging van het cijfer der kolommen, waar elk deel geplaatst moet worden.

Van dezen post vindt men alzoo op de rekening van
KASSA in het debet.

1	2	3	4	5	6	6
Januari.	6.	aan Goederen,	voor van diversen ontvangen.	f°. 1.	*f* 2700.—	

GOEDEREN in het credit,

1	2	3	4	5	6	6
Januari.	6.	per Kassa,	voor 60 balen koffie verkocht.	f°. 1.	*f* 2700.—	

Het spreekt van zelf, dat alle in het Journaal voorkomende posten op gelijke wijze moeten worden behandeld, en dat men bij die behandeling de orde des tijds in acht neemt.

Wij zouden, na deze uitvoerige en zoo wij hopen duidelijke omschrijving van den vorm van het Grootboek, de zaak kunnen laten rusten, ware het niet dat in de laatste jaren van het hier omschreven model werd afgeweken.

Men heeft namelijk op vele kantoren aan de rekeningen in het Grootboek eenen vorm gegeven, die kortheidshalve wel veel *vóór* zich heeft, maar daarentegen aan den anderen kant ook niet vrij van bezwaren is, en welken wij hem, die zich de wetenschap van het Boekhouden wil eigen maken, niet kunnen aanraden, omdat de toepassing ervan reeds eene zekere geoefendheid en hebbelijkheid in de werkzaamheid van het transporteeren vereischt.

Wij zullen echter ook van dezen vorm hier eene schets laten volgen.

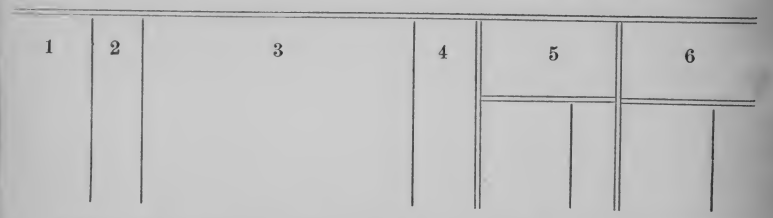

Volgens deze methode heeft men van elke rekening in het Grootboek niet een folio, dat is een geheel blad in twee zijden verdeeld, maar een enkele pagina, die dan wat de lijnen betreft, als boven is ingericht.

De opening van het hoofd geschiedt op de volgende wijze:

Men plaatst op de bladzijde bovenaan, in den uitersten hoek rechts of links, het cijfer van het blad, schrijft boven de liggende lijn den titel der rekening voluit, in kolom 1 bovenaan het jaartal der handeling, in kolom 5 debet of debent, en in kolom 6 credit of credunt.

De transporteering geschiedt vervolgens aldus:

in kolom 1, den naam der maand,
„ „ 2, den datum der maand,
„ „ 3, den contra-Crediteur, of Debiteur,
„ „ 4, het cijfer van het Journaal-blad,
„ „ 5, de som van het debet, en eindelijk
„ „ 6, de som van het credit.

Bij elke transporteering worden alzoo altoos de 4 eerste kolommen met bijvoeging van *of* de vijfde, *of* de zesde gebezigd; de twee laatsten kunnen uit den aard der zaak nimmer tegelijk gebruikt worden.

Om nu eene aanschouwelijke voorstelling van deze manier te geven, dienen wij twee tegenovergestelde posten te transporteeren; wij nemen daartoe:

AMSTERDAM, 4 Januari 1875.

GOEDEREN aan KASSA *f* 2600.— voor 60 balen koffie van B gekocht en daarvoor betaald . . . . . *f* 2600.—

AMSTERDAM, 6 Januari 1875.

KASSA aan GOEDEREN *f* 2700.— voor 60 balen koffie aan diversen verkocht en daarvoor ontvangen . . . . . *f* 2700.—

Deze komen alsnu in het Grootboek voor op de rekening

KASSA:

1	2	3	4	5	6
Januari.	4.	per Goederen	f°. 1	. . . .	*f* 2600.—
„	6.	aan Goederen	„ 2	*f* 2700.—	

GOEDEREN:

1	2	3	4	5	6
Januari.	4.	aan Kassa	f°. 1	*f* 2600.—	
„	6.	per Kassa	„ 2	. . . .	*f* 2700.—

Bij vergelijking van deze beide manieren, kan men zich gemakkelijk van den aard van het onderwijs vergewissen. Wij laten dan ook aan ieders keuze, welke methode hij voor zich gelieft te gebruiken. In beiden toch wordt behouden wat in het Grootboek op elke rekening de hoofdzaak is, namelijk de scheiding der ongelijksoortige deelen, dat is meer bepaald, de scheiding der sommen van debet en credit.

Het doel nu, waartoe het Grootboek gebezigd wordt, is: een spoedig, gemakkelijk en geregeld overzicht te verkrijgen van den toestand, waarin zich elk onderdeel der bezitting bevindt. Tot de kennis van dien toestand geraakt men door eene vergelijking van de beide ongelijksoortige deelen eener rekening met elkander. Deze vergelijking zou men zich kunnen voorstellen als eene weging tegen elkander, met het doel om daardoor te weten te komen, niet alleen in *welke* schaal de grootste zwaarte is, in die van debet of credit, maar ook hoeveel die meerdere zwaarte bedraagt, met andere woorden: men telt van elke rekening de som van het debet op, doet dit insgelijks met die van het credit, trekt, bij een aanwezig verschil tusschen beiden, het mindere van het meerdere af, en verkrijgt langs dien weg de hoegrootheid ervan.

Deze verschillen of overschotten (saldo's genaamd) zijn voor een groot deel de grondstoffen, waaruit wordt samengesteld het laatste der vier hoofdboeken, het

BALANS-BOEK.

Maar aangezien dit boek eigenlijk niets anders is dan eene door letterlijke copiëering verkregen verzameling van den telken jare opgemaakten staat van rekening des handels, zoo gelooven wij met de beschrijving van den inhoud van dit boek, die eigenlijk eene beschrijving der Balans zou zijn, te moeten wachten, totdat wij aan de behandeling van dat onderwerp zelf zijn gekomen. Hier worde slechts aangemerkt, dat dit boek, wat den vorm betreft, meestal wordt ingericht overeenkomstig dien van het Grootboek, waarin sommigen ook de Balans, in plaats van in een afzonderlijk register, schrijven, en dat, wat betreft het gebruik, dat ervan gemaakt wordt, deze *drie* punten zijn op te merken:

1°. dat de koopman daardoor bekend wordt met den staat zijner negotie aan het einde van elk boekjaar, zoowel wat betreft het geheel als de onderdeelen;

2°. dat het hem behulpzaam is in het afsluiten der oude en het openen der nieuwe rekeningen;

3°. dat het hem in een kort bestek een overzicht van een groot aantal jaren geeft.

Bij de behandeling der vier hoofdboeken, voornamelijk bij die van Journaal en Grootboek, hebben wij ruime gelegenheid gevonden, om sommige hoogst gewichtige grondslagen dezer wetenschap eenigszins breedvoerig te bespreken, maar als vanzelf zijn wij daarbij tot eenige omslachtigheid vervallen.

In onze beschouwingen over de andere boeken kunnen wij op beknopter wijze te werk gaan, omdat het aanleggen en bijhouden van dezen geene bepaalde kennis van het boekhouden in zijnen geheelen omvang vereischt. Zij worden toch door den boekhouder niet anders gebruikt dan eensdeels, om hem de bouwstoffen voor zijne werkzaamheid te leveren, anderdeels, om hem die werkzaamheid door toelichting te vergemakkelijken.

Deze beide gezichtspunten geven aanleiding tot de splitsing dezer boeken in twee soorten, die wij hierboven reeds hebben opgegeven onder den naam van:

HULP-BOEKEN en BIJ-BOEKEN.

Wij zullen deze boeken behandelen in de orde, zooals zij op blz. 7 en 8 voorkomen; en vinden daar onder de reeks der Hulp-boeken het eerst vermeld het

KASBOEK, hetwelk dient om de verschillende ontvangsten en uitgaven in geld te noteeren. Daarom wordt het ook in twee zijden gehouden. De linkerzijde (debet)

wordt gebruikt, om aanteekening te houden van hetgeen *aan*, de rechterzijde (credit) van hetgeen *door* ons betaald wordt. Deze aanteekening kan op twee verschillende wijzen geschieden. Men kan namelijk het kasboek inrichten als eene gespecificeerde Grootboek-rekening, door de kas-rekening voor elke ontvangst te debiteeren *aan* den tegenovergestelden uitgever, en te crediteeren *per* den tegenovergestelden ontvanger, beiden bij den naam, dien zij in het Grootboek hebben of krijgen. Men kan echter ook volstaan met eene eenvoudige vermelding van den persoon, *van wien* men ontvangen of *aan wien* men betaald heeft, en, zoo men met geen persoon te doen heeft, van de zaak, die aanleiding tot de ontvangst of betaling heeft gegeven; dit moet echter geschieden op zoodanige wijze, dat men daaruit immer kan bekend worden met den waren contra-Debiteur of Crediteur der Kas-rekening. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan de eerste wijze. Dit kasboek wordt eens in de maand opgeteld, om daaruit den staat der kas te kunnen opmaken, en dien te vergelijken met het werkelijk in-kassa. De afsluiting of overbrenging van het saldo geschiedt echter slechts eenmaal 's jaars.

Als een onderdeel van, of hulp bij het kasboek kan men beschouwen het ONKOSTENBOEK, dat insgelijks in twee zijden gehouden wordt, hoewel op de meeste kantoren de rechterzijde (credit) zelden te pas komt, gelijk verder blijken zal. Dit boek heeft voornamelijk ten doel de al te groote uitbreiding te beletten, welke de credit-zijde der kas zou erlangen, door de bijna dagelijks voorkomende betaling van ongelden. Daarom worden dan ook al de onkosten, die men betaalt, in de linkerzijde (debet) van het Onkosten-boek gebracht, alsof men eene boeking maakte van „Onkosten aan Kassa". Aangezien echter voor alle onkosten, die men betaalt, de kas de natuurlijke Crediteur is, zoo geschiedt de boeking of eigenlijk de noteering in het Onkosten-boek op zeer eenvoudige wijze. Eene bloote vermelding voor wat soort van ongelden de som, in de lijnen vermeld, is betaald geworden, voldoet hier geheel. De rechterzijde van het Onkosten-boek wordt daarentegen dan alleen gebruikt, wanneer men uitgeschoten of aan ons voor anderen berekende onkosten gerestitueerd krijgt, zonder dat de betrokken personen er vooraf voor zijn gedebiteerd. Aan het einde der maand worden de sommen van debet en credit opgeteld, finaal afgesloten en in het kasboek overgebracht, zoodat dan de telling van het Onkosten-boek, debet-zijde, als totaal bedrag der betaalde ongelden, in de credit-zijde van het kasboek komt, en omgekeerd de telling van het Onkosten-boek, credit-zijde, in het debet der kas.

Wil men eene verkorte manier (die echter niet de verkieselijkste is), dan wordt het Onkostenboek elke maand met een saldo afgesloten, en dit saldo in het kasboek overgebracht, daar, waar het behoort.

Het KASSIERSBOEK zou men in vele opzichten een tweeling-broeder van het

kasboek kunnen noemen, omdat het, wat de hoofdstrekking betreft, hetzelfde doel heeft, namelijk aanteekening te houden van inkasseering en betalingen. Maar aangezien die aanteekeningen op eene eenigszins veranderde wijze geschieden, behooren wij, tot recht begrip van de behandeling, die dit boek vereischt, hier in eene eenigszins uitvoerige beschrijving te treden. Het is zoo, men kan het kassiersboek behandelen geheel overeenkomstig de manier van het kasboek, maar, vermits deze beide boeken in veelzijdige aanraking met elkander komen, achten wij het beter met het kassiersboek een anderen weg in te slaan. De weg dien wij bedoelen, is het zoogenaamd „over de Kas laten loopen" der kassiersrekening, tenminste voor een gedeelte.

Er zijn sommige boekhouders, die de geheele kassiersrekening in het kasboek opnemen, maar wij zijn die manier niet toegedaan om de volgende reden: Men heeft bij voorbeeld voor ƒ 300.— goederen aan B verkocht op 3 maanden; aan het einde van dien termijn wordt eene assignatie op B uitgeschreven, en aan den kassier ter inning toegezonden, welke er natuurlijk voor moet worden gedebiteerd; maar dan geschiedt dit, bij de door ons bedoelde wijze, langs den, zoo wij gelooven, ongeordenden weg, door eerst de assignatie op B in de kas te brengen (juister uitgedrukt in het debet van het kasboek), om onmiddellijk weder de kas er voor te crediteeren en den kassier te debiteeren. Wanneer men dezen regel toepast op alle waarden aan den kassier ter inning toegezonden, en insgelijks, zooals wij verder zullen zien, bij betalingen met kwitantiën op hem, dan brengt dit wel is waar eene zekere eenheid in de boeken der geldzaken te weeg, maar wij achten het ook toch eenigszins ondoelmatig, om reeds als ontvangen geld in de kas te boeken, iets, waarvan men niet de volstrekte zekerheid heeft, dat het betaald zal worden. Er kunnen zich echter gevallen voordoen, dat men, om eene geregelde boeking te verkrijgen, zulke waarden als geld in de kas moet brengen, bij voorbeeld: bij gedeeltelijke betaling met wissels, maar wat als uitzondering kan worden toegestaan, behoeft daarom nog niet als regel te gelden. De rechte boeking der kassiersrekening is naar ons inzien deze: men plaatst, buiten de kas om, in het debet van het kassiersboek, alle ter inkasseering gezonden waarden, en laat daarentegen over de kas loopen alle op den kassier afgegeven kwitantiën, door deze als ontvangst in het debet van het kasboek te brengen, in welks credit de betalingen vanzelf voorkomen. Het gevolg van deze handeling is, dat men dan uit het credit van het kassiersboek niet behoeft te boeken de betalingen, die, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, door tusschenkomst van den kassier zijn gedaan. Dit credit dient toch op deze wijze tot niets anders als tot vereischte noteering, om de ook in dit boek geschiedende maandelijksche telling te kunnen opmaken. Hierdoor verkrijgt men, meer bepaald bij betalingen, gedeeltelijk met geld, gedeeltelijk met kwitantiën op den kassier gedaan, het voordeel, dat de boeking van *niet eene enkele* betaling gesplitst wordt, maar immer in haar geheel voorkomt in de credit-zijde van het kasboek. En wat nu betreft de

wederkeerige opwerping van het door ons hierboven geopperde bezwaar, zoo gelooven wij te kunnen volstaan met het antwoord, dat iemand aan het door hem zelven op zijnen kassier afgegeven papier wel dezelfde credit-waarde kan toekennen, als aan het kassierspapier van anderen, hetwelk hij toch bij ontvangst als geld in de kas brengt.

Aan dit kassiersboek is verbonden een boekje, dat men bijna een tweede ik ervan zou kunnen noemen, aangezien de geheele inhoud van het eerste boek daarin is opgenomen. Dit boekje behoort eigenlijk onder bijboeken, maar om zijne innige verwantschap met het kassiersboek achten wij de beschrijving daarvan hier op zijne rechte plaats. Het dient uitsluitend om uitde, van maand tot maand, of week tot week, bijgehouden rekening-courant, die de kassier opmaakt, den stand van de rekening des handelaars in de boeken van den kassier over te nemen, hetgeen geschiedt door achter de lijnen van het geld nog eens dezelfde kolommen voor guldens en centen te plaatsen, en in die buitenste lijnen het bedrag van den ingekomen post of van de door den kassier betaalde kwitantie te noteeren, natuurlijk naast de bewuste sommen zelven, zoodat men in korten tijd kan opmaken, welke waarden nog niet waren geïnd, en welke door den handelaar afgegeven kwitantiën nog niet door den houder tegen geld waren ingewisseld.

Het INKOOPBOEK dient om nota te houden van alle gedane inkoopen. Dit geschiedt op de volgende wijze. In een boek, van boven tot beneden gelijnd in den vorm van eene gewone rekening, liefst echter zonder grijze dwars lijnen, plaatst men bovenaan den naam van domicilium, dag, maand en jaartal, en die afgescheiden hebbende van de eigenlijke omschrijving van den inkoop door een dwarsstreep, plaatst men onder die streep den naam van den persoon *van wien* men gekocht heeft, ter vervanging van het hoofd der ontvangen rekening, om vervolgens haren verderen inhoud letterlijk te copiëeren, met uitzondering echter van de mogelijk daarop voorkomende specifieke gewichten, die men in een apart gewichtboekje noteert. Dit boek dient in de eerste plaats, om in orde des tijds eene verzameling te verkrijgen van alle bewerkstelligde inkoopen, ten tweede, om bij de boeking zoo accuraat mogelijk te kunnen te werk gaan, hetgeen uit eene menigte van losse papieren niet zoo gemakkelijk geschiedt, en ten derde, om het nazien van bijzonderheden te vergemakkelijken.

Wij moeten echter opmerkzaam maken, dat men bij de inschrijving bepaaldelijk van den naam des persoons, van wien men gekocht heeft, de keuze kan doen tusschen twee van elkander eenigszins verschillende vormen. In den eenen laat men het bij den naam van den verkooper berusten, omdat alle in het inkoopboek voorkomende namen die van verkoopers zijn; maar dan ook moet men bij de overboeking zich uit den buitenop geschreven titel wel vergewissen, dat men het boek der inkoopen heeft, omdat het verkoopboek, wat den uiterlijken vorm betreft, geheel als het inkoopboek wordt ingericht, en het bloot noemen van eenen naam geen bewijs is of iemand heeft gekocht of verkocht. Om hierin tegemoet te komen, achten wij het niet onraadzaam, om bij het inkoopboek, zoowel als bij het verkoopboek, aan den uitwendigen titel een inwendig bewijs toe te voegen, hetwelk geschieden kan, door, in het inkoopboek, achter den naam van den verkooper, genoegzaam van dezen verwijderd om goed te kunnen worden onderscheiden, te plaatsen het woord CREDIT (omdat hij is uitgever), en in het verkoopboek, achter den naam van den kooper het woord DEBET (omdat hij is ontvanger).

Het VERKOOPBOEK dient tot het tegenovergestelde doel van het inkoopboek, om geregeld te kunnen boekhouden van alle koopmanschappen, die men heeft verkocht. Na het hierboven geschrevene behoeven wij in geene verdere uitweiding er over te treden; alleen moeten wij hier de aandacht vestigen op de door ons gebezigde uitdrukking *„van alle"* waarmede bedoeld wordt, dat in het verkoopboek moeten voorkomen zoowel de partijen, die men voor eigene rekening heeft verkocht, als die, waarvan de verkoop door ons geschiedt *voor rekening van anderen, en in gemeenschap met anderen.* De beide laatste gevallen moeten aldus door voldoende aanwijzing van het *eerste*, en van *elkander* onderscheiden worden.

Wanneer een buitenlandsche handel gedreven wordt, en men de voorwerpen van dien handel, hetzij gedeeltelijk, hetzij geheel, uit het buitenland trekt, dan wordt er ter inschrijving van de facturen, die men over de gekochte goederen ontvangt, een boek vereischt, waaraan men den titel kan geven van: INKOOPBOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS. Dit boek, hoewel ingericht met hetzelfde doel, als waartoe het inkoopboek is bestemd, heeft nochtans een daarvan zeer verschillenden vorm. Terwijl toch in het inkoopboek een post wordt ingeschreven en afgesloten, om onmiddellijk door eenen anderen te worden gevolgd, en eene nieuwe pagina niet wordt aangevangen, alvorens de voorgaande geheel is volgeschreven, wordt daarentegen in het inkoopboek voor goederen van buitenslands voor elken inkooppost eene afzonderlijke bladzijde gebruikt. De reden van dit onderscheid in den vorm tusschen de beide inkoopboeken is gelegen in de omstandigheid, dat men bij het ontvangen eener gewone rekening, door die rekening zelve tot de kennis komt van hetgeen de daarin vermelde goederen kosten, met inbegrip van berekende onkosten, en zoo er nog verdere zelf betaalde ongelden op komen, dan zijn die kosten over het algemeen niet van zulk een gewicht, dat zij den inkoopprijs aanmerkelijk bezwaren. Dit laatste nu juist is het geval, bij goederen, die uit het buitenland betrokken worden. De kosten, die een natuurlijk gevolg zijn van den meer of minder belangrijken afstand tusschen de plaats der afzending en die der bestemming, en wat er nog verder bijkomt, oefenen

een overwegenden invloed uit op den kostenden prijs. Het eerste vereischte van een geregelden handel toch bestaat in de wetenschap, hoeveel eene aangekochte partij kost, niet slechts in haar geheel, maar bovenal per K.G., per meter, of hoe ook, om daarna te kunnen beoordeelen, of men tot een aangegeven verkoopprijs met voordeel kan realiseeren of niet. Het hier bedoelde inkoopboek moet dan ook zoodanig zijn ingericht, dat men er uit kan zien, hoeveel eene aangekochte en ontvangen partij, met inbegrip van alle onkosten, vrij op zolder, kost, om dan uit het geheel tot den prijs van het onderdeel te kunnen geraken. Dit boek moet daartoe dan ook worden ingericht als volgt:

Men neemt een boek, gelijnd geheel overeenkomstig het inkoopboek, schrijft onder den datum, den naam en de woonplaats van den persoon, die de factuur heeft geteekend, en begint vervolgens de factuur letterlijk te copiëeren. Daar nu echter elke factuur van aan ons gezonden goederen in den regel in vreemde munt is opgemaakt, zoo is de inschrijving eigenlijk niet geëindigd, dan nadat het vreemde geld, volgens den aangegeven koers, tot eigen geld is gereduceerd. Alsdan wordt de verder overblijvende ruimte opengelaten, om daarop de successievelijk voorkomende onkosten van assurantie, vracht, rechten, enz. binnenslijns te noteeren. Zijn alle onkosten opgenomen, dan worden die door optelling in de gewone lijnen uitgeworpen, en met het bedrag der factuur tot een geheel vereenigd. Uit dit geheel nu kan men gemakkelijk berekenen, welke de kostende prijs is per K.G., per meter, enz.; men behoeft daartoe slechts den netto inhoud te kennen, en zich verder te gedragen naar de usantiën, die bij de verschillende artikelen in den handel gelden. Deze berekening wordt bij wijze van calculatie onder aan het blad geplaatst; zij is en blijft echter altijd eene berekening, en daarom voor de boeking van hoegenaamd geene verbindende kracht. Verder behouden wij ons voor, ter bestemder plaatse nog eens op dit boek terug te komen.

Als nu eene handelszaak op deze wijze gedreven wordt, dat men niet alleen voor eigen rekening goederen van buitenslands ontvangt, maar ook daarheen zendt, dan wordt voor de daaromtrent vereischte boeking een boek gevorderd, dat den naam draagt van

CONSIGNATIE-BOEK, en welks inhoud eene juiste omschrijving bevatten moet, niet alleen van hetgeen deze of gene partij naar buiten geconsigneerde goederen gekost, maar ook wat zij zuiver opgebracht heeft, na aftrek van alle mogelijke onkosten, ter plaatse van den verkoop. Om dit nu geregeld te kunnen doen, wordt een boek genomen, waarin men voor elke bijzondere partij ook een dubbel blad (folio) afzondert. Nadat men aan dit blad een hoofd gegeven heeft, bestaande in een eenvoudig opnoemen van de partij zelve, met bijvoeging van de plaats *waarheen* en den persoon *aan wien* zij gezonden is, wordt de linkerzijde gebruikt om daarop te noteeren:

1°. de omschrijving van de goederen, wat betreft gewicht, prijs en totale

waarde, en waartoe de gegevens voor het meerendeel uit het inkoopboek moeten geput worden;

2°. de omschrijving en specificatie van de daarop gevallen onkosten tot aan boord;

3°. de sommen van beide alsdan in één bedrag tezamen gevat.

De rechterzijde wordt vervolgens in blanco gelaten, om bij ontvangst der verkooprekening, die er letterlijk op te copiëren, met toevoeging van de herleiding der vreemde munt in eigen munt, volgens den aangenomen koers.

Dit boek heeft, alzoo ingericht, het tweeledig nut, dat men bij vele transactien van dien aard, in korten tijd kan te weten komen: eerstens, welk resultaat elke afgeloopen partij heeft opgeleverd; tweedens, van welke partijen men nog geene afrekening ontvangen heeft.

Tot dusverre hebben wij slechts de boeken behandeld, die een noodzakelijk vereischte zijn bij eenen handel geheel voor eigen rekening gedreven; thans wenschen wij over te gaan tot de beschouwing van die hulpboeken, wier gebruik niet kan worden nagelaten *daar*, waar bij den eigen handel ook die in commissie voor anderen gevoegd is. Deze handel kan zich in drieërlei toestanden openbaren als:

1°. dat men belast is *alléén* met den inkoop;

2°. dat men belast is *alléén* met den verkoop;

3°. dat men belast is *en* met den inkoop *en* met den verkoop.

Gelijk men ziet, is de laatste toestand eene combinatie van de twee eersten. Het getal hulpboeken voor zulke transactiën gebezigd, bepaalt zich dan ook tot twee, die wij ieder afzonderlijk zullen beschrijven.

Het eerste boek, gebezigd voor gevallen dat men met den inkoop belast is, draagt den naam van:

FACTUURBOEK, en is in zijn wezen niet anders dan een verkoopboek voor buitenlandsche personen gebruikt. In dit boek wordt elke bijzondere factuur op de volgende wijze ingeschreven: eerst de naam en de woonplaats van den persoon, voor wiens rekening de partij is ingekocht, met toevoeging van DEBET; dan de uitcijfering der goederen, waartoe de gegevens voor het meerendeel uit het inkoopboek te putten zijn; daaronder voegt men op de wijze als in het consignatieboek, de onkosten; men telt het bedrag daarvan bij dat der goederen, en vermeerdert deze som met de er over berekende provisie, als wanneer de factuur zelve wordt afgesloten.

Het tweede boek, voorkomende in gevallen, dat men alleen met den verkoop is belast, is echter van meer ingewikkelden aard. Men kan het den naam geven van:

COMMISSIEBOEK of VERKOOP-REKENINGBOEK VAN GOEDEREN IN COMMISSIE, daar het bepaald gebruikt wordt, om op te maken en daaruit te boeken de afrekening van die partijen, welke men van anderen ten verkoop gekregen heeft. Het wordt ingericht als volgt: Men neemt een boek, wat de lijnen betreft overeenkomstig den vorm van het consignatieboek, gebruikt voor elke partij een afzonderlijk blad, en plaatst, als hoofd op dat folio, de qualificatie der partij, met bijvoeging van den naam en de woonplaats des persoons van wien zij in commissie is ontvangen. De opening van dit hoofd geschiedt onmiddellijk nadat men, hetzij met of zonder inzending van connossementen bericht ontvangt, dat de partij is afgezonden. Is bij dat bericht nu eene factuur gevoegd (hetgeen echter niet immer geschiedt), dan plaatst men die (evenwel slechts pro forma) aan de linkerzijde; daaronder worden, met inachtneming eener behoorlijk in het oog loopende afscheiding, geplaatst de successievelijk voorkomende onkosten, welke onkosten-noteering zoo voorgaat, totdat de geheele partij is verkocht en afgeleverd, als wanneer de op elke partij nog ontbrekende ongelden, zooals pakhuishuur, afleveren enz., worden aangevuld. Inmiddels is aan de rechterzijde de, hetzij in eens, hetzij in gedeelten, gedane verkoop genoteerd. Deze noteering geschiedt echter op eene zeer eenvoudige wijze, namelijk door opgave van: *wat*, *aan wien* en *voor hoeveel* is afgeleverd, met verwijzing voor verdere bijzonderheden naar de bladzijde van het verkoopboek, alwaar ook deze verkoopen, gelijk alle andere, genoteerd staan. Is nu eene partij geheel gerealiseerd, en zijn al de onkosten genoteerd, dan worden de sommen der rechterzijde tot ééne som vereenigd, die alsdan het bruto-bedrag van den verkoop is. De sommen aan de linkerzijde, na optelling in de lijn uitgeworpen, vormen het beloop der totale onkosten. Onder dit beloop wordt gevoegd de som van de, over het verkoopbedrag, genoten provisie, en hieronder weder de som, die vereischt wordt, om gezamenlijk met onkosten en provisie, het bruto beloop uit te maken. Dit aanvullingscijfer is het juiste bedrag van de zuivere opbrengst, en krijgt alzoo ook de uitdrukking „netto provenu" voor zich, wordende de post daarna aan beide zijden afgesloten. Men kan dit netto provenu ook verkrijgen, door eerst de sommen van onkosten en provisie op te tellen, en dit produkt van het bruto of onzuiver beloop af te trekken. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan de eerste manier, omdat zij ons in staat stelt met een enkelen blik den geheelen staat der rekening te aanschouwen.

In het derde geval, wanneer men èn met den inkoop, èn met den verkoop belast is, gebruikt men voor den inkoop het hiervoren omschreven factuurboek, en tot opmaking der verkoop-rekening het insgelijks omschreven commissieboek. In dit laatste wordt de opening van het hoofd onmiddellijk gevolgd door inschrijving van de factuur, hetzij letterlijk, hetzij bij wijze van uittreksel; de verdere behandeling geschiedt geheel op dezelfde wijze als bij het commissieboek is aangegeven. Dit inschrijven der factuur is vooral dan noodzakelijk, als men met

den belanghebbende is overeengekomen, alleen het verschil tusschen het bedrag van den inkoop en dat van den verkoop te verrekenen, dewijl men op deze wijze uit dat ééne boek het zuiver saldo van winst of verlies leert kennen, en daartoe niet de rekeningen in het Grootboek behoeft na te slaan.

Wij gaan weder een stap verder, en komen nu aan de behandeling van dat boek, hetwelk gebezigd wordt voor transactiën, gedeeltelijk voor eigen rekening, gedeeltelijk voor rekening van anderen, met andere woorden, bij een handel in compagnie. Deze handel kan zich openbaren op vier verschillende wijzen, als:

1°. dat men is belast *alleen* met den inkoop;
2°. dat men is belast *alleen* met den verkoop;
3°. dat men is belast *en* met den inkoop *en* met den verkoop:
4°. dat men *noch met het een*, *noch met het ander* belast is.

Voor elk dezer verschillende toestanden zou men, desverkiezende, een afzonderlijk boek kunnen aanleggen; wij achten het echter doeltreffender ze allen in één boek te omschrijven, om de volgende redenen: In de eerste plaats zou men buiten bepaalde noodzakelijkheid het getal der hulpboeken vermeerderen; ten tweede komen deze transactiën in den regel niet dikwijls voor; en ten derde bekomt elke partij toch een afzonderlijk hoofd.

Aan dit ééne boek kan men den naam geven van:

COMPAGNIEBOEK, dat, wat uiterlijk en lijnen betreft, ingericht wordt geheel overeenkomstig het consignatieboek en verkoop-rekeningboek. De wijze waarop het behandeld wordt is als volgt: Aan elke afzonderlijke partij wordt een hoofd gegeven, behelzende de omschrijving van het navolgende: waaruit de partij bestaat, waar en onder wien zij is liggende, wie de gezamenlijke deelhebbers zijn, en hoe groot ieders aandeel is. Als men alleen met den inkoop belast is, wordt op de linkerzijde van het blad de factuur neêrgeschreven, in den vorm zooals bij het factuurboek is aangegeven, doch men laat dan, onmiddellijk nadat zij is afgesloten, onder elkander volgen de namen en woonplaatsen der verschillende aandeelhouders, gevolgd door de breuksgewijze uitdrukking van het aandeel dat zij in de bedoelde partij hebben, en achter dit weder het bedrag van dat aandeel. Deze sommen, met elkander vereenigd, moeten natuurlijk gelijk zijn aan het bedrag der factuur in haar geheel. Daarna heeft men op de linkerzijde niets meer te boeken en wordt de rechterzijde in blanco gelaten, om daarop letterlijk over te schrijven de verkoop-rekening, die men over het eigen aandeel in deze goederen ontvangt.

In het tweede geval, als men namelijk alleen met den verkoop belast is, wordt op de linkerzijde van het blad de factuur ingeschreven *voor dat aandeel*, waartoe men bij de partij geïnteresseerd is. De verdere behandeling is geheel overeenkomstig die in het verkoop-rekeningboek van goederen in commissie, met dit onderscheid, dat men in het compagnieboek nog voegt het aandeel van elk

der deelhebbers in het netto provenu, op gelijke wijze als hierboven bij den inkoop is omschreven.

In het derde geval, waarin men *en* met den inkoop *en* met den verkoop belast is, wordt de linkerzijde van het blad behandeld als die van n°. 1; de behandeling der rechterzijde is gelijk aan die van n°. 2.

In het vierde geval, wanneer men *noch* met den inkoop *noch* met den verkoop is belast, is de boeking zeer eenvoudig; de linkerzijde wordt behandeld als die van n°. 2, de rechterzijde als die van n°. 1.

Het spreekt van zelf, dat alle vreemde munten tot eigene moeten gereduceerd worden volgens den aangenomen koers.

Ook moeten wij opmerkzaam maken, dat het eigen aandeel wordt aangeduid door de uitdrukkingen: „*mijn* of *ons* $^1/_4$" of „*mijn* of *ons* $^1/_3$", enz.

Wil men echter dit hulpboek in het geheel niet bezigen, dan kan men deze boekingen doen in de naast verwante boeken. In dit geval raden wij als het meest doeltreffend aan te gebruiken: voor n°. 1 en 4 het consignatieboek, en voor n°. 2 en 3 het meermalen aangehaalde verkoop-rekeningboek. Wij voor ons geven de voorkeur aan eene afzonderlijke boeking in het compagnieboek. Daardoor toch onderhoudt men eene behoorlijke afscheiding tusschen de drie verschillende vormen, die de handel kan aannemen.

Het Remise-Boek, en
het Traite-Boek,
zijn boeken, waarvan de strekking door hunne benamingen zelve reeds genoegzaam aangetoond wordt.

Zij dienen om aanteekening er in te houden, het eene van de ontvangen Remisen, het andere van de te betalen Traites.

Deze beide boeken, in uiterlijken vorm elkander volkomen gelijk, worden het doeltreffendst ingericht, wanneer men neemt een boek in formaat van meer dan gewone breedte, en daarin elke bladzijde in 8 kolommen verdeelt, om dan met de invulling daarvan op de volgende wijze te werk te gaan:

In het Remise-Boek bevat:
Kolom 1, de dagteekening van de ontvangst der Remise, of die, op welke is bepaald geworden, met welke som zij zal worden uitbetaald;
„ 2, den naam van den Remittant, met bijvoeging van z r of m/r (de wettelijke, zie hierachter bij de behandeling der Remise-rekening);
„ 3, de hoegrootheid van den Wissel, uitgedrukt in de muntsoort, waarin hij is getrokken;
„ 4, den vervaldag;
„ 5, den naam van den betrokkene

Kolom 6, wanneer dit noodig is, de koers waartoe het vreemde geld tot eigen is gereduceerd;
„ 7, de som, waarmede de wissel zal worden betaald.

Deze zeven kolommen dienen tot de eigenlijke inschrijving der ontvangen Remise in het daartoe bestemde boek, en als zoodanig kan men dan ook, wat de kolommen betreft, met dit getal volstaan.

De toevoeging der achtste kolom, hoewel niet noodzakelijk, heeft echter hare eigenaardige voordeelen. Die kolom toch wordt gebezigd om bij elke inning, disconteering of endosseering eener remise, het beloop, waarmede zij in Hollandsch Courant is of moet worden betaald, in te vullen, waardoor men van zelven een overzicht ontvangt van die remisen, die nog in portefeuille aanwezig moeten zijn.

Men moet echter wel in het oog houden, dat de invulling van de achtste kolom van het Remise-Boek geen ander karakter heeft dan eene bloote *noteering*, daar toch de uitgifte eener remise, wat de *boeking* betreft, van zelve in een der andere boeken voorkomt.

In het Traite-Boek bevat:
Kolom 1, de dagteekening, waarop de wissel is geannonceerd of geaccepteerd, of die, waarop is bepaald geworden het bedrag, waarmede hij zal worden betaald (zie hierachter bij de behandeling der Traite-rekening).
„ 2, den naam van den trekker met bijvoeging van z/r of m/r (de wettelijke, zie als boven).
„ 3, } hetzelfde als in het Remise-boek;
„ 4, }
„ 5, den naam van dengene aan wiens order de wissel is afgegeven (bij geaccepteerde wissels, desverkiezende met toevoeging van den naam desgenen, door wien hij ter acceptatie is gepresenteerd;)
„ 6, } hetzelfde als in het Remise-boek;
„ 7, }

En eindelijk wordt kolom 8 insgelijks tot hetzelfde doel als in het Remise-Boek gebezigd, maar natuurlijk hier in juist omgekeerden zin.

Na de omschrijving van bovengemelde boeken, die, behalve nog andere minder belangrijke, een noodzakelijk vereischte zijn, om geregeld te kunnen boekhouden in een handel voor eigen rekening, in commissie voor, of in gemeenschap met anderen, blijft ons nog een hulpboek ter behandeling over, en wel het Reederijboek.

Dit boek wordt gebruikt, *en* wanneer men schip of schepen geheel voor eigen

rekening bezit, *en* wanneer men, aandeelhouder in den een of anderen bodem zijnde, met het beheer of de boekhouding is belast. In het laatste geval doet het echter de grootste diensten, gelijk wij hieronder zien zullen.

De strekking van dit boek is, een geregeld en tot in de minste bijzonderheden uitgewerkt overzicht te leveren van al de kosten, die gemaakt worden voor de uitrusting van een schip, teneinde het bedrag daarvan over de gezamenlijke aandeelhouders, naar gelang van ieders aandeel, te kunnen verdeelen; om insgelijks diezelfde verdeeling te kunnen toepassen op het rendement der reis, en eindelijk, om ten allen tijde in staat te zijn eene nauwkeurige verantwoording van het gedane beheer te kunnen overleggen.

Om tot dit doel te geraken, gaat men op de volgende wijze te werk: Aan ieder schip waarover het beheer loopt, wordt op een daartoe bestemd dubbel blad een hoofd gegeven. Op de linkerzijde wordt nauwkeurig en uitvoerig nota gehouden van al de uitgaven, die ten laste van deze of gene reederij komen. Is alles opgeschreven en het schip uitgezeild, dan worden deze verschillende sommen tot één bedrag vereenigd, dit bedrag pondspondsgewijze over de verschillende aandeelhouders verdeeld, en die verdeeling aan de rechterzijde neêrgeschreven, waarna over en weder, in rechter- en linkerzijde, wordt afgesloten.

Eene nieuwe opening, hetzij op een nieuw folio, hetzij op het blad waar men het laatst geëindigd is, geschiedt *dan*, zoodra weder òf eenige bezwaren ten laste der reederij komen, òf ook, wanneer zij eenig provenu heeft afgeworpen. Een en ander wordt gedaan, nadat het schip na volbrachte reis is teruggekeerd, maar *en* het een *en* het ander *kan* ook voorkomen, wanneer het schip nog afwezig is. Zoo kan het bij voorbeeld gebeuren, dat een schip, door eene of andere averij beloopen, genoodzaakt is in de naastbijzijnde haven binnen te vallen, teneinde aldaar te repareeren. Heeft nu het kantoor, met de boekhouding belast, op die plaats eenen correspondent, dan vervoegt de kapitein zich bij dezen, om door hem al de ter reparatie gemaakte kosten te laten betalen. Eene nota daarvan wordt door den correspondent aan den reeder ingezonden, die ze als een bezwaar voor de reederij in de linkerzijde van het reederijboek inschrijft. Is de schade nu van dien aard, dat zij in de termen der door de assuradeurs aangegane verbindtenissen valt, dan wordt de later verkregen vergoeding daarvan aan de rechterzijde genoteerd. Ook kan het gebeuren, dat vóór het schip geretourneerd is, de uitgaande vrachten of een gedeelte er van inkomen, door middel van de door den kapitein of een ander overgemaakte remises; deze worden dan insgelijks aan de rechterzijde genoteerd. Als het schip nu binnenkomt, dan worden al de kosten, die het binnenkomen ten gevolge heeft, in de linkerzijde geboekt, en de revenuën van gemaakte vrachten in de rechterzijde. Eindelijk, als alles is bijgevuld, wordt het verschil opnieuw over de gezamenlijke aandeelhouders pondspondsgewijze verdeeld, en aan die zijde genoteerd, waar het ter gelijkmaking van beide sommen behoort. Men kan echter gerust aannemen, dat dit verschil in den regel in

de linkerzijde komt, aangezien het alleen in de rechterzijde kan komen in het geval, dat het schip met zooveel schade gevaren had, dat men niet alleen van het bedrag der uitrusting niets terugkrijgt, maar bovendien nog tot dekking der boven de vracht gemaakte onkosten moet suppleeren.

Gelijk uit het bovenstaande blijkt, zijn wij bij de behandeling van het reederij-boek meer bepaald uitgegaan van het standpunt eener boekhouding of van een beheer. Waar echter dit boek gebruikt wordt voor schepen, waarvan men uitsluitend eigenaar is, ondergaat zijne behandeling eene belangrijke wijziging, hierin bestaande, dat de afsluiting eeener Reederij niet tweemaal, maar slechts ééns geschiedt, en wel dan, wanneer alle zaken uit de terugkomst van den een of anderen bodem voortspruitende, zijn afgeloopen. Dit vindt natuurlijk zijne oorzaak in de omstandigheid, dat men bij eigen schepen met geene verdeeling van uitrusting en vracht over verschillende aandeelhouders te maken heeft.

Wij zouden hier met de behandeling der Hulp-boeken kunnen eindigen, om tot die der Bij-boeken over te gaan. Vooraf echter nog een paar opmerkingen. Gelijk hierboven is gezegd, hebben wij aan de nu beschreven boeken den naam van Hulp-boeken gegeven, ter onderscheiding van dien van Bij-boeken, omdat zij *in* het boekhouden gebruikt worden, en eigenlijk de grondstoffen leveren, tot het gebouw der boeking vereischt. Een korte aanwijzing van de manier, waarop zij gebruikt worden (anders de wijze, waarop er uit geboekt wordt) achten wij dus hier niet ongepast. Deze wijze van gebruikmaking is tweeërlei, en onafhankelijk van de inrichting van het Journaal. Men kan namelijk dit Hoofd-boek uit het Memoriaal bijhouden, volgens de daarin voorkomende *orde des tijds*, of ook zoogenaamd „maandelijks" journaliseeren.

Als men uit het Memoriaal journaliseert, spreekt het vanzelf, dat dit Memoriaal alles moet bevatten, waarvan de boeking in het Journaal, en daaruit in het Grootboek vereischt wordt. Dit alles is nu voor het meerendeel in de verschillende Hulp-boeken verspreid, en bij de verzameling gaat men op de volgende wijze te werk. Van alle zaken, die uit haren aard geene plaats in een der gewone Hulp-boeken kunnen vinden, wordt onmiddellijk aanteekening gehouden in het Memoriaal zelf, en de verdere inhoud van dit boek dagelijks bijgevuld, met hetgeen de Hulp-boeken, als op dien dag geschied, aangeven. Doch aangezien het nu niet waarschijnlijk is, dat iederen dag, uit elk dezer boeken iets is over te nemen, en men aan de andere zijde ook weder niet weet in welk dier boeken zich *zoodanig iets* bevindt, achten wij het van groot gewicht, ten einde zooveel mogelijk alle weglating te voorkomen, zich de gewoonte eigen te maken en zich de waarlijk geringe moeite te geven, iederen dag de hulp-boeken, als het ware, de revue te laten passeeren, dat is, ze stuk voor stuk na te slaan, ten einde over te nemen wat er uit moet overgenomen worden. Deze gewoonte heeft, behalve het hierboven aangegeven nut, nog het voordeel, dat men dusdoende op de hoogte blijft der gebeurde en

loopende zaken. En daar nu het boekhouden bij uitnemendheid is een werk van orde, gelooven wij, dat het ter vergemakkelijking van dien arbeid ook van groot belang is, zich bij het nazien der boeken, het ééne voor, het andere na, aan eene vooraf bepaalde orde te binden.

Wat nu betreft het overnemen zelf in het Memoriaal, dit geschiedt op zeer eenvoudige wijze. Van de omslachtige omschrijving, die den vorm van het Hulp-boek eigen is, neemt men slechts de hoofdzaken over, en wel de zoodanige, die genoegzame bescheiden leveren om een juisten Journaalpost te kunnen maken; bij die overneming plaatst men dan in het Memoriaal de bladzijde of folio en de benaming van Hulp-boek, waar de post te vinden is, en omgekeerd komt dan in het Hulp-boek het cijfer van de bladzijde, waar zij in het Memoriaal is geboekt. Dit laatste strekt tevens tot bewijs, dat de overneming in het Memoriaal is geschied. Bij eene toepassing van deze methode, die wel omslachtig schijnt, maar toch waarlijk zoo erg omslachtig niet is, twijfelen wij geenszins of men zal zelf het nut daarvan inzien.

Wanneer men nu, in plaats van het Memoriaal te bezigen tot den trechter, waardoor de verschillende Hulp-boeken zich in het Journaal uitstorten, *die boeken zelven* wil gebruiken, om daaruit *onmiddellijk* te journaliseeren, dan geschiedt dit op de wijze hierboven met den titel van „maandelijks" aangeduid. De beteekenis van deze uitdrukking is zeker licht te vatten; nochthans vereischt zij eene nadere uitlegging. Onder „maandelijks journaliseeren" verstaat men de manier, waardoor men zooveel mogelijk alle *gelijksoortige* handelingen eens in de maand *in een enkelen post* vereenigt. Dat die manier de werkzaamheden van het boekhouden zeer bekort, zal dadelijk in het oog vallen, wanneer men bedenkt, dat daardoor het gebruik van het Memoriaal wordt afgesneden; maar deze bekorting zal nog duidelijker blijken, wanneer wij overgaan tot de omschrijving der wijze, waarop dit maandelijks journaliseeren geschiedt. Wij moeten echter vooraf nog een stap terugtreden. Hiervoren bij de omschrijving van de wijze, waarop het Memoriaal uit de Hulp-boeken wordt samengesteld, hebben wij melding gemaakt van eene inschrijving in dit boek van die zaken, die in geen der Hulp-boeken eene geschikte plaats konden vinden. Aangezien het Memoriaal bij het maandelijks journaliseeren wegvalt, moet men alzoo voor al zulke gebeurtenissen een afzonderlijk Hulp-boek aanleggen, waaraan echter moeielijk een bepaalden titel te geven is, en dat men daarom dan ook dien van Memoriaal laat behouden, daar zijn inhoud eene verzameling van dikwijls zeer ongelijksoortige zaken is, en die in dit boek als het ware, „pro memoria" worden neêrgeschreven.

Dit, alzoo tot een gewoon Hulp-boek gereduceerd Memoriaal, krijgt in de orde der overboeking van de verschillende Hulp-boeken eene bepaalde plaats. Bij die overboeking kan insgelijks worden toegepast het beginsel, waarop het maandelijks journaliseeren berust, namelijk zooveel mogelijk te combineeren wat voor

combinatie vatbaar is. Moeielijk is het echter hiervoor bepaalde regels aan te geven; men moet naar omstandigheden handelen. Bij de overige Hulpboeken nu komt die combinatie vanzelf voor, omdat men ieder boek afzonderlijk, en alles wat gedurende eene maand daarin is neêrgeschreven, in zijn geheel behandelt.

Bij de beschouwing van de wijze, waarop het Memoriaal uit de verschillende Hulp-boeken gevormd wordt, hebben wij reeds de noodzakelijkheid betoogd, dat men zich daarbij aan eene vooraf vastgestelde orde binde, en toen nog eenige vrijheid laten doorschemeren in het bepalen dier orde. Hier echter gelooven wij, dat de aard der zaken de orde, die bij het journaliseeren uit de Hulp-boeken moet worden in acht genomen, bepaaldelijk aanwijst. Wij althans beschouwen de zaak dus:

dat men eerst moet boeken de Inkoopen, vervolgens
de Verkoopen,
de Verkoop-afrekeningen,
dan wat er nog in het een of ander Hulp-boek mocht voorkomen; daarna
het Memoriaal, vervolgens de Ontvangsten, en eindelijk
de Betalingen.

In het aangeven van deze orde hebben wij de algemeene grondtrekken voor oogen, die men bij elke maandelijksche boeking moet in acht nemen. Om onze beschouwing nu nog eenigermate te verduidelijken, zullen wij meer gedetailleerd aangeven, op welke wijze men daarmeê moet handelen. Daartoe gaan wij uit van het standpunt eener handelszaak, waarin de tot dusver door ons omschreven Hulp-boeken gebezigd worden. De inhoud dier boeken wordt dan in de volgende orde in het Journaal overgebracht:

1°. het Inkoop-Boek;
2°. het Inkoop-Boek voor goederen van Buitenslands;
3°. het Consignatie-Boek (linkerzijde), zijnde daarin genoteerd alleen de verplaatsing van reeds ingekochte goederen;
4°. het Compagnie-Boek (linkerzijde), waar dit noodig is;
5°. het Verkoop-Boek;
6°. het Factuur-Boek;
7°. het Consignatie-Boek (rechterzijde);
8°. het Commissie-Boek;
9°. het Compagnie-Boek (overig gedeelte);
10°. het Reederij-Boek, wat betreft de verdeeling over de aandeelhouders, aangezien het overige in het Kas-boek, of in het Memoriaal is opgenomen; daarom achten wij het doeltreffender ook die verdeeling in het Memoriaal over te nemen;
11°. het Remise-Boek;
12°. het Traite-Boek;
13°. het Memoriaal;

14°. het Kas-Boek (linkerzijde);
15°. het Kassiers-Boek (linkerzijde);
16°. het Kas-Boek (rechterzijde);
17°. het Kassiers-Boek (rechterzijde), wanneer dit soms noodig mocht zijn, in geval van onbetaald terugkomende kwitantiën, assignatiën of wissels.

Wij zullen wel niet veel behoeven in het midden te brengen, om de hier door ons aangegeven orde te rechtvaardigen. Genoeg zal het zijn om op te merken, dat men natuurlijk niet kan verkoopen, vóór dat men heeft gekocht, dat bij verkoopen *voor rekening van* of *in gemeenschap met* anderen, de verkoop zelf eerst moet geschieden, vóór dat men de verkoop-rekening kan boeken; en eindelijk, dat elke transactie met hare gevolgen geïsoleerd (op zichzelf) beschouwd, geacht kan worden eerst dan te zijn afgeloopen, als de daaruit voortvloeiende ontvangsten en betalingen zijn gedaan, van welke beide laatste handelingen natuurlijk de eerste weder de tweede voorafgaat.

Wij zouden hier in een zeer wijdloopige beschouwing kunnen treden over de verschillende maandposten, die uit de overboeking van de bovengenoemde Hulp-boeken kunnen voortspruiten. Wij achten dit echter minder noodig, omdat de wijze waarop de posten in het Journaal worden overgebracht, als vanzelf, uit den vorm der Hulp-boeken voortspruit. Met het opgeven van eenige algemeene regelen zullen wij dus ons hier vergenoegen. De eerste en voornaamste regel, die dan hierbij valt in acht te nemen, is de toepassing van het eigenlijk beginsel der maandelijksche boeking: vereeniging van datgene, wat voor vereeniging vatbaar is. Het duidelijkst zal dit in het oog springen, wanneer wij meer bepaald de boeking der kasposten beschouwen. Van alle ontvangsten toch wordt over elke maand één post gemaakt van „Kassa aan Diversen" en alzoo in elke maand de kas-rekening slechts éénsgedebiteerd.

Het kan daarbij gebeuren, dat men, in dezelfde maand, meer dan eens van denzelfden persoon of voor dezelfde zaak ontvangen heeft; ook dit wordt gecombineerd, en het gevolg van deze handeling is, dat men in één post dezelfde rekening (wat de hoofdsom betreft) ook maar éénsbehoeft te debiteeren of te crediteeren. Daarbij moet men er echter op letten, dat de onderdeelen der door ons genoemde hoofdsom in het Journaal worden gespecificeerd, met toevoeging van den datum waarop de zaken zijn voorgevallen. Het spreekt echter vanzelf, dat, wat de kasrekening betreft, de specificatie, bij de boeking van ontvangst, alleen bij de Crediteuren, en bij die van betalingen alleen bij de Debiteuren voorkomt. Dit eene voorbeeld nu zal wel voldoende zijn om overtuigend aan te wijzen, dat de toepassing der maandelijksche methode eene groote besparing van arbeid in het Journaal, maar bovenal in het Grootboek tengevolge heeft. Letten wij slechts op de resultaten, die men daardoor alleen bij de kasrekening in het Grootboek verkrijgt. Wanneer men namelijk elken werkdag geld ontving en uitgaf, en van elke dezer handelingen, in orde des tijds,

een post in Memoriaal en Journaal moest maken, dan zou de overdracht dier posten in het Grootboek, zoowel in debet als in credit, meer dan 25 regels beslaan; terwijl, door de maandelijksche boeking, een enkele regel voldoende is om hetzelfde te verkrijgen, wat men anders in 25 regels moest neerschrijven. Het valt dan ook niet te verwonderen, dat op kantoren van slechts eenige uitgebreidheid de boekhouding naar de maandelijksche methode wordt ingericht.

Alsnu overgaande tot de beschouwing van eenige Bij-boeken, kunnen wij, met eene enkele uitzondering, zeer kort zijn. Wij wenschen ook hier weder de orde te volgen zooals zij vroeger is opgegeven, en beginnen alzoe met de AGENDA. Dit boekje zal waarschijnlijk wel door ieder gekend worden. Het wordt gebezigd om er in te noteeren de vervaldagen van remises, traites, beleeningen, prolongatiën, assurantie enz. Wij maken van dit boekje melding, omdat het tegenwoordig de plaatsvervanger is van het vroeger gebruikte „vervalboek van traites en remises."

Het WISSEL-BRIEVEN-COPIJBOEK is, gelijk zijn naam reeds te kennen geeft, eene verzameling van afschriften van wissels, en wel van de zoodanigen die als remises ingezonden of door ons zelf getrokken zijn, en beide nog eenigen tijd in portefeuille blijven. De voorname strekking van dit boek is, om bij onverhoopt gemis van een wissel een duplicaat te kunnen verkrijgen. Tevens kan het dienen, om het daarin nog als aanwezig genoteerde met het werkelijk aanwezige te vergelijken. Het moet dan ook zoodanig zijn ingericht, dat men het verlangde spoedig kan te weten komen. De beste manier om hiertoe te geraken is deze: Men neemt een boek in den vorm van een wisselbrief, schrijft op de voorzijde van het eerste blad, en zoo vervolgens op ieder blad afzonderlijk, den letterlijken inhoud van den wissel, slaat vervolgens het blaadje om en noteert op de keerzijde al de endossementen. Wordt nu de wissel verzonden, verdisconteerd of geïnd, dan haalt men, dwars over de geheele hoogte en breedte van de voorzijde, een kruis met rooden inkt, en het gevolg van deze handeling is, dat al wat niet met rooden inkt is doorgehaald, nog in de portefeuille moet aanwezig zijn. Om deze werkzaamheid beter te controleeren, wordt aan ieder blad een volgnommer gegeven, dat men insgelijks op den daarop gecopiëerden wissel schrijft.

Het BRIEVEN-COPIJBOEK, door Art. 7 van het Wetboek van Koophandel als verplicht opgegeven, behoeft geene omschrijving; alleen is de aanbeveling noodig, om in zijne behandeling zeer accuraat te werk te gaan, aangezien het, voor een deel althans, de grondslag is van een boek, dat onder de eigenlijke bijboeken zeker het belangrijkste kan genoemd worden, namelijk:

Het REKENING-COURANTBOEK. De strekking van dit boek is tweeledig. Het moet dienen: in de eerste plaats, gelijk de naam reeds aanduidt, om den loop eener rekening voor oogen te stellen; in de tweede plaats, om van de rekeningen, die daarin worden opgenomen, eene contrôle op het Grootboek te leveren.

De in het Rekening-courantboek opgenomen rekeningen zijn in den regel geene andere dan die van personen, en wel van de zoodanigen, als waarmede men gewoon is met het einde des jaars eenen staat der wederzijdsche rekening te wisselen. Ten einde nu dit boek goed en geregeld te kunnen houden, is het wel geene volstrekte noodzakelijkheid, grondig met het boekhouden zelf bekend te zijn, maar meer dan bij menig hulpboek het geval is, moet degeen, die met de zorg daarvoor belast is, ten minste eenige kennis daarvan hebben, aangezien hier ook weder alles afhangt van het *juist* debiteeren en crediteeren, hoewel dan op eenzijdige wijze.

Wij vestigen hier bijzonder de aandacht op het woord *eenzijdig*, omdat met deze uitdrukking de gansche richting, in dit boek heerschende, wordt aangewezen; dat wil zeggen: dat van elken Journaalpost, waarvan insgelijks eene boeking in het Rekening-Courantboek vereischt wordt, in dit laatste elke zijde, hetzij debet, hetzij credit, voorkomt zonder verband of betrekking tot andere rekeningen. Wij wenschen dit door een voorbeeld op te helderen. A te Londen geeft order op eene partij goederen, die wij hem toezenden met bijvoeging eener factuur, ten bedrage van *f* 1428.—, verdeeld als volgt:

Goederen	*f*	1300.—
berekende Onkosten	„	100.—
„ Provisie	„	28.—

Van deze zaak komt in het Journaal een post, waarin A te Londen als ontvanger wordt gedebiteerd, tegenover Goederen, Onkosten en Provisie, als uitgevers. Deze post in het Journaal dient, zooals wij gezien hebben, om in het Grootboek te worden overgebracht op *die* rekeningen, en daar weder aan *die* zijde waar het behoort. In het Rekening-courantboek nu wordt van deze handeling insgelijks akte genomen, maar dáár alleen op de rekening van A te Londen, in welker debet zij geplaatst wordt; terwijl op de uitgevers, wier rekeningen in dit boek niet behooren, geen acht wordt geslagen. Als A te Londen nu een wissel van *f* 1400.— remitteert, dan wordt daarvan in het Journaal weder een post gemaakt, waarbij òf de Remise-rekening, òf de Kas wordt gedebiteerd, en A te Londen gecrediteerd, terwijl daarentegen in het Rekening-courantboek deze Remise alleen in het credit der rekening van A te Londen geplaatst wordt. Hieruit blijkt dus, dat in het Rekening-courantboek alleen moet worden aangegeven, *waarom* en *waarvoor* deze of geno persoon is gedebiteerd of gecrediteerd, zonder zich met de tegenovergestelde crediteuren of debiteuren te bemoeien.

De vorm dien dit boek heeft, is zeer nabijkomende aan dien van het Grootboek onder model n°. 1. Debet en credit worden op een geheel blad tegenover elkander geplaatst en beide zijden in 4 kolommen verdeeld, dienende voor de maand, den dag, de omschrijving en het geld. De omschrijving wordt in debet voorafgegaan door het woordje „aan," in credit door „per."

Bij de boeking heeft men de keus tusschen twee verschillende wegen, wat betreft de *bron*, waaruit het boek wordt samengesteld. Men kan het namelijk bijhouden uit de gebeurde zaken zelven en dan moeten daartoe alle hulp- en bijboeken, als ook het Memoriaal, stuk voor stuk worden nageslagen, om over te nemen wat daaruit te noteeren valt; maar dit doende zou ook de kracht der contrôle, welke dit boek voor vele rekeningen in het Grootboek oplevert, grootelijks worden verzwakt, omdat beiden uit *dezelfde* bron geput hadden. Men kan hieraan wel weder eenigszins tegemoet komen, door het alzoo genoteerde met de correspondentie te vergelijken, maar aangezien dit, wat betreft de ontvangen brieven, nog al moeielijkheden oplevert, wordt hier het doel beter bereikt, wanneer men eene omgekeerde orde volgt, door namelijk het Rekening-Courantboek uit de correspondentie samen te stellen, om het daarna met de noodige boeken te confronteeren.

Ook in de *wijze* van overdragen heeft men de keuze tusschen twee verschillende manieren. De eerste en meest gebruikelijke is de onmiddellijke inschrijving in het Rekening-Courantboek zelf. De andere (aan welke wij de voorkeur geven) is wel omslachtiger, maar heeft daarentegen andere voordeelen, die in haar belang pleiten. Zij bestaat daarin, dat de boeking geschiedt door tusschenkomst van een boek, waaraan wij eigenlijk geen naam kunnen geven, maar dat tot het Rekening-Courantboek in dezelfde betrekking staat als het Journaal tot het Grootboek. Het is echter niets meer dan een klad- of noteerboek, dienende om dengeen, die met de zorg voor het Rekening-Courantboek belast is, in staat te stellen, dit boek zelf met meer attentie en netheid te behandelen, en dat bovendien het nut heeft, om de vergelijking met de andere boeken zeer te vergemakkelijken, wanneer men namelijk uit het klad- en niet uit het netboek vergelijkt. De inrichting van het laatste is toch van dien aard, dat men om te kunnen contrôleeren, de verschillende folio's bij afwisseling moet opslaan, hetgeen een zeer tijdroovend werk is, terwijl daarentegen het eerste, uit den aard van zijne inrichting, dit voor heeft, dat alle omschrijvingen daarin voorkomen in orde des tijds, en alzoo slechts de geregeld opvolgende datum behoeft te worden opgezocht. Dit noteerboek wordt op de volgende wijze ingericht: Men neemt eenige vellen gewoon papier, vereenigt die tot een meer of minder dikken band en verdeelt elke pagina (door van boven tot beneden enkele lijnen te halen) in 6 kolommen, waarvan de eerste voorloopig in blanco wordt gelaten, om bij overbrenging in het Rekening-Courantboek voor het folio te kunnen dienen; alsdan wordt de tweede kolom gebruikt voor maand en dag, de derde voor den naam van den persoon, de vierde voor de aanwijzing van debet of credit, de vijfde waarom hij is debet of credit, de zesde voor het geld. Vervolgens zorge men, uit dit kladboek het werkelijke

Rekening-Courantboek zooveel mogelijk bij den dag te houden, omdat het gebeuren kan, dat iemand tusschentijds eene copie zijner loopende rekening opvraagt.

Nu zal men misschien verwonderd zijn het Rekening-Courantboek te hooren noemen een Bij-boek van het grootste gewicht, daar het toch eigenlijk een copie van het Grootboek is, wat betreft de rekeningen die er in voorkomen, maar dit bezwaar zal wegvallen, als men bedenkt, dat het bestemd is om daaruit af te schrijven eene in alles nauwkeurige, en voor dengeen, die ze ontvangt, gemakkelijk te vergelijken Rekening-Courant, hetgeen uit het Grootboek niet geschieden kan, aangezien in dit laatste veelal als eene verzameling voorkomt, wat in het eerste zeer gedetailleerd is neêrgeschreven.

Tot dusverre hebben wij echter het Rekening-Courantboek alleen beschouwd als Bij-boek. Het kan nochthans ook tegelijk het karakter verkrijgen van Hulpboek, namelijk als men erin behandelt de over de Rekening-Courant loopende rente-vereffeningen, en dit niet in een afzonderlijk Interest-boek doet. Waar dit nu het geval mocht zijn, wordt het getal der kolommen met vier vermeerderd, die evenwel alleen in het Net-boek behoeven te worden bijgevuld. De vier kolommen dienen voor de noteering van den vervaltijd, het getal der dagen en het daardoor verkregen rentecijfer. In nauw verband staande met de sommen, vinden zij dan ook hunne plaats onmiddellijk daar vóór; zij dienen om die rentevereffening in de Rekening-Courant zelve te kunnen opnemen, opdat men niet genoodzaakt zij daarvoor een afzonderlijke nota op te maken. — Voor het overige verwijzen wij omtrent dit onderwerp naar de hierachter voorkomende verschillende vormen van Rekening-Courant.

Het laatste Bij-boek, dat ons nu nog ter behandeling overblijft, is de KLAPPER, een boekske, dat op een eenigszins uitgebreid kantoor niet gemist kan worden. Gelijk de titel te kennen geeft, is er het denkbeeld aan verbonden van bekendmaken (klappen, verklappen). Het dient dan ook bepaald, om den gebruiker door eene enkele inzage kennis te geven van den stand eener rekening van een persoon, met wien men Rekening-Courant houdt. Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn, om het gebruik van dit boekje te leeren kennen: B te Amsterdam handelt met A te Londen, B zendt aan A van tijd tot tijd diverse goederen, waarvoor A in het Rekening-Courantboek van B gedebiteerd wordt op

5	Januari	met	*f* 1812.—
25	dito	„	„ 2620.—
21	Februari	„	„ 1221.—
25	dito	„	„ 300.—

A remitteert aan B ter voldoening van de ontvangen goederen, waarvoor hij in het Rekening-Courantboek van B gecrediteerd wordt op

14	Januari	met	*f* 1800.—
2	Februari	„	„ 2700.—
12	dito	„	„ 1200.—
27	dito	„	„ 225.—

Uit het Rekening-Courantboek van B blijkt dus, dat A ontvangen heeft *f* 5953.— en uitgegeven *f* 5925,—, zoodat hij nog *f* 28.— aan B schuldig blijft.

Ditzelfde saldo wordt in den Klapper verkregen door middel van eene gedurig afwisselende bewerking van optellen en aftrekken, ten gevolge waarvan men *na elke* verrichte handeling kan zien hoe de stand der rekening *door die* handeling geworden is, hetzij Debet hetzij Credit.

Dit boek nu wordt ingericht als volgt: Men neemt eenige vellen gewoon papier, vouwt die over hunne lengte in tweeën, zoodat elke halve pagina genoegzame ruimte oplevert, om naast elkander te bevatten: den datum, debet of credit (men wil liever D of C), en de som. Bovenstaand voorbeeld komt dan in den Klapper op deze wijze:

A te Londen

Januari	5.	Debet	*f*	1812.—
„	14.	Credit	„	1800.—
		Debet	„	12.—
„	25.	Debet	„	2620.—
		Debet	„	2632.—
Februari	2.	Credit	„	2700.—
		Credit	„	68.—
„	12.	Credit	„	1200.—
		Credit	„	1268.—
„	21.	Debet	„	1221.—
		Credit	„	47.—
„	25.	Debet	„	300.—
		Debet	„	253.—
„	27.	Credit	„	225.—
		Debet	*f*	28.—

Het spreekt nu vanzelf, dat men, om van dit boek het rechte genot te hebben, ook die rekeningen, welke er in voorkomen, van stap tot stap moet bijhouden. Ook kan men deze bewerking op elke rekening van het Grootboek, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke toepassen, in welk geval dan de Klapper èn het Grootboek èn het Rekening-Courantboek volkomen contrôleert.

Alsnu de omschrijving der meest gewone boeken ten einde gebracht hebbende, gelooven wij hier een kort woord in het midden te moeten brengen over de wijze waarop wij daarin zijn te werk gegaan. Misschien zal men ons van overdreven uitvoerigheid beschuldigen, ook in de behandeling der Hulp- en Bij-boeken, doch tot onze verantwoording moeten wij daartegen aanvoeren, dat het onderwerp zelf van dien aard is, dat, wil men er iets positiefs van zeggen, weinige woorden daartoe niet kunnen volstaan, terwijl wij voorts gelooven, dat, wanneer men de omschrijving der behandelde boeken aandachtig naleest, in den vorm, zooals wij gemeend hebben ze te moeten geven, men hier en daar wel als het ware met zoo vele woorden zal zien aangewezen, wanneer en ook welke rekening moet worden gedebiteerd of gecrediteerd

Met dat al is het er echter verre van af dat men uit eene bloote kennis der boeken *in* en *bij* het boekhouden gebruikt, deze wetenschap zelve zich zou kunnen eigen maken. Geregeld en doeltreffend ingerichte boeken mogen den leerling zijne taak kunnen vergemakkelijken, om Boekhouder te zijn, wordt eene diepere kennis dan het bloot werktuigelijke vereischt; men kan zichzelf daarin niet eens vergenoegen met de enkele wetenschap en niets meer van datgeen, wat moet worden gedebiteerd of gecrediteerd. Waar hier alles op aan komt, is, zich zelven en desgevorderd ook anderen rekenschap te kunnen geven van het „waarom?" en dit wel in den uitgebreidsten zin des woords. Tot de bereiking van dat doel zullen wij dan hier weder een stap voorwaarts treden en overgaan tot de beschouwing van de verschillende rekeningen, die in het Boekhouden voorkomen.

Gelijk hiervoren door ons is aangegeven, zijn de rekeningen verdeeld in twee hoofdsoorten:

Persoonlijke en

Onpersoonlijke;

waarvan elke soort wederom gesplitst is in:

Enkelvoudige en

Collectieve of Verzamelende.

Het onderscheid dat tusschen deze beide laatsten bestaat, wordt door de benaming zelve genoegzaam aangeduid. Eene enkelvoudige rekening toch is een titel, die voor *één eenig* Persoon, (hetzij firma of individu), of voor *ééne eenige* zaak gebezigd wordt, terwijl de benaming *„collectief"* of *„verzamelend"* gebruikt wordt voor die rekeningen, waarop voorkomt eene vereeniging van, hetzij personen, hetzij zaken, onder *één en dezelfde* rubriek.

Wat nu betreft het collectieve in de persoonlijke rekeningen, hierin is men door de natuur der zaak zelve binnen zeer enge grenzen beperkt. Een persoon

toch is en blijft een persoon, en als zoodanig wel individuëel, maar toch niet in karakter van een ander onderscheiden. Alleen kan er bij aanraking met personen een onderscheid bestaan van verhouding, waarin men tot die personen komt. Zij moeten namelijk bij die aanraking door ons worden beschouwd als ontvangers of als uitgevers. Daarom zijn er dan ook maar twee collectieve persoonlijke rekeningen: die van Diverse Debiteuren en Diverse Crediteuren, welke beide rekeningen dit eigenaardige hebben, dat de eerste (diverse debiteuren) eerst wordt gedebiteerd, *vóór dat zij kan worden gecrediteerd*, terwijl bij de laatste (diverse crediteuren) de orde juist omgekeerd is.

Het collectief beginsel bij de onpersoonlijke rekeningen beweegt zich echter op veel ruimer terrein en is daarom dan ook voor vele wijzigingen en afwisselingen vatbaar; het is voor een groot deel afhankelijk van de omstandigheden, en van de individuëele meening van hem, die met de boeking is belast.

Deze algemeene opmerkingen meenden wij te moeten laten voorafgaan aan de beschouwing der afzonderlijke rekeningen zelve.

Alsnu daartoe overgaande, komen ons in de rij der rekeningen het eerst te voren:

De ENKELVOUDIGE PERSOONLIJKE REKENINGEN, die gebruikt worden in gevallen van aanraking met personen of firma's, met wie men veronderstelt Rekening-Courant te moeten houden. Deze rekeningen worden gedebiteerd, wanneer men aan den persoon, die door den titel is aangewezen, goederen verkoopt of verscheept, aan hem, of te zijnen behoeve aan anderen, geld of geldswaardig papier of eenige andere waarde uitgeeft of overmaakt, wanneer aan hem worden in rekening gebracht onkosten of andere uitschotten voor provisie, of commissie-loonen wegens verrichtingen onzerzijds te zijnen behoeve, wanneer hij, in plaats van te wachten tot dat hem eenige waarde wordt overgemaakt (b. v. tot dekking voor geleverde goederen enz.) zelf het initiatief neemt, en op ons eenen Wissel of eene Assignatie afgeeft, in één woord voor zijne handelingen waardoor hij tot ons komt in eene betrekking, waaraan, van *onze zijde* beschouwd, verbonden is het denkbeeld van ontvangen, tengevolge waarvan hij wordt debet (schuldig). Zij worden gecrediteerd in gevallen als de navolgende: wanneer de persoon die door den titel is aangewezen, aan ons of te onzen behoeve aan anderen, goederen, geld of geldswaardig papier of eenige andere waarde heeft uitgeleverd, wanneer door ons aan hem afgezonden goed, en waarvoor hij reeds was belast bij de ontvangst, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, wordt geweigerd, en in die weigering van onzentwege wordt genoegen genomen, of ook vergoeding toegestaan; wanneer door hem te onzen behoeve uitschotten van onkosten enz. zijn gedaan, wanneer hij op ons eenige provisiën of commissie-loonen te verhalen heeft, wanneer wij op hem Wissels of Assignatiën afgeven, in één woord, voor alle handelingen, waardoor hij tot ons komt in eene betrekking, waaraan *zijnerzijds* verbonden is het

denkbeeld van uitgeven of te moeten uitgeven, tengevolge waarvan hij wordt credit, schuldeischend.

In de enkelvoudige persoonlijke rekeningen komt ook vaak eene splitsing, in dien zin, dat men met denzelfden persoon dikwijls twee rekeningen loopende heeft. Dit is meer bijzonder het geval met personen in het buitenland gedomiciliëerd. Deze splitsing vindt haren oorsprong in het onderscheid van munt, in de verschillende landen gangbaar.

De rekeningen worden dan van elkander onderscheiden door de toevoeging eenerzijds van z/R (zijne rekening) of h/R (hunne rekening), anderzijds van m/R (mijne rekening) of o/R (onze rekening).

Die met z/R worden uitsluitend gebezigd voor alle handelingen, voor rekening en risico van den persoon of de firma, die door den titel is aangewezen; die met m/R daarentegen voor alle handelingen, waardoor men tot dien persoon in aanraking komt, maar die geheel en uitsluitend voor eigene rekening en risico geschieden.

Hieruit vloeit vanzelf voort, dat alle zaken op eene z/R voorkomende, verrekend moeten worden in *die* munt, welke alleen een waarborg kan opleveren, dat *daardoor* van onze zijde geen schade geleden en geen voordeel genoten kan worden, terwijl in het tegenovergestelde geval alle risico van winst of verlies, door de verwisseling der vreemde munt in eigen ontstaande, ook voor onze eigene rekening komt.

De z/R worden alzoo behandeld alleen in eigene munt, de m/R eerst in vreemde en daarna in eigen munt.

Wij zullen hieronder een paar voorbeelden laten volgen, om de strekking dezer beide rekeningen eenigszins nader toe te lichten.

A te Londen ordonneert aan B te Amsterdam eenige goederen. B zendt bij deze goederen eene factuur ten bedrage van *f* 1600.—, en aangezien A nu moet zorgen dat B de afgezonden goederen met *f* 1600.—, Hollandsch (niet meer en niet minder) betaald krijgt, zoo moet A te Londen z/R door B voor dit bedrag worden gedebiteerd.

Omgekeerd zendt A te Londen aan B te Amsterdam eenige goederen ten bedrage van £ 150.—. Deze £ 155.— hebben voor B te Amsterdam tot den koers van *f* 11.80 eene waarde van *f* 1770.—. Het is dus duidelijk dat A te Londen door B met eene som moet worden gecrediteerd; B toch kan zijne boeken alleen in Hollandsch geld houden. Aangezien echter B moet zorgen dat A te Londen zijne goederen met £ 150.— betaald krijgt, onverschillig welke de som zij, die B daarvoor betaalt, zoo geschiedt de boeking dezer transactie op de rekening van A te Londen m/R, met bijvoeging van het bedrag der £, als zijnde op de m/R de vreemde munt de hoofdzaak. Om deze bijvoeging geregeld te kunnen bewerkstelligen, worden in debet en credit, vóór de lijnen, bestemd voor het eigen geld, ook nog andere geplaatst ten dienste van het buitenlandsche.

Beide rekeningen, zoowel de z/R als de m/R, krijgen als persoonlijke rekeningen insgelijks een hoofd in het Rekening-Courantboek, met dit onderscheid echter, dat van de z/r eene copie gegeven, en van de m/r een afschrift ontvangen wordt. De boeking der m/r in het Rekening-Courantboek dient dus om het ontvangen afschrift gemakkelijk te kunnen confronteeren.

Van de behandeling der enkelvoudige-persoonlijke rekeningen tot de collectieve overgaande, moeten wij hier nog eene opmerking maken, betreffende eene rekening die, wat haren titel betreft, tot de enkelvoudige-persoonlijke rekeningen behoort, maar die wij, om nader te vermelden redenen, liever onder de onpersoonlijke rekeningen rangschikken. Wij bedoelen de kassiersrekening

Ook maken wij opmerkzaam, dat in het algemeen vennootschappen van koophandel onder de categorie der persoonlijke rekeningen behooren.

Wij vervolgen alzoo de behandeling der collectieve-persoonlijke rekeningen, slechts twee in getal, namelijk de rekening van Diverse Debiteuren en die van Diverse Crediteuren.

Hierboven hebben wij insgelijks met een enkel woord melding gemaakt van het eigenaardige dezer beide rekeningen, hierin bestaande, dat de eerste, wanneer zij wordt gecrediteerd, vooraf voor denzelfden post moet zijn gedebiteerd, terwijl de tweede, wanneer zij wordt gedebiteerd, vooraf voor denzelfden post moet zijn gecrediteerd.

Dit eigenaardige is een uitvloeisel van het eigenlijke en bepaalde doel, waartoe deze beide rekeningen gebezigd worden.

De bedoeling toch, waarmede men van deze beide rekeningen gebruik maakt, is de al te groote en dikwijls noodelooze uitgebreidheid van het Grootboek te voorkomen. Men verbeelde zich slechts welk een omvang dit boek zou erlangen, wanneer men aan elken persoon, aan wien men iets verkocht, of van wien men iets kocht, een hoofd of rekening wilde geven, waarbij men dan misschien nog in den toestand zou geraken, dat verscheidene dezer rekeningen maar voor één gebezigd worden.

Dit op zichzelf zou echter geene genoegzame reden zijn, om het gebruik der rekeningen van diverse debiteuren en diverse crediteuren te wettigen, ja zij zouden zelfs niet mogen gebezigd worden, wanneer men namelijk met alle personen, met wie men handel dreef, in Rekening-Courant kwam.

Daar dit laatste echter lang niet het geval is, en de meeste verkoopen en inkoopen, die geschieden op de plaats zelve, waar de handelaar gevestigd is, coulant en *in eens* tot het volle bedrag der rekening afloopen, zoo worden voor zulke transactiën, wat de boeking der personen betreft, de beide hierboven genoemde rekeningen gebruikt.

Op de rekening van DIVERSE DEBITEUREN komen alzoo alle personen, aan

wie men (in den hierboven bedoelden zin) verkoopt, en die *daardoor* tot den verkooper komen in eene betrekking van debet (schuldig), welke betrekking ophoudt te bestaan, zoodra de kooper heeft betaald, en daarom voor die betaling als uitgever wordt gecrediteerd, maar immer op *die* rekening, *waarop* hij te voren is gedebiteerd.

De rekening van DIVERSE-CREDITEUREN wordt gebruikt voor alle personen *van wie* men koopt, en die daardoor tot den kooper komen in eene betrekking van credit (schuldeischend) welke betrekking ophoudt te bestaan, zoodra de verkooper zijn geld geïnd heeft, en daarom voor die inning als ontvanger wordt gedebiteerd, maar insgelijks op *die* rekening, *waarop* hij te voren was gecrediteerd.

Het gebruik dezer beide rekeningen behoeft evenwel niet beperkt te worden tot transactiën van in- en verkoop; men kan ze ook bij andere gelegenheden bezigen. Deze beide regels zijn daarbij echter in acht te nemen: men mag ze niet gebruiken, wanneer de posten niet geregeld en voor hetzelfde bedrag in eens afloopen, en ook *nimmer* voor personen in het buitenland gevestigd.

De behandeling dezer beide rekeningen in het Grootboek is zeer eenvoudig. Men plaatst de namen der personen in de orde, zooals zij zich voordoen in kolom 4, om dan daarna, telkens wanneer een post is afgeloopen, door pointeering over en weder daarvan kennis te geven, teneinde uit het niet gepointeerd zijn gemakkelijk te kunnen opmaken, welke posten nog openstaan.

Eene geleidelijke orde in de ontwikkeling onzer gedachten en beschouwingen volgende, zouden wij hier moeten behandelen *die* rekeningen, welke als het ware de schakel vormen tusschen de persoonlijke en onpersoonlijke rekeningen. Wij bedoelen de hoofden, die voor wisselzaken gebruikt worden. Aangezien echter deze rekeningen gewoonlijk onder de onpersoonlijke worden gerangschikt en bovendien, uit hoofde van het hoog gewicht, dat dit onderwerp in het boekhouden heeft, zullen wij aan de behandeling daarvan later eene afzonderlijke afdeeling wijden.

Wij zijn dus gevorderd tot de onpersoonlijke rekeningen, die insgelijks in twee hoofdsoorten worden verdeeld:

Enkelvoudige en

Collectieve.

Onder enkelvoudige onpersoonlijke rekeningen verstaat men de zoodanigen, die gebezigd worden voor de behandeling van eene enkele bepaald aangewezen zaak.

Collectieve onpersoonlijke rekeningen zijn dezulken, die gebezigd worden om daarop te vereenigen verschillende zaken, die evenwel tot *dezelfde rubriek* behooren. Wij wijzen hier bepaaldelijk op de uitdrukking „dezelfde rubriek", niettegenstaande wij veronderstellen dat men onze bedoeling daarmede gemakkelijk kan bevroeden. Het zou al zeer weinig gezond verstand verraden, wanneer men het

woord *collectief* of *verzamelend* wilde opvatten in dien zin, dat men bijvoorbeeld *ongelijksoortige* transactiën, als die van goederen en wissels, onder één en hetzelfde hoofd behandelde. Dit beginsel in de consequentie toepassende, zou men ten slotte van alle zaken slechts ééne enkele rekening in het boek krijgen, hetgeen natuurlijk in *lijnrechten* strijd zou zijn met het beginsel van Boekhouden, daar toch deze wetenschap in praktijk wordt gebracht met het *uitsluitend* doel, om den handelaar een helder en duidelijk overzicht te geven van den staat zijner bezitting, niet slechts wat betreft het geheel, maar ook in het bijzonder van de onderdeelen, die te zamen dat geheel formeeren, tevens hem bekend makende met de betrekking van die onderdeelen tot hemzelf en tot elkander.

Het collectieve in de onpersoonlijke rekeningen heeft derhalve zijne natuurlijk afgebakende grenzen, die men niet willekeurig kan uitzetten, maar wel bij machte is naar verkiezing in te krimpen en te beperken.

De uitgestrektheid dezer inkrimping en beperking is weder geheel afhankelijk van de individueele meening des boekhouders, ja men kan zelf op dit punt zóó ver gaan, dat al wat naar verzamelend zweeft, te eenenmale wordt afgesneden; maar daargelaten dat deze bewerking eene vaak noodelooze omslachtigheid ten gevolge heeft, is er bovenal het kwaad aan verbonden, dat zij aanleiding zou kunnen geven tot groote verwarring. Wij gelooven dat in deze het oordeel den juisten maatstaf moet aangeven.

Om nu den leerling een helder denkbeeld te geven van het verschil tusschen *enkelvoudig* en *collectief* in de oorspronkelijke rekeningen, zullen wij hier (hoewel de orde het nog niet medebrengt) een oogenblik vertoeven bij de beschouwing van die zaken, waarop men het meest een dezer beide bewerkingen kan toepassen, namelijk: de Goederen of Koopmanschappen.

Ieder die handel in goederen drijft, kan:

1°. van de verschillende door hem behandelde waren eene algemeene Goederenrekening maken,

2°. van elk artikel eene bijzondere rekening houden,

3°. het beginsel van enkelvoudig met dat van collectief gepaard doen gaan, door namelijk van *die artikelen*, welke de hoofdzaak van zijnen handel uitmaken, eene afzonderlijke rekening in het Grootboek te openen, en *die waren*, welke hij slechts nu en dan omzet op *ééne* rekening, onder den titel van „Diverse Goederen," vereenigen.

Met de goederen, waarvan wij hier spreken, bedoelen wij echter bepaaldelijk de zoodanigen, die de handelaar inkoopt op de plaats van zijn domicilium of binnen de grenzen van het land waar zijn handel gevestigd is. De goederen,

die hij uit het buitenland betrekt,

die hij voor zijne eigene rekening naar buiten zendt,

die hij in gemeenschap met anderen verhandelt,

worden van de zooeven genoemde soort door afzonderlijke rekeningen onderscheiden, maar ieder artikel is, in zijne eigene categorie, wederom én voor eene *enkelvoudige* én voor eene *collectieve* bewerking vatbaar.

Zoo kunnen de goederen uit het Buitenland betrokken, voorkomen onder de algemeene benaming van Goederen van Buitenslands. Zij kunnen ook gesplitst worden, bijvoorbeeld in:

Suiker van Londen,

Tabak van Bremen, enz.

Aan de eerste dezer beide manieren geven wij, om hierna te vermelden redenen, de voorkeur.

De goederen, die men voor eigen rekening naar het Buitenland zendt, kunnen moeielijk op ééne algemeene rekening behandeld worden, maar het collectieve behoeft daarom nog niet geheel te worden opgeofferd. Bijvoorbeeld: Ingeval men naar Londen aan het adres van A. aldaar zendt eene partij Koffie, om die voor onze eigene rekening te verkoopen, dan kan men de boeking daarvan bewerkstelligen op eene rekening getiteld: „Goederen te Londen onder A," welke rekening insgelijks gebezigd wordt, wanneer men daarna aan denzelfden persoon eene partij suiker ten verkoop zendt; men kan er echter ook twee rekeningen van maken, onder de titels:

Koffie te Londen onder A,

Suiker te Londen onder A.

Daarin kan naar welgevallen worden gehandeld. De eenige regel, dien men bij de behandeling van dergelijke zaken te volgen heeft, is, dat men bij behoud van het collectieve, van elkander onderscheidt de plaats *waarheen* en den persoon *aan wien* de goederen geëxpedieerd worden, zoodat goederen, die naar Londen gaan aan A, niet voorkomen op dezelfde rekening met goederen, die naar Londen gaan aan B, en nog minder, dat van goederen, die naar Londen gaan en goederen die naar Hamburg gaan, ééne gemeenschappelijke rekening geformeerd wordt.

Wat nu betreft de goederen, die in gemeenschap met anderen worden verhandeld, hiervan kan men ook collectieve rekeningen formeeren, in den zin als is aangewezen bij de behandeling der naar buiten gaande goederen. Wij achten het echter in vele opzichten verkieslijk, om bij zulke transactiën geheel afzonderlijke rekeningen voor elke bijzondere partij te bezigen, en dit wel, omdat zaken van dien aard niet dagelijks, ja in den regel niet eens dikwijls voorkomen.

De slotsom onzer beschouwingen is, dat wij voor ons voorstanders zijn:

1°. van eene *bepaalde collectieve* bewerking bij die goederen, welke voor *eigene* rekening uit het Buitenland komen;

2°. van eene *getemperde collectieve* bewerking van die goederen, welke binnenslands worden ingekocht, en ook van die, welke voor eigene rekening naar buiten gaan;

3°. van eene *bepaald eenvoudige* bewerking bij de goederen, welke in gemeenschap met anderen verhandeld worden.

Aangezien nu alle verhandelbare waarden, met de daarbij in acht te nemen wijzigingen, kunnen behandeld worden naar denzelfden maatstaf, zooals hierboven is aangewezen, vertrouwen wij met het gezegde genoegzaam licht te hebben verspreid over het verschil tusschen enkelvoudige en collectieve, in de onpersoonlijke rekeningen.

Wij kunnen dus nu overgaan tot de behandeling van eenige dier rekeningen zelven, elk afzonderlijk.

Vooraf echter nog eene kleine herinnering of liever aanwijzing, om het door ons op bladzijde 6 neêrgeschrevene, nog eens goed na te lezen. Bovendien houde men in het oog, dat in enkele gevallen de onpersoonlijke rekeningen en ook de persoonlijke worden gedebiteerd, niet zoozeer omdat aan haar wordt gegeven, als wel omdat te haren behoeve en te harer prejudice wordt gegeven, en zij dientengevolge voorkomen als zelven te hebben ontvangen, en dat, omgekeerd, de verschillende titels niet zoo zeer worden gecrediteerd, omdat van hen wordt ontvangen, als wel omdat te hunnen gerieve en te hunnen profijte wordt ontvangen, en zij dientengevolge voorkomen als zelven te hebben uitgegeven. Deze bewering meenden wij voorop te moeten zetten, tot recht begrip van enkele der onpersoonlijke rekeningen.

De eerste nu, die ons onder *deze* ter beschouwing voorkomt, is de rekening van het geld, uitgedrukt door den titel „Kassa."

Deze rekening wordt gedebiteerd voor alle ontvangsten en gecrediteerd voor alle uitgaven van geld, of wat men onder geld begrijpt. Zij kan echter ook worden gedebiteerd zonder daadwerkelijk iets te hebben ontvangen, maar in dat geval moet zij ook weder onmiddellijk worden gecrediteerd voor dezelfde som, (hetzij afzonderlijk, hetzij met inbegrip van andere sommen.) Zulk eene behandeling noemt men: „over de kas laten loopen." Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn, om deze bewerking op te helderen.

B is aan A schuldig *f* 8000.— en betaalt die met in portefeuille zijnde wissels ten bedrage van *f* 3000.— en met geld *f* 5000.—. Aangezien er nu niet meer dan *f* 5000.— uit de kas gaat, zoo moet deze dan ook slechts voor die som worden gecrediteerd, hetwelk geschieden kan op drieërlei wijzen:

1°. B kan in zijn journaal een post formeeren van

A aan DIVERSEN
f 8000.— voor aan hem betaald,
aan WISSEL-REKENING, op N. N. *f* 3000.—
aan KASSA . . . . . „ 5000.—
f 8000.—

2°. Hij kan er ook van maken twee posten, luidende:

A aan WISSEL-REKENING
f 3000.— voor aan hem in betaling gegeven
op N. N . . . . . *f* 3000.—
en

A aan KASSA
f 5000.— voor aan hem betaald . . . . . *f* 5000.—

3°. Deze zaak kan ook geboekt worden als volgt:

KASSA aan WISSEL-REKENING
f 3000.— voor wissel op N. N. . . . . *f* 3000.—
en

A aan KASSA
f 8000.— voor aan hem betaald . . . . . *f* 8000.—

Bij de laatste wijze van boeking (die wij voor ons verkiezen) beschouwt B de zaak aldus: dat hij den aan A in betaling gegeven wissel, eerst in natura ontvangen had, om dan daarna *hetzelfde*, wat hij voor dien wissel geïnd had, met bijvoeging van *f* 5000.— uit zijne *eigene* kas aan A uit te betalen.

Wij geven aan deze wijze van bewerking de voorkeur, omdat de boeking volgens de eerste manier moeielijk kan geschieden, dáár waar een afzonderlijk kas-boek gehouden wordt, zonder gevaar te loopen van groote verwarring; omdat bij de tweede manier eene betaling *in eens* in *twee verschillende* gedeelten geboekt wordt, terwijl volgens de derde manier de boeking der betaling in haar geheel voorkomt, en het bedrag van het betaalde in het Kasboek immer op gemakkelijke wijze met de kwitantie kan worden vergeleken.

Met de rekening van het geld is die van den KASSIER op het nauwst verwant. Hoewel deze rekening, wat haren titel betreft, onder de persoonlijke behoort, hebben wij echter gemeend ze onder de onpersoonlijke te moeten rangschikken, en wel om de voorname reden dat de werkzaamheid van den kassier, in betrekking tot hem, voor wien hij als zoodanig ageert, is eene bloot *lijdelijke*, in dien zin, dat hij niets kan doen *tenzij hij daartoe vooraf zij in staat gesteld of gemachtigd*. Zijn werkkring bepaalt zich bijna geheel tot datgeen, wat de kashouder op een kantoor verricht. Hij ontvangt, wat hem ter inning wordt toegezonden; hij betaalt, wat hem ter betaling wordt opgegeven. Voor al hetgeen hij ontvangt, wordt zijne rekening gedebiteerd, voor hetgeen hij betaalt, gecrediteerd.

De boeking van het eerste kan echter geschieden langs twee verschillende wegen.

Volgens den eenen weg wordt de kassier gedebiteerd voor alles, wat hem ter inning wordt toegezonden, onverschillig welke ook de gedachte zij omtrent het *al* of *niet* „betaald zullen worden" der wissels, assignatiën, kwitantiën, enz. maar in dit geval moet hij ook voor het onverhoopt „niet betaald worden" weder contra worden gecrediteerd.

Volgens den anderen weg wordt alles, wat aan den kassier ter inkasseering wordt toegezonden, in een afzonderlijk register genoteerd, om er de kassiersrekening voor te debiteeren, wanneer men bericht der inning krijgt. Het is ontegenzeggelijk, dat deze manier het werkelijk disponible juister aanwijst, maar dan moet men ook, in plaats van maandelijks of wekelijks, elken dag van den kassier opgave ontvangen wegens het door hem geïnkasseerde, en aan de andere zijde is het toch ook waar, dat men, volgens de eerste wijze werkende, met behulp van het Kassiers-rekening-courantboekje, zich dezelfde wetenschap kan verschaffen, en daarbij het voordeel heeft, dat men minder gevaar loopt abuizen te maken.

Deze manier, met de boeking wachten totdat men opgave van den kassier ontvangt, mag echter nimmer worden toegepast in betrekking tot de op hem afgegeven kwitantiën, omdat men bij de afgifte van deze het recht op de daarin uitgedrukte som *te eenenmale en voor goed* heeft gecedeerd.

Ten slotte wordt de kassiersrekening nog gecrediteerd voor de door hem in rekening gebrachte provisie en onkosten, als zijnde hetgeen hij voor zijne moeite te *vorderen* heeft en als zoodanig *verminderende* het bedrag, waarover men bij hem kan disponeeren.

De behandeling de rekeningen, die voor geld gebezigd worden, leidt ons vanzelf tot die der GOEDEREN.

Voor welke uitgebreide beschouwingen dit onderwerp ook vatbaar zij, kunnen wij evenwel daarbij betrekkelijk kort zijn, in aanmerking nemende hetgeen wij reeds hiervan hebben gezegd, en met verwijzing naar de voor dien handel gebezigde boeken. Wij zullen ons dus vergenoegen met nog eenige noodwendige toevoegselen te geven.

De verschillende rekeningen van goederen, hetzij enkelvoudige of collectieve, worden gedebiteerd voor hetgeen door onszelf of voor ons door anderen is ingekocht, voor alle onkosten, uitgaven of andere zaken, die ten laste daarvan komen, voor alle door ons toegestane vergoedingen, in één woord, voor alle sommen, die het inkoopsbedrag aangeven en verhoogen, of het *reeds geboekte* verkoopsbedrag zouden kunnen verminderen. Zij worden gecrediteerd voor alle verkoopen, die door ons zelf of voor ons door anderen geschieden, voor alle *aan* ons toegestane vergoedingen, in één woord, voor alle sommen die het verkoopsbedrag aangeven en verhoogen, of het *reeds geboekte* inkoopsbedrag zouden kunnen verminderen.

Bij den handel in goederen kan voorkomen eene verplaatsing van de eene goederenrekening op de andere. Deze bewerking geschiedt doorgaans bij die goederen,

welke men voor eigen rekening van buitenlands ontbiedt,
welke men voor eigen rekening naar buitenslands zendt,

welke men in gemeenschap met anderen verhandelt en waarbij men zelf met den inkoop belast is.

Om het groote gewicht der zaak zullen wij van elken dezer drie toestanden eene korte beschrijving laten volgen.

GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING VAN BUITENSLANDS ontboden, worden gemeenlijk behandeld op eene collectieve rekening, getiteld: Goederen van Buitenslands. Deze rekening wordt, bij ontvangst der factuur, gedebiteerd voor het bedrag van den inkoop (vreemd geld natuurlijk in eigen verwisseld). Dit debiteeren is evenwel slechts een voorloopige maatregel. Deze rekening blijft zoolang gedebiteerd, totdat men ten volle bekend is met alle onkosten, die op deze of gene partij gevallen zijn tot het oogenblik dat zij op het pakhuis is opgeslagen, als wanneer het van buiten ontvangen goed op de rekening der gewone goederen wordt overgebracht, tot het geheele beloop, dat zij alsdan kosten. Deze overdracht geschiedt door de Goederenrekeningen, hetzij collectieve of enkelvoudige, te debiteeren, en de rekeningen „Goederen van buitenslands" en „Onkosten" te crediteeren, de eerste dezer beide natuurlijk voor *niet meer* dan het bedrag, dat de factuur aanwijst.

GOEDEREN VAN BUITENSLANDS zou men dus in zeker opzicht onder de Hulprekeningen kunnen rangschikken, hoewel zij meer bepaaldelijk het karakter eener tusschenrekening heeft.

DE GOEDEREN, DIE MEN VOOR EIGEN REKENING NAAR BUITENSLANDS ZENDT, ondergaan eene gelijke bewerking, doch in omgekeerden zin. Wanneer men voornemens is deze of gene partij aan een zijner buitenlandsche vrienden ten verkoop te zenden, dan wordt voor de daad van inkoop alhier, onverschillig of die te voren is geschied, of aan de verzending onmiddellijk voorafgaat, de gewone Goederenrekening gedebiteerd, om voor de boeking der verzending te worden gecrediteerd, als wanneer het bedrag van dit credit, verhoogd met dat der onkosten tot aan boord, wordt overgebracht in het debet van den titel; dien men ter behandeling van de bewuste zaak genomen heeft. Deze titel wordt bij ontvangst der verkoop-rekening, voor het bedrag van deze gecrediteerd.

DE GOEDEREN, DIE MEN IN GEMEENSCHAP MET ANDEREN VERHANDELT EN MET DEN INKOOP WAARVAN WIJ ZIJN BELAST, zijn in den aard hunner bewerking geheel gelijk aan de vorige soort, met deze wijziging, dat de titel, dien men aan deze zaken geeft, wordt gedebiteerd voor niet meer dan het bedrag van ons aandeel; het overige komt natuurlijk in het debet der rekening van onzen deelgenoot of onze deelgenooten, ieder voor het bedrag van dat gedeelte, waarvoor hij in de zaak betrokken is.

Van de Goederen-rekeningen komen wij als vanzelf tot die der Onkosten, waarvan elke goederen-rekening natuurlijk vergezeld is.

ONKOSTEN kunnen gevoegelijk worden gesplitst in twee onderdeelen, als:

uitschotten en verliesposten; beiden worden echter op ééne rekening behandeld, en dit wel door elkander.

Uitschotten zijn zoodanige onkosten, die men ten behoeve van anderen, hetzij personen of zaken, maakt. De onkosten-rekening wordt voor hun bedrag belast (gedebiteerd) om naderhand, wanneer zij aan anderen worden in rekening gebracht, te worden ontlast (gecrediteerd). In dit opzicht is zij voor een gedeelte „tusschenrekening."

Verliesposten zijn zoodanige onkosten, die ten bezware meer bepaald van de administratie des handels komen, en die men als zoodanig op geen persoon of bijzondere zaak kan verhalen, als daar zijn: salarissen, kantoorbehoeften, lokaalhuren enz. enz. Voor deze wordt de Onkosten-rekening insgelijks belast, om er naderhand ook wel weder van te worden ontlast, maar alsdan ten behoeve van de algemeene Winst- en Verlies-rekening.

Op deze rekening zullen wij later terugkomen.

Van de Onkosten gaan wij in geleidelijken gang over tot de PROVISIE-REKENING, wier gebruik zich daartoe bepaalt, om den Koopman een afzonderlijk overzicht te geven van hetgeen hij verdiend heeft als bezoldiging of loon voor zijne voor anderen gedane verrichtingen. Deze rekening wordt in den regel alleen gecrediteerd; zij treedt immer op als eischer (schuldvorderend) ten bezware van die personen, of ook somtijds (bij handel in gemeenschap met anderen), ten bezware van die zaken, te wier behoeve de verrichting is geschied. In enkele gevallen wordt zij gedebiteerd, als namelijk met de door ons berekende provisie geen genoegen genomen, en van onzentwege vergoeding toegestaan wordt. Wij moeten echter hier de opmerking maken, dat deze rekening nimmer mag worden gebruikt voor provisie, door anderen aan ons berekend. Deze wordt onmiddellijk gebracht ten bezware van de zaak waarover zij berekend wordt, en waar dit het geval niet kan zijn, op de onkosten-rekening vereffend.

Hoewel het nu voor ieder, die over de zaak slechts even nadenkt, zeer duidelijk is, dat de Provisie-Rekening voor de genoten Commissieloonen moet worden gecrediteerd, zoo achten wij het echter niet ondoelmatig alhier eenige opmerkingen in het midden te brengen, ter oplossing van een bezwaar, dat ons bij het onderwijs wel eens geopperd is, dit namelijk: dat het gecrediteerd worden der Provisie-Rekening in strijd is met de grondleer van het Boekhouden, omdat zij gecrediteerd wordt, zonder *iets* te hebben gegeven.

Wij moeten erkennen, dat bij eene oppervlakkige beschouwing in dit bezwaar wel eenige *schijn* van grond gelegen is, als men namelijk dit *iets* aan eenig *stoffelijk* voorwerp verbindt. Iets *zichtbaars*, iets wat men *tasten* en *voelen* kan, heeft de Provisie-Rekening ook niet uitgegeven, en nochthans wordt zij uithoofde eener *werkelijke* gift gecrediteerd.

Het komt er dus geheel op aan, dat men zich van den *aard* dier gift een duidelijk denkbeeld vorme.

Wat nu heeft de Provisie-Rekening gegeven als equivalent van de som, waarvoor zij wordt gecrediteerd?

Om dit duidelijk te begrijpen, moet men zich de Provisie-Rekening voorstellen als een persoon, die vanwege den handelaar belast is met de werkzaamheid, waarvoor de provisie genoten wordt, en als zoodanig geschiedt dan ook door dien persoon wel degelijk eene uitgifte van: ARBEID, KENNIS en TIJD, al te gader artikelen, die in zichzelf onstoffelijk, nochthans op het gebied van den handel door ieder van *wezenlijke* en *stoffelijke* waarde worden geschat.

Bij het crediteeren der Provisie-Rekening vindt dus plaats een ruil tusschen een onlichamelijk en lichamelijk Kapitaal.

Men geeft arbeid enz. en men verkrijgt (ontvangt) *of* een pretentie, die een ander verplicht is te voldoen, *of* geld, *of* eenig ander artikel van stoffelijke waarde.

En als men nu in aanmerking neemt:

1°. dat de Provisie-Rekening in haar credit aanwijst verdiensten door loon verkregen, alzoo winst of eigenlijk voordeel;

2°. dat zij nimmer kan zijn gedebiteerd voor meer dan zij is gecrediteerd;

3°. dat zij hoogstens (maar dan ook alleen in het ondenkbare geval, dat men alle commissieloonen gerestitueerd heeft) kan worden gedebiteerd voor evenveel als zij is gecrediteerd;

4°. dat zij dus (gelijk men veilig kan aannemen) sluiten moet met een meerder credit dan debet,

dan kunnen wij uit deze stellingen in betrekking tot de rekeningen, die aan winst en verlies onderworpen zijn, in het algemeen deze gevolgtrekking maken:

1°. dat zulk eene rekening na gedane aanzuivering niet geacht kan worden eenig voordeel te hebben afgeworpen, indien haar credit niet meer bedraagt dan haar debet,

2°. dat zij een bepaald verlies aanwijst, wanneer haar debet meer is dan haar credit.

Hieruit vloeit weder voort, dat alle rekeningen, die een bepaald rendement afwerpen of kunnen afwerpen, zoo als HUIZEN, LANDERIJEN, SCHEPEN, GEDEELTEN VAN DEZE, EFFECTEN, met één woord alle zaken, die in zekeren zin kunnen beschouwd worden als geldbelegging, voor de som van dat rendement moeten worden gecrediteerd, terwijl zij daarentegen moeten worden gedebiteerd voor alles, wat dat rendement zou kunnen verminderen of vernietigen.

Onder deze categorie zou men ook kunnen begrijpen de rekening van BELEENING, voor zoover ze aan onze zijde is eene uitzetting van geld; maar aangezien men 1°. tot het denkbeeld van beleening in eene tweeledige betrekking kan komen, èn als gever, èn als nemer, 2°. tegenover de genoten renten geene uitschotten staan, en 3°. de daarop voorkomende sommen aan

geene verandering door rijzing of daling van waarde onderhevig zijn, zoo achten wij het niet alleen doeltreffend, maar zelfs noodzakelijk, deze rekening op geheel andere wijze te behandelen.

BELEENING, PROLONGATIE, DEPOSITO zijn handelingen, die tot grondslag hebben het verstrekken of opnemen van geld met of zonder onderpand. Men kan al deze handelingen op ééne collectieve rekening (die van Beleening) vereenigen; men kan ze ook in twee hoofddeelen splitsen: ééne voor het opgenomen en ééne voor het gegeven geld; en eindelijk kan men van elken post of tenminste met iederen persoon, van wien men geld neemt, of aan wien men geld geeft, eene afzonderlijke rekening openen. Ontegenzeggelijk heeft de laatste wijze van toepassing veel vóór zich, tenminste in gevallen, wanneer men sommen heeft opgenomen of gegeven, die voor een eenigszins lang tijdperk zijn verstrekt, of waarvoor eene periodieke aflossing is bedongen. Alsdan gelooven wij het geheel in den regel te zijn, daarvoor eene afzonderlijke rekening te openen, welke dan onder de enkelvoudige persoonlijke rekeningen moet gerangschikt worden. Doch hoe men in deze ook handele, de bewerking, wat betreft debiteeren en crediteeren, blijft geheel dezelfde.

De rekeningen van Beleening worden gedebiteerd voor alle *door ons aan anderen* verstrekte sommen; zij worden gecrediteerd voor alle gelden *door anderen aan ons* verstrekt. Zij worden insgelijks gedebiteerd voor alle *door ons gedane* aflossingen; zij worden gecrediteerd voor alle *door anderen aan ons bewerkstelligde* aflossingen.

De bedongen en verschuldigde renten worden echter op eene andere rekening vereffend, die van Interest, over welke wij nu onze beschouwingen zullen mededeelen.

Er is zeker onder al die rekeningen niet *eene enkele*, wier wezen zulk een in elke handeling ingrijpend karakter vertoont, ja wij zouden haast zeggen van zoo bemoeizuchtigen aard is, als die van INTEREST. En geen wonder, wanneer men slechts in aanmerking neemt het doel, waartoe zij gebruikt wordt. Zij dient namelijk om alle verschillen, door den nimmer stilstaanden tijd veroorzaakt, te vereffenen.

Om van deze bewering eene eenigszins duidelijke verklaring te geven, moeten wij de zaak meer van nabij beschouwen.

Elk Kapitaal heeft tot voorwaarde van zijn bestaan het vermogen van productiviteit; zoodra dat vermogen ophoudt werkzaam te zijn, kan ook het kapitaal beschouwd worden als zoodanig te zijn opgeheven, om over te gaan in een geheel ziel- en levenloozen vorm, of ook wel in een toestand van kwijning, die eene geheele vernietiging ten gevolge heeft. Vandaar dat de waarde eener bezitting geschat wordt naar het zuiver rendement der vruchten,

die zij afwerpt. Om nu uit de vruchten de waarde te kunnen aanwijzen, dient er te bestaan of te worden aangenomen een zekere maatstaf, waarnaar men zich gedragen moest. Het spreekt vanzelf, dat men dien maatstaf niet willekeurig aannemen of bepalen kan. Integendeel, hij moet *als zoodanig* door eene algemeene, hetzij openlijke, hetzij stilzwijgende erkenning zijn gesanctionneerd. Dit is hetgeen men noemt den „Standaard van Rente." Deze standaard is wel dikwijls, door den loop der omstandigheden, aan rijzing en daling onderhevig, maar dit neemt niet weg, dat toch het cijfer der middelbare rente een vast cijfer blijft, totdat door geheele verandering van omstandigheden hierin eene wijziging wordt gebracht.

In het land onzer inwoning nu is sinds jaren het cijfer der middelbare rente *vier ten honderd* geweest, en wij Nederlanders kunnen dus gerustelijk aannemen dat een jaarlijksch inkomen van *f* 4000.— (door rente verkregen) eene kapitaalswaarde van *f* 100,000.— vertegenwoordigt, gelijk ook omgekeerd eene bezitting van *f* 100,000.— kan beschouwd worden, *in zichzelf, alleen door het eenvoudig in beweging brengen derzelve*, een productief vermogen van *f* 4000.— te bezitten.

Wij bezigden zooeven de uitdrukking „door het eenvoudig in beweging brengen," en wilden met deze woorden te kennen geven het denkbeeld van gewone uitzetting van geld in rentegevende waarden, hetzij vaste goederen, hetzij staatspapieren. Voornamelijk hadden wij echter daarbij het oog op die waarde, welke *als berustende op de productieve kracht van ons eigen volk*, derhalve ook in ons eigen land als de eenige basis voor het bepalen van den rentestandaard kan worden aangenomen. Wij bedoelen de Nederlandsche Staatsschuld. Eene eenvoudige belegging toch in deze waarde geeft, volgens den in gewone omstandigheden bestaanden koers, een middelbare rente van vier ten honderd.

De eigenlijke daad nu, die door zulk eene handeling (het koopen van een of ander staatsfonds) geschiedt, is geene andere dan eene uitgifte van geld aan den *primitieven opnemer* (onverschillig of dit gedaan wordt door tusschenkomst van vroegere bezitters der waardehebbende titels of niet), en dientengevolge is dan ook de door die waarde verkregen rente niet anders, dan eene van weêrszijden als zoodanig erkende vergoeding voor den tijdelijken afstand van het kapitaalsgebruik, evenals huur eene vergoeding is voor den tijdelijken afstand van het gebruik van een huis of ander goed, om welke reden men dan ook rente als Kapitaalshuur kan aanmerken.

En als men nu dit beginsel van rentevergoeding in den handel overbrengt, dan gelooven wij niet te veel te zeggen met de bewering, dat het ook daar alleszins billijk is, dat de wettige eigenaar van een of ander Kapitaal, door den tijdelijken gebruiker, voor dat gebruik worde schadeloos gesteld.

De boekingen nu dier verschillende schadeloosstellingen, zij mogen *door ons* of *te onzen behoeve* geschieden, worden bewerkstelligd op eene rekening onder den titel van INTEREST- of RENTE-REKENING. Deze rekening kan men, wat

betreft den aard harer verrichtingen (vereffening der verschillende interest-berekeningen), beschouwen als daarin handelende in hoedanigheid van plaatsbekleeder van den persoon des handelaars, en aangezien hij (de handelaar) het is, die voor elken tijdelijken afstand zijner bezitting of een gedeelte daarvan, de daarvoor gestelde vergoeding te vorderen heeft, zoo geschiedt natuurlijk die vordering door tusschenkomst van den denkbeeldigen persoon „Interest-rekening," welke rekening daarom dan ook voor elke tegoedkomende rente moet worden gecrediteerd en voor elke verschuldigde rente gedebiteerd.

De behandeling der interest-rekening op zichzelf is dan ook zeer eenvoudig. Nochthans erlangt zij een zeer ingewikkeld karakter, wanneer men haar beschouwt uit het oogpunt der veelzijdige betrekking, die er bestaat, of minstens bestaan kan, tusschen deze rekening en de overigen in het Grootboek voorkomende, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke, bepaaldelijk de laatste.

Wat betreft de aanraking der persoonlijke rekeningen met die van Interest, zij wordt door den loop der omstandigheden zelve aangewezen.

De aanraking van de Interest-rekening met de onpersoonlijke rekeningen is echter van geheel anderen aard. Het initiatief daartoe berust geheel in eigen boezem, en de toepassing daarvan kan, al naar gelang van ieders individueele meening,

1°. in het geheel niet
2°. beperkt
3°. absoluut

} worden in werking gebracht.

De betrekking tusschen de persoonlijke rekeningen en die van interest resulteert, wat de hoofdzaak betreft, meer bepaald uit het verschil van tijd, dat er bestaat tusschen den verplichten dag van kwijting eener aangegane schuld en den werkelijken dag der kwijting.

Wij zullen dit met een paar voorbeelden ophelderen:

A te Londen ontvangt van B te Amsterdam eenige goederen ter waarde van *f* 5000.—, waarvan de termijn van betaling verstrijkt 31 Maart. A remitteert in een wissel van hetzelfde bedrag, die 30 April vervalt, zoodat B 30 dagen is verstoken gebleven van het genot van zijn geld, waarop hij 31 Maart recht had. Voor dit verstoken zijn van zijn geld gedurende 30 dagen, hetwelk voor A gelijk staat met een 30 dagen langer in bezit houden, dan waartoe hij gerechtigd was, van eene aan B toebehoorende som, geniet deze laatste eene vergoeding, berekend naar den alsdan onderling bepaalden maatstaf

Nu kan het echter zijn, dat B te Amsterdam voor A te Londen verkocht heeft eenige goederen, waarvan het netto beloop ten bedrage van *f* 4000.—, op den 20 April moet worden afgerekend. Indien nu B aan A eene remise overmaakt van dezelfde som, maar die eerst 20 Mei vervalt, dan moet A van

B eene vergoeding erlangen voor het gedurende 30 dagen verstoken zijn van het feitelijk bezit van zijn geld.

Deze interest-vergoedingen worden over en weder op de rekening-courant berekend, en dan wordt alleen het saldo of overschot vereffend.

Wij zouden de ruimte van het ons voorgestelde bestek moeten overschrijden, indien wij de aangehaalde voorbeelden wilden vermeerderen; wij gelooven dan ook genoeg te hebben gezegd, om het eigenlijke doel waartoe de Interest-rekening gebezigd wordt, voldoende in het licht te hebben gesteld. Dat doel is: de voordeelen of schaden, uit genoten of verschuldigde rente voortspruitende, te vereffenen.

Men kan echter aan de Interest-rekening eene richting geven, waardoor zij in aanraking komt met bijna alle onpersoonlijke rekeningen in het Grootboek voorkomende, niet alleen met die, *welke gebruikt worden voor zaken, die in zichzelven een renteafwerpend vermogen bezitten*, zooals Vaste Goederen, Effecten enz., maar ook voor die, welke voor den omzet van goederen als anderszins gebezigd worden.

Het *aldus* gebezigd worden der interest-vereffeningen berust geheel op den grondslag van de hierboven ontwikkelde stelling der kapitaals-productiviteit. Wanneer toch eene bezitting van *f* 100,000.—. (om bij de som te blijven) geacht kan worden in zichzelf een voortbrengend vermogen te hebben van *f* 4000.— 's jaars, dan is het niet meer dan natuurlijk, dat op elke waarde, waarin die *f* 100,000.— of een gedeelte daarvan belegd wordt (met het doel om voordeel te behalen), *naar evenredigheid van de som voor den aankoop gebezigd, en den tijd gedurende welken die som er voor is besteed geweest*, de verplichting rust mede te werken, om allereerst die *f* 4000.— voort te brengen. Die verplichting nu vormt eene schuld, die ten bezware komt van de bewuste waarde zelve, welke er derhalve voor moet werden belast (gedebiteerd), en welke ten profijte komt van den bezitter van het kapitaal, die, als in dezen, vertegenwoordigd door den denkbeeldigen persoon „Interest-rekening," ook die rekening als crediteur (schuldeischer) aanwijst.

Bij eene consequente en logische toepassing der interest-vereffeningen kan men derhalve op geene andere wijze te werk gaan, dan die rekening ook in aanraking te brengen met elke andere, die zekere waarde vertegenwoordigt, en waartoe eene bepaalde uitgifte van geld vereischt wordt. Dit beginsel wordt echter op verre na niet in toepassing gebracht en ook wij, *hoewel op theoretische gronden bepaalde voorstanders van het hierboven ontwikkeld denkbeeld*, moeten erkennen dat het in de praktijk, althans wat de verschillende Goederen-rekeningen betreft, wel eenige moeielijkheden oplevert. Nochthans is er aan de andere zijde weder veel dat er voor pleit; een enkel voorbeeld slechts tot bewijs:

A koopt eenige goederen ter waarde van *f* 5000.—. Hij heeft echter (onverschillig waardoor) geen geld om deze som te betalen, maar ontvangt ze

van zijn vriend B ter leen, tot eene rente van 4 %. Na deze goederen drie maanden gehad te hebben, vindt hij gelegenheid ze te verkoopen, en uit de daarvoor ontvangen penningen aan B zijne van hem geleende gelden, met bijvoeging van *f* 50 interest, terug te geven. Te wiens bezware moeten deze *f* 50 komen? Immers zeer natuurlijk ten bezware van de goederen: want *hun* aankoop is oorzaak geweest dat deze *f* 50 moesten worden betaald.

Nu zal men echter aanmerken, dat dit voorbeeld niet van toepassing is *daar* waar men met *eigen* kapitaal werkt; doch hieruit vloeit alleen voort, dat dit wel de positie, maar niet het beginsel verandert, want dit staat toch vast, dat een aankoop van goederen ter waarde van *f* 5000.—, en het in bezit houden dier goederen gedurende drie maanden, *voor deze som in dien tijd* een beletsel is geworden, langs den gewonen weg haar voortbrengend vermogen uit te oefenen.

Het is daarom dan ook een ontegenzeggelijke waarheid, dat, om het juiste bedrag te kunnen bepalen van datgeen wat men, bij eenen omzet van goederen, als het wezenlijk verkregen *voordeel* of het werkelijk geleden *verlies* moet beschouwen, de rentevereffening wel degelijk moeten worden in aanmerking genomen.

Een paar voorbeelden zullen voldoende zijn, om deze waarheid helder te doen uitkomen.

A koopt eenige goederen ter waarde van *f* 5000.—, die hij na verloop van drie maanden voor *f* 5300.— weder verkoopt, en waarop hij *f* 70.— onkosten gemaakt heeft. Als men nu de vraag doet, hoeveel het wezenlijk *voordeel* is, dat A van deze transactie genoten heeft, dan zal men er gewoonlijk op ten antwoord krijgen *f* 230.—, en toch dit antwoord is niet volkomen juist, want het werkelijk door A behaalde *voordeel* bedraagt slechts *f* 180.—.

Zie hier de berekening:

A koopt voor	*f*	5000.—
en verkoopt voor	„	5300.—
verkrijgt dus eene winst, op den oorspronkelijken inkoopprijs genoten, van	*f*	300.—
Maar deze winst wordt eerst verminderd met het bedrag der gemaakte onkosten, zijnde	„	70.—
Blijft over	*f*	230.—
en dan nog eens, voor drie maanden rente over *f* 5000.— à 4 % (die hij had kunnen genieten wanneer hij zijn geld niet in deze goederen belegd had), met	„	50.—
zoodat A zich met deze transactie werkelijk bevoordeeld heeft met	*f*	180.—

Deze bewering zal misschien nog duidelijker worden, wanneer wij de keerzijde van bovenstaand voorbeeld gaan uitwerken.

A koopt voor	*f*	5000.—
en verkoopt voor	„	4700.—
en verliest dus op den oorspronkelijken inkoopprijs	*f*	300,—
welk verlies vermeerderd wordt door de gemaakte onkosten met	„	70.—
en bovendien nog, voor drie maanden rente van *f* 5000.— à 4 % (die hij had kunnen genieten, wanneer hij zijn geld niet in goederen belegd had), met	„	50.—
zoodat het werkelijk geleden nadeel bedraagt	*f*	420.—

Misschien zal men aanmerking maken op de groote ongelijkheid van cijfers, die er door deze bewerking komt in de resultaten van een gelijk bedrag van nominale winst en nominaal verlies, en *dit* wellicht als een bezwaar daartegen willen doen gelden; maar dan bedenke men, dat die ongelijkheid in den Goederenhandel toch immer voor een gedeelte voorkomt, aangezien de noodwendig te maken onkosten toch altijd *het gevolg* hebben, dat zij de gemaakte winst *verminderen* en het geleden verlies *verhoogen*.

Een ander bezwaar echter is de opmerking, dat het bij al of niet gebruikmaking der rentevereffening bij de goederenrekeningen toch ten slotte op hetzelfde neêrkomt, aangezien datgeen, wat in *hoedanigheid van rente* op de goederenrekening voorkomt als eene vermindering der winst of eene verhooging van het verlies, op de Interestrekening weder als voordeel terecht komt. En waarom dan al dien omslag? Voor niets anders dan om dat te verkrijgen, wat men met het boekhouden naar de dubbele methode beoogt: een overzicht van elke zaak afzonderlijk, als onderdeel van het geheel, en wel zulk een overzicht, dat den toets der meest mogelijke nauwkeurigheid kan doorstaan. Langs dezen weg toch alleen kan men tot de kennis geraken van hetgeen insgelijks bepaald moet worden onderscheiden:

1°. de productiviteit van het in den handel gestorte Kapitaal;

2°. de resultaten van de verschillende werkzaamheden des handelaars,

met andere woorden, de gevolgen van het in werking brengen, zoowel van het lichamelijk, als onlichamelijk Kapitaal.

De arbeid nu behoeft waarlijk ook niet af te schrikken. Gelijk in alles, kan men in deze zeer omslachtig en ook beknopt te werk gaan. De meest zekere wijze om, bij toepassing, eene juiste rentevereffening tot stand te brengen, is eene bewerking, gelijk aan die op de Rekening-Courant.

Wij hebben met dat al echter zwakken moed, dat dit stelsel ooit eene algemeene goedkeuring zal wegdragen; daarom wenschen wij (te meer omdat, bij al of niet toepassing, het eind-resultaat der boeking toch hetzelfde blijft) het meer of min uitgebreid gebruik der rentevereffeningen aan ieders individueele meening over te laten, evenwel onder *voorbehoud* dat er toch enkele rekeningen zijn, voor welke wij het eene bepaalde behoefte achten, dat zij *zóó* worden behandeld, namelijk die rekeningen, welke gebezigd worden voor zaken,

die een zeker rente-bedrag, hetzij onder den vorm van eigenlijke rente, hetzij onder dien van Huur, Dividend enz., afwerpen, ten minste kunnen afwerpen.

De meest gewone bewerking in deze is, dat men van deze soort van rekeningen het werkelijk daarop genoten bedrag der rente enz. aflichte en op de Interestrekening overbrenge, om vervolgens, na aanzuivering, het alsdan nog bestaande verschil op de Winst- en Verliesrekening over te brengen.

Wat nu betreft de overdracht van de rente-vereffening, zijn ook wij van gevoelen, dat zij geschieden *moet;* alleen achten wij het, naar aanleiding van het hiervoren ontwikkelde, regelmatiger, deze rente-vereffening te bewerkstelligen tot den vastgestelden maatstaf, om dan het overige op de Winst- en Verliesrekening over te brengen, onverschillig of dit voortspruit uit een hoogeren of lageren koers van rente, of uit eene meerdere of mindere waarde der verhandelde zaken zelven.

Alvorens van dit onderwerp af te stappen, moeten wij nog de opmerking in het midden brengen, dat in bepaalde gevallen op de Goederen-rekeningen een zeker bedrag aan rente *moet* verrekend worden.

Die gevallen zijn:

1°. als men goederen à contant, met korting daarvoor, inkoopt en ze op tijd, zonder korting, verkoopt;

2°. als men goederen zonder korting inkoopt, en met korting verkoopt.

In het eerste geval worden de goederen belast (gedebiteerd) voor de sommen, die men anders bij een contanten verkoop had toegestaan, en dit wel om de eenvoudige reden, dat men het bedrag der *niet toegestane* korting nimmer mag aanmerken als een hooger beloop voor de goederen bedongen. Het niet toestaan der korting voor contant is niets anders, dan eene vergoeding, verkregen voor het gedurende eenigen tijd verstoken blijven van zijn geld.

In het tweede geval worden de goederen-rekeningen ontlast (gecrediteerd) voor de bij contanten verkoop toegestane korting, en dit wel om deze reden: dat zij bij inkoop zijn bezwaard, belast (gedebiteerd) voor iets, dat eigenlijk voortspruit uit het feitelijk in bezit houden eener som, die men aan een ander schuldig is, en hetwelk daarom nimmer kan worden aangemerkt als een hooger bedrag van inkoop.

Aangezien nu deze bewerking niets anders ten doel heeft, dan hetzelfde goed, zoowel bij in- als verkoop, tot de contante waarde terug te brengen, zoo vloeit hieruit vanzelf voort, dat deze soort van rente-vereffening geheel vervalt, daar, waar men goederen op tijd inkoopt en dezelfde goederen weer op tijd verkoopt.

Ook moeten wij bepaald aandachtig maken, dat bij elke rente-vereffening, voortspruitende uit het gedurende eenigen tijd bezigen van een of ander Kapitaal, vooral moet worden acht gegeven op den dag, wanneer dit kapitaalsgebruik ingaat, en op dien, wanneer het ophoudt.

Voorts hebben wij bij de interest-rekening nog dit op te merken, dat ook

deze rekening gedebiteerd wordt zonder iets stoffelijks te hebben ontvangen, en gecrediteerd, zonder iets stoffelijks te hebben uitgegeven, en dient deze zaak dus als volgt te worden beschouwd:

Wanneer de Interest-rekening wordt gedebiteerd, dan vindt dit plaats als vergoeding van gelden of waarden, die men gedurende eenigen tijd van anderen ten *gebruike* heeft ontvangen. Nu is het wel waar dat de boeking van de ontvangst niet op de interest-rekening plaats vindt, maar toch *ontvangt* de Interest-rekening eene zekere waarde, bepaaldelijk hierin bestaande, dat men gedurende eenigen tijd van dat voorwerp het vrije *gebruik* verkrijgt, voor welk gebruik men een zeker equivalent verschuldigd is.

Wordt nu de Interest-rekening gecrediteerd, dan geschiedt dit uit hoofde eener *uitgifte*, bestaande in het afstand doen van het vermogen om eene zekere waarde gedurende eenigen tijd te kunnen gebruiken, voor welke uitgifte natuurlijk ook een zeker equivalent is terug te vorderen.

Wij zouden hier een geschikt punt van overgang hebben tot de behandeling der Kapitaal-rekening, te meer omdat wij daarbij nog moeten terugkomen op de betrekking, die er tusschen Kapitaal en Interest bestaat. Wij zullen echter met hare beschouwing nog wachten en vooraf een blik werpen op eene rekening, die niet op alle kantoren voorkomt, maar alleen hare plaats vindt in de boeken van die handelshuizen, waar men zich bezighoudt of belast is met de boekhouding over schepen.

Deze rekening, de REEDERIJREKENING, is, wat hare behandeling betreft, zeer eenvoudig. Met verwijzing naar de hiervoren gegeven omschrijving van het Reederij-Boek, kunnen wij daaromtrent zeer kort zijn. Uit die omschrijving zal men toch reeds hebben kunnen opmaken, dat van elk schip eene afzonderlijke reederijrekening moet worden gehouden, dat die rekening moet worden gedebiteerd voor al de sommen, die voor uitrusting als anderszins worden uitgegeven, dat zij moet worden gecrediteerd voor alle revenuën, welke het schip, waarover de rekening loopt, afwerpt, maar ook, dat zij buiten deze bewerking, en wel bepaald tusschen de beide uitersten van deze bewerking in, aan nog eene andere van „gecrediteerd en gedebiteerd worden" onderworpen is. Dit geschiedt bij die reederij-rekeningen, welke gebezigd worden voor schepen waarvan men alleen met de *Boekhouding* is belast. Deze namelijk worden in de eerste plaats gedebiteerd voor alle bezwaren en uitgaven ten behoeve daarvan, en daarna gecrediteerd voor alle sommen, die men pondspondsgewijze aan de verschillende aandeelhouders (het eigen aandeel niet uitgezonderd), naar gelang van ieders aandeel, in rekening brengt; natuurlijk tezamen voor hetzelfde bedrag als waarvoor zij was gedebiteerd. Vervolgens wordt deze rekening opnieuw geopend, om ze alsdan te crediteeren voor alle revenuën, vergoedingen van geleden schade als anderszins, te debiteeren voor alles, wat in mindering dier revenuën komen kan, en ze eindelijk

geheel af te sluiten, door het saldo of overschot in haar debet te brengen en daarvoor de verschillende aandeelhouders pondspondsgewijze te crediteeren.

Met het bovenstaande gelooven wij genoeg te hebben gezegd tot toelichting dezer rekening. Wij zullen dan ook nu, ingevolge onze belofte, overgaan tot de behandeling van die rekening, welke men gevoegelijk als de moeder der verschillende rekeningen kan aanmerken, en welker beschouwing ons nu eenigen tijd zal bezig houden.

De KAPITAAL-REKENING is in de koopmans-boeken de vertegenwoordigster van den persoon des handelaars zelven, voor zooveel betreft de bezitting of het kapitaal, waarmede hij zijne zaken drijft. De titel waaronder men deze rekening doet voorkomen, kan, naar gelang van ieders individueele meening, gewijzigd worden. Men kan daarvoor gebruiken hetzij alleen „Kapitaal-rekening," of ook wel „N. N. Kapitaal-rekening," of eindelijk „N. N. rekening van Kapitaal in de firma ....." Deze laatste formule achten wij verkieselijk, waar de zaken gedreven worden onder eene firma, anders getiteld dan den naam en voornaam, dien de handelaar particulier heeft. Men kan deze rekening beschouwen: eensdeels als de beweegkracht, *waardoor*, en het middelpunt *waarom* zich elke andere rekening beweegt, anderdeels, als het aanvangspunt, waarvan alle rekeningen uitgaan en waarin zij na volbrachten loop niet zoozeer terugkeeren, als wel uitvloeien, want zij wordt gebezigd voor de boeking:

1°. van het primitief fournissement, als oorspronkelijke handelsbezitting,
2°. van elke storting, waarmede men zijn handelsbezitting vermeerdert,
3°. van elk bedrag, waarmede men, door geld uit zijne zaken te nemen, zijne handelsbezitting vermindert,
4°. van de jaarlijksche vereffening van het eindresultaat des handels, hetzij dit resultaat voor- of nadeelig zij.

Op deze grondslagen zullen wij trachten het wezen der Kapitaal-rekening eenigszins breeder te ontwikkelen, en daarbij aanleiding genoeg vinden, om over den eigenlijken grondslag van het Boekhouden naar de dubbele methode nog het een en ander in het midden te brengen.

In de allereerste plaats dan duiden de woorden „primitief fournissement" zelven reeds genoegzaam aan, wat met de Kapitaal-rekening daarvoor moet worden gedaan. Fourneeren toch heeft de beteekenis van verstrekken, storten; aan storten is verbonden het denkbeeld van geven; voor elke gift moet de rekening, die geeft, worden gecrediteerd; en bijgevolg wordt dan ook het door den handelaar in zijnen handel gestorte fonds in het credit der Kapitaal-rekening gebracht. Zoo ergens, dan vinden wij hier eene bepaalde bevestiging van de door ons op blz. 13 vooropgezette stelling, dat van elke daad, waarover eene boeking geschieden moet, het beginsel der handeling van den uitgever uitgaat; met andere woorden, dat niemand kan beschouwd worden te hebben ontvangen, tenzij degeen, van wien hij ontvangt, heeft uitgegeven. Maar, vraagt

men, wie is dan degeen of wie zijn degenen, aan wie de Kapitaal-rekening uitgeeft, en die dus door haar als ontvangers moeten worden aangemerkt? Om zich hiervan een duidelijk denkbeeld te kunnen vormen, dienen wij weder de hulp der verpersoonlijking in te roepen. Vooraf willen wij echter een voorbeeld ter uitwerking nederstellen:

N. N. opent zijne zaken met eene bezitting van f 100,000.—, verdeeld als volgt:

Geld	*f* 20,000.—
Goederen	„ 40,000.—
Aandeelen in schepen	„ 20,000.—
Effecten	„ 20,000.—

N. N. moet voor het volle bedrag der *f* 100,000.—, die hij als zijne handelsbezitting in zijne zaken stort, op zijne Kapitaal-rekening worden gecrediteerd. Hij geeft echter die bezitting, verdeeld in vier onderscheidene vormen (onderdeelen), over elke van welke hij in gedachten een persoon ter administratie aanstelt, welke persoon (denkbeeldige), om de aan hem toevertrouwde zaak te kunnen administreeren, ze natuurlijk moet ontvangen, en er derhalve voor moet worden gedebiteerd, onder dien titel, welke zijn eigenaardig wezen aanduidt.

De handelaar gaat uit van deze redeneering: Hij stelt over zich vier denkbeeldige personen, die wij voor een oogenblik van elkander zullen onderscheiden door A, B, C, D.

Aan A geeft hij het aanwezige geld ter somma van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van „Kassa."

Aan B geeft hij de aanwezige goederen ter waarde van *f* 40,000.—, tegelijk met den titel van „Goederen of Koopmanschappen."

Aan C geeft hij de aanwezige aandeelen in schepen ter waarde van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van „Scheepsparten."

Aan D geeft hij de aanwezige effecten ter waarde van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van „Effecten."

Kassa, Goederen, Scheepsparten en Effecten ontvangen dus gezamenlijk, ieder voor zijn aandeel, het bedrag dat de handelaar (vertegenwoordigd door Kapitaal-rekening) in zijn geheel en in ééns stort (uitgeeft).

Kassa, Goederen, Scheepsparten en Effecten worden dus gezamenlijk gedebiteerd voor hetzelfde bedrag, als waarvoor de Kapitaal-rekening wordt gecrediteerd.

Wordt nu de Kapitaal-rekening gecrediteerd voor het primitief fournissement, dan vloeit hieruit vanzelf voort, dat zij insgelijks moet worden gecrediteerd voor alle versterking van het aanwezige fonds, door den weg eener nieuwe storting.

Om dezelfde reden wordt dan ook in het debet der Kapitaal-rekening gebracht het bedrag van elke som, die men uit zijne zaken neemt en die derhalve het aanwezige kapitaal verzwakt.

Afgescheiden van de hier aangegeven toestanden, geschiedt deze versterking of verzwakking van het aanwezige fonds bovendien als een natuurlijk gevolg van den loop des handels. Men zou het toch bijna als een wonder kunnen aanmerken, wanneer iemand, na een jaar te hebben handel gedreven, en aan het einde van dat jaar den staat zijner zaken opmakende, bevond niets gewonnen of verloren te hebben. De onophoudelijke *vervorming* en *verwisseling* der aanwezige waarde, gepaard met de *afwisseling* in de waardij zelve van elke zaak in het bijzonder, beletten dit op volkomen wijze. Het jaarlijksch resultaat van elken handel kan zijn *bijna stationnair*, en moet zijn, zij het dan ook in meerdere of mindere mate, òf voordeelig òf nadeelig, met andere woorden: men heeft òf gewonnen, òf verloren. Is er gewonnen, welnu, deze winst is eene versterking, vermeerdering van het kapitaal, en wordt als zoodanig in het credit der Kapitaal-rekening gebracht. Is er verloren, dan gebeurt het tegenovergestelde, en de Kapitaal-rekening, als verzwakkende, wordt er voor gedebiteerd.

Wij zouden hier de daadzaak, dat de winst in het credit, en het verlies in het debet der Kapitaal-rekening moet worden overgebracht, nog van eene andere zijde kunnen toelichten, maar wij meenen daartoe eene meer geschikte plaats te zullen vinden bij de behandeling van het onderwerp „Winst en Verlies," en zullen alzoo overgaan tot de omschrijving van eene wijziging, die in de behandeling der Kapitaal-rekening kan gebracht worden.

Deze wijziging bestaat hierin, dat men, in plaats van op de Kapitaal-rekening akte te nemen van *elke* vermeerdering of vermindering van bezitting, *die* vermeerdering of vermindering, welke bepaaldelijk voortspruit uit gemaakte winst of geleden verlies, op eene afzonderlijke rekening verhandelt, welke rekening alsdan den titel krijgt van N. N. PARTICULIERE REKENING.

Het spreekt vanzelf dat deze rekening, als vervangende die van Kapitaal, voor zooverre betreft de *jaarlijksche resultaten* des handels, dan ook geheel als de Kapitaal-rekening behandeld wordt in *datgeen*, wat er op behoort geboekt te worden. Zij wordt dus gecrediteerd, wanneer de winst- en verlies-rekening een voordeelig saldo aanwijst, en gedebiteerd, wanneer het door winst en verlies aangewezen saldo nadeelig is. Bovendien wordt zij nog gedebiteerd voor al datgeen, waarover de handelaar beschikt, om het tot een doel, afgescheiden van zijnen handel, te bezigen.

Het gebruik der Particuliere rekening heeft alzoo een meer dan dubbel nut:

1°. Zij laat het eigenlijk Kapitaal meer in zijn geheel, en wel als vast fonds, in de boeken voorkomen.

2°. Zij geeft een bepaald afgescheiden tafereel van de meerdere of mindere productiviteit van elk jaar in het bijzonder.

3°. Zij snijdt te eenenmale af het, naar ons inzien, immer aanstootelijke gebruik der Huishouding-rekening.

Deze laatste rekening is eigenlijk een inkruipsel, dat in de Handelsboeken volstrekt niet te huis behoort.

Haar gebruik ontleent zijnen oorsprong aan eene niet genoegzame onderscheiding tusschen iemands persoonlijkheid als handelaar en die als particulier. Daarenboven geeft zij bepaaldelijk aanleiding tot eene, naar onze overtuiging, geheel valsche positie.

Als men toch namelijk de Huishouding-rekening bezigt, zooals zij gewoonlijk gebezigd wordt, dan gaat men daarbij op de volgende wijze te werk: In het Debet dier rekening worden gebracht alle sommen, waarover men ten behoeve van het privaat leven van zich en de zijnen beschikt, en aan het einde van het jaar het saldo dier rekening, dat natuurlijk immer nadeelig is, in vermindering der winst of in verhooging van het verlies gebracht. Men komt dan door deze bewerking tot het resultaat, dat men wel ziet wat men ten slotte heeft overgehouden, of aan de keerzijde, wat men is te kort gekomen, maar niet wat men eigenlijk heeft gewonnen of verloren. Tusschen *overschot* en *winst* is toch nog al eenig verschil, zoowel als tusschen *te kort komen* en *verliezen*. Het is toch zeer goed mogelijk, dat men niets overhoudt en toch iets gewonnen heeft, als men namelijk al zijne winsten verteert; het is insgelijks mogelijk, dat men bij genoten winsten nog te kort komt, wanneer men namelijk meer verteert dan die winst bedraagt. Evenzoo kan het ook gebeuren, dat men bij een klein verlies nochthans veel te kort komt, omdat èn verlies èn vertering het tekort opleveren.

Dit alles nu goed van elkander te onderscheiden, ziedaar het doel der Particuliere rekening.

Nochthans is hare behandeling niet ontheven van bezwaren, die men met grond daartegen kan in het midden brengen. Wij zullen evenwel trachten die bezwaren op te lossen. Zij zijn deze:

1°. Het kan gebeuren dat, door voordeelige handelingen, de winsten, gedurende eenigen tijd gemaakt, met een belangrijk bedrag overtreffen het bedurende loop der sommen, waarover gedurende dienzelfden tijd door den Handelaar ten behoeve van zichzelf is gedisponeerd; en aangezien de koopman, in het belang van zijnen handel, niets wat gebruikt kan worden ongebruikt laat, vloeit hieruit voort, dat het eigenlijk gebezigde Kapitaal grooter is geweest, dan de som op de Kapitaal-rekening vermeld.

2°. Het omgekeerde kan het geval zijn, en door groote verliezen, verhoogd door de van tijd tot tijd gedisponeerde gelden, het werkelijk gebezigde kapitaal belangrijk minder zijn, dan de som die de Kapitaal-rekening uitwijst.

Waar nu echter het een of het ander voorkomt, ligt het middel tot herstel bij de hand, door de verschillen, die de Particuliere rekening in zulk een stand aanwijst, op de Kapitaal-rekening, bij achteruitgang in Debet, bij vooruitgang in Credit, over te brengen. Dit moet evenwel niet geschieden, dan wanneer de verschillen belangrijk zijn, en in den regel doet men het in afgeronde sommen.

Uit het bovenstaande blijkt alzoo ten duidelijkste, dat tusschen de Kapitaal-rekening en de Particuliere rekening een innig verband bestaat, ja dat beiden één geheel uitmaken. Tezamen zijn zij dan ook de vertegenwoordiger van den persoon des handelaars; de eene, wat betreft het door hem gebezigde Kapitaal, de andere, wat betreft de resultaten, die hij met dat Kapitaal verkrijgt.

En dit brengt ons vanzelf tot de beschouwing van wat wij ons bij de behandeling der Interest-rekening hebben voorbehouden, namelijk: de betrekking, die er tusschen Kapitaal en Interest bestaat.

Deze betrekking is het best te verduidelijken, wanneer wij ons den persoon des handelaars voorstellen, gelijk hij ook in waarheid is, als geldschieter in zijne eigene zaak. Voor die gift, welke eigenlijk bestaat in een door hem gecedeerd kapitaalsgebruik, moet hij, naar evenredigheid van den aangenomen maatstaf, worden schadeloos gesteld. De Kapitaal-rekening, alzoo crediteur zijnde voor het bedrag der door den handelaar gefourneerde gelden, is dus op het einde van het jaar *niet daarvoor alléén* de schuldeischer van zijnen handel, maar bovendien ook nog voor *datgeen*, wat hij, bij eene niet-storting van zijn geld, door eene gewone uitzetting zou hebben kunnen verkrijgen, en wat hem, *nu niet verkregen zijnde*, allereerst moet worden vergoed. Van dit standpunt beschouwd, zijn wij dan ook bepaalde voorstanders van het door ons op bladz. 57—64 ontwikkeld systeem, ook daar waar de handel voor rekening van één persoon gedreven wordt. Wij worden in dit gevoelen te meer bevestigd, wanneer wij letten op de volgende redenen: vooreerst omdat, wanneer iemand, in plaats van met eigen kapitaal, met dat van een ander werkt (hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk), alsdan de rente-vereffening over het van anderen opgenomene bepaaldelijk moet geschieden, *vóór dat men het resultaat van zijnen handel met juistheid kan opmaken*, en ten tweede, omdat bij eenen handel, waarbij meer dan één belanghebbende betrokken is, de billijkheid vordert dat *ongelijke* stortingen niet *gelijke* voordeelen genieten, of gelijke lasten dragen, en deze ongelijkheid alleen door middel van de Interest-berekeningen kan vereffend worden.

En als men nu, in de beide hierboven vermelde gevallen, de Interest-vereffening wel degelijk bezigen moet, waarom zou men dan ook niet, daar waar men alleen en uitsluitend meester over zijne zaak is, diezelfde vereffeningen met grond in toepassing kunnen brengen? Wij herhalen het nog eens, men moet wel van elkander onderscheiden de productiviteit, die het in den handel gestorte kapitaal in zichzelf heeft, en de resultaten van de werkzaamheid des koopmans.

Wij moeten echter de opmerking maken, dat men, bij toepassing van het systeem der Interest-vereffeningen, dit doet op absolute, en niet op partiëele wijze; wij bedoelen dat men bij voorbeeld niet in werking brenge het door ons op bladz. 59—62 ontwikkelde, en nalate datgeen, wat wij hier hebben aangegeven. Beter is het de interest-vereffeningen geheel na te laten, dan ze op zoodanige halfslachtige wijze te gebruiken.

Als men nu bij de Kapitaal-rekening eene Particuliere in zijne boeken ge-

opend heeft, dan spreekt het vanzelf, dat de rente-vereffening over het gefourneerde fonds op deze rekening moet voorkomen, die er dus, inplaats van de Kapitaal-rekening, voor wordt gecrediteerd, als zijnde zij de rechtmatige eischeres van de door de handelszaak aan den handelaar verschuldigde vergoeding, wegens het gecedeerde kapitaalsgebruik. Deze rente toch is de door het kapitaal éérst afgeworpen vrucht.

En om nu nog een enkel oogenblik tot de Interest-rekening terug te keeren, zoo resulteert uit eene toepassing van het door ons voorgestaan beginsel, dat de Interest-rekening moet worden gecrediteerd voor alle interessen, die anderen, hetzij personen of zaken, schuldig zijn, dat zij moet worden gedebiteerd voor alle renten, die anderen van ons te vorderen hebben, dat zij insgelijks moet worden gedebiteerd voor het bedrag, hetwelk als rente in het credit der Particuliere rekening komt, en dat zij ten slotte, na geheele aanzuivering, aan of per Winst en Verlies wordt afgesloten.

Gelijk uit bovenstaande ontwikkeling der Kapitaal-rekening blijkt, hebben wij deze Rekening in twee deelen gesplitst, de eigenlijke Kapitaal-rekening en de Particuliere rekening, of nog liever, wij wenschen de Particuliere rekening als een onderdeel der Kapitaal-rekening beschouwd te hebben.

Bovendien heeft de laatste nog een onderdeel, namelijk de RESERVE-REKENING.

Deze nu is te belangrijk, dan dat wij haar niet eene korte beschouwing zouden waardig keuren.

In den titel dezer Rekening „Reserve" ligt alreeds de bedoeling van haar gebruik volkomen opgesloten. Reserveeren toch is voorbehouden, en zij wordt dan ook gebezigd om zich een bepaald voorbehoud te verschaffen. Maar welk?

Niemand zal ontkennen, dat elk handelaar aan ontzaglijke afwisselingen in zijn vermogen is blootgesteld, welke afwisselingen zoowel in zijn voordeel als ook in zijn nadeel kunnen plaats vinden.

Teneinde nu die afwisselingen meer gelijkmatig te kunnen verdeelen, en (bepaaldelijk voor het geval, wanneer zij zich van de schadelijke zijde openbaarden) die schade over een gegeven tijdperk, òf minder drukkend te doen zijn, òf eenigermate te kunnen neutraliseeren, gaat men in deze op de volgende wijze te werk:

Wanneer de door den handel afgeworpen winst dit slechts eenigermate toelaat, wordt van die winst, alvorens dezelve in het Credit der Particuliere rekening over te brengen, een deel afgezonderd, waarvoor niet de Particuliere rekening wordt gecrediteerd, maar hetwelk in het Credit der Reserve-rekening wordt overgebracht.

De bepaling van dat deel is natuurlijk in elken eigen handel geheel naar eigen goedvinden.

Het spreekt vanzelf, dat het in evenredigheid moet worden gebracht met de werkelijk genoten winst en het alreeds gereserveerde.

Wanneer men nu het geluk heeft, gedurende eenige jaren iets van zijne winst als Reserve te kunnen afzonderen, en die Reserve-rekening gedurig versterkt met de aan het gereserveerde kapitaal verschuldigde rente, en bovendien verstandig genoeg is, het bedrag der RESERVE-REKENING als geheel *onvaste* bezitting aan te merken, dan verkrijgt men langs dien weg een ZEKER voorbehoud, dat dienen kan, om bij een eventueel groot verlies het eigenlijk gezegd kapitaal niet of althans niet belangrijk te behoeven verminderen, tenzij de verliezen zoodanig zijn, dat zij alles of bijna alles absorbeeren.

Voor hetgeen van deze rekening wordt afgeschreven, moet zij natuurlijk worden gedebiteerd.

De beschouwing der Kapitaal-rekening ten einde gebracht hebbende, zou de geleidelijke gang onzer gedachten ons voeren tot die rekeningen, welke als het ware de trechters zijn, waardoor alle andere rekeningen zich weder in de Kapitaal-rekening uitstorten, namelijk de rekeningen van Balans en Winst en Verlies. Doch aangezien deze beide titels

1°. gebezigd worden voor de laatste periode in het Boekhouden over de handelingen van elk jaar,

2°. hun eigenlijk wezen het karakter heeft van een middelpersoon, die de eene hand uitstrekt tot alle rekeningen in het Grootboek voorkomende (uitgezonderd de Kapitaal-rekening), en de andere naar de Kapitaal-rekening zelve wendt, met het doel om het verbroken evenwicht, dat op elke rekening in het bijzonder voorkomt, te herstellen, en

3°. als zoodanig zijn het einde van den doorloopen cirkel, dat zich onmiddellijk bij het aanvangspunt aansluit, om denzelfden loop (zij het dan ook in engere of wijdere kringen) te doen hervatten,

zoo zullen wij met de beschouwing dezer beide rekeningen tot het einde wachten, en inmiddels hier afhandelen datgeen, wat wij ons voorgesteld hadden in het midden te brengen over

De Hulp-rekeningen en
de Wissels.

De HULP- OF AUXILIAIRE REKENINGEN zijn, gelijk hare benaming reeds aanduidt, Rekeningen, die geheel uitsluitend tot behulp gebezigd worden. Zij oefenen daarom, op zichzelf, hoegenaamd geen invloed op het Boekhouden uit, hoewel zij in de praktijk van groot nut en geriefelijkheid zijn.

Haar gebruik ontleent voornamelijk zijn bestaan aan twee verschillende vormen van negotie, als:

die voor rekening van anderen,
die in gemeenschap met anderen,

} en beiden dan nog wel bepaaldelijk in die gevallen, als men met den verkoop is belast.

Haar getal is dan ook, wat de hoofdsoort betreft, tot twee beperkt, zijnde de rekeningen getiteld:

Goederen in Commissie en

Goederen in Compagnie.

Beide deze Rekeningen zijn collectieve of verzamelende, die men naar welgevallen in enkelvoudige kan splitsen.

Wij zeiden dat deze rekeningen van groot nut en gemak zijn, hetgeen volkomen blijken zal, als wij hare behandeling eenigszins van meer nabij beschouwen.

Een voorbeeld tot toelichting zullen wij daartoe aanvoeren.

Men ontvangt van A te Londen 100 kisten Thee, om ze voor zijne rekening te verkoopen. Wanneer de verkoop nu geschiedt, is de kooper de natuurlijke debiteur, maar wie is de crediteur? Men zal antwoorden: A te Londen; en dit antwoord is in zeker opzicht ook juist, want deze goederen zijn voor zijne rekening uitgegeven, en daarom zou men hem dan ook kunnen crediteeren. Maar aangezien A te Londen, hoewel gecrediteerd wordende voor het bedrag van den verkoop, nochthans dat beloop nooit *ten volle* kan invorderen, omdat het moet verminderd worden met de op deze partij gevallen onkosten en de voor den verkoop berekende provisie, zoo zou men hem voor die onkosten en provisie weder moeten contra-debiteeren. Dit alles zou nu wel wat de boeking als boeking betreft, geheel hetzelfde resultaat opleveren, maar bij zulk eene handeling zou toch eene zekere ongelijkvormigheid ontstaan met betrekking tot de in te zenden verkoop-rekening, waarop uitdrukkelijk wordt aangewezen, met welk beloop, als de zuivere opbrengst dier goederen, A te Londen moet worden gecrediteerd, zonder dat er van debiteeren sprake is. Om nu de boeking in overeenstemming met de inrichting der Verkoop-rekening te kunnen doen, bezigt men de Hulp-rekening „Goederen in Commissie", en gaat daarbij op de volgende wijze te werk: In het credit dezer rekening wordt voorloopig geplaatst het bedrag, waarvoor de goederen zijn verkocht, om dezelfde rekening naderhand weder te debiteeren voor diezelfde som, aan die rekeningen, die er werkelijk voor moeten worden gecrediteerd, zijnde in den regel die van

Onkosten, voor restitutie van uitgeschoten ongelden,
Provisie, voor het genoten Commissieloon,
den eigenaar, als de rechtmatige eischer der zuivere opbrengst van het voor hem verkochte goed.

De juistheid en zuiverheid dezer bewerking zullen echter nog meer in het oog springen, wanneer wij hier de rekening „Goederen in Commissie" doen voorkomen als de plaatsvervangster van den persoon des eigenaars zelven, en uit dit standpunt de zaak alzoo beschouwen: A te Londen wordt, onder de benaming „Goederen in Commissie", gecrediteerd voor het volle bedrag van den verkoop, hij wordt onder diezelfde benaming contra gedebiteerd voor het beloop van onkosten en provisie, zoodat hij per saldo, altijd onder dezelfde

benaming, het netto provenu credit (schuldeischend) blijft. Die schuldvordering wordt overgebracht op de rekening onder zijn eigen naam, hetwelk geschiedt door deze er voor te crediteeren, en „Goederen in Commissie" te debiteeren.

Er is bovendien nog iets, wat het gemak van deze rekening ten klaarste doet uitkomen, en wel dan, wanneer de verkoop van eene in consignatie ontvangen partij bij gedeelten geschiedt.

Waar dit laatste nu evenwel het geval niet is, en de verkoop in ééns geschiedt, zou men met eenigen grond de opmerking kunnen maken, dat, aangezien „Goederen in Commissie" in ééns wordt gecrediteerd voor dezelfde som, als waarvoor zij later wordt gedebiteerd, het gebruik dezer rekening wel zou kunnen vervallen, door den kooper, als natuurlijken Debiteur, onmiddellijk te plaatsen tegenover de drie hierboven genoemde Crediteuren. Tot terechtwijzing dient echter, dat men wel moet in het oog houden, dat de Verkoop-rekening eerst kan worden opgemaakt eenigen tijd nadat de verkoop is geschied, en dientengevolge de gedane verkoop en de daarop gevolgde opmaking der Verkoop-rekening twee afzonderlijke boekingen vereischen.

Uit het bovenstaande zal het bijna onmisbare dezer Hulp-rekening genoegzaam zijn gebleken. Dit bijna onmisbare nu wordt een bepaald vereischte in de behandeling van die zaken, welke voortkomen uit den verkoop van goederen, waarbij men gezamenlijk met anderen geïnteresseerd is. Zou men de Hulp-rekening „Goederen in Commissie" nog kunnen ontberen, omdat men daarbij slechts met één persoon te maken heeft, schromelijke verwarring zou meestal het gevolg zijn, wanneer men bij de behandeling van goederen, die men in gemeenschap met anderen verkoopt, geen gebruik wilde maken van de Hulp-rekening „Goederen in Compagnie."

Men verbeelde zich toch eens een in vier of meer gedeelten gesplitsten verkoop van eene partij goed, waarbij men, bij elk verkocht gedeelte, ieder der aandeelhouders voor zijn aandeel in het bedrag van den verkoop moest crediteeren, om dan weder, wanneer alles was verkocht en men tot het opmaken der Verkoop-rekening overging, elk der aandeelhouders voor zijn aandeel in de onkosten en provisie te debiteeren. Welk een omslag zou dit geven! Welk eene groote mate van oplettendheid zou dit eischen, om niet in abuizen te vervallen!

Dit alles nu wordt afgesneden en voor een goed deel voorkomen door het gebruik van de Hulp-Rekening „Goederen in Compagnie", welker behandeling geheel overeenkomt met die van „Goederen in Commissie", met dit onderscheid, dat het netto provenu der verkochte goederen niet in het credit van ééne rekening gebracht wordt, maar in dat van zoo velen, als er belanghebbenden bij de zaak betrokken zijn, ieder natuurlijk voor zijn eigen aandeel.

Alvorens van de behandeling der Rekening „Goederen in Compagnie" af te stappen, mogen wij niet terughouden de navolgende opmerking, welke men

misschien wel overbodig zal vinden, maar die, naar wij gelooven, hier niet geheel misplaatst is.

De rekening „Goederen in Compagnie" wordt niet anders gebezigd, dan voor de boeking eener partij in haar geheel, niet in dien zin, dat men ze niet zou gebruiken bij een verkoop, die van tijd tot tijd geschiedt, maar in den zoodanigen, dat daarop nimmer mag voorkomen de boeking en verrekening van het *afzonderlijk aandeel*, waarvoor deze of gene participant bij de zaak is geïnteresseerd.

Een onkundige toch zou al licht geneigd zijn, om bij ontvangst der factuur eener partij, waarbij hij voor een aandeel betrokken was, het eigen aandeel te brengen in het debet der rekening „Goederen in Compagnie." Dit ware verkeerd gehandeld. Een andere rekening, natuurlijk onder den titel, die er voor vereischt wordt, moet er voor worden gebiteerd, om naderhand, bij het opmaken der Verkoop-rekening, te worden gecrediteerd voor dat gedeelte, hetwelk men van het netto provenu te vorderen heeft.

En hiermede kunnen wij de beschouwing der Hulp-rekeningen laten rusten, ten overvloede nog verwijzende naar de boeken, op bl. 30 – 32 omschreven, om nog met een enkel woord melding te maken van de rekeningen, die als nauw verwant aan de auxiliaire, hier dus ook eene geschikte plaats ter behandeling vinden. Wij bedoelen de eigenlijk gezegde „Tusschen-rekeningen."

Deze rekeningen vormen echter geen afzonderlijke soort. Haar gebruik is meer van toevalligen aard en afhankelijk van omstandigheden, waarin men bij voorbeeld in de positie komt, dat wel eenerzijds òf de Debiteur òf de Crediteur bekend is, maar anderzijds de tegenovergestelde Crediteur of Debiteur niet. In zulke gevallen wordt natuurlijk de bekende titel hetzij gedebiteerd, hetzij gecrediteerd en geschied de tegenovergestelde boeking op eene der andere rekeningen, in het Grootboek voorkomende, die dan voor „Tusschenrekening" optreedt. Aangezien nu het eigenlijk karakter dezer rekening dàt is van eene voorloopige bergplaats, waaruit de bewuste zaak op het geschikte tijdstip weder genomen wordt, zoo is het tamelijk onverschillig, welke rekening men als tusschen-rekening gebruikt. Het spreekt echter vanzelf, dat men bij het doen eener keuze altijd die neemt, welke het meest in overeenstemming is met de in behandeling zijnde zaak, of er een afzonderlijken titel voor gebruikt. In geen geval mag echter genomen worden eene Persoonlijke rekening of die van Kassa, de eerste, omdat zulk eene in het nauwste verband staat met het rekening-courantboek, de tweede, omdat zij elke maand moet worden opgemaakt en er dan al licht verschil tusschen het beschreven en werkelijk saldo zou zijn.

Uit het bovenstaande nu blijkt, dat de als Tusschen-rekeningen gebruikt wordende titels zijn Nood-rekeningen, die men bezigt, om eene geregeld dubbele boekhouding te kunnen doen.

Er zijn bovendien nog andere rekeningen, die insgelijks eenigermate het karakter van „Tusschen-rekening" hebben, echter *in den zin, dat men ze kan gebruiken, en ook zonder stoornis in de boeking haar gebruik kan nalaten.*

Deze rekeningen zijn die van Remisen en Traites; doch daar beiden behooren onder die titels, welke uit wisselzaken voortspruiten, zoo zullen wij met onze opmerkingen er over als „Tusschen-rekeningen" wachten totdat wij ze hebben afgehandeld bij de beschouwing van dat onderwerp, waaraan wij, om zijn groot gewicht, eene afzonderlijke plaats hebben toegedacht, en tot welks behandeling wij nu genaderd zijn, namelijk de WISSELS.

Tot inleiding onzer beschouwing, hoe deze in het boekhouden behandeld moeten worden, geven wij eene korte beschrijving van de Wissels zelven, en stellen ons daarbij voor de beantwoording dezer beide vragen:

Wat zijn wissels?

Waartoe worden zij gebruikt?

Wissels zijn geschriften, eenigszins in den vorm van gewone brieven ingerigt, waarbij den eenen persoon door den anderen gelast wordt, om aan een derden te betalen. Ditzelfde geschiedt insgelijks bij het gewone orderbriefje of assignatie, dat men, bij voorbeeld, ter ontvangst van het bedrag voor geleverd goed, aan zijnen kassier inzendt. Tot op zekere hoogte hebben dus assignatie en wissel gelijke strekking. Nochthans bestaat er tusschen hen een groot en gewichtig verschil. Terwijl toch bij de assignatie de hierboven genoemde derde persoon gelast wordt, om, hetzij persoonlijk, hetzij door een gevolmachtigde, de uitgedrukte geldsom in ontvangst te nemen, heeft daarentegen bij den wissel dezelfde derde persoon het vermogen, om zijn recht op de uitgedrukte geldsom aan een ander over te dragen, (endosseeren) waarom dan ook die derde persoon, met toevoeging van de woorden „of order", in den wisselbrief vermeld wordt. De noodzakelijkheid nu, waarin die derde persoon („houder" genaamd) verkeert, om van dat recht gebruik te maken, heeft vanzelf tengevolge, dat zulk een geschrift van de eene hand in de andere overgaat, en dus van eigenaar verwisselt, om door den laatsten houder, tegen de som, waarmede het betaald moet worden, te worden ingewisseld.

Van daar eensdeels de benaming „Wissels".

Voor deze benaming is echter nog eene andere niet minder afdoende reden, namelijk deze: dat, aangezien elk land zijne eigene muntspecie heeft, die buiten zijne grenzen geen wettig en gangbaar betaalmiddel is, er bijgevolg ook bij wissels, uit en op het buitenland getrokken, verschil moet zijn tusschen de soort van munt, waarmede de eene persoon den wissel kwijt, en die welke de andere voor den wissel ontvangt. In zulke gevallen moet men dus op eene van beide plaatsen, welke dan ook, tot eene verwisseling der vreemde munt in eigene overgaan, welke verwisseling geschiedt naar een maatstaf, aan rijzing en daling onderworpen, in den handel *koers* genaamd.

Wij bezigden hierboven de woorden „een anderen en derden persoon," waarmede wij in gelijke volgorde bedoelen, „betrokkene, trekker en houder," welke laatste termen wij vervolgens ter verduidelijking onzer uitdrukkingen bezigen zullen.

BETROKKENE is natuurlijk hij, die den wissel betalen moet,

TREKKER, die den wissel afgeeft,

HOUDER, aan wien de wissel wordt afgegeven, met het recht om het bezit aan een ander over te dragen. Uit deze drie toestanden ontwikkelen zich de verschillende betrekkingen, waarin men tot wissels kan geplaatst zijn, welke betrekkingen weder op hare beurt geheel beheerschen de wijze van boeken, die over wissel-transactiën geschieden moet. Wij zullen elken dezer toestanden afzonderlijk beschouwen en met een voorbeeld trachten op te helderen.

Wanneer men is BETROKKENE.

A te Londen heeft van ons te vorderen eene som van *f* 3600.—, waarvoor hij natuurlijk in onze boeken credit staat. Tot kwijting van die pretentie trekt hij op ons eenen wissel van gelijk bedrag, te betalen drie maanden na de afgifte. Voor die afgifte moet A. te Londen worden gedebiteerd, maar wie is de tegenover hem geplaatste crediteur? Alvorens wij tot de aanwijzing daarvan overgaan, wenschen wij eenigszins nader aan te duiden, *waarom* A moet worden gedebiteerd.

A moet worden gedebiteerd (hetzij wanneer men bericht van de trekking ontvangt, hetzij wanneer de wissel ter acceptatie gepresenteerd wordt) omdat hij ontvangt, zij het dan ook bij anticipatie (voorbaat), door tusschenkomst van een ander of van anderen.

A moet worden gedebiteerd, omdat hij door zijne trekking *ophoudt* crediteur te zijn, welk ophouden van zijne positie als crediteur, *in onze boeken*, niet anders kan omschreven worden, dan door hem contra te debiteeren.

A houdt op crediteur te zijn, door zijne schuldvordering te onzen laste, door middel der wisseltrekking, aan een ander over te doen, welke andere (zijnde degeen, aan wiens order de wissel is afgegeven) in zijn plaats optreedt, en dus de eigenlijke crediteur is, die tegenover A., als debiteur, geplaatst moet worden. Doch aangezien 1°. die persoon met ons niets anders heeft uit te staan, dan dat hij eenen wissel te onzen laste in handen heeft en bijgevolg de wederzijdsche aanraking van zeer toevalligen aard is, 2°. de aanraking ophoudt te bestaan, zoodra hij van zijn recht van overdracht gebruik maakt, en 3°. het gevolg daarvan is, dat men daardoor met verschillende, elkander opvolgende personen in dezelfde toevallige aanraking kan komen, *met geheele onbekendheid van onze zijde*, zoo zou het al zeer ongerijmd zijn, den persoon, aan wiens order de wissel is afgegeven, onder zijnen eigen naam of firma te crediteeren.

Deed men dit, men zou in de noodzakelijkheid komen elke volgende overdracht opnieuw te boeken, hetgeen echter eene onmogelijkheid zou zijn, daar

men (gelijk hier boven gezegd) volstrekt niet weet aan wien de wissel door den eersten en de volgende houders is overgedragen (geëndosseerd).

Het doet er ook niets toe, of men al met die personen bekend is, daar *dezen*, ofschoon als individuën afwisselende, nochthans allen, ieder op zijn beurt, tot ons in betrekking komen, *in één en dezelfde hoedanigheid*. Dit laatste doet alles af. De kwaliteit, waarin die bekende of onbekende persoon moet worden gecrediteerd, bepaalt den aard der rekening, waarop dit moet geschieden. De kwaliteit nu is en blijft die van „houder van een op ons getrokken wisselbrief." De houder, wie hij ook zij, is onze wettige schuldeischer; maar aangezien hij dit is uit kracht van een op ons getrokken wisselbrief (wat in deze de hoofdzaak is), zoo geschiedt ook de boeking of erkenning zijner schuldvordering op eene onpersoonlijke rekening, die men voor alle dergelijke zaken gebruikt en daarom eene collectieve is, en welker titel, gelijk die van elke rekening, den aard der handeling moetende uitdrukken, daarom dan ook zeer juist gekozen is, namelijk:

TRAITE-REKENING,

hetgeen zooveel wil zeggen als rekening van de op mij getrokken wissels, en welke men kan aanmerken als de vertegenwoordigster van alle *houders* van op ons getrokken wisselbrieven.

Deze rekening, hoewel in haar wezen onpersoonlijk, heeft nochthans eenige overeenkomst met de collectieve persoonlijke rekeningen, en is als zoodanig het nauwst verwant aan de rekening van Diverse Crediteuren, met welke zij bovenal dit gemeen heeft, dat ze beiden eerst worden gecrediteerd en daarna gedebiteerd.

Om deze reden hebben wij haar dan ook hierboven gequalificeerd als te behooren onder die rekeningen, welke als het ware het midden houden tusschen de persoonlijke en onpersoonlijke, en met recht, want zij wordt gebruikt om de boeking van gedane zaken te doen geschieden, echter met bijvoeging van in die zaak betrokken personen, altijd in den zin hunner eenige en ondeelbare kwaliteit, hier als houders van op ons getrokken wisselbrieven. Die kwaliteit nu wordt uitgedrukt in den vorm van den naam des eersten houders, die in deze de vertegenwoordiger van al zijne volgelingen is, zoodat een wissel door A te Londen op ons getrokken aan de order van B en door B aan C, door C aan D, door D aan E enz. geëndosseerd, in de boeken voorkomt als eene Traite van A te Londen, groot *f* 3600.— aan de order van B per 1 Augustus.

De Traite-rekening wordt gecrediteerd voor alle op ons getrokken wisselbrieven, om bij de betaling dier wissels te worden gedebiteerd, hetgeen weder zeer duidelijk zal worden, wanneer men zich den houder van den wissel voorstelt onder de benaming van Traite-rekening.

Zooals reeds gezegd is, kan echter het crediteeren der Traite-rekening geschieden op een der beide genoemde tijdstippen:

wanneer men *advies* van den getrokken wissel ontvangt, of

wanneer hij *ter acceptatie* gepresenteerd wordt.

Wat nu betreft het doen eener keuze *wanneer* men den getrokken wisselbrief boekt, achten wij het raadzaam dat men zich daarin door de omstandigheden laat leiden.

Zoo is er ontegenzeggelijk veel, dat voor de boeking bij het eerste tijdstip pleit, om de eenvoudige reden, dat, bij advies van een op ons getrokken wisselbrief, het ontvangen bericht eigenlijk inhoudt eene kennisgeving van de gedane overdracht der schuldvordering.

De boeking bij het tweede tijdstip, namelijk als de op ons getrokken wisselbrief ook door ons geaccepteerd wordt, heeft echter, *boven die* bij het eerste, dit eigenaardige, dat de daad van accept in zich bevat eene handeling, waardoor wij onzerzijds *erkennen*, dat van nu aan niet meer de trekker, maar de houder van den op ons getrokken wisselbrief onze schuldeischer is. Er zijn ook omstandigheden, waarin men met het crediteeren der Traite-rekening, ook al heeft men advies van de trekking, moet wachten, totdat de wissel ter acceptatie gepresenteerd wordt. Dit geschiedt als de wissel getrokken is in vreemd geld, en eerst op den dag der acceptatie bepaald wordt, tot welken koers, en bijgevolg ook met welke som in eigen munt, de wissel op den vervaldag zal worden betaald.

Nu kan het echter gebeuren, dat men ook bij het gebruik der Traite-rekening niet bij machte is alle op ons loopende wissels in haar credit te brengen. De onmacht ontspruit uit twee oorzaken:

1°. als wij van de op ons afgegeven wissels geen advies hebben ontvangen, en dezen ook niet ter acceptatie maar alleen op den vervaldag ter betaling gepresenteerd worden,

2°. als wij van hunne afgifte wel advies hebben ontvangen, maar wanneer zij getrokken zijn in vreemd geld, en ons insgelijks niet ter acceptatie gepresenteerd worden, in welk geval de koers, en bijgevolg ook de som, waarmede zij betaald moeten worden, eerst op den vervaldag worden bepaald. Dit laatste zal evenwel niet dikwijls voorkomen, aangezien in den regel alle wissels uitgedrukt zijn in de munt van de plaats, waar zij betaald moeten worden.

In beide gevallen vervalt de Traite-rekening geheel en wordt alleen op den dag der betaling de trekker gedebiteerd aan *die* rekening, die voor de betaling moet worden gecrediteerd, doorgaans de Kas-rekening.

Hieruit blijkt alzoo, dat de Traite-rekening, in haar wezen, is eene tusschen-rekening, echter in dien zin, dat haar gebruik geen *onvoorwaardelijk* vereischte is.

Dit laatste, het niet gebruiken van deze rekening, is op vele kantoren het geval, en alsdan wordt met de boeking der te betalen wissels tot de betaling zelve gewacht. Wel wordt daardoor afgesneden eene eenigszins omslachtige tusschenbewerking van het crediteeren en debiteeren der Traite-rekening, maar aan de andere zijde twijfelen wij zeer, of zulk eene behandeling geschikt is een, ten allen tijde, klaar en duidelijk overzicht van den staat van zaken te geven. Langs dezen weg toch kan er allicht op de rekening van dezen of

genen persoon eene valsche positie voorkomen, ja, bij eene achtereenvolgende afgifte van wissels, te onzen laste door denzelfden persoon, zou het kunnen gebeuren, dat de rekening van dien vriend *nimmer* haren juisten stand aanwees, en bovendien, wat hier alles afdoet, men bedenke toch wel, dat door elke Traite niet alleen de *aard* van de schuld, maar ook de schuldeischer, althans de *hoedanigheid* van den schuldeischer, veranderd is.

Aan de andere zijde is het evenwel ook waar, dat men aan het gebruik der Traite-rekening eene al te groote en noodelooze uitbreiding geven kan, door insgelijks daarop te brengen die wissels, welke op korten termijn, op zicht of kort na zicht, op ons zijn afgegeven. Voor deze laatsten is het op verre na geen vereischte dat de Traite-rekening worde gebruikt, omdat zij binnen een nauw afgebakend tijdperk afloopen; maar, waar dit het geval niet is, gelooven wij dat eene juiste en accurate boeking het gebruik der Traite-rekening vereischt.

Bij de beschouwing van dit onderwerp zijn wij uitgegaan van de veronderstelling, dat een zeker persoon in het buitenland (A te Londen) eene schuldvordering te onzen laste had, voor welker juist bedrag hij zich in eene traite op ons dekt (rembourseert). Van dit standpunt uitgaande, moeten wij echter de opmerking maken, dat het evenzoo gebeuren kan, dat A op ons afgeeft, hetzij meer dan hij van ons te vorderen heeft, hetzij minder, hetzij zonder iets te vorderen te hebben. Waar dit nu het geval is, brengt het hoegenaamd geen verschil in de *wijze* van boeken te weeg. Zij blijft geheel en onveranderlijk dezelfde. Het oefent alleen invloed uit op den stand der rekening, die de trekker in onze boeken heeft.

Alvorens nu de behandeling der Traite-rekening geheel te verlaten, zullen nog een paar opmerkingen *hier* hunne juiste plaats vinden.

Het is voor elken betrokkene een onmisbaar vereischte, dat hij, om eene juiste boeking te kunnen bewerkstelligen, bekend is met den *waren* of *eigenlijken* trekker. Wij drukken hier bijzonder op het woord „eigenlijken" omdat bij wisseltrekkingen gevallen zich kunnen voordoen, dat de persoon, die den wissel heeft afgegeven, niet als trekker voorkomt. Daarom maakt men in zulke omstandigheden onderscheid tusschen den *feitelijken* en *wettelijken* trekker. Feitelijke trekker is natuurlijk hij, die den wissel afgeeft, maar hij is ook de wettelijke, indien hij dit doet te zijnen eigen behoeve. Om dus den wettelijken (dat is den waren) trekker te leeren kennen, hangt alles af van de wetenschap, te wiens behoeve de wissel getrokken is. Een enkel voorbeeld zal genoegzaam zijn, om dit toe te lichten. A te Londen betrekt ons voor rekening van B te Hamburg. A geeft den wissel af en is als zoodanig de feitelijke trekker; maar desniettegenstaande hebben wij in deze zaak, wat de boeking betreft, met A niets te maken, want daar deze den wissel trekt voor rekening (dat is: ten behoeve) van B te Hamburg, zoo moet deze laatste, als de wettelijke

trekker, er ook voor worden gedebiteerd. A kan dus in zeker opzicht door ons beschouwd worden als eenvoudig te zijn de hand, waarmede B zijnen wissel schrijft.

De andere opmerking, die wij te maken hadden, is deze:

Dat het (behoudens eene enkele bepaalde uitzondering) niets afdoet, wie de persoon is aan wiens order de wissel wordt afgegeven, *al ware die persoon ook de trekker zelf*. In zulke gevallen wordt evenzeer de trekker gedebiteerd en de Traite-rekening gecrediteerd, en dit wel om dezelfde reden, die wij hierboven reeds hebben aangegeven, dat namelijk door elke wisseltrekking de *hoedanigheid* van den schuldeischer verandert. Een enkel voorbeeld zal dit weder genoegzaam ophelderen. A te Londen staat in onze boeken credit voor *f* 3600.—. Indien deze schuld niet door ons gekweten wordt, blijft A onze crediteur voor deze som in hoedanigheid van „Handels-Correspondent." Wanneer nu A op ons trekt, houdt hij *als zoodanig* op onze crediteur te zijn voor het bedrag van *die* som, welke hij op ons afgeeft. Trekt hij nu aan de order van B te Hamburg of iemand anders, welnu dan wordt B of die andere onze Crediteur in *hoedanigheid* van „Houder van een op ons getrokken wisselbrief" A kan echter onze crediteur in diezelfde hoedanigheid worden, als hij namelijk den wissel aan zijne eigene order uitschrijft.

En wat nu betreft de door ons gereserveerde uitzondering, daarmede doelden wij op die gevallen, waarin het gebeuren kan, dat de betrokkene ook tegelijk is de persoon, aan wiens order de wissel geschreven wordt, of ook dat de trekker dien aan zijne eigene order afgeeft, en onmiddellijk aan den betrokkene endosseert. Zulke gevallen zijn wel niet alledaagsch, maar zij kunnen daarom toch voorkomen, dus zullen wij ze met een paar voorbeelden toelichten.

Drie vrienden, A te Londen, B te Hamburg en C te Amsterdam, drijven met elkander handel. Nadat zij eenigen tijd gecorrespondeerd hebben is het gevolg van hunne handelingen, dat C geld schuldig is aan B, en daarentegen A weêr aan C, en B aan A. Als nu B te Hamburg aan A te Londen opgeeft, voor zijne rekening op C te Amsterdam te trekken, dan kan A, dit doende, van dienzelfden wissel gebruik maken, om zijne schuld bij C, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk te kwijten, hetwelk hij doet, door den wissel op C getrokken, aan diens order af te geven, of ook hem aan eigen order te schrijven en aan C te endosseeren. De boeking, die C daardoor verkrijgt, gaat alsdan geheel buiten de Traite-rekening om, want de wissel; op hem getrokken, wordt hem ook weêr tegelijk geremitteerd, en alzoo heeft hij in dezen slechts te maken met den eigenlijken trekker, B te Hamburg, dien hij debiteert, en den remittant A te Londen, die hij crediteert.

Een voorbeeld van eenigszins anderen aard is dit:

A te Londen moet van C te Amsterdam hebben eene zekere som, te betalen in Engelsche munt; C daarentegen heeft een genoegzaam gelijk bedrag van A in Hollandsch Courant te vorderen, gesteld £ 250.— en *f* 3000.—. Nu kan A

te Londen op C te Amsterdam zijne pretentie betrekken en C wederkeerig de zijne op A. Men heeft echter onderling goedgevonden, dat A een wissel op C zal afgeven, om dien in mindering zijner schuld aan hem te remitteeren. A doet dit op boven omschrevene wijze, en de boeking die C daardoor verkrijgt, is deze: dat hij A te Londen m/R als trekker debiteert, en A te Londen z/R als remittant crediteert, beide natuurlijk voor de som, die door den aangenomen koers is aangewezen.

Wij hebben gemeend bij de ontwikkeling van dit onderwerp eenigszins breedvoerig te moeten zijn, omdat wij daarin als het ware (zij het dan ook in omgekeerden zin) de grondslagen hebben behandeld, waarop onze volgende beschouwingen zullen berusten. Wij gaan thans over tot de behandeling van den tweeden der hierboven door ons genoemde toestanden, als

Men is TREKKER.

De boeking, die uit zulk eene handeling voortvloeit, is *over het algemeen* zeer eenvoudig. Uit het hiervoren ontwikkelde hebben wij toch gezien, dat eene wisseltrekking eigenlijk is eene lastgeving van den trekker aan den betrokkene, om de in den wissel uitgedrukte geldsom te betalen. Het spreekt dus vanzelf dat de betrokkene (hier weder de wettelijke, in onderscheiding van den feitelijken) door den trekker moet worden gecrediteerd, want het is toch de betrokkene, die door zijne eindelijke uitgifte (zij het dan ook, in betrekking tot den trekker, door tusschenkomst van anderen) de wisseltrekking als het ware sanctionneert. Als zoodanig moet hij dan ook bij voorbaat als uitgevende worden geboekt. Eene andere reden, waarom hij moet worden gecrediteerd, is gegrond in de daadzaak, dat hij voor den trekker ophoudt Debiteur te zijn, òf geheel òf gedeeltelijk òf in die hoedanigheid, die hij tot dusverre had.

De Debiteur nu, die bij elke eigen wisseltrekking tegenover den betrokkene geplaatst wordt, is afhankelijk van de *betrekking*, waarin men komt *tot den persoon*, aan wiens order de wissel is afgegeven. Drie verschillende handelingen doen zich daarbij voor.

Men trekt bijvoorbeeld op A te Londen een bedrag van £ 250.—.—, aan de order van B, die ons daarvoor, tot den koers van *f* 11.80, *f* 2950.— betaalt, voor welke som alsdan de kas gedebiteerd wordt.

Als nu diezelfde wissel, op A te Londen getrokken, door ons wordt afgegeven aan C te Londen, te zijnen eigen behoeve of ten behoeve van een ander, dan is de natuurlijke Debiteur, òf C te Londen, òf hij, voor wiens rekening de wissel aan C te Londen gezonden wordt.

In de derde plaats kan men dezelfde £ 250.—.— op A te Londen trekken aan de order van zichzelf, om zich de latere dispositie voor te behouden; doch aangezien men door deze daad in zijn verhouding tot den betrokkene alleen van *hoedanigheid* verandert, door namelijk alsdan te worden houder, zoo

zullen wij deze handeling omschrijven in de volgende afdeeling, die wij wenschen te wijden aan den derden der door ons genoemde toestanden, namelijk als

Men is HOUDER.

Houder van een wissel kan men worden langs drie verschillende wegen:
1°. door zelftrekking aan eigen order,
2°. wanneer anderen wissels aan ons overmaken,
3°. door aankoop.

De boeking van elke dezer drie manieren, om in het bezit van wissels te geraken, geschiedt op afzonderlijke rekeningen, waaraan de namen gegeven worden van:

1°. EIGEN WISSELS.
2°. REMISE-REKENING.
3°. GEKOCHTE WISSELS.

Deze rekeningen zijn, evenals die van Traite, collectief; de eerste en de laatste kan men bovendien combineeren onder één titel: „Wissel-rekening." Insgelijks heeft men vrijheid de gecombineerde Wissel-rekening weder te splitsen in zoo vele rekeningen, als men verschillende muntsoorten te behandelen heeft, aan welke onderdeelen der wissel-rekening alsdan de namen gegeven worden „Valuta te Londen, Valuta te Hamburg," enz.

De Remise-rekening, hoewel, wat de behandeling betreft, in vele opzichten met de Wissel-rekening overeenstemmende, moet er echter bepaald van worden afgescheiden, omdat de posten op deze rekening voorkomende, evenals die op de Traite-rekening, altijd met hetzelfde bedrag afloopen. Deze drie rekeningen nu hebben dit met elkander gemeen, dat zij eerst worden gedebiteerd en daarna gecrediteerd. Daarom zijn zij aan de rekening van „Diverse Debiteuren" op dezelfde wijze verwant, als de Traite-rekening aan die van „Diverse Crediteuren."

Na deze algemeene beschouwingen zullen wij ze ieder afzonderlijk behandelen, en daartoe beginnen met de rekening van

EIGEN WISSELS.

Deze titel wordt gebruikt in die gevallen, dat men, op dezen of genen handelsvriend moetende trekken, voor den getrokken wissel nog geen geschikt emplooi heeft, of zich de latere dispositie wegens bijzondere redenen voorbehoudt. Een dezer redenen kan bestaan in de omstandigheid, dat, op het oogenblik der wisseltrekking, de koers zeer laag is, en men met grond binnen korten tijd eene verhooging kan verwachten.

Indien de staat der kas het toelaat, kan de uitgifte nog eenigen tijd worden uitgesteld, om daardoor, zoo mogelijk, eenig voordeel te genieten, of althans eenige schade te voorkomen. Een voorbeeld ter opheldering: A te Londen is aan C te Amsterdam schuldig eene zekere som in Engelsche munt (£ 250)

te betalen op 30 Juni. Twee maanden vóór den vervaldag geeft A aan C last dit beloop op hem te trekken, hetwelk deze ook doet; maar aangezien de stand van den koers tusschen Amsterdam en Londen van dien aard is, dat deze transactie voor C nadeelig zou uitkomen, zoo wacht deze met de uitgifte, totdat zich misschien in den tijd, die er verloopen moet tusschen den dag der trekking en dien der betaling, eene meer voordeelige gelegenheid tot plaatsing voordoet.

Insgelijks kan het ook zijn, dat C, moetende trekken, het geld dat hij voor zijnen wissel maken kan, volstrekt niet noodig heeft, en dus, hoewel de koers zoodanig is dat eene billijke transactie mogelijk is, nochthans daarvan geen gebruik maakt, en zijnen wissel nog eenigen tijd in portefeuille houdt, omdat kort papier altijd een hoogeren prijs bedingt dan langloopend, en hij dus in dien tusschentijd kan rekenen rente van zijn geld te hebben gemaakt.

Daar het nu vanzelf spreekt, dat wanneer de boeking op den dag der trekking geschiedt, zij ook moet geschieden naar den koers van dien dag, zoo vloeit hieruit weder vanzelf voort, dat zich bij elken afzonderlijken wissel een verschil tusschen Debet en Credit in eigen geld kan voordoen, welk verschil alsdan het profijtelijke dezer handeling aanwijst.

Met deze laatste bewering stuiten wij echter op het navolgende bezwaar, namelijk: dat de wissels in eigen geld getrokken, aan geene afwisseling van koerswaarde onderworpen zijn, en er alzoo ook in de sommen van Debet en Credit geen verschil kan zijn. Dit laatste is echter niet geheel juist. Gesteld toch dat C in dato 30 April een wissel trok op Londen groot ƒ 10,000.— te betalen 30 Juni, dan zou toch wel niemand zoo dwaas zijn, om hem 8 Mei de volle ƒ 10,000.— te geven voor een artikel, dat eerst 30 Juni (dus 53 dagen later) die waarde had. Wie zou aan dusdanigen persoon het gedurende dien tijd afgestane kapitaalsgebruik vergoeden? Hoe moet er dan in zulke gevallen gehandeld worden?

Drie wegen staan hier open:

1°. Men kan eene uitzondering op den aangegeven regel toelaten, en den wissel voor zijn volle bedrag in Debet en Credit brengen, om datgeen wat men bij de plaatsing minder ontvangt, als vergoeding voor renteverlies op de Rente-rekening te vereffenen.

2°. Men kan het eigen geld als vreemd beschouwen, en tegelijk den wissel ter grootte van zijn bedrag (a pari), in Debet brengen, om dan bij de uitgifte de Wissel-rekening voor het netto bedrag te crediteeren.

3°. Men kan, het eigen geld als vreemd beschouwende, den wissel voor zijn netto bedrag (dat is: zijne werkelijke waarde op het oogenblik der boeking, berekend naar den aangenomen rentestandaard) in Debet brengen, om dan bij uitgifte de Wissel-rekening voor het netto provenu te crediteeren.

Deze laatste manier vereischt wat meer toelichting. Wij blijven, om die toelichting met cijfers te kunnen geven, bij het hierboven gestelde voorbeeld.

C te Amsterdam trekt den 30 April op A te Londen aan eigen order, een wissel ter somma van *f* 10,000.— vervallende 30 Juni. Nu is het natuurlijk dat A te Londen door C voor deze volle *f* 10,000.— moet worden gecrediteerd, en aangezien hij den wissel in portefeuille houdt, moet de Wissel-rekening worden gedebiteerd; doch (bij toepassing van de derde manier) niet voor het totale beloop van *f* 10,000.—, dewijl deze wissel, hoewel in die som geschreven, nochthans geene contante waarde van dat bedrag heeft. Die contante waarde wordt bepaald naar evenredigheid van den rente-standaard. Gesteld nu dat C aanneemt 4% rente van zijn geld te kunnen maken, dan is de contante waarde van elke *f* 100.— over twee maanden te ontvangen *f* 99 1/3, welke laatste som dan zooveel als de koers is, waarnaar het bedrag van den wissel berekend wordt.

Tegenover A te Londen als Crediteur voor *f* 10,000.— komt dus de Wissel-rekening als Debiteur voor *f* 9933,33, en, (overeenkomstig den grondregel dat in elken post de sommen van Debet en Credit met elkander moeten overeenstemmen) worden de overige *f* 66.67, als rente-vergoeding, in het Debet der Interest-rekening gebracht.

Het is ontegenzeggelijk waar, dat deze manier van bewerking veel heeft, wat in haar voordeel pleit: want men zou toch deze rentevereffening daadwerkelijk moeten in acht nemen, wanneer men den wissel inplaats van dien in portefeuille te houden, aan een ander uitgaf, en er contant geld voor ontving. Niemand toch zou, gelijk reeds gezegd is, zoo dwaas zijn *f* 10,000.— te geven voor een artikel, dat eerst over twee maanden die waarde had. Dit is evenwel niet alles: door de derde manier toe te passen, brengt men de behandeling van het eigen geld geheel in overeenstemming met die van het vreemde. Wissels in vreemde munt en aan eigen order getrokken, met het doel om zich de latere dispositie voor te behouden, worden toch, behoudens enkele uitzonderingen, in het Debet der Wissel-rekening gebracht tot het bedrag, dat men ervoor zou kunnen bedingen op den dag der trekking.

Wij maakten daareven gewag van enkele uitzonderingen, die zich kunnen voordoen, als eene afwijking van den regel, dat de Wissels in vreemd geld en aan eigen order getrokken, in het Debet der Wissel-rekening worden gebracht tot het beloop, dat men ervoor zou kunnen bedingen op den dag der trekking.

De reden, die tot deze afwijking aanleiding geeft, is gelegen in de omstandigheid, dat de wissel wel in vreemd geld is getrokken, maar desniettemin dienen moet tot dekking van eene over eenigen tijd verschuldigde som in eigen geld.

De uitwerking van een voorbeeld zal wel weder het geschiktste middel zijn, om van deze zaak een duidelijk denkbeeld te geven.

Wij nemen hiertoe de hierboven aangegeven cijfers.

A te Londen is op den 30 Juni aan C te Amsterdam schuldig eene som van *f* 10,000.— ter voldoening van eenige goederen, waarover C op den 30 April de factuur had ingezonden. Gesteld nu

1°. dat deze beide vrienden waren overeengekomen, dat C voor dit beloop een wissel zou trekken in Engelsch geld, en

2°. dat de koers tusschen Amsterdam en Londen voor papier op zicht is *f* 11.80 en voor papier op 2 maanden *f* 11.70;

dan moet C, hoewel hij dezen wissel op twee maanden trekt, nochthans het Hollandsch geld in Engelsch reduceeren tot den koers van *f* 11.80, dien van het papier op zicht.

Dit moge nu eenigszins vreemd luiden bij eene oppervlakkige beschouwing, — als men over de zaak meer nadenkt, springt de waarheid van deze bewering vanzelve in het oog.

Zien wij slechts.

Indien C op 30 April den wissel trok tot den koers van *f* 11.70, dan zou hij dien moeten schrijven ter grootte van £ 854.14.—, welke £ 854.14.— op den tijd dat de vervaldag nabij was, verkocht zouden kunnen worden ter somma van *f* 10.085.46 en dit, men lette hier wel op, *zonder dat er eenige verandering was gekomen in den stand van den koers op* 30 April, *en op den tijd omstreeks* 30 *Juni.*

Het gevolg van zulk eene handeling zou zijn, dat C zich bevoordeelde ter somma van *f* 85.46 *ten prejudice* van zijnen vriend A, want wanneer wij de zaak uit het standpunt van den Londenaar beschouwen, en aannemen, dat omstreeks 30 Juni de wisselkoers tusschen Amsterdam en Londen dezelfde is als op 30 April, dan zou C om zijnen Wissel voor *f* 10.000.— te kunnen verkoopen, dezen slechts behoeven te trekken ter grootte van £ 847.9.2 alzoo een verschil van £ 7.4.10, gelijk staande met de hierboven genoemde som van *f* 85.46.

Nu zou het echter kunnen gebeuren, dat A te Londen hetzelfde nadeel leed van £ 7.4.10, en dat C te Amsterdam toch niet meer dan *f* 10.000— voor zijnen wissel ontving, namelijk, wanneer hij dezen den 30 April tot den koers van papier op 2 maanden trok, en onmiddellijk verkocht; maar dan had, tegenover de schade van A te Londen, C te Amsterdam *dit voordeel*, dat hij zijn geld ontving *twee maanden vóórdat hij er recht op had.*

Het is dus duidelijk, dat in gevallen als het hierboven aangegevene, de koers bepaald moet worden overeenkomstig dien van papier op zicht, onverschillig wat de trekker met zijnen getrokken wissel doet.

De boeking van deze zaken kan tweeledig zijn. Men kan namelijk, gelijk in de meeste gevallen gedaan wordt, toepassen de hierboven aangegeven tweede manier, men kan ook de door ons ontwikkelde derde volgen.

Hoewel de eerste dezer beide wijzen het voorrecht heeft van eene grootere gemakkelijkheid, gelooven wij dat de laatste den voorrang verdient om hare meerdere juistheid. Om dit aan te toonen, zullen wij voor een oogenblik aannemen, dat C zijne *f* 10.000.— in Engelsch geld op 30 April trok tot den koers van *f* 11.80, en onmiddellijk tot den koers van den dag, dat is tot *f* 11.70, verkocht. In dat

geval zou de wissel eene grootte hebben van £ 847.9.2 die aan C opbracht eene netto som van *f* 9915.26. Deze transactie kan C insgelijks op twee wijzen boeken. Hij kan namelijk hiervan maken twee posten, door tegenover A als crediteur voor *f* 10,000.— te debiteeren de Wissel-rekening, om vervolgens de Wissel-rekening te crediteeren, en de kas te debiteeren voor het netto bedrag, dat deze wissel opbrengt. Zooals gezegd, wordt deze manier het meest gevolgd, om hare meerdere eenvoudigheid, en ook, omdat gelijk wij later zien zullen, alles op hetzelfde neerkomt. Wat echter de juistheid betreft, gelooven wij dat men de zaak moet boeken als volgt: A te Londen wordt gecrediteerd voor de volle *f* 10.000.—, en de Wissel-rekening gedebiteerd voor de contante waarde van £ 847.9.2 over twee maanden betaalbaar, met *f* 9915.26. De overige *f* 84.74 worden in het Debet der Interest-rekening gebracht, waar zij ook eigenlijk behooren, als zijnde de opoffering, waarmede C gekocht heeft het *onmiddellijk recht* op zijne *f* 10.000.— of anders, als zijnde de waarde die de Interest-rekening ontvangt in het vervroegd vermogen om dit geld te kunnen gebruiken (zie Pag. 64). Wanneer nu dat recht in een *werkelijk bezit* verandert, met andere woorden, wanneer C zijnen wissel verkoopt, hetzij onmiddelijk na de trekking, hetzij eenigen tijd daarna, hetzij onmiddellijk voorafgaande aan den vervaltijd, dan wordt natuurlijk de Wissel-rekening gecrediteerd voor hetgeen de wissel opbrengt, en de kas daarvoor gedebiteerd.

Uit het bovenstaande blijkt nu ten duidelijkste, dat de verschillen, op de Eigen Wissel-rekening verkregen, in het nauwst verband staan met het wezen van Interest; wij gelooven het dus alleszins overeenkomstig de goede orde te zijn, dat die verschillen ten slotte ook op de Interest-rekening worden overgebracht. Wij zijn te meer van dit gevoelen, omdat men bijna als zeker kan aannemen, dat de rekening van eigen wissels, op de door ons omschreven derde manier gebruikt, immer een batig saldo afwerpt, welk batig saldo (men mag er van zeggen wat men wil) toch eigenlijk langs den weg van rentevergoeding verkregen wordt.

Maar ook indien het gebeurde, dat door eene toepassing van de tweede of een andere manier, de Wissel-rekening een nadeelig saldo opleverde, dan moet ook dit saldo op de Interest-rekening worden overgebracht.

Ten overvloede laten wij hier, ten bewijze dat de verschillen op de Eigen Wissel-rekening voorkomende, in hun wezen *genoten rente* zijn, de *eenigszins gewijzigde* uitwerking van het hierboven gegeven voorbeeld volgen.

Gesteld dat A te Londen aan C te Amsterdam schuldig is eene som van *f* 10.000.—, *onmiddellijk te betalen*, maar dat C tot dekking dezer pretentie op A afgeeft een wissel in Engelsch geld, getrokken op 2 maanden. Indien nu de koersen zijn, zooals hierboven is aangegeven, dan moet de *f* 10.000.— Hollandsch in Engelsch geld gereduceerd worden tot den koers van *f* 11.70, dien van papier op 2 maanden, en de wissel alzoo eene grootte hebben van £ 854.14.— Indien C nu zijne traite op den dag der trekking (dat is de

dag waarop hij recht op zijn geld heeft) verkoopt, dan ontvangt hij natuurlijk daarvoor ook de som, waarop hij recht heeft, *niet meer en niet minder*. Geheel anders is het echter wanneer hij den wissel aan eigen order trekt en in portefeuille houdt, om hem *tegen den vervaldag* te verkoopen. Dan ontvangt hij tot den koers van *f* 11.80 voor deze £ 854.14.— eene som van *f* 10.085.46, zijnde alzoo *f* 85.46 meer dan het bedrag dat hij van A te Londen te vorderen had; maar dit meerdere is slechts eene rechtmatig verkregen vergoeding voor het gedurende twee maanden verstoken zijn van zijn geld, en dus eigenlijk niets anders dan interest, welke hem door A te Londen wordt vergoed, uithoofde die persoon twee maanden uitstel van betaling heeft verkregen, en daardoor wordt vergoed, dat de wissel, als getrokken tot den koers van *f* 11.70, dus ook door A te Londen met een hooger bedrag in Engelsch geld moet worden voldaan.

Wij gaven hierboven het denkbeeld aan, om het saldo der eigen Wissel-rekening als interest op de Rente-rekening over te brengen, en komen daardoor als het ware eenigszins in tegenspraak met het *door ons aangeprezen systeem* der rentevereffening. Het is zoo, dit systeem kan men ook op wisselzaken toepassen, maar toch, hoezeer wij ook de toepassing er van voorstaan, bij alle rekeningen, die over wisselzaken loopen, achten wij ze eenigszins misplaatst.

In geleidelijke orde komen wij nu tot de behandeling der
REMISE-REKENING,
welke titel gebezigd wordt voor alle wissels, die ons van anderen worden overgemaakt, hetzij tot kwijting van aan ons verschuldigde gelden, hetzij om andere redenen. Deze rekening is voor de wissels die men ontvangt, hetzelfde, wat de Traite-rekening is voor de wissels die men op ons trekt. Wij kunnen daarom in hare beschrijving betrekkelijk kort zijn. Bij het gebruik der Remise-rekening is voor de ontvangen wissels altijd de crediteur hij, die ze overmaakt, de remittant, hier wederom de wettelijke, in onderscheiding van den feitelijken.

De ontvangen wissels worden in het debet der rekening gebracht, wanneer het bedrag, waarmede zij betaald zullen worden, is bepaald, om haar vervolgens te crediteeren wanneer de wissels de portefeuille verlaten. Dit laatste kan op vier verschillende wijzen geschieden:

1°. door inwisseling tegen geld op den vervaldag, (inning);
2°. door verstrekking tot betaling aan anderen;
3°. door inwisseling tegen geld vóór den vervaldag met korting, (disconteering);
4°. door verstrekking tot betaling aan anderen, insgelijks met het toestaan van korting.

Alsdan is in het eerste geval de kas of kassier debiteur; in het tweede wordt gedebiteerd de persoon, aan wien de wissel in betaling gegeven wordt; in het derde wordt gedebiteerd de kas, voor de als netto provenu ontvangen penningen, en het resteerende in het debet der interestrekening gebracht; in

het vierde wordt gedebiteerd de persoon, aan wien de wissel in betaling gegeven wordt, ter somma *van het bedrag waarvoor*, en het overige in het debet der interest-rekening gebracht. Voor alle wissels, die als niet betaald aan den remittant worden terug gezonden, moet natuurlijk deze worden gedebiteerd en de Remise-rekening gecrediteerd.

Het gebruik der Remise-rekening kan ook geheel vervallen, en dan wordt de remittant eerst bij de inning enz. gecrediteerd. Hoewel dit de werkzaamheden bepaaldelijk verkort, gelooven wij echter niet dat het ongebruikt laten der Remise-rekening den stand van zaken verduidelijkt. Integendeel, om dezelfde redenen die wij reeds bij de Traite-rekening ontwikkeld hebben, en (natuurlijk hier in juist omgekeerden zin) ook op de Remise-rekening toepassen, achten wij, teneinde elke mogelijke valsche positie te voorkomen, het gebruik dier rekening wel degelijk noodzakelijk, want:

1°. bij elke overgemaakte remise is de schuld van den remittant bij ons gekweten, altijd ter somma van het bedrag in den wissel uitgedrukt, of zoo hij niets schuldig was, of meer geremitteerd heeft dan hij schuldig was, is hij door zijne remise schuldeischer geworden;

2°. door die remise is onze pretentie van debiteur veranderd, zijnde die debiteur geworden de in den wissel uitgedrukte betrokkene; of ook, zoo wij voor die remise te voren geen debiteur hadden, hebben wij door haar tegenover den remittant, crediteur, een nieuwen debiteur gekregen.

Men zou echter in al te groote omslachtigheid vervallen, wanneer men de Remise-rekening ook ging gebruiken voor papier op zicht of zeer korten termijn.

Ten slotte hebben wij, voor het recht begrip dezer rekening, nog in het midden te brengen, dat zij alleen gebezigd wordt voor de wissels, die getrokken zijn op de plaatsen, binnen de grenzen van het eigen land gelegen.

De derde omstandigheid, waardoor men houder van wissels kan worden, ontstaat door aankoop, waarom men deze zaken dan ook behandelt op eene rekening onder den titel van

GEKOCHTE WISSELS,

welke rekening in de bewerking grootendeels wordt gelijk gesteld met de rekeningen, die voor gewone handelsartikelen gebezigd worden, onder welke categorie men deze soort van wissels dan ook kan rangschikken.

Deze rekening wordt bepaald gebruikt voor wissels op het buitenland getrokken. In het algemeen is er dan ook op van toepassing, wat wij bij de behandeling der Eigen Wissels hebben in het midden gebracht.

Zij wordt gedebiteerd voor het werkelijk bedrag dat men voor de wissels betaalt, om evenzeer te worden gecrediteerd voor het beloop, waarvoor zij worden uitgegeven, hetzij men ze weder verkoopt of aan een buitenlandschen vriend overmaakt.

Op deze rekening komt, om dezelfde reden als bij de Eigen Wissels aangewezen, geene andere rentevereffening te pas, dan het overbrengen der uit de onderscheiden in- en verkoopen ontstane verschillen. Gevoegelijk kan men toch den aankoop van Wissels beschouwen als eene uitzetting van geld, *meer om rente te maken dan om winst te behalen*, daar de verschillen in de koersen tusschen langloopend en kort papier bepaaldelijk worden beheerscht door datgene waarop het geheele wezen van interest berust, „vergoeding voor een tijdelijken afstand van kapitaalsgebruik."

Dit karakter van uitzetting van geld, om rente te maken, treedt nog meer op den voorgrond bij den aankoop van zulke wissels, wier aankoop zelf meer beschouwd kan worden als het verstrekken van een voorschot. Het „Houder worden" van zulke wissels kan op tweeërlei wijzen worden geboekt. Men kan namelijk ervoor bezigen eene afzonderlijke rekening, die dan den naam ontvangt van

DISCONTO-REKENING, afgeleid van het Italiaansche woord „Discontare," zooveel beteekenende als korting, en men kan de boeking ook doen op de hierboven aangeduide Algemeene Wisselrekening of Gekochte Wissels.

Van beide wijzen zullen wij hier eene korte omschrijving laten volgen. Vooraf echter de opmerking. dat het disconteeren in den regel geschiedt alleen van die wissels, welke betaalbaar zijn ter plaatse waar de discontogever (hij die het geld verstrekt) woonachtig is, en dat voor wissels daarbuiten (echter altijd binnen de grenzen van het eigen land gedomicilieerd) nog eene extra korting wegens plaatsverlies wordt toegestaan.

Als nu de Disconto-rekening gebruikt wordt, gaat men daarmede op de volgende wijze te werk:

Voor elken wissel, dien men disconteert, dat is met korting inkoopt, wordt de Disconto-rekening gedebiteerd voor het werkelijk bedrag dat men er voor betaalt. Daarbij wordt in acht genomen eene juiste noteering van de grootte, den betrokkene en den vervaldag, om vervolgens de Disconto-rekening te crediteeren voor het werkelijk bedrag waarvoor de wissel wordt uitgegeven, hetzij bij herdisconteering, inning of op andere wijze. Een natuurlijk gevolg van deze handeling is, dat bij elken wissel afzonderlijk, en dus ook wat het geheel betreft, de creditzijde der Disconto-rekening immer hooger moet zijn dan de debetzijde, om de eenvoudige reden, dat men voor elken dag, gedurende welken een gedisconteerde wissel in portefeuille is geweest, minder korting behoeft toe te staan dan men zelf genoten heeft. Er is echter ééne uitzondering, waardoor het gebeuren kan dat een gedisconteerde wisselbrief meer heeft gekost, dan hij opbrengt, namelijk: als hij met een lager disconto is opgenomen dan waarmede hij is uitgegeven. Wij zullen dit met een voorbeeld ophelderen.

A disconteert op 30 April van B een wisselbrief, groot *f* 10,000.—, ver-

vallende 30 Juni. Tot den koers van $3^1/_2\,\%$ moet A derhalve voor dien wissel betalen *f* 9941,67. Op 7 Mei herdisconteert A dezen wissel aan C, tot den koers van $4\,\%$, als wanneer hij er maar *f* 9941,11 voor terug ontvangt. Niettegenstaande deze wissel nu 7 dagen in portefeuille is geweest, moet A ten slotte nog *f* 0,56 bijpassen.

Wij blijven evenwel bij onze bewering, dat de Disconto-rekening, wanneer alle wissels èn in Debet èn in Credit geboekt zijn, altijd een verschil in de Credit-zijde, en dus een batig saldo moet opleveren, en wel bepaaldelijk omdat ieder die wissels disconteert, dit doet met het doel om ze op den vervaldag zelf te innen, en nimmer om ze zoo kort in portefeuille te houden, dan alleen in het geval dat hij door *verlaging* van koers bij herdisconteering een *voordeel* kan behalen.

Het zou echter eene groote onjuistheid zijn, om het op de Disconto-rekening verkregen batig saldo als winst op de Winst- en Verlies-rekening over te brengen, want het voordeel op deze rekening behaald, is toch niets anders dan eene door den disconto-nemer toegestane vergoeding voor het door den disconto-gever gecedeerde kapitaalsgebruik, en behoort alzoo op de Interest-rekening te huis.

Om deze reden wordt ook het gebruik der Disconto-rekening wel eens geheel achterwege gelaten, en bezigt men voor zulke transactiën de „Algemeene Wissel-rekening"

Deze rekening wordt dan voor elken wissel, dien men disconteert, gedebiteerd voor het volle bedrag van de daarin uitgedrukte geldsom en datgene wat men minder dan die som voor den wissel betaalt, als eene bij voorbaat *genoten* rentevergoeding in het Credit der Interest-rekening gebracht. Bij uitgifte wordt eerstgenoemde rekening weder voor de volle som gecrediteerd, en daarbij datgene wat men er minder voor ontvangt, als een door ons *toegestane* vergoeding in het Debet der Interest-rekening geboekt.

Uit dit alles blijkt, dat het gebruik der Disconto-rekening eigenlijk tot niets anders dient dan om afzonderlijk te kunnen nagaan, welke resultaten deze zaken hebben opgeleverd.

En hiermede hebben wij de behandeling der verschillende rekeningen, uit eigenlijke wisselzaken voortspruitende, ten einde gebracht. Wij zouden dus van dit onderwerp kunnen afstappen, ware het niet dat wij nog met een enkel woord het een en ander wilden in het midden brengen over eene soort van documenten, die in hun wezen nauw met de wissels zijn verwant, ja, die men in zeker opzicht er onder kan rangschikken:

de PROMESSEN.

Eene *Promesse* is toch eigenlijk niets anders dan een wissel, waarbij de trekker op hetzelfde oogenblik tegelijk is betrokkene en acceptant. Zij wordt

daarom geschreven in den vorm eener belofte, en dient om van de op zekeren termijn verkochte goederen de betaling op den vervaldag van den termijn te verzekeren.

De promessen worden meer bepaald gebruikt tusschen personen binnen de grenzen van hetzelfde land woonachtig, met dien verstande, dat de betaling meerendeels moet geschieden *dáár* waar de verkooper gevestigd is, zoodat dan ook de kooper, indien deze elders woont, in de woonplaats des verkoopers domicilie kiest. Het domicilie wordt evenwel ook wel bepaald op die plaatsen, waar men de promessen het gemakkelijkst kan disconteeren.

Men kan tot deze documenten in eene tweeledige betrekking komen: als *Nemer* en als *Gever*.

Behandelen wij elke dezer betrekkingen afzonderlijk, en helderen wij ze met een voorbeeld op.

Wanneer men is *Nemer:*

Op 30 April heeft A verkocht aan B eenige goederen ten bedrage van *f* 5000.—, waarvoor B als ontvanger door A wordt gedebiteerd. Indien deze verkoop nu is een verkoop op tijd, zonder eenige andere conditie, dan is het natuurlijk dat B in de boeken van A debet blijft tot op het oogenblik dat hij zijne schuld in natura of anderszins volkomen gekweten heeft, en daardoor ophoudt debiteur te zijn. Geheel anders echter is het, wanneer deze verkoop op conditie van promesse is geschied; dan wacht A niet met B te crediteeren tot op het oogenblik dat deze zijne reeds gepasseerde promesse betaalt, maar hij crediteert hem voor het passeeren dier promesse zelve, en dit wel om de volgende redenen:

1°. B, hoewel debiteur blijvende, is nochthans als debiteur van *hoedanigheid* veranderd, omdat de aard zijner schuld zelve veranderd is, want B toch heeft, door de afgifte zijner promesse aan A, de oude schuld (Boekschuld) gekweten, (*) en eene nieuwe schuld (Wisselschuld) aangegaan;

2°. B moet door A worden gecrediteerd, omdat deze laatste van B ontvangen heeft een document, dat hem in de gelegenheid stelt, zijne pretentie ten laste van B aan een ander over te doen, te verhandelen.

De rekening nu, welke tegenover B als crediteur, voor de ontvangst der promesse moet worden gedebiteerd, kan zijn eene afzonderlijke, wier titel alsdan overeenkomstig de verhandelde zaak moet wezen, of men kan daarvoor gebruiken de Remise-rekening, en dit laatste te meer, omdat, welke keuze men ook in deze doet, de behandeling geheel is overeenkomstig die van de zooeven genoemde rekening.

Wij zullen daarom hierover niet breeder uitweiden, en kunnen insgelijks ook

(*) Dat het passeeren eener promesse of acceptatie als equivalent voor gekochte goederen, ook voor de wet als betaling of kwijting geldt, blijkt uit het verband tusschen Art. 230 en 236 van het Wetboek van Koophandel.

kort zijn in hetgeen wij te zeggen hebben over de behandeling der promessen, wanneer men is *Gever*.

Gelijk wij de promessen, die men ontvangt, in verband gebracht hebben met de Remise-rekening, zoo brengen wij de afgegeven promessen in verband met de Traite-rekening, waarom wij hier de aandachtige herlezing van hetgeen wij daarover geschreven hebben, ten sterkste aanraden.

Eene enkele handeling, die zoowel kan voorkomen bij de gewone geaccepteerde wissels, als bij de door ons afgegeven promessen, mogen wij echter niet geheel onvermeld laten. Zij is deze: het zou kunnen gebeuren, dat men in de gelegenheid kwam, om zelf geaccepteerde wissels of promessen vóór den vervaldag in te trekken. Wanneer dit het geval is, dan doet men eene handeling, overeenkomstig die van disconteering; maar men wachte zich wel de boeking daarvan te bewerkstelligen op de Disconto-rekening of hare plaatsvervangster. Dit zou eene verwarring veroorzaken, alleen door een overdrachtpost te herstellen. In zulke zaken is ook het eigenlijk wezen der handeling eene *betaling*, wel is waar *vóór* dat men daartoe verplicht is, maar ook even waar, *van* hetgeen men verplicht is. Om de laatste reden nu moet de boeking (debiteering) geschieden op dezelfde rekening, die er voor gecrediteerd stond, en dat wel voor de volle som, aangezien het die som is, welke men, *zij het dan ook met minder geld*, voldoet. Dit mindere nu, verkregen wordende door eene betaling vóór den tijd, is alzoo niets anders dan eene vergoeding voor den tijdelijken afstand van kapitaalsgebruik, en behoort bijgevolg op de Interest-rekening te huis, die er dan ook voor wordt gecrediteerd, terwijl het werkelijk betaald bedrag in het credit komt van de rekening, die met de betaling is belast.

Op blz. 13 hebben wij ons voorbehouden terug te komen op de toelichting van omstandigheden, waarin *het kan voorkomen*, dat eene ontvangst gevolgd wordt door eene uitgifte, en dit, in strijd met de onveranderlijke daadzaak, dat elke ontvangst het gevolg is van eene uitgifte.

Wij achten het hier de rechte plaats onze gedachten daaromtrent in het midden te brengen, omdat de omstandigheden waarop wij doelden, zich bepaald bij wisseltrekkingen voordoen.

Wanneer toch C te Amsterdam op A te Londen trekt eenen wissel ter grootte van £ 1000.—.— en daarvoor tot den koers van *f* 11.80 ontvangt *f* 11.800.—, dan heeft B te Amsterdam zijne *f* 11.800.— ontvangen, *vóór* dat A te Londen voor deze *f* 11.800.— zijne £ 1000.—.— heeft uitgegeven, en alzoo heeft het wel eenigen schijn, dat niet immer de ontvangst het gevolg eener uitgifte is.

Dit is evenwel niet meer dan *schijn*, want hoewel A te Londen *zelf* het geld niet aan den trekker uitbetaalt, zoo geschiedt die uitgifte nochthans voor hem door een ander. Die andere (de persoon aan wiens order de wissel afgegeven wordt, en dien wij gemakshalve B zullen noemen) treedt als uitgever op in plaats van A te Londen; en, in allen gevalle, C te Amsterdam zou nimmer hebben kunnen ontvangen, indien de door hem aan B verkochte wissel niet door dezen was betaald geworden.

Er is echter nog iets. Wanneer wij spreken van het *beginsel* der handeling, dan doelen wij daarmede niet op het *begin* der handeling, op het *zoogenaamd nemen van het initiatief*, maar dan worden onze gedachten bepaaldelijk beheerscht door het feit, dat in de *sanctie* van den uitgever de kracht van elke handeling ligt, en om bij het hierboven aangehaalde voorbeeld te blijven, weinig zou het C te Amsterdam baten, zijn geld reeds van B ontvangen te hebben, indien A op zijne beurt weigerde het op hem betrokkene bedrag aan B of diens endossant te betalen. In zulk een geval zou de wisseltrekking door C, *als zoodanig*, alle kracht en waarde verliezen, en geheel door restitutie der reeds ontvangen penningen worden vernietigd, terwijl alleen de *gevolgen* der niet-betaling door A te Londen zouden overblijven. Maar ook, wanneer de wisseltrekking door C, *als zoodanig* hare kracht wèl bleef behouden, dan zou dit niet anders kunnen geschieden, dan alleen in geval dat door interventie, degeen die interveniëert, door zijne betaling (uitgifte) de daad der wisseltrekking door C sanctionneert (kracht doet erlangen).

En hiermede zijn wij gekomen aan het einde van onze beschouwingen over de verschillende Wissel-rekeningen. Wij zijn in de behandeling van dit onderwerp eenigszins uitvoerig geweest, omdat eigene ervaring ons geleerd heeft, dat bij de meesten dergenen, die de kunst van boekhouden willen aanleeren, de grootste moeielijkheden hierin gelegen zijn, dat zij zich geen genoegzaam helder denkbeeld van de wissels en hunne verschillende verhoudingen gevormd hebben.

Om dezelfde reden hebben wij dan ook gemeend in onze beschouwing er eene afzonderlijke plaats aan te moeten geven, en dit wel aan het einde van de rij dier rekeningen, welke voor de eigenlijke zaken en gebeurtenissen des handels gebezigd worden.

Twee onderwerpen blijven ons nu nog ter beschouwing over, de

BALANS en de
WINST- EN VERLIES-REKENING.

Uit het onmiddellijk voorafgaande zal men reeds hebben opgemerkt, dat deze rekeningen niet voor de eigenlijke handels-operatiën gebezigd worden. Nochthans staan zij met dezen in innig verband, en wel zoo innig, dat alle rekeningen daarin als in een trechter uitvloeien.

Het valt dus gemakkelijk te begrijpen, dat haar gebruik eerst dan te pas komt, wanneer voor een gegeven tijdperk alle transactiën zijn afgeloopen, en niets meer te doen overblijft. Even gemakkelijk is het te vatten, dat het eigenlijke doel, waartoe zij gebezigd worden, bestaat in eene overneming van de *resultaten*

des handels, in den uitgebreidsten zin, met andere woorden, zij dienen om telken jare een geregeld en beknopt overzicht te geven van hetgeen wij bij den aanvang van ons werkje, als het eigenlijk doel van het boekhouden hebben aangegeven: den handelaar te bezorgen eene heldere en in alles nauwkeurige kennis:

1°. van den staat en de gedaante zijner bezitting, zoowel wat betreft het geheel als de onderdeelen,

2°. of, en waarmede hij in zijne bezitting is vooruit of achteruit gegaan.

De kennis van het eerste nu wordt hem verschaft door de Balans, die van het tweede krijgt hij uit de Winst- en Verlies-rekening.

Deze beide rekeningen zijn dan ook onafscheidelijk met elkander verbonden; doch tot recht verstand van dat verband dient te worden opgemerkt, dat het volstrekt niet bestaat in een *op* of *in* elkander werken, maar integendeel, bepaald in een *met* elkander werken, daar waar beider werkzaamheid vereischt wordt.

Om nu een recht begrip te geven van deze rekeningen en haar gebruik, gelooven wij niet beter te kunnen doen, dan de Balans en de Winst- en Verlies-rekening voor te stellen als fictieve (denkbeeldige) personen, door den handelaar (Kapitaal-rekening) aangesteld, om bij alle andere werkelijke of denkbeeldige personen (Rekeningen) den staat van zaken op te nemen, en dezen met hen te vereffenen.

Dit karakter van fictiviteit moet bij de Balans in den meest uitgebreiden zin worden opgevat,

1°. omdat zij eigenlijk niets anders is dan een in den vorm eener Grootboek-rekening geschreven staat of inventaris der bezittingen en schulden;

2°. omdat haar wettelijk bestaan zich bepaalt (borneert) tot één éénig, denkbeeldig (fictief) oogenblik, het oogenblik namelijk waarin men zich denken kan (indien het te denken is), tusschen den laatsten stond van het oude en den eersten van het nieuwe jaar.

De Balans is dus het middel van overgang.

Het fictief karakter der Winst- en Verlies-rekening is echter van een geheel anderen aard. Het is zoo, die denkbeeldigheid is wel niet minder wezenlijk, maar toch ook weder niet *zoo absoluut*,

eensdeels, omdat zij wel in den regel niet gebruikt *wordt*, maar toch gebruikt *kan worden*, vóór dat er nog van het gebruik der Balans sprake is;

anderdeels, omdat zij in zeker opzicht is de vertegenwoordigster of plaatsvervangster van die rekening, welke de persoon des handelaars in zijne boeken heeft en meer bepaald van de Particuliere rekening, indien deze gebruikt wordt.

Met het oog alzoo op dit karakter van fictiviteit zetten wij voorop, dat overal, waar in onze beschouwingen over deze beide rekeningen van daden en handelingen sprake is, deze moeten worden opgevat in denkbeeldigen zin.

Na deze algemeene grondslagen te hebben doen kennen, gaan wij over tot de behandeling dezer beide rekeningen, elke afzonderlijk, en wel het eerst tot die van

DE BALANS.

Het opmaken eener Balans is, wat de bloote inrichting betreft, gemakkelijk aan te leeren. Gelijk wij hierboven hebben aangegeven, dient haar gebruik, om een juist en helder overzicht te geven van den staat en de gedaante, die de handel in zijnen loop verkregen heeft, en niets natuurlijker dus, dan dat men, volgens den grondregel van het boekhouden, Debet en Credit op elke rekening tegenover elkander moetende plaatsen, ook op de Balans, die twee zaken, welke tot elkander in dezelfde verhouding staan, tegenover elkander nederschrijft.

Het is dus zeer duidelijk, dat op de Balans op de eene zijde moeten staan de aanwezige bezittingen (onder welken vorm ook), en aan de andere zijde de aanwezige schulden, om dan uit het verschil te kunnen opmaken, hoeveel men boven of onder nul is.

Evenzeer zal men, bij de kennis van het voorgaande en bij eenig nadenken, zeer spoedig tot de wetenschap geraken, dat op de Balans de plaats voor de bezittingen is de Debet-zijde, en, bijgevolg, die voor de schulden, de Credit-zijde.

Het is echter iets geheel anders te weten, *hoedanig* eene Balans wordt samengesteld, en reden te kunnen geven *waarom* dit zoo geschiedt.

Dit laatste is een hoofdvereischte voor het rechte begrip eener Balans. Wij zullen daarom trachten in onze beschouwing van het bloot werktuigelijke te geraken tot de eigenlijke drijfkracht, waartoe het werktuigelijke slechts het middel van openbaring is, en daartoe de hulp inroepen van de reeds door ons aangehaalde *absolute* verpersoonlijking.

Wij drukken hier bijzonder op het woord *absoluut*, omdat die verpersoonlijking ook moet worden toegepast op elke Grootboek-rekening, en wel op zoodanige wijze dat ook de rekeningen van werkelijke personen, hetzij enkelvoudige of collectieve, voorkomen onder het beeld van denkbeeldige administrateuren over de rekeningen van *die personen*, welke in de titels zijn uitgedrukt.

Van dit standpunt uitgaande, zullen wij betoogen dat de Balans moet worden gedebiteerd voor de bezittingen, en hiervoor opgeven de volgende redenen:

Zij is, *in hare hoedanigheid van fictief persoon*, aangesteld door de Kapitaalrekening, met bepaalde volmacht en last, om van alle andere personen rekenschap te vragen van hun beheer, en het werkelijk bestaande over te nemen.

In die hoedanigheid nu brengt zij aan elke der rekeningen een bezoek, en overal, waar zij een persoon vindt, die iets onder zijne berusting heeft, geeft zij aan dien persoon last, datgeen, wat hij onder zich heeft, aan haar (Balans) over te geven. Aan dien last wordt voldaan; de Balans ontvangt, en wordt voor die ontvangst gedebiteerd.

Doch hierbij stuiten wij op eene groote (evenwel schijnbare) moeielijkheid. Die overgifte nu is lichtelijk te begrijpen bij die persoon, wier titels het

werkelijk in bezit hebben van eene of andere stoffelijke zaak aanwijst, zooals Geld, Goederen, Effecten, Wissels enz.; maar hoe kan die overgifte geschieden bij zoodanige rekeningen, die alleen door haren stand, dat is, door hare betrekking tusschen Debet en Credit, eene bezitting aanduiden? Wij bedoelen de Persoonlijke Rekeningen.

Het middel daartoe is gereedelijk te vinden, wanneer wij in onze beeldsprakige voorstelling een stap verder gaan.

Hierbij hebben wij reeds aangegeven, dat men zich die persoonlijke rekeningen moet voorstellen onder het beeld van personen, die over deze rekeningen zelven de administratie hebben. Als het nu blijkt dat eene persoonlijke rekening een grooter debet dan credit heeft, en er dus bestaat een pretentie (schuldvordering) ten laste van den door den titel aangewezen werkelijken persoon, welnu, dan stelt men zich de zaak aldus voor: de pretentie ten laste van den werkelijken persoon is vertegenwoordigd door een bewijs of schuld-erkentenis, die de *denkbeeldige* persoon onder zijne berusting heeft, en die hij op last der Balans aan haar uitlevert.

Voor alle bezittingen van den koopman, hetzij die bestaan in werkelijk aanwezige goederen of pretentiën ten laste van anderen, (tezamen vormende het *actief* vermogen) wordt de Balans gedebiteerd, en dit op zichzelf is bewijs genoeg, dat, dientengevolge, de Balans moet worden gecrediteerd voor het *passief* vermogen: de schulden. Aangezien wij echter het „gedebiteerd worden" van de Balans voor de bezittingen hebben voorgesteld als eene ontvangst, (gelijk het in den denkbeeldigen zin ook is) zoo moet ook het „gecrediteerd worden" voor de schulden insgelijks kunnen voorkomen als eene uitgifte. Maar, vraagt men, hoe en op welke wijze is het mogelijk de Balans te beschouwen als te hebben uitgegeven bij de overneming eener schuld? In de beantwoording dezer vraag zullen wij denzelfden weg bewandelen, door ons hierboven bij de pretentiën aangewezen. Gelijk wij die dan hebben voorgesteld als vertegenwoordigd door een bewijs of schuld-erkentenis onder berusting van den denkbeeldigen administrateur, zoo stellen wij bij de rekeningen van personen, wier credit meer is dan hun debet, dat meerdere credit (schuld) voor als eene door den denkbeeldigen administrateur *afgegeven* schulderkentenis, die te zijnen laste blijft bestaan. Aangezien nu de lastbrief, dien de Balans van de Kapitaal-rekening ontvangen heeft, ten doel heeft om alle andere rekeningen, voor zooverre betreft de bezittingen en schulden, volkomen te kwijten, zoo kan deze kwijting bij al die rekeningen, die eene bestaande schuld aanduiden, op geene andere wijze geschieden dan dat zij voor hetgeen anderen te vorderen hebben, gedekt worden door eene door hen ontvangen contra schuld-erkentenis, die de Balans aan hen passeert (uitlevert), en waarvoor deze dan ook wordt gecrediteerd. Deze beschouwing is natuurlijk insgelijks van toepassing op die onpersoonlijke of halfpersoonlijke rekeningen, welke schuldvorderingen te onzen laste vertegenwoordigen.

Als nu de Balans met de rekeningen het daarop werkelijk bestaande vereffend heeft, met andere woorden: wanneer al de bezittingen in haar Debet en al de schulden in haar Credit zijn gebracht, dan eerst verkeert zij zelve in een toestand, waardoor zij aanwijzing kan doen betreffende den staat der Kapitaal-rekening. Die aanwijzing wordt verkregen door eene onderlinge vergelijking van haar Debet en Credit en levert noodwendig een der drie navolgende uitkomsten op:

1°. Debet en Credit zijn gelijk, en dan is er geen Kapitaal hoegenaamd, derhalve ook geene Kapitaal-rekening meer noodig;

2°. Debet is meer dan Credit, en dan overtreffen de bezittingen de schulden, welk verschil alsdan het zuiver Kapitaal uitmaakt;

3°. Credit is meer dan Debet, en dan overtreffen de schulden de bezittingen, en is, dientengevolge, de handelaar in werkelijkheid failliet.

Wij hebben nu nog te beschouwen op welke wijze de Balans in aanraking komt met de Kapitaal-rekening. Wij zullen deze beschouwing natuurlijk op dezelfde beeldsprakige manier voortzetten.

Hiervoren was reeds melding gemaakt van een bezoek, dat de Balans-rekening bij elke harer zusteren aflegt; ook de Kapitaal-rekening wordt er mede vereerd, echter met dit onderscheid, dat zij bij deze tot het allerlaatste wacht, om de eenvoudige reden dat zij bij alle andere rekeningen komt om rekenschap en verantwoording te eischen, en bij de Kapitaal-rekening om die zelve te doen, of nog beter, om verslag uit te brengen van de verhouding, die er tusschen bezittingen en schulden bestaat.

Het spreekt nu echter vanzelf, dat bij eene verkregen uitkomst als die onder n°. 1 vermeld, de Balans met de Kapitaal-rekening niets te maken heeft, omdat in dien toestand de gansche invloed en werkzaamheid van den persoon des handelaars op zijnen handel, *in zijne hoedanigheid van kapitalist*, in een NIETS is opgelost.

De rekenschap nu, die de Balans aan de Kapitaal-rekening doet, bestaat in een overbrengen van het saldo der eerste op de laatste. Is nu het Debet der Balans-rekening grooter dan haar Credit, dan zal men gemakkelijk begrijpen, dat dit verschil in het Credit der Balans-rekening als zuiver kapitaal wordt bijgevoegd, maar om welke reden?

Uitgaande van het eenmaal door ons aangenomen standpunt, geven wij daaraan de volgende uitlegging:

De Balans is door de Kapitaal-rekening aangesteld, om met alle andere rekeningen de saldo's van bezitting en schuld te vereffenen en ze daarvoor te kwijten. Aan dien lastbrief der Kapitaal-rekening is verbonden eene aan de Balans opgelegde verplichting, om datgene, wat zij, na aftrek van alle schulden, als zuivere bezitting overhoudt, aan de Kapitaal-rekening uit te leveren. Aan die verplichting wordt door de Balans voldaan, door middel van eene door haar gepasseerde schuld-erkentenis aan de Kapitaal-rekening, in welke schuld-erkentenis de handelaar als het ware zijnen geheelen handel intrekt.

Gelijk dan nu de Balans gecrediteerd wordt voor het saldo, dat haar Debet *meer* dan haar Credit uitlevert, moet zij ook worden gedebiteerd voor datgeen, wat haar Credit *meer* mocht zijn dan haar Debet, en dit wel om dezelfde redenen als hierboven vermeld, maar in omgekeerden zin. Want evenzeer als de Kapitaal-rekening, bij het uitreiken van den meergemelden lastbrief, aan de Balans de verplichting heeft opgelegd, de zuivere bezitting aan haar (Kapitaal-rekening) uit te leveren, heeft zij wederkeerig de verplichting op zich genomen, (zoo dit mocht gebeuren) het zuiver tekort aan de Balans te vergoeden. Waar noodig, wordt door de Kapitaal-rekening, aan die verplichting voldaan; de Balans ontvangt het tekort in eene schuld-erkentenis ten laste der Kapitaal-rekening, en zij (Balans) wordt ervoor gedebiteerd.

Alvorens wij met onze beschouwingen verder gaan, moeten wij hier iets in het midden brengen, dat misschien geschikt is, om wat wij gezegd hebben betreffende de overbrengst der bezittingen in het Debet der Balans, nog eenigszins te verduidelijken. Bij de behandeling van dat onderwerp zijn wij uitgegaan van de veronderstelling, dat al de rekeningen, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke, aanwijzende eene bezitting, die *bezitting* zelve op denkbeeldige wijze aan de Balans hebben opgeleverd. Wij hebben toen echter dit denkbeeldig karakter meer bepaaldelijk in verband gebracht met de *daad* der uitgifte, zonder ze ook tot het *voorwerp* uit te strekken. Dit laatste wenschen wij nu hier te doen, en alzoo de Balans te laten optreden als ontvangende van de verschillende administrateuren *niet de zaken zelven, maar eenvoudig door hen afgegeven bewijzen, dat zij die zaken* onder zich hebben. Wij gelooven door deze wijziging meer eenvormigheid te brengen in het gansche karakter van denkbeeldigheid, dat de Balans heeft.

Alsnu overgaande tot de behandeling der rekening van

WINST- EN VERLIES, vinden wij daarbij veel terug, dat uit hetzelfde oogpunt als bij de Balans kan beschouwd worden, en geen wonder, want gelijk toch de laatste geacht moet worden te zijn de denkbeeldige persoon, door de Kapitaal-rekening aangesteld, om met de verschillende titels te vereffenen wat er aanwezig is van de bezittingen en schulden, evenzoo is de Winst- en Verlies-rekening aangesteld om met de verschillende titels te vereffenen de genoten voordeelen en geleden nadeelen. Ook zij legt, als gemachtigde van de Kapitaal-rekening, een bezoek af bij de andere rekeningen: evenwel niet bij allen, maar bepaald bij die welke gebezigd worden voor zaken wier waarde aan rijzing of daling onderhevig is, zooals Goederen, Effecten enz.: bovendien ook, bij al zulke rekeningen, wier eindverschillen, als niet vertegenwoordigende iets wat stoffelijk bestaat, dan ook met geene mogelijkheid op de Balans kunnen gebracht worden, zooals Provisie, Assurantie, Interest, Onkosten enz., en eindelijk ook bij die Persoonlijke Rekeningen, welke in vreemd geld moeten worden afgesloten.

Evenals bij de Balans, wordt ook de Winst- en Verlies-rekening ingericht

op eene wijze, dat men aan de eene zijde de winsten en aan de andere zijde de verliezen plaatst, om uit het verschil het eindresultaat van winst of verlies te kunnen opmaken.

Gemakkelijk is het ook te kunnen nagaan aan welke zijde de winsten en waar de verliezen moeten voorkomen; want als men slechts in aanmerking neemt, dat bijvoorbeeld eene rekening van goederen bewijst voordeel te hebben afgeworpen, wanneer haar Debet (bedrag van inkoop) kleiner is dan haar Credit (bedrag van verkoop), dan vloeit hieruit vanzelf voort, dat dit verschil op de Winst- en Verlies-rekening overgebracht wordende, in haar Credit moet voorkomen; bij gevolg, die Credit-zijde is bestemd voor de winsten, en dus de Debet-zijde voor de verliezen. Het eigenlijk *waarom* is alzoo hier opnieuw de moeielijkheid der zaak. Die moeielijkheid valt echter voor een groot deel weg, wanneer wij maar weder de hulp der persoons-verbeelding inroepen, en van dit standpunt de zaak aldus beschouwen:

De denkbeeldige administrateur der goederen heeft de gekochte goederen ontvangen ter waarde van *f* 10,000.— en diezelfde goederen verkocht ter waarde van *f* 12,000.—, zoodat zijne rekening gedebiteerd staat voor de eerste en gecrediteerd voor de tweede som, en alzoo een saldo oplevert van f 2000.— credit. Wanneer nu die denkbeeldige administrateur der goederen voor zijne eigene rekening gehandeld had, dan zou hij natuurlijk schuldeischer zijn voor eene som, die hem vroeg of laat moet worden voldaan; maar aangezien hij gehandeld heeft voor rekening der Kapitaal-rekening, heeft deze door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening wederkeerig dezelfde som van hem te vorderen, en wordt de laatste er dientengevolge voor gecrediteerd. Keeren wij nu de zaak om, en stellen wij ons de Goederen-rekening voor met eene som van *f* 10,000.— in haar Debet, en *f* 8000.— voor diezelfde goederen in haar Credit, alzoo een debet-saldo of verlies van *f* 2000.—. Indien ook hier de denkbeeldige administrateur der goederen geheel voor zijn eigene rekening gehandeld had, zou hij natuurlijk schuldenaar zijn voor eene som, die hij vroeg of laat moet voldoen; aangezien hij echter voor rekening van het Kapitaal gehandeld heeft, zoo is de Kapitaal-rekening op hare beurt, altijd door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening, wederkeerig dezelfde som aan hem schuldig, en wordt deze er dan ook voor gedebiteerd.

Wij zullen uit het hierboven aangehaalde nog een ander bewijs trekken, dat de Winst- en Verlies-rekening moet worden gecrediteerd voor de winsten, en gedebiteerd voor de verliezen.

Aan het woord „crediteeren" toch zijn verbonden twee denkbeelden: „uitgeven" en „schuldeischend zijn". Nu is het echter duidelijk, dat de Winst- en Verlies-rekening door de overneming van een saldo in haar Credit wel crediteur wordt, dat is: geacht iets te hebben uitgegeven, zonder dit evenwel in de werkelijkheid te hebben gedaan. Waarlijk bewijs genoeg van winst; evenzoo is het met de Debet-zijde. Het bewijs, dat het debet der Winst- en Verlies-rekening

verlies moet zijn, levert deze rekening zelve, omdat zij gedebiteerd wordt, dat is: geacht iets te hebben ontvangen, zonder dit nochthans werkelijk te hebben gedaan. Mocht men zich met de bovenstaande ontwikkeling van dit bewijs nog niet ten volle kunnen vereenigen, dan zullen wij trachten het met een voorbeeld nader toe te lichten.

A belooft aan B hem op zekeren tijd te zullen betalen *f* 100.—, en dit wel zonder dat eenige handeling, hoegenaamd ook, aan deze belofte is voorafgegaan. Door die belofte wordt gecreëerd (in het aanzijn geroepen) een toestand tusschen A en B; B wordt crediteur van A, en wel zonder iets te hebben uitgegeven, waarom dan ook deze *f* 100.— voor B zuivere winst worden, in den vorm van een geschenk verkregen. Indien nu B den geschapen nieuwen toestand in zijne boeken gaat omschrijven, dan maakt hij van deze belofte een Journaal-post, waarbij hij A debiteert aan eene rekening die niets had uitgegeven (Winst en Verlies).

En als wij nu deze stelling gaan beschouwen uit het standpunt van A, dan zien wij, dat deze tegenover den crediteur B, gebruiken moet als debiteur, eene rekening die niets had ontvangen (Winst en Verlies), om welke reden dan ook alle verliezen in het debet der Winst- en Verlies-rekening moeten voorkomen.

Wat de Balans doet, nadat zij alle bezittingen en schulden heeft overgenomen: aan de Kapitaal-rekening verslag uitbrengen van de verhouding, die er tusschen bezittingen en schulden bestaat, doet ook de Winst- en Verliesrekening in betrekking tot de verhouding, die er tusschen winst en verlies bestaat. Zij kan dat evenwel ook dan eerst doen, als zij alle winsten en verliezen vereffend heeft, en levert dan ook weder een der drie volgende resultaten op:

1. Debet en Credit zijn gelijk, en dan is er noch gewonnen, noch verloren.
2. Credit is meer dan Debet, en dan overtreffen de winsten de verliezen, welk verschil de zuivere winst uitmaakt.
3. Debet is meer dan Credit, en dan sluit de handelaar zijne zaken met een nadeelig saldo.

Over de uitkomst, onder N°. 1 vermeld, behoeven wij hier niets in het midden te brengen, omdat zij hoegenaamd geen invloed op het kapitaal uitoefent.

De beide anderen vermeerderen of verminderen het Kapitaal, en moeten daarom aan de Kapitaal-rekening verantwoord worden. Deze verantwoording geschiedt, door het meerdere Credit der Winst- en Verliesrekening in het Credit der Kapitaal-rekening over te brengen, en omgekeerd, zoo de Winst- en Verlies-rekening meer Debet dan Credit mocht zijn, moet dit meerdere in het Debet der Kapitaal-rekening worden overgebracht.

In de omschrijving van de reden waarom dit geschiedt, gaan wij bij vernieuwing van het standpunt der verpersoonlijking uit, en beschouwen de zaak als volgt:

De Kapitaal-rekening, als vertegenwoordigster van den persoon des handelaars, is de eenig gerechtigde tot de verkregen winst, de eenige te wier profijte de winsten komen, en derhalve, zoo zij behaald mochten zijn, daarvoor de natuurlijke crediteur. Evenzoo is zij de eenige, die verplicht is de verliezen te dragen; de eenige te wier bezware of laste die verliezen kunnen komen, en derhalve, zoo zij geleden mochten zijn, daarvoor de natuurlijke debiteur. Zij is de natuurlijke crediteur en debiteur van die rekeningen zelven, waarop gewonnen of verloren is, en nochthans komt zij, gelijk wij gezien hebben, met die rekeningen niet anders in aanraking, dan door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening. Maar waarom dan het gebruik dier rekening? Tot oplossing dezer bedenking moeten wij het volgende in het midden brengen: de persoon des handelaars heeft *als zoodanig* een tweeledig karakter: hij is handelaar, hij is kapitalist. Als handelaar heeft hij een overwegend belang te weten, met welke zaken hij gewonnen of verloren heeft. Hij stelt daartoe een denkbeeldigen persoon aan, om hem dit in bijzonderheden mede te deelen. Als kapitalist heeft hij alleen te maken met het eindresultaat van zijnen handel, waarom dan ook dit eindresultaat, het saldo der Winst- en Verlies-rekening, als winst of verlies, op zijne eigene rekening, hetzij Kapitaal- of Particuliere Rekening, wordt overgebracht.

Ter voorkoming van alle misverstand moeten wij hier nog eens in herinnering brengen, dat de Particuliere Rekening, in haar wezen, een onderdeel van de Kapitaal-rekening is.

Wij hebben tot dusverre van de Balans- en Winst- en Verlies-rekening elk afzonderlijk gesproken, niettegenstaande wij ook melding hebben gemaakt van een verband tusschen deze beide rekeningen, voornamelijk daarin bestaande dat zij *met elkander* werkzaam zijn. En in waarheid, men kan ze aanmerken als twee onafscheidelijke gezellen, die tezamen, ieder ter uitoefening van datgeen wat hem is opgedragen, de reis door het gansche Grootboek afleggen, en als zoodanig dan ook het afwisselend tooneel opleveren, dat hier de een, daar de ander, en op eene andere plaats weder beiden tegelijk hunnen last moeten volbrengen.

Zoo komt de Balans alleen te pas bij die rekeningen, waarvan *nog eene bezitting of schuld is over te nemen*, zonder dat de Winst- of Verlies-vereffeningen noodig zijn; de rekening van Winst en Verlies alleen daar, waar geene bezitting of schuld *aanwezig* of *meer aanwezig* is, en de stand der rekening nog een saldo in Debet of Credit aanwijst; beiden tezamen, daar waar het eerste (de overneming) is geschied, en zich dan nog het tweede (het saldo) vertoont; en ten slotte natuurlijk geen van beiden, daar waar *noch bezitting, noch schuld, noch saldo* bestaat.

Bovendien is er nog een ander verband tusschen deze twee rekeningen,

bepaaldelijk voortspruitende uit beider verantwoordelijkheid aan de Kapitaal-rekening. In dit opzicht zou men ze kunnen vergelijken bij twee reizigers, die geruimen tijd tezamen hunnen weg waren gegaan, totdat zij aan een zeker scheidspunt gekomen waren, waar zij elkander hadden verlaten, echter met het doel, om elkander (ieder langs zijn eigenaardigen weg) op één punt (de Kapitaal-rekening) weder te ontmoeten. Over deze zaak wenschen wij nog een enkel woord in het midden te brengen.

Vooraf dienen wij echter goed af te bakenen het terrein, waarop wij ons bewegen zullen, en stellen alzoo voorop, dat eene afgewerkte Balans den handelaar wetenschap geeft, in welken der hieronder genoemde zeven verschillende toestanden hij door den loop van zijnen handel geraakt is:

1°. Is het vermogen vermeerderd;
2°. Is het vermogen verminderd;
3°. Is het vermogen stationnair gebleven;
4°. Is het vermogen vernietigd;
5°. Is het vermogen beneden nul geraakt, en de handelaar in den grond insolvent;
6°. Was hij bij den aanvang van het boekjaar reeds op of onder nul, en is hij nu nog verder daaronder;
7°. Was hij bij den aanvang van het boekjaar reeds op of onder nul, en is hij nu daarboven.

Daar het ons echter in al te wijdloopige beschouwingen zou brengen, wanneer wij al deze nommers afzonderlijk wilden behandelen, dienen wij er eene keus uit te doen, en dientengevolge bepalen wij ons bij den toestand onder N°. 1 vermeld, om dien als het uitgangspunt van onze gansche redeneering neêr te stellen. Wij worden daartoe door twee redenen gedrongen:

1°. welken toestand men ook neme, de wijze van boeken blijft immer berusten op den hierboven ontwikkelden grondslag;
2°. geen handel kan op soliede wijze gedreven worden, dan met een werkelijk aanwezig kapitaal; en het eigenlijk doel van den handel is winstbejag.

Gelijk wij hierboven hebben gezien, wordt de gemaakte winst in het Credit der Kapitaal-rekening overgebracht, en treedt die rekening alzoo op voor twee zaken; eerstens, voor het primitief gestorte kapitaal; tweedens, voor de met dat kapitaal verkregen voordeelen.

Daar nu het doel, waarmede de Balans wordt opgemaakt, in denkbeeldigen zin kan worden opgevat als *een zich terug trekken uit den handel van den persoon des handelaars op den laatsten stond des ouden jaars, om op den eersten dag van het nieuwe dien handel weder aan te vangen in denzelfden toestand als waarin hij zich er uit heeft teruggetrokken*, zoo is het zeer natuurlijk dat dit terugtrekken door den persoon des handelaars op geene andere wijze kan geschieden dan door eene terugontvangst van het door hem gestorte

kapitaal, vermeerderd met de daarmede verkregen winst. Gelijk wij gezien hebben, geschiedt deze teruggaaf aan de Kapitaal-rekening door de Balans.

Hieruit vloeit vanzelf voort dat derhalve het saldo der Balans gelijk moet zijn aan het bedrag van oorspronkelijk kapitaal en winst tezamen, natuurlijk verminderd met datgeen, wat men reeds uit zijne zaken heeft teruggenomen. Eerst waar dit het geval is, kan men zijne Balans als accoord aannemen.

Eéne opmerking hebben wij hier echter te maken, en wel in betrekking tot de Particuliere rekening.

Van die rekening hebben wij reeds gezegd dat zij is een onderdeel van de Kapitaal-rekening, op welke meer bepaaldelijk verrekend wordt het saldo van winst of verlies, en het door den handelaar gedisponeerde ten behoeve van zijn privé leven. Dit verandert echter niets aan de hierboven gemelde zaak, alleen verkrijgt men dan door eene combinatie van Kapitaal- en Particuliere-rekening, wat men anders op de Kapitaal-rekening alléén vermeld vindt.

Men kan evenwel in zijne wijze van beschouwen der Particuliere rekening, een eenigszins gewijzigd gezichtspunt aannemen, door haar, na overneming van het saldo der winst, als een gewonen debiteur of crediteur op de Balans voorkomende te beschouwen. Dit verandert echter niets aan de zaak, daar het gevolg van deze handelwijze is, dat alsdan het saldo der Balans juist gelijk moet zijn aan het saldo dat de Kapitaal-rekening uitwijst.

Ter oplossing van een mogelijk te opperen bezwaar, moeten wij nog een oogenblik terugkomen tot het denkbeeld van een „zich uit den handel terugtrekken van den persoon des handelaars, in den vorm eener Kapitaals-teruggifte door de Balans." Misschien zal iemand vragen: hoe is het mogelijk dat de Balans mèt het oorspronkelijk kapitaal ook de gemaakte winst aan de Kapitaal-rekening kan uitkeeren? Wij zullen trachten dit met een eenvoudig voorbeeld op te helderen. Gesteld dat iemand met eene zekere bezitting, alléén in contant geld bestaande, zijnen handel opende. In dat geval zou alléén de kas aan de Kapitaal-rekening worden gedebiteerd, omdat zij de eenige denkbeeldige administrateur is, aan wien de handelaar zijne bezitting toevertrouwt. Voor dit contante geld nu worden goederen ingekocht, die, na verloop van eenigen tijd, met winst weder tegen contant geld worden gerealiseerd. Wat de kas dus primitief had ontvangen, en naderhand uitgegeven voor den aankoop der goederen, ontvangt zij niet alleen in zijn geheel terug, maar bovendien krijgt zij ook nog datgene wat voor die goederen *boven* den inkoopprijs bedongen is. Hieruit nu resulteert, dat elke winst is eene vermeerdering van vermogen, wat betreft den eigenaar daarvan, en waar het hier bovenal op aankomt, óók eene vermeerdering van bezitting, of liever van *in bezit hebben*, wat betreft den denkbeeldigen administrateur. Indien nu die denkbeeldige administrateur datgene wat hij onder zich heeft, ook onder zich houdt, totdat hij het aan de Balans moet uitleveren, of ook, zoo hij het, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, aan de andere administrateuren

overdoet, die het alsdan aan de Balans uitleveren, zoo is het klaarblijkelijk, dat de Balans, welken vorm de bezitting des koopmans ook moge hebben verkregen, in staat gesteld wordt aan den handelaar terug te geven niet alleen het oorspronkelijk gestorte kapitaal, maar bovendien ook de daarmede behaalde winst; gelijk bij eventueel verlies, de Balans slechts bij machte is uit te leveren het kapitaal door het verlies verminderd.

De waarheid dezer bewering komt nog duidelijker te voren, wanneer men bedenkt, dat de grondslag van het Italiaansch boekhouden, de instandhouding van het meest volmaakt evenwicht zijnde, dit evenwicht dan ook bij het opmaken eener Balans, (en hieronder begrijpen wij natuurlijk ook het opmaken der Winst- en Verlies-rekening) op uitstekende wijze in het oog springt.

Waar toch vindt men de winsten? Immers in het Credit der Winst- en Verlies-rekening.

En waar nu vindt men het equivalent of tegenwicht van het Credit?

Immers in het evenveel *grootere* Debet, of het evenveel *kleinere* Credit der Balans, en beide deze toestanden, zoowel een grooter Debet, (bezitting) als een kleiner Credit (schuld) wijzen uit eene *vermeerdering* van bezitting. De vermeerdering van de bezitting of de gemaakte winst zijn dus niet alleen in het Credit der Winst- en Verlies-rekening, maar ten slotte ook wel degelijk in het Debet der Balans vermeld, aldaar echter als het ware *belichaamd*, *tast-* en *voelbaar*, terwijl zij in het Credit der Winst- en Verlies-rekening meer als *onstoffelijk* moet worden aangemerkt, en als zoodanig dan ook representeert de *waarde*, waarop de handelaar de vruchten zijner onderneming gedurende een afgeloopen tijdperk kan schatten.

Na deze ontwikkeling achten wij het voldoende, slechts ter loops aan te stippen, dat de Debet-zijde der Winst- en Verlies-rekening geëquivaleerd wordt, òf door een *meerder* Credit, òf door een *minder* Debet der Balans, om verder aan ieder over te laten de daaruit voortspruitende gevolgtrekkingen te maken

---

En hiermede gelooven wij deze beide rekeningen, wat haar wezen en doel betreft, genoegzaam te hebben toegelicht, dat men zich van haar gebruik een voldoend denkbeeld kan vormen.

Wij zijn dan ook hier aan de grenzen van het door ons gestelde bestek gekomen. Wat ons overblijft is, eene beschrijving te geven van de middelen, waardoor alleen men eene getrouwe en zuivere Balans kan maken.

De twee hoofdvereischten tot dezen arbeid zijn:

1°. er moet zekerheid bestaan dat er in het Grootboek geene abuizen aanwezig zijn;

2°. de bezittingen en schulden moeten met haar werkelijk bedrag op de Balans voorkomen.

Tot de wetenschap van het eerste geraakt men zoo nabij mogelijk door eene vergelijking van het Grootboek met zichzelf en met het Journaal. Wij zeggen hier: zoo nabij mogelijk, omdat er in het Grootboek ook abuizen kunnen zijn, die op dezen weg niet zijn te ontdekken, gelijk wij later zullen aantoonen, na vooraf te hebben aangegeven wat wij verstaan door de hierboven vermelde vergelijking.

Niets anders dan een proef, om te zien of al wat in het Journaal vermeld is, ook in het Grootboek is overgenomen, en ook, of al de Debet-posten aan de Debet-, en al de Credit-posten aan de Credit-zijde van dat boek zijn vermeld. Het is toch een der grondslagen van het boekhouden naar de dubbele methode, dat alle sommen in het Journaal maar ééns voorkomen, èn in het Debet èn in het Credit van het Grootboek, zij het dan ook op verschillende rekeningen, worden overgebracht. Het gevolg van deze handeling is, dat *de telling der Debetzijde van alle rekeningen tezamen, tot één geheel vereenigd*, gelijk moet zijn aan de *telling der Creditzijde van alle rekeningen tezamen, tot één geheel vereenigd*, en dat deze tellingen, *elke op zichzelve*, weder moeten overeenstemmen met de telling van al de posten tezamen in het Journaal, waarom men dan ook in dat boek ter vergemakkelijking van de telling, in de buitenste lijnen alleen de totale som van elken post uitwerpt. Er zijn er echter die het Journaal niet optellen, en daarom dan ook de telling in het Grootboek alleen bezigen, om de saldo's of overschotten der verschillende rekeningen te leeren kennen, teneinde daaruit de proef uit het Grootboek te maken; hetgeen men in betrekking tot dit boek evenzeer kan doen, omdat de tellingen van de saldo's der verschillende rekeningen in Debet en Credit, *iedere zijde afzonderlijk tot één geheel vereenigd*, evenzeer met elkander moeten overeenstemmen. Misschien zal iemand zoo dadelijk niet vatten, dat dit laatste, de gelijkheid van de totalen der saldo's, moet aanwezig zijn, en toch als men over de zaak slechts even nadenkt, wordt zij zeer duidelijk en begrijpelijk.

Waardoor toch verkrijgt men een saldo? Door een bewerking, die in haar wezen niets anders is dan eene aan beide zijden gelijkelijk verricht wordende aftrekking van eene aangegeven en bepaalde som (het kleinste getal).

Bij voorbeeld als de telling van het Debet eener rekening bedraagt *f* 10000.— en die van het Credit *f* 8000.—, dan is dit verschil of saldo *f* 2000.—; het verkrijgen van welk verschil wij voor onze bedoeling niet beter kunnen aantoonen dan door den navolgenden vorm:

	Debet.		Credit.
	f 10000.—		f 8000.—
af	„ 8000.—	af	„ 8000.—
wordt	*f* 2000.—	wordt	0.—

En wanneer men zich dan de telling der Debet- en Credit-zijde van het Grootboek voorstelt als de beide uiteinden van een weegtoestel, aan iedere zijde

waarvan evenveel zwaarte berust, en *die derhalve aan elkander volkomen gelijk zijn*, dan vloeit hieruit vanzelf voort, dat, wanneer men aan beide zijden, èn in Debet, èn in Credit, eene gelijke zwaarte (zij het dan ook in verschillende deelen) afneemt, er ook aan beide zijden *eene aan elkander gelijke zwaarte moet overblijven.*

Men noemt dan ook een document, *waarop* deze telling en aftrekking geschieden, een PROEF-BALANS, omdat zij de proef moet leveren, of in het geheel van het Grootboek het evenwicht is bewaard gebleven, gelijk dan ook de werkelijke Balans den naam van *Balans* ontleent aan hare hoedanigheid van hersteller van het verbroken evenwicht, op elke rekening in het bijzonder.

Eene proef-Balans kan, gelijk wij gezien hebben, geformeerd worden: 1°. door telling van de sommen in Debet en Credit van het Grootboek, beide zijden, ieder afzonderlijk, tot één geheel vereenigd, en 2°. door eene afzonderlijke vereeniging *alleen* van de saldo's. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan eene derde manier, die niets anders is dan eene vereeniging van de beide voorgaanden. Niet gering in aantal toch zijn de voordeelen daaraan verbonden. Zoo behoeft men de *telling van het Grootboek*, om te kunnen nagaan of er ook altemet een geheelen post uit het Journaal is vergeten over te brengen. Bij een gemaakt abuis kan men, door vergelijking met het Journaal, ook wel eens te weten komen aan welke zijde in het Grootboek dit abuis schuilt; uit de saldo's *alleen* kan men deze wetenschap nimmer verkrijgen.

Daarentegen zijn aan het gebruik *daarvan* weder andere en misschien nog grootere voordeelen verbonden. Daargelaten toch, dat zij bij het opmaken van de werkelijke Balans voor een groot deel de daartoe vereischte bescheiden opleveren, geven de saldo's ook nog eene geschikte gelegenheid tot opsporing van abuizen, die ontstaan zijn door een verkeerd overbrengen van den eenen of anderen Journaalpost. Het kan gebeuren dat men, de rekening van A moetende debiteeren of crediteeren, bij vergissing dit gedaan heeft op de rekening van B. Ook kan men een post hebben, waarin A moet worden gedebiteerd en B gecrediteerd, en dien men juist omgekeerd in het Grootboek overbrengt. Zulke abuizen zijn met geene mogelijkheid uit de eenvoudige telling van het Grootboek te ontdekken, want de som van het Debet is dan ook in het Debet, en die van het Credit in het Credit gebracht; maar wat juist het abuis heeft te weeg gebracht, is: Credit voor Debet en Debet voor Credit.

De kennis van *zulke* abuizen wordt dan ook niet anders dan uit de saldo's verkregen, wanneer men namelijk dezen vergelijkt met de saldo's *langs een anderen weg* verkregen. Daartoe kunnen het Rekening-courantboek en de Klapper de noodige bescheiden opleveren.

In de natuurlijke ontwikkeling onzer denkbeelden zou het hier de plaats zijn, de wijze aan te geven, waarop de abuizen kunnen worden hersteld. Wij zullen dit echter niet doen, en wel:

1°. omdat men bij eenig nadenken (en dit is bij het boekhouden een hoofdvereischte) den weg daartoe zeer gemakkelijk zelf kan vinden;
2°. omdat de behandeling van dit onderwerp ons in zulke langdradige redeneeringen zou doen vervallen, dat wij (daargelaten de dorheid van het onderwerp), den omvang van dit geschrift merkelijk zouden doen uitdijen;
3°. omdat er werken genoeg zijn, waarin men dit stuk zeer breedvoerig vindt aangewezen.

Wij zullen nu overgaan tot het tweede vereischte eener zuivere en nauwkeurige Balans, namelijk dat de bezittingen en schulden daarop voorkomen tot haar wezenlijk bedrag. Twee zaken zijn hierbij op te merken:

1°. dat de *onveranderlijke* waarden, zooals Geld, op beleening uitgezette of genomen Gelden, Remises, Traites, Pretentiën of Schulden in eigen geld, enz. voor hunne bepaaldelijk aangewezen sommen worden aangenomen;
2°. dat bij de overneming der *afwisselbare* waarden, zooals Goederen, Effecten, Pretentiën of Schulden in vreemd geld, de waarde dier voorwerpen geregeld wordt naar den koers van den dag, of waar dit moeielijk kan geschieden, alsdan de oorspronkelijke sommen als basis worden aangenomen.

Alleen daardoor verkrijgt men eene zuivere en juiste omschrijving van den werkelijken toestand, dien de Balans verplicht is aan te wijzen.

Evenals de bezittingen en schulden tot werkelijk bedrag moeten worden overgenomen, van niet minder belang is het dat deze overneming ook geschiede van *die allen.*

Wij wijzen hier bijzonder op de beide woorden „die allen" omdat men allicht meenen zou, dat indien alles *wat in het Grootboek voorkwam* was overgenomen, dan ook alle bezittingen en schulden zouden overgenomen zijn. Dit is evenwel niet het geval. Er zijn toch sommige bezittingen en schulden, waarvan in de boeken hoegenaamd geene omschrijving voorkomt, en die desniettemin werkelijk bestaan, en een merkbaren invloed op het eindresultaat des handels, en het daardoor vermeerderd of verminderd kapitaal, uitoefenen. Dit zijn die bezittingen en schulden, welke men meer bepaaldelijk bestempelt met den naam van „gereserveerde."

Deze gereserveerde bezittingen en schulden ontspruiten, bij den eigenlijken koophandel, voornamelijk uit voorgeschoten en gemaakte, maar *nog niet vereffende* Onkosten, en uit gemaakte en verschuldigde, maar ingelijks *nog niet vereffende* Interessen.

Wij zullen over ieder dezer onderwerpen afzondelijk een oogenblik handelen.

Beschouwen wij eerst de Onkosten.

Wanneer iemand den laatsten dag des jaars zijne boeken sluit, om tot het opmaken der Balans over te gaan, dan zijn er gewoonlijk nog eenige loopende schulden, wier juiste bedrag hem in den regel eerst in het begin des volgenden

jaars wordt bekend gemaakt. Deze schulden zijn bepaaldelijk die van kantoorbehoeften, courtagiën, enz. Indien de handelaar nu van al deze pretentiën te zijnen laste op 31 December de rekeningen had ontvangen, dan had hij eene dezer beide boekingen kunnen doen:

1°. indien hij die rekeningen nog in het oude jaar betaald had, de Kas crediteeren en de Onkosten debiteeren;

2°. indien hij met de betaling wachtte, de personen, die hem de rekeningen gegeven hadden, crediteeren, en de Onkosten debiteeren.

Daar dit laatste echter van te omslachtigen aard zou zijn, en het eerste in den regel nimmer geschiedt, zoo volgt hij hierin een anderen weg, die hem meer bepaaldelijk wordt aangewezen door de omstandigheid, dat hij niet in het bezit is der noodige bescheiden, en dien hij daarom dan ook immer volgt, zelfs al had hij de bescheiden ook voor het meerendeel of allen in zijn bezit. De weg is deze: van alle onkosten wier bedrag nog onbekend is, calculeert hij dit zoo nabij mogelijk; hij voegt deze calculatie bij de werkelijk bekende cijfers, en brengt dit beloop als eene *schuld* in de creditzijde der Balans, onder den titel van „Onkosten", waardoor het vanzelf nog, in het oude jaar, in de Debetzijde der Onkosten-rekening komt. Juist het tegenovergestelde doet hij met die door hem betaalde onkosten, welke eene bezitting vertegenwoordigen, en wel om de volgende redenen: gelijk wij reeds bij de behandeling van het onderwerp „onkosten" hebben gezien, wordt deze rekening gedebiteerd voor alle ongelden die men betaalt, onverschillig of dit geschiedt voor eigene rekening, ten bezware van eene of andere bepaalde zaak, of om ze weder aan anderen in rekening te brengen.

Gesteld nu dat iemand eens eenige goederen van een buitenlandschen vriend ten verkoop had gekregen, en dat hij op deze goederen de vracht enz. betaald had, zonder dat hij (om welke redenen dan ook) in staat was op 31 December van die goederen, en daarbij ook van die onkosten, afrekening in te zenden, dan staat in zulk een geval wel de Onkosten-rekening gedebiteerd, maar de eigenlijke debiteur (schuldenaar) is de buitenlandsche vriend. Het bedrag der onkosten op deze goederen gevallen, vertegenwoordigt alzoo eene bezitting, wel niet *met name genoemd*, maar toch *in den vorm* eener pretentie voor uitgeschoten onkosten. Deze bezitting wordt natuurlijk op de Balans bij de andere bezittingen gevoegd, en dus in haar debet gebracht, waardoor het bedrag daarvan vanzelf in het credit der Onkosten-rekening komt, hetgeen insgelijks zou zijn geschied, wanneer men òf afrekening der goederen had opgemaakt, òf aan den buitenlandschen vriend eene afzonderlijke nota had ingezonden.

Hetzelfde wat met de Onkosten-rekening geschiedt, wat betreft de aanzuivering der nog loopende onkosten, gebeurt ingelijks met de Interest-rekening, wat betreft de nog niet verrekende rente.

Wanneer men namelijk geld aan anderen ter leen gegeven, of van anderen

ter leen genomen heeft, onder beding eener vergoeding van rente, dan kan het zijn dat de termijn ter voldoening van die rente eerst in het nieuwe jaar invalt. Den 31 December verkeert men daardoor in een toestand van òf rente tegoed te hebben, òf rente schuldig te zijn. Het eerste vertegenwoordigt eene bezitting, en wordt als zoodanig, tot den dag uitgerekend, in het debet der Balans gebracht; het tweede vertegenwoordigt eene schuld, en komt in haar credit, telkens onder den titel van Interest. Op dit belangrijk artikel behouden wij ons voor in het hierachter geplaatste Memoriaal nog eens terug te komen.

Nog een enkel oogenblik keeren wij terug tot de gelijktijdige werkzaamheid van de Balans en Winst- en Verlies-rekening.

Die gelijktijdige werkzaamheid openbaart zich namelijk in eene bepaalde orde: eerst de Balans, dan de Winst- en Verlies-rekening; want het spreekt toch vanzelf, dat men bekend geraakt met het juiste bedrag van winst of verlies, geleden op die rekeningen, welke insgelijks met de Balans vereffend moeten worden, *eerst dan*, wanneer die vereffening of overdracht is geschied.

Als nu alle bezittingen en schulden op de Balans zijn overgenomen, als al de winsten en verliezen op die rekening zijn overgebracht, als deze beide rekeningen het saldo dat zij opleveren, met de Kapitaal-rekening hebben vereffend, dan doet men de omschrijving dier verschillende vereffeningen en overneming, die tot dusverre slechts eenzijdig op de Balans en Winst- en Verlies-rekening zijn neêrgeschreven, ook voorkomen op die rekeningen waar het behoort.

Men gaat daarmede op de volgende wijze te werk:

Van de positie, die deze beide rekeningen vertoonen, wordt voor elk onderdeel een afzonderlijke post in het Journaal gemaakt, en dit wel in de volgende orde:

1°. de boeking der winsten;

2°. die der verliezen;

3°. de overdracht van het saldo der Winst- en Verlies-rekening op de Kapitaal-rekening of Particuliere-rekening.

Dit gedaan hebbende, vervolgt men

4°. met de boeking der bezittingen;

5°. met die der schulden, en eindelijk

6°. met de overdracht van het saldo der Balans op de Kapitaal-rekening, en dit laatste wel overeenkomstig het hierboven ontwikkeld denkbeeld van een „zich terugtrekken uit den handel door den persoon des handelaars."

Als nu al deze Journaalposten behoorlijk in het Grootboek zijn getransporteerd, (met dien verstande, dat die transporteering, wat betreft de Winst- en Verlies-rekening, moet geschieden door eene letterlijke copieëring, en dat, wat betreft de Balans, dit transporteeren geschiedt insgelijks door eene letterlijke copieëring in het Grootboek, of, wat de wet eigenlijk voorschrijft, in een afzonderlijk Register), dan verkrijgt men dit resultaat: dat alle rekeningen een even groot bedrag in Debet en Credit hebben. Bewijs genoeg van het

(altijd in denkbeeldigen zin) zich terugtrekken van den persoon des handelaars; waarom dan ook de laatste post in het Journaal die is, welken wij hiervoren onder N°. 6 hebben vermeld.

Er blijft derhalve, als men dit alles gedaan heeft, niets anders te doen over dan de boeken af te sluiten door optelling en onderstreeping.

Die onderstreeping, ofschoon bestaande in eene eenvoudige neêrstelling van dwarslijnen, is evenwel niet zonder beteekenis. Die dwarslijnen toch wijzen aan de scheiding tusschen den loop des handels in het eene jaar en dien in het volgende; en daar nu de laatste in werkelijkheid niets anders is dan eene voortzetting van den eersten, zoo moet ook de eerste behandeling in het nieuwe jaar zijn eene omschrijving van den toestand, waarin men het oude verlaten heeft.

Dit geschiedt door eene overbrenging der saldo's op nieuwe rekening.

Wij kunnen derhalve onze taak nog niet als geëindigd beschouwen, alvorens te hebben aangetoond op welke wijze men met die omschrijving te werk gaat.

Zooals wij hierboven hebben aangegeven, betreft die omschrijving alleen den *toestand* waarin men het oude jaar verlaten heeft en het nieuwe is ingetreden. Met den weg *waardoor* men in dien toestand gekomen is, behoeft men zich niet meer in te laten. Die behoort geheel in het oude jaar te huis. In het nieuwe vergenoegt men zich met (mogen wij het zoo eens uitdrukken) de aanneming van het „fait accompli." Wij zetten deze waarheid voorop, om voor goed af te snijden de bedenking, die men zou kunnen maken, betreffende de saldo's op de Winst- en Verlies-rekening voorkomende; deze behooren als zoodanig geheel in het oude jaar te huis. Wat het resultaat daarvan betreft, dit is, gelijk wij op bladz. 103 en 104 hebben aangetoond, reeds in de Balans opgenomen.

In het nieuwe jaar komen alleen in aanmerking de saldo's der Balans, omdat deze vertegenwoordigen iets wat werkelijk bestaat.

De omschrijving nu van den toestand *waarin men het nieuwe jaar is ingetreden*, als in zijn wezen zijnde *een terugkeer tot dien, waarin men het oude verlaten heeft*, maar nu in een geheel gezuiverden vorm, geschiedt door eene boeking, juist tegenovergesteld aan die, welke de laatste boeking in het oude jaar geweest is. Deze contra-boeking noemt men „het overbrengen der saldo's op nieuwe rekening." Overal waar dus in het oude jaar eene rekening is geëindigd (afgesloten) „per Balans," moet zij in het nieuwe jaar worden begonnen (geopend) „aan Balans," en waar zij „aan Balans" is afgesloten, „per Balans" worden geopend.

Wanneer men zich in betrekking tot dit onderwerp bij vernieuwing van de hulp der persoonsverbeelding bedient, dan kan men de zaak alzoo beschouwen, dat de verschillende administrateuren datgeen wat zij op den laatsten stond des ouden jaars aan de Balans hebben overgegeven, op den eersten stond van het nieuwe weder *terug ontvangen*; en omgekeerd, dat de verschillende administrateuren, die op den laatsten stond des ouden jaars door de Balans door middel van schuldbekentenissen gedekt zijn, die documenten op den eersten stond des nieuwen jaars *teruggeven*.

Nu zou men echter kunnen veronderstellen, dat aangezien op nieuwe rekening de rekeningen aan en per Balans geopend worden, de Balans dus ook in het nieuwe jaar een hoofd in het Grootboek krijgt. Dit is echter geenszins het geval; de Balans is *als rekening* niet meer dan een *geleidelijk middel van overgang*. Als zoodanig, uit kracht van dit karakter, is zij het meest denkbeeldig wezen, dat men zich voorstellen kan, en dientengevolge behoort zij in het Grootboek in het geheel niet te huis. Zij staat tusschen het oude jaar en het nieuwe in, en terecht wordt haar dan ook in een afzonderlijk boek of register eene plaats gegeven.

De werkelijk handelende persoon bij de afsluiting van het oude en de opening van het nieuwe jaar, is geen andere dan de persoon des handelaars zelven, die in deze zijne zelfstandigheid nimmer verliest. Dat bij die afsluiting en opening ook in het Grootboek van de Balans wordt melding gemaakt, wil alleen te kennen geven, dat de noodige aanwijzingen voor die werkzaamheid door de Balans zijn verschaft.

Wanneer men nu de gewoonte heeft om ook het Journaal doorloopend op te tellen, teneinde daaruit het verkregen resultaat met de telling van Debet en Credit in het Grootboek te kunnen vergelijken, dan is men ook verplicht van de overneming der saldo's op nieuwe rekening een post in het Journaal te maken. Daar het echter in dien post bepaaldelijk om het cijfer dier overneming te doen is, zoo behoeft men daarbij hoegenaamd niet in uitvoerigheid te treden. Men zou desnoods kunnen volstaan met eene eenvoudige formule als de navolgende:

De overgebrachte Saldo's bedragen *f* . . . .

Maar aangezien alles, in het Journaal voorkomende, ook in den Journaalvorm geschreven moet worden, zoo doet men dit op de volgende wijze:

Diversen aan Balans
Balans aan Diversen } voor de overgebrachte Saldo's *f* . . . .

en de som die men alsdan invult, is die van de telling der Balans.

Een blik werpende op den vorm, dien deze Journaalpost heeft, bemerkt men dat hier voorkomen twee posten ieder tot gelijk bedrag, welk bedrag echter slechts ééns wordt genoemd.

Zeer gemakkelijk zal men begrijpen waarom dit laatste geschiedt, als men slechts in aanmerking neemt, dat bij de opening van het nieuwe jaar in het Grootboek van de Balans *als rekening* geen nota wordt genomen, en deze alzoo wegvallende, er dus eigenlijk staat:

Diversen aan Diversen, voor de overgebrachte Saldo's.

Ten slotte gelooven wij aan enkelen onzer lezers geen ondienst te doen, wanneer wij nog met een enkel woord melding maken van de positie, waarin bij opening van het nieuwe jaar de rekeningen van Onkosten en Interest voorkomen.

Gelijk wij gezien hebben, worden de nog te betalen onkosten en rente op de Balans als schulden overgenomen, en dit wel onder hunne eigene titels. Door deze overneming op de Balans in haar credit krijgt men op de beide zooeven genoemde rekeningen in het oude jaar in haar debet eene boeking „aan Balans," die natuurlijk op diezelfde rekeningen in het nieuwe jaar „per Balans" en dus in haar credit wordt overgebracht. Dit credit dezer beide rekeningen dient tot niets anders, dan om te strekken in mindering van de som der te betalen onkosten en rente, want hieruit vloeit weder voort, dat, welke onkosten of interessen men ook betale, hetzij deze behooren tot *dit* of het *vorig* jaar, de onkosten en interessen ten slotte voor niet meer worden bezwaard, dan voor datgeen waarvoor zij *in betrekking tot het loopende jaar* bezwaard moeten worden. In ieder opzicht kan men dus „het op nieuwe rekening gecrediteerd worden der onkosten- en Interest-rekeningen" beschouwen als eene bij voorbaat geschiedende restitutie van het oude aan het nieuwe jaar voor later te betalen gelden.

Hetzelfde, doch in geheel omgekeerden zin, geldt insgelijks voor de te goed zijnde onkosten en interessen, die onder hunne eigen titels als *bezitting* op de Balans zijn overgenomen.

En hiermede hebben wij, wat het theoretisch gedeelte betreft, de ons voorgestelde taak ten einde gebracht.

Van het boekhouden alles te zeggen, wat er van gezegd kan worden, zou een arbeid zijn, zóóveel omvattend, dat men daarover folianten konde vol schrijven.

Wij hebben ons dan ook vergenoegd met bepaaldelijk datgene te geven, waaruit bij eenige studie, bij eenig nadenken, al het overige zich als vanzelf ontwikkelt.

Het is wel waar, om boekhouder te zijn, moet men wel weten *hoe* men boeken moet, maar meer nog is het een vereischte te weten *waarom men zóó* moet boeken.

In onze beschouwingen over deze schoone wetenschap hebben wij dan ook dit *waarom* als het eigenlijke doel van ons streven voor oogen gehad, zonder, gelijk wij hopen, nochthans het *hoe* te veel uit het oog te verliezen.

Te veel toch beschouwt men het boekhouden als een zeer werktuigelijken arbeid; ja men zal dikwijls menschen ontmoeten, die zeer juist en zonder fouten weten te zeggen, wie of wat moet worden gedebiteerd of gecrediteerd, zonder nochthans *gegronde* rekenschap te kunnen geven van de reden *waarom* dit geschieden moet.

Naar de mate der kracht ons geschonken, hebben wij dan ook getracht onze beschouwingen over deze wetenschap in het licht te stellen, in de hoop daardoor, zij het dan ook in geringe mate, iets nuttigs te hebben verricht.

Of wij al dan niet in die hoop zullen worden beschaamd, kan alleen de toekomst leeren.

MEMORIAAL Letter A.

AMSTERDAM, 1 JANUARI 1879.

1	Het Kapitaal waarmede ik voornemens ben op heden mijnen handel te beginnen onder de firma van . . . , bedraagt *f* 100,000.— en bestaat uit het navolgende, als:		
PM. X.	Contanten in Diversen	*f* 14364	71
	Diverse Goederen, als:		
	300 Balen Java Koffie . . . . . *f* 18375.63		
	96/4 Kisten China Thee . . . . . „ 7875.97		
	10 Vaten Meekrap . . . . . „ 3092.11		
	400 Balen Java Rijst . . . . . „ 6055.30		
		„ 30399	01
	Diverse Effecten, als:		
	f 20000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5% à 101% *f* 20200.—		
	„ 12000.— N. W. S. $2^1/_2$% à $62^7/_8$%. . . : „ 7545.—		
IX.		„ 27745	—
	Aandeelen in Schepen, als:		
	$^1/_8$ in het Fregatschip *Voorwaarts*, Kapitein R. Regtdoorzee, op reis van hier naar *Batavia* en terug, Boekhouder F. G. Zeeman, uitgezeild 16 Juni 1878, bedragende met inbegrip der uitrustingen . . . . *f* 5681.—		
	$^1/_8$ in het Brikschip *Leontine*, Kapt. Ch. Paguin, Boekhouder P. Braziliaan, liggende in het Oosterdok, bedragende . . . . „ 3000.—		
		„ 8681	—
	Diverse Pretentiën, als:		
	op A. van Dokkum . . . . . *f* 6524.81		
	„ B. van Bolsward . . . . . „ 8670.25		
	„ C. van de Lemmer . . . . . „ 3615.22		
		„ 18810	28
aant.		*f* 100,000	—
	3		
2 X	Ontvangen van A. van Dokkum	*f* 6524	81

3 — Gekocht à contant van M. PORTUGAL, 60 Vaten Maryland Tabak.
Netto 20216 K°.
Raff. 392
2 % 404
796 „
19420 K°.
I — 8% 1554 „ Netto 17866 K°. à 26c. f 9290.32
Af 1 % . . . „ 92.90
f 9197.42
Cont. 1 % . . . „ 91.97 — f 9105 45

9

4 — Verkocht à contant aan D. FRANEKER, 100 Balen Java Koffie.
Bruto 6176 K°.
Tarra 3 % 185 „ Netto 5991 K°. à 38 1/4c. . f 4583.11
Reg. 1 % . . . „ 45.83
V — f 4628.94
Cont. 1 1/2 % . . . „ 68.75
f 4560.19
Af 4/m. Huur à 3 1/2c. per baal . . . „ 14.— — f 4546 19

10

5 — Betaald aan M. PORTUGAL . . . . . f 9105 45
X

12

6 — Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Assignatiën op de onderstaanden:
op B. VAN BOLSWARD . . . . . f 8670.25
XI — „ C. VAN DE LEMMER . . . . . „ 3615.22
„ D. FRANEKER . . . . . „ 4546.19 — f 16831 66

d°.

7 — Betaald aan P. BRAZILIAAN, Boekhouder van het Brikschip *Leontine*, Kapt. CH. PAGUIN, mijn 1/8 gedeelte in de uitrusting voor
X — eene reis naar Triëst en van daar naar Rio Janeiro en terug. — f 628 15

14

8 — Verkocht aan L. J. VAN ZUTPHEN op promesse van 3 1/2/m. na 3 dezer, 200 Balen Java Koffie.
Bruto 12345 K°.
V — Tarra 3 % 370 „ Netto 11975 K°. à 38 1/2c. . f 9220.75
Reg. 1 % . . . „ 92.21
f 9312.96
Af 4/m. Huur à 3 1/2c. per baal . . „ 28.—
f 9284.96
Per 18 April. Promesse-Zegel*). . . . . „ 6.55 — f 9291 51

*) Het zegel bedraagt 1/2 %.

Tot f 10.000.— wordt steeds over ronde sommen van f 500.— en boven dit bedrag steeds over een veelvoud van f 1000.— gerekend. — Dat deel van het bedrag dat *minder* uitmaakt als f 500.— of f 1000.— wordt in de berekening als f 500.— of f 1000.— opgenomen. — *In dit werk is het zegel nog berekend volgens de oude zegelwet, waarin bepaald was, dat nevens bovenstaande berekening ook nog voldaan moest worden 38 opcenten van elke gulden van het* (Next 1891.) van J. D. R., corrector.

9 — FACTUUR ontvangen van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, over 500 Balen Bruine Peper, per Steamer *Diana*.
Bruto Cwt. 382. 3. 12.
g.gwt. 1. Cwt. 4. 1. 24
Tarra 4. „ 17. 3. 12
„ 22. 1. 8
Cwt. 360. 2. 4 à 3 1/16 p. £ 515. 5. 4
Onkosten:
Courtage 1/2 % . . . . . £ 2. 11. 6
Declaratie . . . . . „ 1. 10. 8
II — Repareeren, Merken . . . „ 3. 5. 2
Verschepen, enz. . . . . „ 8. 14. 6
Kleine Onkosten . . . . . „ 1. 12. 3
„ 17. 14. 1
£ 532. 19. 5
Commissie 2 % . . . „ 10. 13. 2
£ 543. 12. 7
Per 11 April. à f 11.72 1/2 — f 6374 05

17

10 — Ontvangen van L. J. VAN ZUTPHEN, zijne promesse, vervallende 18 April a.s. . . . . f 9291 51
IX

18

11 — Gekocht à contant van R. v. WAARDENRIJK, 300 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 76432 K°.
I — Tarra 8% 6115 „
Netto 70317 K°. à f 24.—. . f 16876.08
Cont. 1 1/2 % . . . „ 253.14 — f 16622 94

d°.

12 — Geëxpedieerd naar *Hamburg* per het schip *Braunschweig*, Kapt. C. VON VINCKE, aan het adres van J. NEUHAUS & SOHN, om
III — voor mijne rekening te verkoopen:
200 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 50986 K°.
Tarra 8% 4079 „
Netto 46907 K°. à f 24.—. . f 11257.68
Cont. 1 1/2 % . . . „ 168.87
Transporteere . . . f 11088.81

12 — Transport van O. Z. . . . , f 11088.81

Onkosten:

	Ontvang- en Weegloon	f 52.20	
	Schuitvracht, enz.	„ 48.—	
III	Declaratie.	„ 5.15	
	Courtage ½ %	„ 56.30	
	Premie van Assurantie over f 12000.— à ½ % en Polis	„ 61.—	
	Kleine Onkosten	„ 9.—	
		„ 231.65	f 11320 46

20

13 — Betaald aan R. van Waardenrijk
X — Per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa. . f 10622.94
PM. XI — In Bankbiljetten . . . . . „ 6000.— f 16622 94
aant.

21

14 — Verkocht à contant aan N. G. van Sleeswijk
400 Balen Java Rijst.
Bruto 40216 K°.
g.gwt. 2% 804
Tarra 3 K°. 1200
2004 „
Netto 38212 K°. à f 9.— f 6878.16
V — Af 2% . . . „ 137.56
f 6740.60
Cont. 2% . . „ 134.81
f 6605.79
Afleveren 5 c. p. baal . . . „ 20.— f 6625 79

23

15 — Geaccepteerd de Traite van James Henderson, Taylor & C°. te
IX — Londen, in dato 18 dezer op 3 maanden, groot £ 540.—.— °/. Baring Brothers voor mijne rekening à f 11.72½. . f 6331 50

24

16 — Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne
IX — Kwitantie op N. G. van Sleeswijk . . . . . f 6625 79

25

17 — Gekocht van L. van Beijeren, en aan hem betaald in mijne
XI of X — Kwitantie op de Associatie-Cassa 3/16 Aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland*, Kapitein L. Middelburg . . . f 9000 —
PM. IX aant. — Wordende ik door de gezamenlijke aandeelhouders met de boekhouding over genoemden Bodem belast.

18 — Getrokken op J. Neuhaus & Sohn te Hamburg voor mijne eigene
X — rekening op 2 Maanden R. M. 10000.— order Carl Hirsch, van wien daarvoor ontvangen à f 57.95 . . . . . f 5795 —

28

19 — De FACTUUR over 500 Balen Bruine Peper, van Londen ontvangen, op 14 dezer, bedraagt . . . . . f 6374.05
De hierop gevallen Onkosten zijn als volgt:
Premie van Assurantie & Polis . . f 33.50
11 — Vracht 13/.— p. Ton is £ 12.10 à f 11.75 . . . f 146.88
Bij 15 % „ 22.03 . „ 168.91
Inklaren, enz. . . . . „ 8.20
Lossen, Opslaan . . . . . „ 37.12
Briefport, enz. . . . . „ 10.20 „ 257.93 f 6631 98

30

20 — Verkocht aan J. J. van Duyvendrecht.
24/4 Kisten China Thee.
Bruto 1206 K°.
V — Tarra 11. 264 „
Netto 942 K°. à 135 c. . . f 2543.40
Af 1 % „ 25.43
f 2517.97
Af Rechten
Bruto 1230 K°. *)
Tarra 25 % 307 „
Netto 923 K°. à f 25.— p. 100 K°. „ 230.75 f 2287 22
Per 30 April.

31

21 — Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
2. aan de Kleine Kas . . . . . f 100.—
18. Vracht van 500 Balen Bruine Peper van Londen ontvangen . . . . . „ 168.91
PM. XII
X — 21. aan de Kleine Kas . . . . . „ 100.—
31. „ 't Blauwhoeden Veem . . . . „ 98.20
„ „ Onkosten op 60 Vaten Tabak . . . „ 21.20
aant. — „ „ den Schuitenvoerder . . . . . „ 56.15
„ „ Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin* . . „ 48.— f 592 46

d°.

22 — Gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . f 400 —
X

*) De China-Thee wordt nog altijd gewogen met „stillen" uitslag, d w. z. uitslag, die niet opzettelijk op de rekening wordt vermeld, en verkocht *in Consumtie*, inclusief het inkomend recht. Wenscht de kooper de Thee *in Entrepôt* te ontvangen, m et de bedoeling om ze naar buitenlands te kunnen uitvoeren, of later zelf de rechten te betalen, dan wordt het bedrag hiervan becijferd als in dezen post aangegeven, en bij die gelegenheid — natuurlijk, want het Rijk h oudt met de handelsusance geen rekening — het juiste Bruto gewicht aangenomen.

23 Gekocht à contant van A. van Appingadam:
40 Vaten Meekrap
Bruto 24120 K°.
g.gt. 2% 482
Tarra 1820
2302 „
I Netto 21818 K°. à f 29¼ f 12763.53
Af 2 % „ 255.27
f 12508.26
Cont. 1% „ 125.08
f 12383.18
Vaten . . . . „ 120.— f 12503 18

3

24 Geëxpediëerd naar New-York per het schip *the American*, Kapt. Th. Yankee, aan het adres van Ch. Seward & Son, om voor mijne rekening te verkoopen:
50 Vaten Meekrap
Bruto 30341 K°.
g.gt. 2 % 607
Tarra 2281
2888 „
III Netto 27453 K°. à f 29¼ f 16060.—
Af 2 % „ 321.20
f 15738.80
Cont. 1 % „ 157.39
f 15581.41
Vaten . . . . „ 150.—
f 15731.41
Onkosten:
Schuitvracht, enz. . . . . f 21.10
Ontvangloon . . . . . „ 10.—
Declaratie . . . . . „ 5.20
Courtage ½ % . . . . . „ 80.30
Premie van Zee-Assurantie f 18000.—
à 1¼ % & Polis . . . . . „ 226.—
Kleine onkosten . . . . . „ 12.15
„ 354.75 f 16086 16

4

25 Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank de Promesse van
X L. J. van Zutphen per 18 April e.k. . . f 9291.51
Af 75/d. Disconto à 4 % „ 77.43
aant. Het beloop per kas ontvangen. f 9214 08

26 Betaald aan A. van Appingadam . . . . . f 12503 18
X

7

27 Verkocht aan R. van Blokziel:
500 Balen Bruine Peper.
V Bruto 18890 K°.
g.gt. 1½ K°. 750
Tarra 2½ „ 1250
2000 „ Netto 16890 K°. à 23½c. f 7938.30
Af 2 % „ 158.76
Per 7 Mei. f 7779 54

8

28 FACTUUR gezonden aan Gefferson & C°. te Londen over 100 Kranjangs Java Suiker aan hen afgeladen per Stoomschip *Diana*.
Bruto 25446 K°.
Tarra 8 % 2036 „ Netto 23410 K°. à f 24¾ f 5793.97
Onkosten:
VI Ontvang- en Weegloon en Repareeren . f 31.—
Schepen . . . . . „ 22.10
Declaratie . . . . . „ 8.20
Courtage ½ % . . . . . „ 28.97
Kleine onkosten . . . . . „ 6.71 „ 96.98
f 5890.95
Provisie à 2 % . . . „ 117.82
Per 8 Mei. f 6008 77

d°.

29 Getrokken op Gefferson & C°. te Londen voor hunne rekening op drie maanden aan de order van mij zelven
IX £ 509.4.4 à f 11.80 . . . . . f 6008 77
aant. £ 509.4.4 à f 11.70 is . . . . . f 5957.84

10

30 Verkocht aan G. van Doetichem:
40/4 Kisten China Thee.
Bruto 2004 K°.
V Tarra 11 K°. 440 „ Netto 1564 K°. à 134c. f 4191.52
Af Rechten: Af 1 % „ 41.92
Bruto 2044 K°. f 4149.60
Tarra 25% 511 „ Netto 1533 K°. à f 25.— p. 100 K°. „ 383.25
f 3766.35
Per 10 Mei. Af 10/M. Huur à 50c. per Kav. van ⅛ kn. „ 25.— f 3741 35

31 Gekocht à contant van L. van Borculo:
50 Vaten Surinaamsche Suiker,
Brute 30955 K°.
I Tarra 13 % 4024 „
Netto 26931 K°. à f 24 f 6463.44
Contant 1½ % „ 96.95 f 6366 49

d°.

32 Geëxpedieerd naar Londen per *Queen of Ocean*, Kapt. J. Lincoln, aan het adres van Cambridge & C°., voor mijne rekening te verkoopen 50 Vaten Surinaamsche Suiker, bedragende . . . . . f 6366.49
Onkosten:
Ontvangen, Wegen . . . . f 48.50
Schepen . . . . . „ 31.—
III Declaratie . . . . . „ 7.74
Courtage ½ % . . . . . „ 32.31
Premie van Assurantie
f 7000.— à ½ % & Polis . „ 36.—
Kleine onkosten . . . . . „ 8.15
„ 163.70 f 6530 19

13

33 Van L. den Helder op prolongatie genomen à 3 % f 10.000.—
en daarvoor tot onderpand gedeponeerd 12 Oblig. Rusland
X Hope & C°. 5 %.
Prolongatie. . . . . f 10000.—
aant. Af Provisie 1 %. . . . . „ 10.— f 9990 —
Per Kas ontvangen.

14

34 Betaald aan L. van Borculo . . . . . f 6366 49
X

16

35 Factuur ontvangen van F. de la Gironde te *Marseille* over 200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen, per *Genoveva*, wegende:
Bruto 23908 K°.
Tarra 5½ 1100 „
Netto 22808 K°. à fr. 56 f.a.b. fr. 25544.96
II Provisie 2 % „ 510.90
fr. 26055.86
Per 12 Februari. à f 46.87½ f 12213 68

36 Gekocht van P. van Mijdrecht
X een wissel groot fr. 25000.— op P. Lyonnais, te *Parijs*, in dato 21 Dec. 1878 op 2 maanden à f 46.65
en aan hem betaald per Kas . . . . . f 9000.—
„ Associatie-Cassa . „ 2662.50 f 11662 50

PM. XI Deze wissel is heden door mij geremitteerd aan Ferrère
aant. Laffitte, te *Parijs*, met order om het netto provenu daarvan voor mijne rekening aan F. de la Gironde, te *Marseille*, over te maken.

20

37 Gekocht van C. van Arnhem
36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. B. als:
24/4 Bruto 1216 K°.
Tarra 10. 240 „
Netto 976 K°. à 101*c*. . f 1971.52
I 12/4 Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 „
„ 496 „ „ 99*c*. . „ 982.08
f 2953.60
Af Rechten *) Af 1 % . . „ 29.54
Bruto 1880 K°. f 2924.06
Tarra 25 % 470 „
Netto 1410 K°. à f 25.— p. 100 K°. „ 352.50
f 2571.56
Per 20 Mei. Af 13/m. Huur à 25*c*. per Kav. van ²/₄ kn. „ 58.50 f 2513 06

21

38 FACTUUR gezonden aan J. Neuhaus & Sohn, te *Hamburg*, over 36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. B. aan hen afgezonden per Stoomschip *Willem III*.
36/4 Kisten Thee bedragen . . . . . f 2571.56
Onkosten:
VI Schepen, Merken, Voorzien. . . f 6.05
Declaratie . . . . . „ 3.37
Courtage 1 %. . . . . „ 29.24
Briefport enz. . . . . „ 1.25
„ 39.91
f 2611.47
Per 21 Mei. Provisie à 2 % . . . „ 52.23 f 2663 70

*) Zie de noot op blz. 119. Tegenwoordig zijn de Condities voor de China-Thee sinds lang niet meer van toepassing op de Java-Thee, die gewogen wordt zonder uitslag, en verkocht in Entrepôt zonder aftrek van 1 %. (Noot van 1891).

39 — Rekening ontvangen van FERRÈRE LAFFITTE, te *Parijs*, over mijne Remise groot fr. 25000.— op P. LYONNAIS, hem den 17 dezer overgemaakt, als:

	Remise aan F. DE LA GIRONDE te *Marseille*, voor mijne rekening	fr.	24879.52
IX	Wissel Courtage 1 °/₀₀	„	24.88
	Verlies tusschen *Parijs* en *Marseille* ⅛ °/₀	„	31.10
	Briefport	„	2.—
	Zijne provisie à ¼ °/₀	„	62.50
aant.		fr.	25000.—
	à *f* 46.65		*f* 11662 50

25

40 — Verkocht à contant aan D. VAN GRAMSBERGEN:
30 Vaten Maryland Tabak.
Bruto 10122 K°.
Raff. 196
V 2 °/₀ 202
398 „
9724 K°.
8°/₀ 778 „
Netto 8946 K°. à 30*c*. *f* 5367.60
Af 1 °/₀ „ 53.68
f 5313.92
Cont. 1 °/₀ „ 53.14 — *f* 5260 78

27

41 — Remise ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, in
XI een Wissel op E. VAN NIJKERK, vervallende 21 Mei e.k. — *f* 2600 —

28

42 — Ontvangen van D. VAN GRAMSBERGEN — *f* 5260 78
X

d°.

43 — Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

	9. aan de Kleine Kas	*f*	100.—
PM. XII	28. „ 't Blauwhoeden Veem	„	92.60
X	„ „ Huur van 36/4 Kisten Java Thee	„	58.50
	„ „ den Schuitenvoerder	„	40.45
	„ „ 1/m. Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin*	„	48.—
		f	339 55

d°.

44 — In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven — *f* 400 —
X

45 — Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan L.
IX EDAM, de Traite van F. DE LA GIRONDE, te *Marseille* in dato
of 25 Februari °/. PH. ROUSSEAU, fr. 1200.— per zicht
X à *f* 46.70 — *f* 560 40
PM. XI

3

46 — Betaald aan Diversen voor reparatiën aan het Barkschip
PM. VIII *Koninkrijk Holland* — *f* 1216 60
X
aant.

5

47 — Gelost uit het schip *de Valk*, Kapt. P. VAN HOORN, van *Londen*,
PM. VII 50 Balen Mocha Koffie, door GEFFERSON & C°., te *Londen* aan mij afgezonden om voor hunne rekening te verkoopen.
Pro Memoria.
aant.

d°.

48 — Gekocht van B. VAN EDAM:
200 Pakken inhoudende 1200 gezouten Kalfsvellen, we-
I gende 8612 K°. à *f* 29.— — *f* 4994 96
Per 5 Juni.

7

49 — FACTUUR gezonden aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, over 150 Pakken inhoudende 900 gezouten Kalfsvellen, aan hen afgeladen per Stoomschip *Diana*.
900 gezouten Kalfsvellen,
wegende 6452 K°. à 29.— *f* 3742.16
Onkosten:

	Pakloon	*f* 45.—
	Courtage 1 °/₀	„ 37.42
VI	Schepen, enz.	„ 20.15
	Uitklaren	„ 7.50
	Briefport, Wissel-Courtage, enz.	„ 12.10
		„ 122.17
		f 3864.33
	Provisie à 2 °/₀	„ 77.29 — *f* 3941 62

Per 7 Juni.

d°.

50 — Getrokken op GEFFERSON & C°., te *Londen*, voor hunne rekening,
IX aan de order van mijzelven op 3/m. £ 325.—.— à *f* 11.80 — *f* 3835 —
Zie n°. 29 £ 325.—.— à *f* 11.70 is — *f* 3802.50

51 VERKOOP-REKENING ontvangen van CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, over 50 Vaten Surinaamsche Suiker, door hen voor mijne rekening verkocht.

50 Vaten Surinaamsche Suiker.

Bruto Cwt. 691.—.—
Tarra 13 % „ 89. 3. 9.
Netto Cwt. 601.0.19 à 22/. £ 661. 5. 9.
Cont. 2% . . . „ 13. 4. 6.
£ 648. 1. 3.

Af Onkosten:

	Vracht 10/. per Ton en 10%.	£ 19. 16. 9	
III	Dok-onkosten	„ 22. 5.—	
	Briefport, enz.	„ 2. 1.—	
	Commissie 2%	„ 13. 4. 6	
		„ 57. 7. 3.	
		£ 590.14. –	
	Per 15 Maart.	à *f* 11.80	*f* 6970 26

d°.

52 Getrokken op CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, voor mijne rekening £ 500. —.— 3 d. Zicht %. P. VAN ALKMAAR, van wien
X daarvoor ontvangen à *f* 11.80 . . . . . *f* 5900 —

12

53 Verkocht à contant van de Partij toebehoorende aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, groot 50 Balen Mocha Koffie, aan C. VAN
V WAVERVEEN, 20 Balen.

Bruto 2424 K°.
PM. VII Tarra 10% 242 „
Netto 2182 K°. à 54*c*. . . . *f* 2356.56
aant. Cont. 1 % . . „ 23.57
f 2332 99

14

54 Geremitteerd aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, voor hunne rekening, mijne Traite op CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, voor
IX mijne rekening, £ 90.—.— op Zicht à *f* 11.80 . . . . *f* 1062 —

d°.

55 Betaald aan L. DEN HELDER voor rente en provisie van Prolongatie *f* 10000.—.

1 Maand rente à 3 % . . . . . *f* 25.—
X Provisie à 1 %o . . . . . „ 10.— *f* 35 —

56 VERKOOP-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* over 200 Kranjangs Java Suiker, hun gezonden om voor mijne rekening te verkoopen:

200 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 104972 ℔
g.gt. 1 % 1050
Tarra 12 % 12597
13647 „
Netto 91325 ℔ à 27 pf. . R. M. 24657.75
Rabat 8 2/3 % „ 2137.—
R. M. 22520.75
Cont. 1 % „ 225.21
R. M. 22295.54

Af Onkosten:

	Vracht	R. M. 590.20	
III	Vervoeren, Arbeidsloon	„ 266 04	
	Inkomende Tollen . .	„ 120.—	
	Brand-Assurantie en Pakhuishuur. . . .	„ 60.—	
	Courtage 5/6 %	„ 187.67	
	Briefporten enz. . . .	„ 58.20	
	Commissie 2 % . . .	„ 445.91	
		„ 1728.02	
		R. M. 20567.52	
		à *f* 58.50	*f* 12032 —

Per 14 Maart.

d°.

57 Advies ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, dat zij voor mijne rekening geremitteerd hebben aan CAM-
IX BRIDGE & C°. te *Londen* £ 600.—.— tot den koers van
R. M. 20.12 . . . . . R. M. 12072.—
Bij Court. 1 %o „ 12.07
R. M. 12084.07
à *f* 58.50 *f* 7069 18

19

58 Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne
XI Assignatie op C. VAN WAVERVEEN. . . . . *f* 2332 99

59 FACTUUR ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen* over 40 Vaten Palm-Olie door hen voor mijne rekening ingekocht, en aan mij afgezonden per Stoomschip *Diana:*
40 Vaten Palm-Olie
Bruto Cwt. 374. 2. 8.
g.gt. 4 ℔ 1. 1. 20
Tarra 16 „ p. Cwt 53. 2. 1
54. 3. 21.
Netto Cwt. 319. 2. 15 à 38/6 . £ 615. 5. 11
Disconto 2½ % „ 15. 7. 8
£ 599. 18. 3
II Onkosten:
Courtage ½ % . . . . . £ 3. 1. 6
Declaratie, Certificaat . . . „ 1. 2. 3
Verschepen, enz. . . . . „ 3. 16. 5
Briefporten, Onkosten enz. . „ 1. 18. 7
„ 9. 18. 9
£ 609. 17. —
Commissie 2 % „ 12. 3. 11
£ 622. 0. 11
Per 20 Maart. à *f* 11.80 *f* 7340 14

23

60 Betaald voor diverse handgelden aan de equipage van het
PM. VII Barkschip *Koninkrijk Holland* . . . . . *f* 420 —
X

26

61 Verkocht à contant aan P. VAN HAARLEM:
20 Vaten Maryland Tabak
V Bruto 6748 K°.
Raff. 131 K°.
2 % 135 „
266 „
6482 K°.
8 % 519 „
Netto 5963 K°. à 29½ c. *f* 3518.17
Af 1 % „ 35.18
f 3482.99
Cont. 1 % „ 34.83 *f* 3448 16

27

62 Betaald aan A. APEL de Traite van J. NEUHAUS & SOHN te
X *Hamburg* in dato 22 dezer op Zicht voor mijne rekening %.
F. KAISER, R. M. 1500.— à *f* 58.50. . . . . *f* 877 50

63 Verkocht à contant van de partij, groot 50 Balen Mocha Koffie, toebehoorende aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, aan P. VAN DOESBORGH:
V 15 Balen Mocha Koffie.
Bruto 1818 K°.
PM. VII Tarra 10 % 182 „
Netto 1636 K°. à 55c. *f* 1799.60
Cont. 1 % . . „ 18.— *f* 1781 60

30

64 De FACTUUR van 200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen van Marseille ontvangen, bedraagt . . *f* 12213.68
De onkosten hierop zijn als volgt:
Premie van Assurantie & Polis . *f* 141.—
II Vracht *f* 48 . . . . *f* 573.80
10% . . „ 57.38
„ 631.18
Inklaren . . . . . „ 12.—
Lossen, Opslaan . . . . . „ 40.80
Briefport, enz. . . . . „ 8.20
„ 833.18 *f* 13046 86

31

65 Ontvangen van P. VAN HAARLEM . . . . . *f* 3448.16
X „ „ P. VAN DOESBORGH . . . . . „ 1781.60 *f* 5229 76

d°.

66 Betaald in deze maand de navolgende onkosten, als:
5. Vracht van 50 Balen Mocha Koffie van GEFFERSON & C°. te *Londen* . . . . . *f* 58.16
10. Kleine Kas . . . . . „ 100.—
„ Pakloon van 900 Kalfsvellen . . . „ 45.—
PM. XII 26. Afleveren van 20 Vaten Maryland Tabak „ 12.15
29. Vracht van 200 Ceroenen Amandelen . „ 631.18
X 31. Blauwhoeden Veem . . . . . „ 110.20
„ Schuitenvoerder . . . . . „ 31.15
„ 1 M. Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . „ 48.—
„ Diverse Salarissen . . . . . „ 350.—
f 1385 84

d°.

67 In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . *f* 400 —
X

68 In deze 3 maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:

14 Jan. op 500 Balen Bruine Peper van *Londen* per *Diana* *f* 6500.— à ½ % . . . . *f* 32.50
18 „ op 200 Kranjangs Java Suiker naar *Hamburg*, per *Braunschweig* *f* 12000 à ½ % „ 60.—
3 Febr. op 50 Vaten Meekrap naar *New-York*, per *the American* *f* 18000.— à 1¼ % „ 225.—
11 „ op 50 Vaten Surinaamsche Suiker naar *Londen*, per *Queen of Ocean* *f* 7000.— à ½ %. . . . . „ 35.—
IX 16 „ op 200 Balen Amandelen van *Marseille*, per *Genoreva* *f* 14000.— à 1 % . . „ 140.—
21 Maart. op 40 Vaten Palm-Olie van *Londen*, per *Diana* *f* 8000.— à ½ % . . . „ 40.—
PM. VIII 31 „ op het Casco van het Barkschip *Koninkrijk Holland* voor eene reis naar Batavia en terug *f* 60000.— à 3%&3%&Polis „ 3601.—
6 Polissen . . . . . „ 6.— *f* 4139 50
aant.

2 APRIL.

69 FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* over 200 Rollen Varinas Tabak, die zij voor mijne rekening hebben ingekocht en afgezonden per *Othello*, Kapt. C. VERNEDIG naar *Londen*, aan het adres van JAMES HENDERSON, TAYLOR en C°. om aldaar te worden verkocht.

II 200 Rollen Varinas Tabak.
en Bruto 22366 ℔
III uitslag ½ ℔ 100
g.gt. ½ % 112
Tarra 12 ℔ 2400
2612 „
Netto 19754 ℔ à 76 pf. R.M. 15013.04
Korting 1½ % „ 225.20
Transporteere R. M. 14787.84

69 Transport . . . R. M. 14787.84
Onkosten:
Uitgaande Tol. . . . . R. M. 20.15
III Ontvangen, Schuitvracht . „ 120.—
Kleine Onkosten . . . . „ 11.85
„ 151.99
R. M. 14939.83
Commissie 2 % „ 298.80
R. M. 15238.63
Per 4 April. à *f* 58.50 *f* 8914 60
d°.

70 Bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten, Assurantie op 200
IX Rollen Varinas Tabak van *Hamburg* naar *Londen* per *Othello*
PM. III *f* 9200.— à ½ % en Polis . . . . . *f* 47 —
aant.
d°.

71 Verkocht à contant van de partij groot 50 Balen Mocha Koffie,
V toebehoorende aan GEFFERSON & C°. te *Londen*. aan L. VAN
PM. VII BORCULO:
15 Balen Mocha Koffie.
Bruto 1820 K°.
Tarra 10 % 182 „
Netto 1638 K°. à 56*c*. . . *f* 1834.56
Contant 1 % . . „ 18.35
f 1816 21
4

72 Geremitteerd aan J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, voor
mijne Rekening een wissel groot R. M. 15200.— op SA-
X LOMON HEINE 8/d. Zicht, Traite van D. VAN ELBURG, aan
PM. XI wien daarvoor betaald à *f* 58.50 . . . . . *f* 8892 —
Per Kas . . . . . *f* 7000.—
„ Associatie-Cassa . . . . . „ 1892.—
6

73 Advies ontvangen van FERRÈRE LAFITTE, te *Parijs*, dat zij voor
rekening van GEFFERSON & C°., te *Londen*, op mij getrok-
IX ken hebben, in dato 26 Maart op 3 maanden, %. P. LA
FONTAINE, fr. 30000.—, welken wissel ik heden aan de
Order van L. GODERT & C°. geaccepteerd heb à *f* 46.80. *f* 14040 —

74 De FACTUUR over 40 Vaten Palm-Olie van *Londen* ontvangen bedraagt . . . . . f 7340.14
De hierop gevallen onkosten zijn als volgt:
Premie van Assurantie & Polis . . f 41.—
II Vracht f 10.— p. Last f 94.— & 15 % „ 108.10
Inklaren . . . . . „ 7.40
Lossen, Opslaan . . . . . „ 25.20
„ 181.70 — f 7521 84

10

75 VERKOOP-REKENING gezonden aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, over 50 Balen Mocha Koffie, voor hunne rekening verkocht.
50 Balen Mocha Koffie hebben opgebracht . f 5930.80
Af onkosten:
VII Vracht . . . . . f 58.16
Inklaren, enz. . . . . „ 3.—
Lossen, Opslaan . . . . . „ 10.20
Afleveren, Wegen . . . . . „ 6.20
Pakhuishuur . . . . . „ 4.—
Brand-Assurantie f 6000 à 3/4 °/°° . „ 4.50
Courtage 1/2 °/° over f 5990.— . . „ 29.95
Wissel-Courtage enz. . . . . „ 8.20
Provisie à 2 °/° . . . . . „ 118.62
„ 242.83
Per 31 Maart. — f 5687 97

12

76 Gelost uit het Schip *die Jungfrau Maria*, Kapt. H. BERLIN, en opgeslagen in het Entrepôt-Dok, 200 Ceroenen Cuba
PM. VII Tabak, door CARL TOPSDORFF te *Bremen* aan mij gezonden om voor zijne rekening te verkoopen. Pro Memoria.

d°.

77 Gekocht van A. VAN APPINGADAM 10 Vaten Meekrap.
I Bruto 6024 K°.
g.gwt. 2 °/° 120
Tarra 460
580 „
Netto 5444 K°. à f 28 1/2. f 3103.08
Af 2 °/° . . „ 62.06
f 3041.02
Vaten . . „ 30.—
Per 12 Juli. — f 3071 02

77* J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, remitteeren mij eenen wissel groot f 17800.— op E. MIDDELBURG p. 1 Juli, met order om van het netto provenu daarvan voor hunne rekening naar *Londen* over te maken £ 1500.—.—.
X f 17800.— Geaccepteerd door E. MIDDELBURG f 17800.—
Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank met 81 dagen disconto à 3 °/° . . . . „ 120.15
f 17679 85
Dit beloop per Kas ontvangen.

Hiervan heb ik voor J. NEUHAUS & SOHN naar *Londen* geremitteerd:
£ 500.—.— aan E. LEWIS & SON.
„ 500.—.— „ P. KOOPER & C°.
X „ 500.—.— „ CAMBRIDGE & C°.

PM. XI £ 1500.—.— op BARING BROTHERS, door mij gekocht van L. VAN ZEIST, aan wien daarvoor betaald à f 11.75 . . . „ 17625 —
Per Kas . . . . . f 17000.—
„ Associatie-Cassa . . . . . „ 625.—

Van deze transactie heb ik eene Nota gezonden aan J. NEUHAUS
IX & SOHN, waarbij ik hun in rekening breng:
Provisie 1/4 °/° f 17625.— . . . . . f 44.06
aant. Wissel-Courtage 1 °/°° . . . . . f 17.62
Briefport . . . . . „ 2.20
„ 19.82
„ 63 88

14

78 Betaald aan L. DEN HELDER rente en provisie van
X Prolongatie . . f 10000.—
Rente 1 maand à 2 1/2 °/° . . . . . „ 20.83
Provisie à 1 °/°° . . . . . „ 10.—
f 30 83

d°.

79 Ontvangen van L. VAN BORCULO . . . . . f 1816 21
X

16

80 Geremitteerd aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, voor hunne
IX rekening, mijne eigene traite op hen, in dato 8 Februari, op drie maanden £ 509. 4. 4 à f 11.75. . . . . f 5983 30

81 X — Betaald aan F. Steenwijk de geaccepteerde traite van James Henderson, Taylor & C°. te *Londen* °/. Baring Brothers, heden vervallen, £ 540.—.— . . . . . f 6331 50

20

82 — Van L. den Helder op Prolongatie genomen à 2½ % op onderpand van:
f 8000.— Oblig. Rusland Hope & C°. 5 %.
X — „ 12000.— N. W. S. 2½ % f 14000.—
Af provisie 1 ‰ „ 14.— f 13986 —
Per Kas ontvangen.

21

83 — Gekocht van M. van Tholen,
10 Vaten Meekrap.
Bruto 5921 K°.
I — g.gwt. 2 % 118
Tarra 455
573 „
Netto 5348 K°. à f 28¼ . f 3021.62
Af 2 % . . . „ 60.43
f 2961.19
Vaten . „ 30.— f 2991 19
Per 21 Juli.

23

84 — FACTUUR ontvangen van Carl Topsdorff, te *Bremen*, over 50 Ceroenen Cuba Tabak, aan mij afgezonden per het schip *Aurora*, Kapitein P. Gross.
50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 4022 ℔
II — Tarra 13 ℔ 650 „
Netto 3372 ℔ à 51½ pf. R. M. 1736.56
Disconto 1 % . . . „ 17.37
R. M. 1719.19
Onkosten:
Courtage ¼ % . . . . R. M. 4.30
Rechten etc. . . . . „ 8.60
Ontvangen, wegen enz. . „ 44.16
Aan boord brengen . . . „ 8.20
Wissel-Courtage, enz. . . „ 4.23
„ 69.49
R. M. 1788.68
Commissie 2 % . . „ 35.77
Per 21 April. R. M. 1824.45
à f 58.40 f 1065 48

85 IX — Advies ontvangen van Carl Topsdorff, te *Bremen*, dat hij voor mijne rekening getrokken heeft op J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor R. M. 1800.— à 99 = R. M. 1818.18 *) à f 58.— f 1054 54

25

86 PM. VIII X — Betaald ten behoeve van de Reederij van het Barkschip *Koninkrijk Holland*,
aan den Cargadoor . . . . . f 320.05
„ Diversen voor uitrusting . . . . . „ 2518.20
„ „ „ Victualie . . . . . „ 4201.11 f 7039 36

26

87 X — Betaald aan Hendrik van Beverwijk op Rekening . . . f 4000 —

27

88 — Verkocht aan B van Vianen,
32/4 Kisten China Thee.
Bruto 1602 K°.
Tarra 11 352 „
Netto 1250 K°. à 126*c*. . . f 3150.—
Af 1 % . . „ 31.50
f 3118.50
Af rechten.
V — Bruto 1634 K°.
Tarra 25 % 408 „
Netto 1226 K°. à f 25 p. 100 K°. „ 306.50
f 2812.—
Af 10/m. Huur à 50*c*. „ 20.—
f 2792.—
Promesse-Zegel . . „ 2.07 f 2794 07
Per 27 Juli.

28

89 — Gekocht van C. D. Beveland,
10 Vaten Meekrap.
Bruto 6018 K°.
g.gwt. 2 % 120
I — Tarra 456
576 „
Netto 5442 K°. à f 28.— f 3047.52
Af 2 % . . „ 60.95
f 2986.57
Vaten . . „ 30.— f 3016 57
Per 28 Juli.

*) 1 %, Plaatsverlies. Om netto 1800 R M. te kunnen incasseeren, moet Carl Topsdorff den wissel doen luiden R. M. 1818.18, welk laatste cijfer door den Amsterdamschen handelaar alzoo moet worden betaald, ofschoon hij Carl Topsdorff slechts voor 1800 R. M. kan debiteeren.

90 XI Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Assignatie op J. L VAN DUYVENDRECHT . . . . . f 2287 22

d°.

91 Betaald in deze maand de navolgende onkosten, als:
2. Vracht van 40 Vaten Palmolie van *Londen* . f 108.10
14. „ . „ 200 Ceroenen Cuba Tabak van *Bremen* „ 66.—
PM. XII 21. Kleine Kas . . . . . „ 100.—
X 30. Vracht van 50 Ceroenen Cuba Tabak van *Bremen* „ 16.50
„ Blauwhoeden Veem . . . . . „ 72.45
„ Schuitenvoerder . . . . . „ 36.10
„ 1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* . „ 48.— f 447 15

d°.

92 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . f 500 —

2 MEI.

93 De FACTUUR van 50 Ceroenen Cuba Tabak, van *Bremen* ontvangen, bedraagt . . . . . f 1065.48
De hierop gevallen onkosten zijn:
II Premie van Assurantie & Polis . f 8.50
Vracht f 15.— p. Last en 10 % . „ 16.50
Inklaren . . . . . „ 2.50
Lossen, Opslaan . . . . . „ 6.20
Kleine Onkosten . . . . . „ 3.50
„ 37.20 f 1102 68

5

94 Gekocht van N. TER GOES,
10 Vaten Meekrap.
Bruto 5996 K°.
g.gwt. 2% 120
Tarra 462
582 „
I Netto 5414 K°. à f 27¾ f 3004.77
Af 2 % . . „ 60.10
f 2944.67
Vaten . . „ 30.—
f 2974.67
Promesse-Zegel „ 2.07
Per 5 Augustus. f 2976 74

95 IX Ontvangen de Promesse van B. VAN VIANEN, per 27 Juli a. s. f 2794 07

7

96 Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Kwitantiën
XI op R. VAN BLOKZIEL . . . . . f 7779.54
op G. VAN DOETICHEM . . . . . „ 3741.35 f 11520 89

9

97 IX Afgegeven aan N. TER GOES mijne Promesse per 5 Augustus . f 2976 74

10

98 X Geremitteerd aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor mijne rekening, een wissel groot R. M. 1800.— op P. VON WIENER, 2 maanden na heden, Traite van A. DEURWAARDER, aan wien daarvoor betaald à f 58.05 . . . . . f 1044 90

12

99 Gekocht van R. VAN THIEL,
10 Vaten Meekrap.
Bruto 5932 K°.
g.gwt. 2% 119
Tarra 461
I 580 „
Netto 5352 K°. à f 27½ . f 2943.60
Af 2% . . . „ 58.87
f 2884.73
Vaten . . . „ 30.—
f 2914.73
Promesse-Zegel . . . „ 2.07
Per 12 Augustus. f 2916 80

14

100 VERKOOP-REKENING ontvangen van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, over 200 Rollen Varinas Tabak, hun van *Hamburg* toegezonden per *Othello*.
200 Rollen Varinas Tabak.
Bruto Cwt. 213. 2. 15
g.gwt. 1 ℔ Cwt. 1. 3. 4
III Tara 4 p. 104 „ „ 8. 0. 24
„ 10. 0. 0
Cwt. 203. 2. 15 à 10 p. £950. 5. 10
Af 1 % „ 9. 10. 1
£940. 15. 9
Cont. 1 % „ 9. 8. 2
Transporteere . . £931. 7. 7

100 — Transport . . . £ 931. 7. 7

Af Onkosten:

Vracht £ 2/10 p. L. . . . . £ 13. 10. —
10 % . . . . „ 1. 7. —
£ 14. 17. —
Inklaren . . . . . „ 1. 1. 6
Lossen, Opslaan. . . . . „ 2. 8. 3
III Wegen, Afleveren . . . . . „ 1. 12. 9
Pakhuishuur, Brand-Assurantie. „ 1. 10. —
Courtage 1/6 per rol . . . . „ 15. —. —
Briefport, enz. . . . . „ 1. 2. 6
Commissie 2% . . . . . „ 18. 12. 7
„ 56. 4. 7
£ 875. 3. —

Per 16 Mei. à f 11.80 — f 10326 77

18

101 Advies ontvangen van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, dat zij voor mijne rekening geremitteerd hebben aan CH. SEWARD & SON, te *New-York*, $ 4500.— is à 48 p. £ 900. —. —

IX Courtage 1 °/₀₀ . . . . £ —. 18. —
Briefport, enz. . . . . „ —. 6. —
„ 1. 4. —
£ 901. 4. —

à f 11.80 — f 10634 16

19

102 VERKOOP-REKENING ontvangen van CH. SEWARD & SON te *New-York*, over:

50 Vaten Meekrap.
Bruto 68026 ℔
Tarra 4592 „
Netto 63434 ℔ à 13c. . . . . $ 8246.42

Af onkosten:

Vracht $ 10 p. Ton & 10% . . $ 341.—
Rente van 1 Maart—5 Mei à 6% . „ 3.64
III Lossen, Opslaan, enz. . . . . „ 125.10
Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . „ 48.20
Courtage 1 % . . . . . „ 82.46
Wegen, Afleveren . . . . . „ 18.15
Commissie en Delcredere 5 % . . „ 412.32
„ 1030.87
$ 7215.55

Per 5 Mei. *) à 42c. — f 17179 88

*) Wisselkoers van New-York op Amsterdam $ 0.42 = f 1.— Ned. Ct.

103 Ontvangen van F. G. ZEEMAN, Boekhouder van het Fregatschip
X *Voorwaarts*, Kapt. REGTDOORZEE, 1/8 van de uitkeering van bovengenoemden bodem na zijne terugkomst van *Padang*. f 1640 25

d°.

104 FACTUUR ontvangen van CH. SEWARD & SON te *New-York*, over 400 Balen Katoen, aan mij afgezonden per het schip *Washington*, Kapt. A. ADAMS:

400 Balen Katoen, wegende:
Netto 130372 ℔ à 9 3/4 c. . . . . $ 12711.27
II Onkosten:
Verschepen . . . . . $ 112.15
Courtage 12 1/2 *c.* per baal . . „ 50.—
„ 162.15
$ 12873.42
Commissie 2 1/2 % „ 321.84
$ 13195.26

Per 7 Mei. à 42 *c.* — f 31417 29

21

105 Ontvangen voor de Remise van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*
X op E. VAN NIJKERK per heden . . . . . f 2600 —

d°.

106 Betaald aan L. DEN HELDER van
Prol. f 10000.— Rente 1 M. 2 1/2 % . f 20.83
Provisie 1 °/₀₀ . . „ 10.—
f 30.83
X Prol. f 14000.— d°. 1 M. 2 1/2 % . . f 29.17
Provisie 1 °/₀₀ . . „ 14.—
„ 43.17

f 74 —

23

107 Verkocht à contant aan K. VAN ALKMAAR:

10 Vaten Maryland Tabak.
Netto 3356 K°.
V Raff. 65
2 % 67
132 „
3224 K°.
8 % 258 „
Netto 2966 K°. à 25c. f 1483.—
Af 1 % „ 14.83
f 1468.17
Cont. 1 % „ 14.68

f 1453 49

108 XI of XXIPM 109 IX 110 VI 111 X 112 X 113 X

Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan C. VAN ARNHEM . . . . . f 2513 06

26

Afgegeven aan R. VAN THIEL mijne Promesse per 12 Augustus f 2916 80

29

FACTUUR gezonden aan CH. SEWARD & SON te *New-York*, voor aan hen afgezonden per het schip *Delaware*, Kapt. J. BUTLER.
50 Vaten Meekrap.
Bruto 29891 K°.
g.gt. 2 % 598
Tarra 2294
2892 „
Netto 26999 K°. à f 28½ f 15389.43
Af 2 % „ 307.79
f 15081.64
Vaten „ 150.—
f 15231.64

Onkosten:

Schuitvracht	f 17.10
Ontvangloon	„ 8.—
Declaratie	„ 5.20
Courtage ½ %	„ 76.95
Assurantie f 18000.— 1¾ % & Polis	„ 316.—
Briefport, enz.	„ 7.60
	„ 430.85
	f 15662.49
Provisie à 2 %	„ 313.25
Per 29 Augustus.	f 15975 74

30

Ontvangen van K. VAN ALKMAAR. . . . . f 1453 49

31

Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

1.	Kleine Kas	f 100.—
15.	dito	„ 100.—
31.	Blaauwhoeden-Veem.	„ 60.20
„	Schuitenvoerder	„ 21.50
„	1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin*	„ 48.—
		f 329 70

d°.

In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . f 400 —

114 X

Verkocht aan C. PURMEREND mijne Traite in dato 7 Maart op GEFFERSON & C°. te *Londen*, groot £ 325.— per 7 Juni, en daarvoor ontvangen à 11.82½ . . . . . f 3843 12

4

115 V PM. VII

Verkocht aan de onderstaanden: 200 Ceroenen Cuba Tabak, zijnde de partij van CARL TOPSDORFF te *Bremen* in Commissie ontvangen.

100 Ceroenen aan L. VOGELENZANG.
Bruto 4120 K°.
Af 2 K°. 200 „
3920 K°.
2% 78 „
3842 K°.
Tarra 4 K°. 400 „
3442 K°.
8% 275 „
Netto 3167 K°. à 37½ c. . . . f 2375.25
Af 1 %. . . . „ 23.75
f 2351.50

100 Ceroenen aan B. HILLEGOM.
Bruto 4036 K°.
Af 2 K°. 200 „
3836 K°.
2% 77 „
3759 K°.
Tarra 4 K°. 400 „
3359 K°.
8% 269 „
Netto 3090 K°. à 37c. . . . . f 2286.60
Af 1 % . . . . . „ 22.87
Per 4 September. f 2263.73 f 4615 23

6

116 IX X PM. XI aant.

CAMBRIDGE & C°. te *Londen* remitteeren mij een wissel groot f 11800.— ten laste van P. AARLAND, vervallende 1 Sept. a.s., met order om het netto Provenu daarvan voor hunne rekening over te maken aan FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*.

Wissel op P. AARLAND	f 11800.—
Af 88/d. Disconto à 3½ % . . .	f 100.96
¼ % Provisie	„ 29.50
Wissel-Courtage van f 11646.44	„ 11.65
Visa, Briefport, enz. . . .	„ 11.45
	„ 153.56
Transporteere	f 11646.44

116 Transport van O. Z.
Dezen wissel heb ik mijzelven gedisconteerd, en het netto Provenu als volgt aan FERRÈRE LAFITTE overgemaakt.
fr. 10000.— op P. DE LA BORDE per 5 Sept.
„ 10000.— „ P. LAVERGNE „ 5 „
fr. 20000.— à f 46.20 is f 9240.— gekocht van L. GRAVE
IX en betaald per Kas . . . . . f 4000.—
X „ „ Associatie-Cassa . . . „ 5240.—
PM. XI fr. 4000.— op C. BOILLAU per 5 Sept. à f 46.25 is f 1850.— gekocht van C. EINDHOVEN en betaald per Kas . . . . . „ 1500.—
„ „ Associatie-Cassa . . . . . „ 350.—
aant. fr. 1203.11 in mijne eigene Traite op FERRÈRE LAFITTE per 5 Sept. à f 46.25 . . . . „ 556.44 — f 11646 44

8

117 Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan
XI of B. VAN EDAM . . . . . f 4994 96
XXIPM

9

118 In Kas genomen van de Associatie-Cassa. . . . . f 3000 —
XXIPM

11

119 Verkocht aan P. VAN MEERKERK:
40 Vaten Palm-Olie.
Bruto 18860 K°.
Af 1 % 189 „
V 18671 K°.
Tarra 16 % 2987 „
Netto 15684 K°. à f 27 . f 8469.36
Af 2 % . „ 169.38 — f 8299 98

13

120 De FACTUUR over 400 Balen Katoen, van *New-York* ontvangen, bedraagt . . . . . f 31417.29
De Onkosten zijn hierop als volgt:
Assurantie . . . . . f 578.50
II Vracht 1½c. p. ℔ over 130372 ℔ is $ 1955.58 à 40c. f 4888.95
5 % . „ 244.45
„ 5133.40
Inklaren. . . . . „ 19.20
Lossen, Opslaan . . . . . „ 102.10
Monster nemen, Sorteeren, enz. „ 86.20
Kleine onkosten . . . . . „ 50.10
„ 5969.50 — f 37386 79

121 VERKOOP-REKENING gezonden aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*, over 200 Ceroenen Cuba Tabak, van hem ontvangen per het schip *Jungfrau Maria*.
200 Ceroenen hebben opgebracht. . . . f 4615.23
Af onkosten:
VII Vracht f 25.— per L. en 10 % . f 66.—
Inklaren . . . . . „ 10.20
Lossen, Opslaan . . . . . „ 19.60
Wegen, Afleveren . . . . . „ 21.20
Pakhuishuur . . . . . „ 7.50
Brand-Assurantie f 5000.— ³/₄₀ % . „ 3.75
Courtage 1 % . . . . . „ 46.61
Briefport, enz. . . . . „ 8.50
Provisie à 2 % . . . . . „ 92.30 „ 275.66 — f 4339 57

15

122 Ontvangen van M. VAN WOUDRICHEM à déposito à 5 % 's jaars — f 10000 —
X

18

123 Verkocht aan de Onderstaanden 100 Ceroenen Amandelen, als:
38 Ceroenen aan C. MONNIKENDAM op 3 maanden,
Bruto 4522 K°. Per 18 September.
uitslag 2½ 95 „
4427 K°.
g.gwt 3.114
Tarra 7.266 380 „ Netto 4047 K°. à f 32.— f 2590.08
Af 2 % „ 51.80 f 2538.28
32 Ceroenen aan P. WATERGANG, à Contant
Bruto 3810 K°.
V uitslag 2½ 80 „
3730 K°.
g.gwt. 3. 96
Tarra 7.224 320 „ Netto 3410 K°. à f 31¾ f 2165.35
Af 2 % „ 43.31
f 2122.04
Cont. 1 % „ 21.22 „ 2100.82
30 Ceroenen aan L. TEN BROEK op Promesse,
Bruto 3568 K°. Per 18 September.
uitslag 2½ 75 „
3493 K°.
g.gwt. 3. 90
Tarra 7.210 300 „ Netto 3193 K°. à f 31¾ f 2027.55
Af 2 % „ 40.55
f 1987.—
Promesse-Zegel „ 1.38 „ 1988.38 — f 6627 48

124 Gekocht van A. van Zaandam:
100 Vaten Lijnolie, wegende netto 19516 K°. à
f 32.— p. 100 K°. . . . . f 6245.12
I Af 1 % . . „ 62.45
f 6182.67
Vaten . . „ 200.—
Per 18 September. f 6382 67

20

125 Geremitteerd aan J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor rekening van Carl Topsdorff te *Bremen*, R. M. 7600.—
X op 2/m. op Salomon Heine, Traite van P. van Maarsen, aan wien ik daarvoor heb betaald à f 58.10 . . . . f 4415 60

21

126 Betaald aan L. den Helder:
Van prol. f 10000.— rente 1/m. 2½ % f 20.83
Provisie à 1 ‰ „ 10.—
f 30.83
X Van prol. f 14000.— rente 1/m. 2½ % f 29.17
Provisie à 1 ‰ „ 14.—
„ 43.17
f 74 —

23

127 Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne
XI kwitantie op P. Watergang . . . . . f 2100 82

25

128 Getrokken op Gefferson & C°. te *Londen*, voor hunne rekening op 2 maanden na heden
IX £ 400.—.— %. P. van Alphen.
X „ 400.—.— %. C. Oudshoorn.
„ 400.—.— %. Mij zelven.
De beide eersten op heden geplaatst à f 11.75
en daarvoor ontvangen . . . . . f 9400.—
De andere in portefeuille gehouden tot latere
dispositie . . . . . „ 4700.—
f 14100 —

26

129 Betaald aan P. Roosendaal de geaccepteerde Traite van
X Ferrère Lafitte te *Parijs*, %. P. la Fontaine, heden
vervallen fr. 30000.— . . . . . f 14040 —

d°.

130 Aan Gefferson & C°. te *Londen* in rekening gebracht,
IX Wissel-Courtage over drie wissels à £ 400.— ieder, getrokken 25 dezer; 1 ‰ over f 14100.— . . . . . f 14 10

131 Afgezonden aan Carl Topsdorff te *Bremen*, per het schip *Waldemar*, Kapt. J. Braun, om voor mijne rekening te verkoopen:
50 Vaten Lijnolie, wegende netto 9760 K°.
à f 32.— p. 100 K°. . . . . f 3123.20
Af 1 % . „ 31.23
f 3091.97
Vaten . . „ 100.—
III f 3191.97

Onkosten:
Verschepen . . . . . f 15.20
Declaratie . . . . . „ 6.—
Courtage 10c. p. 100 K°. . . . . „ 9.76
Premie van Assurantie f 3400.— à ¾ %
en Polis . . . . . „ 26.50
Kleine onkosten . . . . . „ 10.16
„ 67.62
f 3259 59

28

132 De gezamentlijke uitgaven ten behoeve van het in dato 1 April naar *Batavia* uitgezeilde Barkschip *Koninkrijk Holland* zijn . . . . . f 12276.96
Bij rente van 25 April tot 28 Juni
2 maanden à 4 % . . . . . f 81.84
Provisie à 1 % . . . . . „ 122.76
PM. VIII Kassiersloon 1/16 % . . . . . „ 7.67
„ 212.27
IX f 12489.23

Te verdeelen als volgt:

A. van Dokkum	1/8	f 1561.16
B. van Bolsward	1/8	„ 1561.16
C. van de Lemmer	3/32	„ 1170.87
D. Franeker	3/32	„ 1170.87
E. van Olst	1/16	„ 780.58
F. van Delden	1/16	„ 780.58
G. van Goor	1/16	„ 780.58
H. van Hasselt	1/16	„ 780.58
J. 's Gravendeel	1/32	„ 390.29
K. van de Capelle	1/32	„ 390.29
L. Langstraat	1/32	„ 390.29
M. van Boxtel	1/32	„ 390.29
Eigen Aandeel	3/16	„ 2341.69

f 12489 23

133 IX	Ontvangen de Promesse van L. TEN BROEK per 18 September a. s.	*f* 1988	38
	29		
134 IX	Remise ontvangen van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, voor rekening van CH. SEWARD & SON te *New-York*: op N. VAN DEN AKKER, per 27 Aug. . . . *f* 4000.— „ O. VAN EDE, „ 27 „ . . . „ 4000.— „ P. VAN ZUYLEN, „ 1 Sept. . . . „ 4000.—	*f* 12000	—
	30		
135 X	In Kas genomen 12 Coupons N. W. S. ieder groot *f* 12.37½.	*f* 148	50
	d°.		
136 XI	Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Kwitantiën op: A. VAN DOKKUM . . . . . *f* 1561.16 B. VAN BOLSWARD. . . . . „ 1561.16 C. VAN DE LEMMER . . . . . „ 1170.87 D. FRANEKER . . . . . „ 1170.87 F. VAN DELDEN. . . . . „ 780.58 H. VAN HASSELT . . . . . „ 780.58 K. VAN DE CAPELLE . . . . . „ 390.29 M. VAN BOXTEL. . . . . „ 390.29	*f* 7805	80
	d°.		
137 PM. XII X	Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als: 5. Premie van Brand-Assur. *f* 40000.— 3 m. ²/₄₀ % *f* 30.— 6. Kleine Kas . . . . . „ 100.— 9. Vracht van 400 Balen Katoen van *New-York* „ 5133.40 „ Rekening Entrepôt-Dok . . . . . „ 170.15 12. Kleine Kas . . . . . „ 100.— 18. Vracht van 100 Vaten Lijnolie van *Zaandam* „ 14.20 28. Kleine Kas . . . . . „ 100.— 30. Blaauwhoeden Veem . . . . . „ 116.20 „ Schuitenvoerder . . . . . „ 52.10 „ 1/m. Huur, 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . . „ 48.— „ Diverse Salarissen . . . . . „ 350.—	*f* 6214	05

138 X	In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven .	*f* 400	—
	d°.		
139 IX	In deze drie maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën: 23 April. op 50 Ceroenen Cuba Tabak van *Bremen* per *Aurora* *f* 1200.— à ⅝ % . . . . *f* 7.50 19 Mei. op 400 Balen Katoen van *New-York* per *Washington* *f* 33000.— à 1¾ % „ 577.50 29 dito. op 50 Vaten Meekrap naar *New-York* per *Delaware* *f* 18000.— à 1¾ % . „ 315.— 27 Juni. op 50 Vaten Lijnolie naar *Bremen* per *Waldemar* *f* 3400.— à ¾ %. . „ 25.50 4 Polissen . . . . . „ 4.—	*f* 929	50
	d°.		
140 IX	De Goederen-Rekening te belasten voor de navolgende Onkosten: Courtage van Inkoop over: 60 Vaten Maryland Tabak. . . . . *f* 60.— 300 Kalfsvellen. . . . . „ 12.53 50 Vaten Lijn-Olie . . . . . „ 9.75 Courtage van Verkoop over: 300 Balen Java Koffie . . . . . „ 69.02 400 Balen Java Rijst. . . . . „ 60.— 96/4 Kisten China Thee . . . . . „ 97.87 500 Balen Bruine Peper . . . . . „ 150.— 60 Vaten Maryland Tabak. . . . . „ 60.— 40 Vaten Palm-Olie . . . . . „ 42.35 100 Ceroenen Amandelen . . . . . „ 33.91 Diverse Onkosten wegens Opslaan en Afleveren „ 158.45 Huur van 36/4 Kisten Thee . . . . . „ 58.50 Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin* . . . . . „ 250.— Doorloopende Brand-Assurantie *f* 40000.— à ³/₂₀ % „ 60.—	*f* 1122	38

141 IX — De Navolgenden te belasten voor Diverse Interessen als:
Goederen . . . . . Saldo Rente f 447.17
Voor op tijd „ 434.78
f 881.95
Effecten . . . . . „ 554.90
Aandeelen in Schepen als:
1/8 *Voorwaarts* . . . . . f 105.60
1/8 *Leontine* . . . . . „ 71.72
3/16 *Koninkrijk Holland* . . . „ 155.—
„ 332.32
PM. III — Goederen in Consignatie onder J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* . . . . . „ 73.10
PM. III — Goederen in Consignatie onder CH. SEWARD & SON te *New-York* . . . . . „ 189.46
PM. III — Goederen in Consignatie onder CAMBRIDGE & C°. te *Londen* . . . . . „ 21.04
PM. III — Goederen in Consignatie onder JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* . . . . . „ 39.83
f 2092 60

d°.

142 IX — Het 3/16 Aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland* te belasten voor Courtage van aankoop . . . . . f 45 —

d°.

143 IX — Aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, in rekening gebracht voor Saldo van Interest . . . . . f 16 30

d°.

144 IX aant. — Het batig saldo der Wissel-rekening bedraagt . . . . . f 66 08

d°.

145 IX aant. — De Rekening van mij zelven te crediteeren, voor:
1/2 jaar Kantoorhuur . . . . . f 200.—
1/2 jaar Kapitaalsrente à 4 % . f 2000.—
minus de rente van het 's maandelijks door mij gedisponeerde . „ 20.67
„ 1979.33
f 2179 33

d°.

146 XI — De Associatie-Cassa te crediteeren voor 1/16 % Kassiersloon over f 49.505.17. . . . . f 30 94

Diverse Calculatiën voor de BALANS.

aant.

GOEDEREN.

147 XIII — 300 Kalfsvellen 2160 K°. à f 30.— . . . . . f 1296.—
Cont. 1 % „ 12.96
f 1283 04

148 XIII — 100 Ceroenen Amandelen
Bruto 11862 K°.
uitslag 2 1/2 K°. 250 „
11612 K°.
g.gt. 3 300
Tarra 7 700
1000 „ Netto 10612 K°. à f 31 f 6579.44
Af 2 % „ 131.59
f 6447.85
Cont. 1 % „ 64.48
f 6383 37

149 XIII — 50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 1902 K°.
Af 2 K°. 100 „
1802 K°.
Af 2 % 36 „
1766 K°.
Tarra 4 K°. 200 „
1566 K°.
8 % 125 „ Netto 1441 K°. à 36c. f 1037.52
Af 1 % „ 10.38
f 1027.14
Cont. 1 % „ 10.27
f 1016 87

150 XIII — 400 Balen Katoen.
Bruto 55080 K°.
Tarra 4 % 2203 „ Netto 52877 K°. à 36 1/2c. f 38600.21
Af 1 % „ 386.—
f 38214.21
Cont. 1 % „ 382.14
f 37832 07

151 XIII — 50 Vaten Lijn-Olie, wegende:
Netto 9756 K°. à f 32 1/2. . . . . f 3170.70
Af 1 % „ 31.71
f 3138.99
Cont. 1 % „ 31.39
f 3107.60
Vaten . . „ 100.—
f 3207 60

152 XIII — 50 Vaten Lijn-Olie te *Bremen* liggende . . . . . f 3259 59

SALDO'S DER MIJNE REKENINGEN.

152* XIII	F. DE LA GIRONDE te *Marseille* debet fr. 23.66 = *f*	11.18	
	JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°.		
	te *Londen* . . . . . credit £ 29.13. 7 = „	350.21	
	CAMBRIDGE & C°. te *Londen* . „ „ 21. 6.11 = „	251.88	
	CARL TOPSDORFF te *Bremen* . „ R.M. 24.45 = „	13.28	
	CH. SEWARD & SON te *New-York* „ $ 1479.71 = „	3523.12	
	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* „ R.M. 73.36 = „	42.84	
	FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*. . „ fr. 1203.11 = „	568.46	

EFFECTEN.

153 XIII	*f* 20000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 % à 102% *f*	20400.—	
	6 maanden Rente „	500.—	*f* 20900 —
154 XIII	*f* 12000.— N. W. S. rentende 2½ % à 63½ %		*f* 7620 —

AANDEELEN IN SCHEPEN.

155 XIII	1/8 in het Fregatschip *Voorwaarts*	*f* 4500 —
156 XIII	1/8 in het Brikschip *Leontine*	*f* 3700 —
157 XIII	3/16 in het Barkschip *Koninkrijk Holland*	*f* 11500 —

NOG TE GOED KOMENDE RENTE.

158 XIII	Voor van de onderstaanden op tijd gekochte Goederen, nog niet vervallen.		
	A. VAN APPINGADAM per 14 Juli *f* 3071.02 14*d.* 4% *f*	4.78	
	M. VAN THOLEN „ 21 dito „ 2091.19 21 „ „ „	6.98	
	C. D. BEVELAND „ 28 dito „ 3016.57 28 „ „ „	9.38	
aant.	A. VAN ZAANDAM „ 16 Sept. „ 6382.67 76 „ „ „	53.90	
	Disconto van door mij gepasseerde en nog niet vervallen Promessen, als:		
	% N. TER GOES per 5 Aug. *f* 2976.74 35 *d.* 4% „	11.58	
	% R. VAN THIEL „ 12 dito „ 2916.80 42 „ „ „	13.61	
			f 100 23

NOG VERSCHULDIGDE RENTE.

159 XIII aant	Aan L. DEN HELDER over:		
	Prolongatie . . . . . *f* 10000.—. 17*d.* 2½% *f*	11.81	
	dito . . . . . „ 14000.—. 10 „ 2½% „	9.72	
	Aan M. VAN WOUDRICHEM over:		
	Déposito . . . . . „ 10000.—. 16*d.* 5 % „	22.22	
	Voor aan de onderstaanden op tijd verkochte Goederen, nog niet vervallen:		
	L. VOGELENZANG per 4 Sept. *f* 2351.50. 64*d.* 4 % „	16.72	
	B. HILLEGOM „ 4 dito „ 2263.73. 64 „ „ „	16.10	
	P. VAN MEERKERK „ 11 dito „ 8299.98. 71 „ „ „	65.48	
	C. MONNIKENDAM „ 18 dito „ 2538.28. 78 „ „ „	22.—	
	Disconto van de onderstaande in portefeuille zijnde Promessen, als:		
	B. VIANEN . . per 27 Juli *f* 2794.07. 27*d.* 4 % „	8.38	
	L. TEN BROEK . „ 18 Sept. „ 1988.38. 78 „ „ „	17.23	
	Disconto van de onderstaande in portefeuille zijnde Wissels, als:		
	f 11800.— op P. AARLAND per 1 Sept. *f* 11800.—61*d.* 3% „	59.98	
	„ 4000.— „ N. V. D. AKKER „ 27 Aug. „ 4000.—57 „ „ „	19.—	
	„ 4000.— „ O. VAN EEDE „ 27 dito „ 4000.—57 „ „ „	19.—	
	„ 4000.— „ P. v. ZUYLEN „ 1 Sept. „ 4000.—61 „ „ „	20.33	*f* 307 97

NOG VERSCHULDIGDE ONKOSTEN.

160 XIII	Courtage van Inkoop van diverse Goederen . .	*f* 404.60	
	dito „ Verkoop „ dito dito . . „	589.46	
	dito „ Aankoop „ 3/16 *Koninkrijk Holland* . „	45.—	
	dito „ Wissels . . . . . „	79.15	
	Diverse Kantoorbehoeften . . . . . „	310.16	
	Rekening van het Entrepôt-Dok . . . . . „	120.25	
	Premie van Brand-Assurantie . . . . . „	30.—	
	Voor Diversen . . . . . „	100.—	
		f 1678.62	
	Af Saldo der Kleine Kas „	36.21	*f* 1642 41

Proefbalans op 30 Juni 1879.

Folio's	Hoofden van Rekeningen in het Grootboek.	Debet. op 30 Juni.	Credit. op 30 Juni.	Saldo Debet. op 30 Juni.	Saldo Credit. op 30 Juni.
1	Kassa	f 127.846 56	f 124.511 31	f 3.335 25	f — —
2	Goederen	171.554 56	125.843 57	45.710 99	— —
3	Effecten	28.299 90	148 50	28.151 40	— —
4	Scheepsaandeelen	21.028 16	1.640 25	19.387 91	— —
5	Diverse Debiteuren	101.659 41	83.864 18	17.795 23	— —
6	Kapitaal	— —	100.000 —	— —	100.000 —
7	Diverse Crediteuren	57.999 62	73.461 07	— —	15.461 45
8	Associatie-Cassa	49.505 17	41.491 80	8.013 37	— —
9	Onkosten	11.007 69	10.356 78	650 91	— —
10	Goederen van Buitenslands	58.410 64	58.410 64	— —	— —
11	James Henderson, Taylor & C°. m/r S°. Credit £ 29.13.7 = f 350.21	16.658 27	17.008 21	— —	349 94
12	Wissels (Remise- en Wisselrekening)	66.662 88	33.380 43	33.282 45	— —
13	Goederen onder J. Neuhaus & Sohn te Hamburg	11.393 56	12.032 —	— —	638 44
14	Accepten (Traite-rekening)	20.371 50	26.265 04	— —	5.893 54
15	J. Neuhaus & Sohn m/r S°. Credit R. M. 73.36 = f 42.84	22.846 40	22.833 32	13 08	— —
16	Particuliere rekening	2.500 —	2.179 33	320 67	— —
17	Goederen onder Ch. Seward & Son te New-York	16.275 62	17.179 88	— —	904 26
18	Interest	2.378 02	2.357 78	20 24	— —
19	Gefferson & C°. te Londen h/r	31.066 09	29.631 74	1.434 35	— —
20	Provisie	— —	967 83	— —	967 83
21	Goederen onder Cambridge & C°. te Londen	6.551 23	6.970 26	— —	419 03
22	Prolongatie	— —	34 000 —	— —	34.000 —
23	F. de la Gironde m/r S°. Debet Francs 23.66 = f 11.18	12 222 90	12.213 68	9 22	— —
24	J. Neuhaus & Sohn te Hamburg h/r	20.352 58	20.279 85	72 73	— —
25	Reederij *Koninkrijk Holland*	12.489 23	12.489 23	— —	— —
26	Cambridge & C°. m/r S°. Credit £ 21.6.11 = f 251.88	14.039 44	14.302 14	— —	262 70
27	Goederen in Commissie	10.546 03	10.546 03	— —	— —
28	H. van Beverwijk, Alhier	4.000 —	5.116 —	— —	1.116 —
29	Goederen onder James Henderson, Taylor & C°. te Londen	9.001 43	10.326 77	— —	1.325 34
30	C. Topsdorff m/r S°. Credit R. M. 24.45 = f 13.28	1.054 54	1.065 48	— —	10 94
31	Ch. Seward & Son m/r S°. Credit $ 1479.71 = f 3523.12	27.814 04	31.417 29	— —	3.603 25
32	Ch. Seward & Son h/r	15.975 74	12.000 —	3.975 74	— —
33	Ferrère Lafitte m/r S°. Credit Francs 1203.11 = f 568.46	— —	556 44	— —	556 44
34	C. Topsdorff z/r	4.415 60	4.339 57	76 03	— —
35	Goederen onder C. Topsdorff te Bremen	3.259 59	— —	3.259 59	— —
		f 959.186 40	f 959.186 40	f 165 509 16	f 165.509 16

161 Verkocht aan L. J. van Zutphen:
50 Ceroenen Amandelen.
Bruto 5924 K°.
uitslag 2½ 125 „
V 5799 K°.
g.gwt. 3. 150
Tarra 7. 350
500 „ Netto 5299 K°. à 31½ f 3338.37
Af 2 % . . „ 66.77
f 3271.60
Promesse-Zegel . . „ 2.41
Per 2 October. f 3274 01

4

162 Ontvangen van E. van Olst . . . . . f 780.58
X „ J. 's Gravendeel . . . . . „ 390.29 f 1170 87

6

163 Remise ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York* voor
X hunne rekening, in hunne Traite op mijzelven, voor
mijne rekening $ 1500.— op Zicht à 42*c*. . . . . f 3571 48

9

164 FACTUUR ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen* over eene
lading van 2000 Balen Brazil Koffie per *Snelheid*, Kapt. A.
de Boer, van *Rio* de *Janeiro*, door hen ingekocht en via
Cowes aan mij afgezonden, om door mij te worden ver-
kocht voor gezamentlijke rekening met hen, J. Neuhaus &
Sohn te *Hamburg* en mij, ieder voor ⅓ gedeelte.
2000 Balen à 5 Arrobes à 3½ p. Cwt.
Cwt. 2857. 0. 16 à 50/ . . . . . £ 7142. 17. 2
IV Disc. 2½ % . . . „ 178. 11. 5
£ 6964. 5. 9
Courtage ½ %. . . . . £ 35. 14. 3
Wissel-Courtage, Telegraaf . „ 16. 4.—
„ 51. 18. 3
£ 7016. 4.—
Commissie 2 % „ 140. 6. 6
£ 7156. 10. 6
Af Vracht 143 Ton à £ 2. 10.— £ 357. 10.—
Bij 5 % . . „ 17. 17. 6
„ 375. 7. 6
£ 6781. 3.—
is voor mijn ⅓ . . £ 2260. 7. 8
à f 11.80
Per 6 October. f 26672 52

165 IX — Ontvangen de Promesse van L. J. van Zutphen, p. 2 October — f 3274.01

12

166 — Gekocht à Contant van L. van Borculo:
300 Balen Java Koffie.
Bruto 18396 K°.
Tarra 3 % 552 „
Netto 17844 K°. à 37c. . f 13204.56
I — Bij 1 % . . . „ 132.05
f 13336.61
Cont. 1½ %. . „ 198.07
f 13138.54
Af 9/m. Huur à 3½c. „ 94.50
f 13044.04

14

167 — Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank den wissel ten laste van P. Aarland:
f 11800.— per 1 September . . . . . f 11800.—
X — Af 51 d. Disconto 3 % . . „ 50.15
f 11749.85
Per Kas ontvangen.

d°.

168 — Advies ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen*, dat zij in dato 6 Juli op mij getrokken hebben 3 maanden na dato à f 11.80, voor gemeenschappelijke rekening met hen, J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* en mij, ieder voor ⅓, de navolgende wissels:
£ 1000. —. — %. P. Norwich.
IX — „ 1000. —. — %. dito.
„ 1000. —. — %. C. Folkstone.
„ 1000. —. — %. Eigen.
„ 1000. —. — %. dito.
„ 1000. —. — %. dito.
„ 781. 3. — %. dito.
£ 6781. 3. — à f 11.80 is . . . . . f 80017.56
⅓ . . f 26672.52

16

169 — Betaald aan L. van Borculo:
X — Per Kas . . . . . f 6000.—
PM. XI — „ Associatie-Cassa . . . . . „ 7044.04
f 13044.04

170 PM. VII — Gelost uit het schip *Wintherthal*, Kapt. C. Stahl, 500 Pakken Portorico Tabak, door J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* aan mij afgezonden, om voor hunne rekening te verkoopen.
Pro Memoria.

18

171 X — Betaald aan A. van Appingadam . . . . . f 3071.02

d°.

172 — RETOURREKENING ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, over mijne Remise aan hen, in dato 10 Mei, groot R. M. 1800.— op P. von Wiener, Traite van A. Deurwaarder, welke wissel niet is betaald geworden, aangezien de Trekker is gefailleerd . . . . R. M. 1800.—
IX — Protestkosten . . . „ 14.50
Briefport enz. . . „ 3.75
R. M. 1818.25
à f 58.40 . . f 1061.86
Briefport . . . . . „ 1.20
f 1063.06

19

173 — Verkocht à Contant aan D. van Gramsbergen.
100 Balen Katoen.
Bruto 13765 K°.
V — Tarra 4 % 551 „
Netto 13214 K°. à 38c. . f 10042.64
Af 1 % . . „ 100.43
f 9942.21
Cont. 1 % . „ 99.42
f 9842.79

20

174 — Gekocht à Contant van B. van Edam.
1200 gezouten Kalfsvellen.
I — 8625 K°. à f 32.— . . . . . f 5520.—
Cont. 1 % „ 55.20
f 5464.80

d°.

175 XI — Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Kwitantiën op G. van Goor . . . . . f 780.58
L. Langstraat . . . . . „ 390.29
f 1170.87

176 FACTUUR gezonden aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, over 250 Pakken inhoudende 1500 gezouten Kalfsvellen, wegende:
10785 K°. à f 32.— . . . . . f 6902.40
VI Onkosten:
Pakloon . . . . . f 45.—
Courtage 1 % . . . . . „ 69.02
Schepen, enz. . . . . „ 31.60
Declaratie enz. . . . . „ 10.10
Wissel-Courtage, Briefport . . . „ 12.20 „ 167.92
f 7070.32
Provisie 2 % . . „ 141.41
Per 21 October. f 7211 73

d°.

177 Getrokken op CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, voor hunne rekening, 3 maanden na heden, aan de Order van mijzelven, in twee Wissels ieder groot £ 300.—.—. £ 600.—.— à f 11.80 f 7080 —
IX £ 600. —. —. à f 11.70 is . . . . . f 7020.—

d°.

178 Verkocht aan P. NIEUWVEEN mijne eigene Traite op CAMBRIDGE
X & C°. te *Londen*, in dato heden op 3 maanden £ 300. —. —
en daarvoor ontvangen à f 11.70 . . . . . f 3510 —

23

179 Betaald aan L. DEN HELDER:
Voor Prol. f 10000.— Rente 1/m. 2½ % f 20.83
Provisie à 1 ‰ . „ 10.— f 30.83
X Voor Prol. f 14000.— Rente 1/m. 2½ % f 29.17
Provisie à 1 ‰ . „ 14.— „ 43.17 f 74 —

24

180 Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven, Promesse
XI van B. VAN VIANEN p. 27 Juli . . . . . f 2794 07

26

181 Betaald aan de onderstaanden, als:
X B. VAN EDAM, per Kas . . . . . f 5000.—
PM. XI „ Associatie-Cassa . „ 464.80 f 5464.80
M. VAN THOLEN, per Kas . . . . f 2000.—
„ Associatie-Cassa „ 991.19 „ 2991.19 f 8455 99

182 Ontvangen van D. VAN GRAMSBERGEN . . . . . f 9842 79
X

28

183 Verkocht aan de Onderstaanden 225 Balen Katoen.
100 Balen aan A. VAN DOKKUM.
Bruto 13768 K°.
Tarra 4 % 551 „ Netto 13217 K°. à 39c. f 10309.26
Af 1 % . . „ 103.09
f 10206.17
Per 28 October. Promesse-Zegel „ 7.59 f 10213.76

75 Balen aan B. VAN BLOKZIEL.
Bruto 10326 K°.
V Tarra 4 % 413 „ Netto 9913 K°. à 39c. f 7732.14
Af 1 % . . „ 77.32
f 7654.82
Per 28 October. Promesse-Zegel „ 5.52 „ 7660.34

50 Balen aan C. VAN DE LEMMER.
Bruto 6882 K°.
Tarra 4 % 275 „ Netto 6607 K°. à 38½c. f 5087.39
Af 1 % . . „ 50.87
f 5036.52
Per 28 October. Promesse-Zegel „ 3.79 „ 5040.31 f 22914 41

31

184 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
6. Kleine Kas . . . . . f 100.—
18. Vracht van 2000 Balen Brazil Koffie van *Rio de Janeiro* £ 375. 7. 6 à f 11.85 f 4448.19
PM. XII Gratificatie . . „ 25.— „ 4473.19
X 24. Kleine Kas . . . . . „ 100.—
„ Vracht v. 500 Pakk. Portor. Tabak v. *Hamburg* „ 385.—
31. Blaauwhoeden Veem . . . . . „ 92.15
„ Schuitenvoerder . . . . . „ 36.20
„ 1/m. Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* . . „ 48.— f 5234 54

185 d°.
X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . f 600 —

186 I — Gekocht à contant van de N. H. Maatschappij.
500 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 127256 K°.
Tarra 8 % 10180 „
Netto 117076 K°. à f 30.— f 35122.80
Reg. 1 % . . „ 351.23
f 35474.03
Cont. 1½ % . . „ 526.84 — f 34947 19

d°.

187 IV — Geëxpediëerd naar *Hamburg* aan J. Neuhaus & Sohn per het schip *Wilhelm*, Kapt. J. Todleben, om door hen te worden verkocht voor gezamentlijke rekening met hen, Cambridge & C°. te *Londen* en mij, ieder voor ⅓.
500 Kranjangs Java Suiker, bedragende . . f 35474.03
Onkosten:
Ontvang- en Weegloon . . . . f 100.20
Schuitvracht . . . . . „ 105.32
Declaratie . . . . . „ 9.05
Premie van Assurantie f 37000.— à ½ % en Polis . . . . . „ 186.—
Telegraaf, Briefport enz. . . . . „ 25.—
„ 425.57
f 35899.60
Provisie à 1 % „ 359.—
f 36258.60
Per 2 November. is voor ieders ⅓ . . — f 12086 20

3

188 IX — Ontvangen de navolgende Promessen:
van A. van Dokkum per 28 October . . f 10213.76
„ B. van Blokziel „ „ . . „ 7660.34
„ C. van de Lemmer „ „ . . „ 5040.31 — f 22914 41

d°.

189 X — Betaald aan C. D. Beveland . . . . . f 3016 57

190 IX — Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank.
Wissels op:

N. van den Akker	f 4000.—	per 27	Aug.	24d.	3 %	f	7.89
O. van Ede . . .	„ 4000.—	„ 27	„	24	„	„	7.89
P. van Zuylen . .	„ 4000.—	„ 1	Sept.	29	„	„	9.53

Promessen van:

L. ten Broek . .	„ 1988.38	„ 18	„	46	„ 4 %	„	10.02
L. J. van Zutphen	„ 3274.01	„ 2	Oct.	60	„	„	21.53
A. van Dokkum .	„ 10213.76	„ 28	„	86	„	„	96.26
B. van Blokziel .	„ 7660.34	„ 28	„	86	„	„	72.20
C. van de Lemmer	„ 5040.31	„ 28	„	86	„	„	47.50
	f 40176.80					f	272.82

X — Hierop gedisponeerd bij de Nederlandsche Bank . . . . f 39500 —

6

191 X — Betaald het onderstaande:
Aan de N. H. Maatschappij, op rekening . . f 30000.—
„ „ Associatie-Cassa, mijne Promesse % N. ter Goes, per 5 Aug. . . . . „ 2976.74 — f 32976 74

8

192 V PM. VII — Verkocht à contant aan D. Franeker, van de partij, toebehoorende aan J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, en groot 500 Pakken:
200 Pakken Portorico Tabak.
Bruto 14072 K°.
2 % 281 „
13791 K°.
Tarra 4 % 552 „ Netto 13239 K°. à 70*c.* f 18534.60
Af 2 % . . „ 370.69
f 18163.91
Cont. 1 % . . „ 181.64 — f 17982 27

10

193 IX — Remise ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening, in het onderstaande als:
Wissel op L. Alblasserdam per 5 Nov. . . . f 5900.—
„ „ P. Kockengen „ 5 „ . . . „ 5900 — f 11800 —

13

194 XI of X. XIPM — Betaald aan de Associatie-Cassa, per mijne kwitantie op de Associatie-Cassa, mijne Promesse aan R. van Thiel, 12 Aug. vervallen . . . . . f 2916 80

195 I — Gekocht à contant van de N. H. Maatschappij 200 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 50864 K°.
Tarra 8 % 4069 „
Netto 46795 K°. à f 31⅞ f 14915.91
Regist. 1 % „ 149.16
f 15065.07
Cont. 1½ % „ 223.74
f 14841 38

d°.

196 IV — Geëxpediëerd naar *Londen* aan Cambridge & C°. per het schip *Warrior*, Kapt. J. Huth, om voor gezamentlijke rekening ieder voor ½ te verkoopen:
200 Kranjangs Java Suiker, bedragende . f 14841.33
Onkosten:
Ontvangen, Wegen . . . . . f 60.10
Schepen, enz. . . . . „ 35.—
Declaratie . . . . . „ 12.20
Assurantie f 16000.— à ½ % & Polis „ 81.—
Wissel-Courtage, Briefport . . . „ 20.35
„ 208.65
f 15049.98
Provisie 1 % „ 150.50
f 15200.48
Per 17 Augustus. is voor ieders ½ . . f 7600 24

17

197 X — Getrokken op Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening, £ 650.— op 2 Maanden °/. L. Koudekerk van wien daarvoor ontvangen à f 11.72½ . . . . . f 7621 25

18

198 X — Betaald aan de N. H. Maatschappij op rekening . . . . f 12000 —

20

199 X — Verkocht aan A. van Dokkum mijne Traite in dato 25 Juni op 2 maanden op Gefferson & C°. te *Londen* £ 400.— en daarvoor ontvangen à f 11.82½ . . . . . f 4730 —

200 X — Betaald aan L. den Helder:
van prolongatie f 10000.— Rente 1/m. 2½ % f 20.83
Provisie à 1 °/₀₀ „ 10.—
f 30.83
van prolongatie f 14000.— Rente 1/m. 2½ % f 29.17
Provisie à 1 °/₀₀ „ 14.—
„ 43.17
f 74 —

24

201 IX X IX — Met D. Franeker overeengekomen, dat hij de hem in dato 8 dezer à contant verkochte en geleverde 200 Pakken Portorico Tabak zal betalen als volgt:
f 8000.— direct, en het overige op Promesse van drie maanden na den dag der levering.
De rekening bedraagt . . . . . f 17982.27
Hiervan per kas ontvangen . . . . . „ 8000.—
Blijft . . . . f 9982.27
De hierover gerestitueerde korting voor contant bedraagt . . . . . „ 100.83
Promesse-Zegel „ 7.59
aant. f 10090 69
De Promesse per 8 November heden ontvangen.

d°.

202 V — Verkocht à contant aan L. Langstraat:
75 Balen Katoen.
Bruto 10339 K°.
Tarra 4% 414 „
Netto 9925 K°. à 38c. . . . f 7543.—
Af 1 % . . . „ 75.43
f 7467.57
Cont. 1 % . . „ 74.68
f 7392 89

27

203 IX — Met J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, overeengekomen, dat van het hun toekomende beloop wegens de opbrengst der voor hunne rekening verkochte 200 Pakken Portorico Tabak f 12086.20 zal strekken ter onmiddellijke voldoening van hun ⅓ aandeel in 500 Kranjangs Java Suiker, waarvan de termijn van betaling 2 November a. s. verstrijkt.
Mitsdien heb ik hun eene Rente-vergoeding toegestaan van 20 Augustus tot 2 November over f 12086.20 72/d. à 5%. f 120 86

204 FACTUUR gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 100 Balen Java Koffie aan hen afgezonden per het schip *Louise*, Kapitein H. RUHRORT.

100 Balen Java Koffie.

Bruto 6131 K°.
Tarra 3 % 184 „
Netto 5947 K°. à 38*c*. . . *f* 4519.72
Bij 1 % . . . „ 45.20
f 4564.92
VI Cont. 1 ½ % . . „ 67.79
f 4497.13

Onkosten:

Wikgeld en repareeren	*f* 9.30	
Schepen, enz.	„ 7.20	
Uitklaren	„ 3.15	
Courtage ½ %	„ 22.60	
Briefport, enz.	„ 3.50	
	„ 45.75	
	f 4542.88	
Per 29 Augustus. Provisie 2 % . .	„ 90.86	*f* 4633 74

31

205 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

4.	Ontvang- en weegloon van 500 Kranj. Suiker		*f* 100.—	
12.	Kleine Kas		„ 100.—	
15.	Entrepôt-Dok		„ 120.25	
„	Premie van Brand-Assurantie		„ 30.—	
„	A. Courtage van Tabak		„ 166.61	
„	B. dito	„ Koffie en Thee	„ 225.44	
„	C. dito	„ Suiker	„ 112.72	
PM. XII „	D. dito	„ Rijst, Peper, Amandelen .	„ 243.91	
X „	E. dito	„ Meekrap	„ 139.42	
„	F. dito	„ Kalfsvellen	„ 49.95	
„	G. dito	„ Palmolie	„ 42.35	
„	H. dito	„ Lijnolie	„ 13.66	
„	I. dito	„ 3/16 *Koninkrijk Holland* . .	„ 45.—	
„	K. dito	„ Wissels.	„ 79.15	
„	L. Boekverkooper		„ 310.16	
16.	Pakloon van 150 Kalfsvellen		„ 45.—	
18.	Ontvang- en weegloon van 200 Kranj. Suiker		„ 40.—	
29.	Huur en wikgeld van 100 Balen Koffie. .		„ 42.79	
31.	Kleine Kas		„ 100.—	
„	Blauwhoeden Veem		„ 66.20	
„	Schuitenvoerder		„ 135.—	
„	1 m. Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . .		„ 48.—	*f* 2255 61

206 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . *f* 600 —

1 SEPTEMBER.

207 XI Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Kwitantie op L. LANGSTRAAT . . . . . *f* 7392 89

3

208 VERKOOP-REKENING gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 200 Pakken Portorico Tabak van de partij van 500 pakken van hen ten verkoop ontvangen.

200 Pakken Portorico Tabak hebben opgebracht *f* 17982.27

Onkosten op 500 Pakken.

Vracht *f* 20.— p. Last en 10 % .	*f* 385.—	
Inklaren	„ 10.50	
VII Lossen, Opslaan, Sorteeren . . .	„ 57.50	
Brand-Assurantie van *f* 46000.— 3 maanden à ¾ ‰	„ 34.50	
Onkosten op 200 Pakken.		
Courtage *f* 18534.60 à 1 % . . .	„ 185.35	
Pakhuishuur	„ 12.20	
Afleveren, enz.	„ 15.20	
Provisie à 2 %	„ 359.65	
	„ 1059.90	
		f 16922 37

Per 20 Augustus.

5

209 Gekocht à contant van de NEDERLANDSCHE SUIKERRAFFINADERIJ.

100 Vaten Melis Suiker.

Bruto 89820 K°.
I Tarra 4902 „
Netto 84918 K°. à *f* 37.— . *f* 31419.66
Vaten . . . „ 600.—
f 32019 66

210 FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 600 Rollen Varinas Tabak, door hen afgezonden per het schip *Star of the West*, Kapitein J. WILLIAMS, aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, om door hen te worden verkocht voor gezamenlijke rekening met hen, J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* en mij, ieder voor 1/3.

600 Rollen Varinas Tabak.
Bruto 67212 ℔.
uitslag 1/2 ℔ 300
g.gwt. 1/2 % 336
IV Tarra 12 ℔ 7200
7836 „
Netto 59376 ℔ à 71 Pf. R.M. 42156.96
Korting 1 1/2 % . . . „ 632.35
R.M. 41524.61

Onkosten:
Uitgaande Tol . . . . . R.M. 265.20
Ontvangen enz. . . . . „ 425.—
Wissel-Courtage, Kleine Onkosten „ 51.95
„ 742.15
R.M. 42266.76
Provisie 1 % . . „ 422.67
R.M. 42689.43
Per 5 December. is voor mijn 1/3 R.M. 14229.81
à f 58.40 . . f 8310 21

d°.

211 FACTUUR gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 100 vaten Melis Suiker, aan hen afgezonden per het schip *Ludwig*, Kap. C. HOHENLOHE, om door hen voor gezamenlijke rekening te worden verkocht.

100 Vaten Melis Suiker bedragen . . . . f 32019.66
Onkosten, enz.
Verschepen, enz. . . . . f 80.50
IV Uitklaren . . . . . „ 14.82
Courtage à 1/2 % . . . . . „ 160.10
Assurantie f 34000.— à 1/2 % en Polis „ 171.—
Wissel-Courtage, Briefport enz. . „ 48.20
„ 474.62
f 32494.28
Provisie 1 % . . . „ 324.94
Per 7 September. f 32819.22
is voor ieders 1/2 . . . f 16409 61

212 Aan M. VAN WOUDRICHEM afgelost de van hem à déposito opgenomen gelden.
PM. IX Kapitaal . . . . . f 10000.—
Rente van 14 Juni 83d. à 5 % . „ 115.28
f 10115.28
X Betaald per Kas . . . . . f 6000 —
„ Associatie-Cassa . . . . . „ 4115.28
f 10115 28

10

213 Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne
XI Kwitantiën op:
L. VOGELENZANG . . . . . f 2351.50
B. HILLEGOM . . . . . „ 2263.73
P. VAN MEERKERK . . . . . „ 8299.98
f 12915 21

12

214 Met L. DEN HELDER afgerekend het navolgende, als:
Door hem verkocht:
f 12000.— Oblig. Rusl. HOPE & C°. 5 % à 102 3/8 % f 12315.—
Bij 8/m. 11/d. Rente „ 418.33
f 12733.33
Af 1/8 % Courtage . . . „ 15.—
f 12718.33
Hiertegen afgelost;
Prolongatie . . . . . f 10000.—
X Rente 29d. à 2 1/2 % . . . . . „ 20.14
„ 10020.14
Dit Saldo per Kas ontvangen. f 2698 19

13

215 Getrokken op J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor hunne rekening op 2 maanden % P. ALTONA R. M. 27562.45 en
X daarvoor ontvangen à f 58.05 . . . . . f 16000 —

15

216 Betaald aan
PM. XI de NEDERLANDSCHE SUIKERRAFFINADERIJ:
X Per Kas . . . . . f 27000.—
„ Associatie-Cassa . . . . „ 5019.66
f 32019.66
de N. H. MAATSCHAPPIJ per Associatie-Cassa „ 7788.52
f 39808 18

17

217 Geaccepteerd de Traite van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*,
IX voor mijne rekening, ter voldoening van R. M. 13700.—
à f 58.40 %. SALOMON HEINE 3 maanden na 5 dezer . . f 8000 80

218 X — Verkocht aan P. VAN MEERKERK mijn 1/8 Aandeel in het Fregatschip *Voorwaarts*, en daarvoor ontvangen . . . f 4500 —

22

219 IX — Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank
Wissel op L. ALBLASSERDAM 5 Nov. f 5900.— 56*d.* 3 % f 22.31
„ „ P. KOCKENGEN 5 dito „ 5900.— 46*d.* „ „ 22.31
f 11800.— f 44.62

X — Hierop bij de Ned. Bank gedisponeerd . . . . . f 11750 —

d°.

220 X — Betaald aan A. VAN ZAANDAM . . . . . f 6382 67

24

221 X — Betaald aan L. DEN HELDER:
van Prolongatie f 14000.— Rente 1/m à 2 1/2 % . . f 29.17
Provisie 1 ‰ . . „ 14.— f 43 17

26

222 X — Ontvangen van C. MONNIKENDAM . . . . . f 2538 28

28

223 — Ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, Factuur over 800 Balen Java Rijst, door hen aan mij afgezonden per het schip *Flying Dutchman*, Kapt. J. STEWART, om voor gezamenlijke rekening te verkoopen:

800 Balen Java Rijst.
Cwt. 1740. 3. 13

IV — g.gt. 1 ℔ 7. 0. 16.
Tarra 2 „ 14. 1. 4.
21. 1. 20
Netto Cwt. 1719. 1. 21 à 10/6. . £ 902. 14. 1

Onkosten.

Courtage 1/2 %	£ 4. 10. 6.	
Kavelinggeld	„ — 12. 9.	
Rechten enz.	„ — 14. 2.	
Verschepen, Repareeren . .	„ 5. 12. 6.	
Briefport, Wissel-Courtage .	„ 1. 16. 8.	
	„ 13. 6. 7	
	£ 916. 0. 8	
Provisie 1 %	„ 9. 3. 2	
	£ 925. 3. 10	
Per 24 September. is voor mijn 1/2	£ 462. 11. 11	
	à f 11.80	f 5458 63

224 — Verkocht aan de onderstaanden, van de partij van 2000 Balen Brazil Koffie in gemeenschap met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*.

Aan F. VAN DELDEN 512 Balen op Promesse.

418	Bn.	Bruto	31509	K°.	Tarra	945	Netto	30564	K°. 33 1/2 c. f 20477.88
28	„	„	2111	„	„	63	„	2048	„ 33c. „ 1351.68
26	„	„	1964	„	„	59	„	1905	„ 32 1/2 c. „ 1238.25
18	„	„	1360	„	„	41	„	1319	„ 32c. „ 844.16
12	„	„	902	„	„	27	„	875	„ 31 1/2 c. „ 551.25
10	„	„	734	„	„	22	„	712	„ 30c. „ 427.20
									f 24890.42

V — Per 29 December. Promesse-Zegel „ 17.25 — f 24907 67

PM. IV — Aan G. VAN GOOR 476 Balen op Promesse.

322	Bn.	Bruto	24280	K°.	Tarra	728	Netto	23552	K°. 33c. f 15544.32
62	„	„	4698	„	„	141	„	4557	„ 32 1/2 c. „ 2962.05
44	„	„	3325	„	„	100	„	3225	„ 32c. „ 2064.—
32	„	„	2412	„	„	72	„	2340	„ 31 1/2 c. „ 1474.20
16	„	„	1208	„	„	36	„	1172	„ 31c. „ 726.64
									f 22771.21

Per 29 December. Promesse-Zegel „ 15.87 — f 22787 08

Aan H. VAN HASSELT 452 Balen à contant.

324	Bn.	Bruto	24312	K°.	Tarra	729	Netto	23583	K°. 32 1/2 c f 15328.95
52	„	„	3912	„	„	117	„	3795	„ 32c. „ 2428.80
34	„	„	2567	„	„	77	„	2490	„ 31 1/2 c. „ 1568.70
24	„	„	1816	„	„	54	„	1762	„ 31c. „ 1092.44
18	„	„	1358	„	„	41	„	1317	„ 30 1/2 c. „ 803.37
									f 21222.26

Cont. 1 % „ 212.22 — f 21010 04

f 68704 79

30

225 — Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

15.	Kleine Kas	f 100.—
29.	dito	„ 100.—
30.	Blauwhoeden Veem	„ 86.45
PM. XII X	Schuitenvoerder	„ 72.—
„	1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin*	„ 48.—
„	Diverse Salarissen	„ 400.—.
		f 806 45

226 X — Betaald aan HENDRIK VAN BEVERWIJK, op rekening . . . f 1500 —

d°.

227 X — In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . f 600 —

d°.

228 IX — In deze drie maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:

2 Aug. op 500 Kranjangs Java Suiker naar *Hamburg*, per *Wilhelm* f 37000.— à ½ % . f 185.—
15 dito. op 200 Kranjangs Java Suiker naar *Londen*, per *Warrior* f 16000.— à ½ %. . „ 80.—
10 Sept. op 100 Vaten Melis Suiker naar *Hamburg*, per *Ludwig* f 34000.— à ½ %. . „ 170.—
28 dito. op 800 Balen Java Rijst van *Londen*, per *Flying Dutchman* f 12000.— à ½ %. . „ 60.—
4 Polissen . . . . . „ 4.—

f 499 —

2 OCTOBER.

229 V — Verkocht à contant aan P. VAN THOLEN:
200 Balen Java Koffie.
Bruto 12265 K°.
Tarra 3 % 368 „
Netto 11897 K°. à 38¼c. f 9101.20
Bij 1 % . . „ 91.01
f 9192.21
Cont. 1½ %. . „ 136.52
f 9055.69
Af 12 maanden Huur à 3½c. „ 84.—

f 8971 69

d°.

230 IX — Ontvangen de onderstaande Promessen:
van F. VAN DELDEN per 29 December . . f 24907.67
„ G. VAN GOOR „ 29 „ . . „ 22787.08

f 47694 75

4

231 IX — Geaccepteerd de Traite van CAMBRIDGE & C°. te *Londen* voor mijne rekening in dato 24 September op 3 maanden %. F. HUTH ter voldoening van £ 450.— à f 11.80 . . . f 5310 —

232 XI — Aan de Associatie-Cassa ter inkasseering gegeven mijne Kwitantiën op:
H. VAN HASSELT . . . . . f 21010.04
P. VAN THOLEN . . . . . „ 8971.69

f 29981 73

7

233 IX — Verdisconteerd bij de Nederl. Bank, Promessen van:
F. VAN DELDEN f 24907.67 p. 29 Dec. 85d. 3 % f 174.01
G. VAN GOOR „ 22787.08 „ 29 „ 85 „ „ „ 159.20
f 47694.75 f 333.21

X — Hierop gedisponeerd bij de Nederlandsche Bank . . . . f 47000 —

d°.

234 X — Betaald de onderstaande Traites van CAMBRIEGE & C°. te *Londen*, in dato 6 Juli op mij getrokken per 6 dezer:
£ 1000.—. — %. C. FOLKSTONE . . . . . f 11800.—
„ 1000.—. — %. P. NORWICH . . . . . „ 11800.—
„ 1000.—. — %. dito . . . . . „ 11800.—
„ 1000.—. — %. CAMBRIDGE & C°. . . . . „ 11800.—

f 47200 —

d°.

235 XI — Betaald aan C. HARDENBERG p. mijne Kwitant. op de Associatie-Cassa van Traites van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, in dato 6 Juli op mij getrokken per 6 dezer.
of £ 1000.—. — %. CAMBRIDGE & C°. . . . . f 11800.—
X „ 1000.—. — %. dito . . . . „ 11800.—
PM. XI „ 781. 3. — %. dito . . . . „ 9217.56

f 32817 56

15

236 — FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 300 Rollen Varinas Tabak, aan mij afgezonden per Stoomschip *Prins van Oranje*, om door mij voor gezamenlijke rekening te worden verkocht.
300 Rollen Varinas Tabak.
Bruto 33606 ℔
uitslag ½ ℔ 150
g.gwt. ½ % 168
Tarra 12 ℔ 3600
3918 „ Netto 29688 ℔ à 68½ Pf. R.M. 20336.28
IV — Korting 1½ % . . „ 305.04
R.M. 20031.24
Onkosten:
Uitgaande Tol . . . R. M. 152.30
Ontvangen, enz. . . . „ 220.—
Wissel-Courtage, enz. . „ 33.53
„ 405.83
R.M. 20437.07
Provisie 1 % . . „ 204.37
R.M. 20641.44
Per 8 October.
is voor mijn ½ R M. 10320.72 à f 53.40 f 6027 30

237 X — Ontvangen van P. Braziliaan, Boekhouder van het Brikschip *Leontine*, mijn 1/8 in de uitkeering van genoemden Bodem. — f 725 34

15

238 — VERKOOP-REKENING ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen*, over 200 Kranjangs Java Suiker, door hen voor gemeenschappelijke rekening verkocht.

200 Kranjangs Java Suiker.

Cwt. 1007. 3. 2

g.gwt. 1. Cwt. 1. 3. 4
Tarra 30. „ 53. 3. 8 — 55. 1. 12

Netto Cwt. 952. 1. 18 à 30/. £ 1428. 12. 4
Cont. 1 % . . „ 14. 5. 9

£ 1414. 6. 7

IV — Af Onkosten.

Vracht 10/. p. Ton en 15 % . .	£ 28. 15. —	
Lossen, Opslaan	„ 5. 2. 6	
Courtage 1/2 %	„ 7. 2. 10	
Afleveren, Wegen	„ 5. 2. 6	
Pakhuishuur, Brand-Assurantie	„ 3. 12. 5	
Provisie 1 %	„ 14. 2. 10	„ 63. 18. 1
		£ 1350. 8. 6

Per 12 October. . is voor mijn 1/2 £ 675. 4. 3 à f 11.80 — f 7967 51

16

239 — FACTUUR ontv. v. Gefferson & C°. te *Londen*, over 120 Vaten Maryland Tabak, aan mij voor mijne rek. afgezonden per het Schip *Manchester*, Kapt. J. Taylor, weg. Cwt. 822. 3. 13 of:

Bruto 92161 ℔
II — g.gwt. 19 ℔ 2280 „
89881 ℔
℔ Af 4 p. 104 ℔ 3457 „ Netto 86424 ℔ à 3 1/2 p. £ 1260. 7. —
Disconto 1 % . . . „ 12. 12. 1

£ 1247. 14. 11

Contant 1 %	£ 12. 9. 7	
3/6 Vergoeding Dokkosten .	„ 21. —. —	„ 33. 9. 7
		£ 1514. 5. 4

Onkosten.

Courtage 2/6 p. Vat . . .	£ 15. —. —	
Declaratie	„ 1. 16. —	
Schepen, enz.	„ 6. 12. 7	
Dok-Onkosten	„ 8. 18. 6	
Lichtervracht, enz. . . .	„ 1. 18. 8	„ 34. 5. 9
		£ 1248. 11. 1
Commissie 2 % . .		„ 24. 19. 5
		£ 1273. 10. 6

Per 14 October. à f 11.80 — f 15027 60

240 — Verkocht aan de Onderstaanden, van de partij 2000 Balen Brazil Koffie, in gemeenschap met Cambridge & C°. te *Londen* en J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*.

aan R. van Veere, 325 Balen à contant.

Bruto 24408 K°. Tarra 732 Netto 23676 K°. à 32c. f 15152.64
Cont. 1 % . . „ 151.53 — f 15001 11

aan C. Helmond 235 Balen op Promesse.

V — 80 Bn. Bruto 6025 K°. Tarra 181 Netto 5844 K°. à 31 1/2c. f 3681.72

PM. IV	50	„	„	3778	„	„	113	„	3665 „ „ 31c. „ 2272.30
	45	„	„	3386	„	„	102	„	3284 „ „ 30 1/2c. „ 2003.24
	35	„	„	2637	„	„	79	„	2558 „ „ 30c. „ 1534.80
	25	„	„	1882	„	„	56	„	1826 „ „ 29 1/2c. „ 1077.34

f 10569.40

Per 19 Januari 1880. Promesse-Zegel „ 7.59 — „ 10576 99

f 25578 10

19

241 — Geremitteerd voor mijne rekening aan Gefferson & C°. te *Londen*, onderstaande vier wissels, tezamen £ 1270.—.— als:

£ 120.—.—	in mijne eigene Traite op hen in dato heden op zicht voor hunne rekening à f 11.80	f 1416.—
„ 675.—.—	in mijne eigene Traite op Cambridge & C°. te *Londen*, voor mijne rekening in dato heden, 3 dagen Zicht	„ 7965.—
PM. XI X IX „ 300.—.—	in mijne eigene Traite op Cambridge & C°. te *Londen*, in dato 21 Juli op 3 maanden aan mijne eigene order, en op heden aan Gefferson & C°. geëndosseerd . .	„ 3540.—
„ 175.—.—	in een wissel deor P. van Dalfsen getrokken op Wight & C°., 3/d. Zicht en daarvoor betaald:	
	Per Kas . . . . . f 2000.—	
	„ Associatie-Cassa . . . „ 65.—	„ 2065.—
		f 14986 —

20

242 X — Ontvangen van R. van Veere. . . . . — f 15001 11

d°.

243 X — Afgelost aan L. den Helder Prolongatie . . . f 14000.—
Rente 1 maand à 3 % . „ 35.— — f 14035 —

244 VERKOOP-REKENING opgemaakt over 2000 Balen Brazil Koffie, door mij verkocht voor gemeenschappelijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, als:

512	Balen	per	29	December	f 24890.42
476	dito	„	29	dito	„ 22771.21
452	dito	„	6	October	„ 21010.11
325	dito	„	20	dito	„ 15001.11
235	dito	„	19	Januari 1880	„ 10569.40
2000	Balen dooréén per 2 December.				f 94242.18

Af onkosten.

Vracht £ 375.7.6 à 11.85 en f 25.—	f 4473.19	
Volgbrief Entrepot-Dok	„ 19.50	
Voorzien 2000 Balen à 4c.	„ 80.—	
32 Linnen Zakken	„ 12.80	
IV Op Ceel brengen van 150600 K°. à 20c. per 100 K°.	„ 301.20	
Zegelgeld van 40 Ceelen.	„ 8.40	
1 maand Huur à 3c. p. 100 K°.	„ 45.18	
Brand-Assurantie van f 100000.— 3 maanden à ¾ ‰	„ 75.—	
Courtage van f 94606.— à ½ %	„ 473.03	
Rente van f 4500.— van 18 Juli tot 23 October 95/d. à 5 %	„ 59.37	
Rente van f 80017.— van 6 tot 23 October 17/d. à 5 %	„ 188.93	
Rente van f 94242.— van 23 October tot 2 December 39/d. à 5 %	„ 510.48	
aant. Provisie 1 %	„ 942.42	
	„ 7189.50	
	f 87052.68	
is voor ieders ⅓		f 29017 56

25

245 IX Ontvangen de Promesse van C. HELMOND per 19 Januari 1880 f 10576 99

27

246 X Ontvangen van de failliete massa van A. DEURWAARDER 25 % van mijne pretentie groot f 1063.06 ten laste derzelve . f 265 77

247 FACTUUR gezonden aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*, over 50 Vaten Lijn-Olie, aan hem afgezonden per het schip *Bremerhaven*, Kapt. C. AMELAND.

50 Vaten Lijn-Olie, wegende Netto 9756 K°. à f 33.	f 3219.48	
Af 1 %	„ 32.19	
	f 3187.29	
Vaten	„ 100.—	
	f 3287.29	
Onkosten:		
VI Verschepen, enz..	f 9.60	
Declaratie	„ 5.60	
Courtage 10c. per 100 K°.	„ 9.76	
Assurantie f 3400.— à ⅝ % en Polis.	„ 22.25	
Kleine Onkosten	„ 8.20	
	„ 55.41	
	f 3342.70	
Provisie 2 %	„ 66.85	
Per 27 Januari 1880.		f 3409 55

29

248 VERKOOP-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, over 500 Kranjangs Java Suiker, door hen verkocht voor gemeenschappelijke rekening met hen, CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, en mij, ieder voor een derde.

500 Kranjangs Java Suiker
Bruto 262535 ℔
g.gwt: 1 % 2625
Tarra 12 % 31504
34129 „
Netto 228406 ℔ à 32 Pf. R. M. 73089.92
Rab. 8⅔ % „ 6334.46
R. M. 66755.46
Cont. 1 % „ 667.55
R. M. 66087.91

IV Af Onkosten:		
Vracht	R. M. 1320.10	
Vervoeren, Arbeidsloon	„ 600.—	
Inkomende Tollen	„ 230.—	
Pakhuishuur, Brand-Assurantie	„ 85.—	
Courtage ⅔ %	„ 440.74	
Briefport, kleine onkosten	„ 35.92	
Provisie 1 %	„ 660.88	
	„ 3372.64	
	R. M. 62715.27	
Per 26 October. is voor mijn ½	R. M. 20905.09 à f 58.40	f 12208 57

249 X — Betaald aan C. van Vleuten de Traite van Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening in dato 25 October °/. Baring Brothers . . . . . f 2400 —

30

250 IX — Remise ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor mijne rekening, tot voldoening van R. M. 4113.11 in hunne Traite op mij voor hunne rekening, à f 58.35 ter voldoening van f 2400 —

31

251 — Betaald in deze maand de navolgende onkosten, als:

6.	Vracht van 800 Balen Rijst van *Londen* .	f 474.25
12.	Kleine Kas	„ 100.—
15.	Vracht van 300 Rollen Varinas Tabak van *Hamburg*	„ 220.—
PM. XII	20. Kleine Kas	„ 100.—
X	24. Vracht van 120 Vaten Maryland Tabak van *Londen*	„ 490.59
	30. Kleine Kas	„ 100.—
	31. Blauwhoeden-Veem	„ 115.20
	„ Schuitenvoerder	„ 120.10
	„ Rekening van het Entrepôt-Dok over 2000 Balen Brazil Koffie	„ 447.58
	„ 1 Maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin*	„ 48.—
		f 2215 72

d°.

252 X — In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . f 600 —

1 NOVEMBER.

253 II — De FACTUUR over 120 Vaten Maryland Tabak, 16 October van *Londen* ontvangen, bedraagt . . . . . f 15027.60

Onkosten:

Assurantie f 16000.— à ½ °/ & Polis f 81.—		
Vracht 6/. p. Vat £ 36.—.—		
15 °/ „ 5. 8.—		
£ 41. 8.— à f 11.85	„ 490.59	
Lossen, Opslaan	„ 72.25	
Kuiperloon, Monsternemen . . .	„ 40.50	
Kleine onkosten	„ 20.10	
	„ 704 44	
		f 15732 04

254 X — Getrokken op J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor eigene rekening, R. M. 16750.— °/. P. van Delden en daarvoor ontvangen à f 58.40 . . . . . f 9782 —

5

255 IX — Remise ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor rekening van Carl Topsdorff te *Bremen*, in een Wissel groot f 3400.— op P. van Dokkum per 30 Januari 1880. f 3400 —

7

256 IV — VERKOOP-REKENING ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen*, over 600 Rollen Varinas Tabak, door hen verkocht voor gemeenschappelijke rekening met hen, J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, en mij, ieder voor ⅓.

600 Rollen Varinas Tabak.

Bruto Cwt. 640. 3. 18

ggt. 1 ℔ Cwt. 5. 1. 12

Tarra 4 p. 104 ℔ „ 24. 2. 17

30. 0. 1

Netto Cwt. 610. 3. 17 à 8¾ p. £ 2494.10. 4

Af 1 °/ . . . „ 24.18.11

£ 2469.11. 5

Cont. 1 °/ . . . „ 24.13.11

£ 2444.17. 6

Af Onkosten:

Vracht £ 2.— p. L. & 10 °/ . .	£ 35. 4.—
Inklaren	„ 2. 4. 6
Lossen, Opslaan.	„ 7. 5. 3
Wegen, Afleveren	„ 4. 6. 9
Pakhuishuur, Brand-Assurantie .	„ 4.10.—
Courtage 1/6	„ 45.—.—
Briefport, enz.	„ 3.12. 6
Assurantie £ 2500.— à 10/. & Polis	„ 12.12.—
Provisie 1 °/	„ 24. 9.—
	„ 139. 4.—
	£ 2305.13. 6

Per 5 November is voor mijn ⅓ £ 768.11.2 à f 11.80 f 9068 99

8

257 IX — De promesse van D. Franeker, heden vervallen, geprolong. tot 8 Jan. 1880, en tegen eene nieuwe promesse ingewiss.

Promesse per 8 November	f 10090.69	
60 dagen Rente à 4 °/	f 67.27	
Promesse-Zegel	„ 7.59	
	„ 74.86	
		f 10165 55

258 Gekocht van N. van Thiel:
50 Vaten Meekrap.
Bruto 30090 K°.
g.gwt. 2 % 602
Tarra 2278
2880 „
Netto 27210 K°. à f 28 f 15237.60
Af 2% „ 304.75
f 14932.85
Vaten . . „ 150.—
f 15082.85
I Promesse-Zegel „ 11.04
f 15093 89
Per 10 Februari 1880.

10

259 Geexpediëerd naar *New-York* per Clipper *Amerika*. Kapt. J. Davids, aan het adres van Ch. Seward & Son, om aldaar voor mijne rekening te worden verkocht:
50 Vaten Meekrap, bedragende . . . . f 15093.89
Af 1% van f 14932.85 „ 149.33
f 14944.56

Onkosten:
Schuitvracht . . . . . f 18.20
Ontvangloon . . . . . „ 8.—
III Declaratie . . . . . „ 4.80
Courtage à ½% . . . . . „ 76.19
Assurantie over f 16000.— 1¾% & Polis „ 281.—
Kleine onkosten . . . . . „ 8.40
„ 396.59
f 15341 15

12

260 Van Cambridge & C°. te *Londen* ontvangen, Nota van vergoeding over te veel berekende Provisie over 2000 Balen
IX Brazil Koffie, door hen ingekocht voor gezamenlijke re-
PM. IV kening met hen, J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, en mij,
aant. ieder voor ½.
£ 7016.4.— à 1% £ 70.3.3. is voor mijn ½ £ 23.7.9 à f 11.80. f 275 97

d°.

261 Afgegeven aan N. van Thiel mijne Promesse aan zijn order,
IX per 10 Februari 1880. . . . . f 15093 89

262 Getrokken door J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor mijne rekening:
R. M. 10400.— in dato 10 October op 3 maanden.
„ 2325.— in dato 12 November op Zicht, welke wissels zij voor hunne rekening aan mij overmaken, met order om het netto provenu daarvan in £ over te maken
aan Cambridge & C°. te *Londen*.
IX R. M. 10400.— p. 10 Januari 1880 à f 58.40 . f 6073.60
„ 2375.— „ heden „ „ 58.40 . „ 1357.80
f 7431 40
Af 57/d. Disconto van f 6073.60 à 3% f 28.85
Wissel-Courtage van „ 7395.15 à 1‰ „ 7.40
„ 36.25
f 7395.15

aant Voor dit netto provenu naar *Londen* geremitteerd in mijne eigene Traite op Cambridge & C°., op heden getrokken voor mijne rekening, op Zicht £ 626.14.5 à f 11.80 . . f 7395 15

16

263 Verkocht aan G. van Goor:
20 Vaten Maryland Tabak.
Netto 6620 K°.
Raff. 142
V 2% 132
274 „
6346 K°.
8% 508 „
Netto 5838 K° à 26*c* . f 3035.76
Per 16 Februari 1880. Af 1% . „ 30.36 f 3005 40

17

264 Getrokken op Cambridge en C°. te *Londen*, voor mijne reke-
X ning, een Wissel op Zicht, groot £ 80.—.— %. C. Veenenburg, van wien daarvoor ontvangen à f 11.80 . . . . f 944 —

20

265 Geëxpediëerd naar *Londen* voor J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, de nog onder mijne berusting liggende 300 Pakken Portorico Tabak, van de partij van 500 pakken, die zij mij ten verkoop gezonden hadden.
IX De hierop gevallen onkosten zijn als volgt:
Pakhuishuur . . . . . f 36.—
Brand-Assurantie f 28000.— 3/m. à ¾0% . . „ 21.—
Afleveren . . . . . „ 15.—
Schuitvracht . . . . . „ 14.50
Mijne provisie à 20*c* p. pak . . . . . „ 60.—
f 146 50

266 VERKOOP-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 100 vaten Melis Suiker, door hen verkocht voor gezamenlijke rekening.

100 Vaten Melis Suiker.

Bruto 190865 ℔

Tarra 10123

g.gwt. ½ % 954

Af 3½ ‰ 668

11745 „

Netto 179120 ℔ à 37 pf . . R. M. 66274.40

Rabat 4⅔ % . . „ 3092.81

R. M. 63181.59

Cont. 1 % . „ 631.82

IV Af onkosten: R. M. 62549.77

Vracht *f* 10.— en 10 % . .	R. M.	1140.25
Inkomende Tol	„	245.—
Lossen, Opslaan	„	160.12
Pakhuishuur, Brand-Assurantie	„	50.—
Courtage ⅔ %	„	441.83
Afleveren	„	80.12
Briefport, Telegram . .	„	34.75
Commissie 1 %	„	662.74
	„	2814.81

R. M. 59734.96

is voor mijn ½ R. M. 29867.48 à *f* 58.40 *f* 17442 61

23

267 Getrokken op J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor mijne rekening, aan de Order van mijzelven.

R. M. 10000.— 3/d. Zicht.

„ 10000.— dito.

„ 9700.— dito.

IX R. M. 29700.— à *f* 58.40 . . . . . *f* 17344 80

Deze wissels heb ik heden geëndoss. aan GEFFERSON & C°. te

aant. *Londen*, om door hen voor mijne rekening te worden verkocht, en het netto beloop daarvan aan mij over te maken.

268 Verkocht aan de onderstaanden 300 Roll. Varin. Tabak, zijnde de partij voor ½ rekening met J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*.

150 Rollen aan P. VAN DEN HAM à contant.

Bruto 8145 K°.

Af 2 K°. 300 „

7845 K°.

2 % 157 „

7688 K°.

Tarra 7½ K°. 1125 „ Netto 6563 K°. à 54*c*. *f* 7088.04

Af 2 % . . „ 141.76

f 6946.28

V Af 1 % . . „ 69.46

PM. IV *f* 6876.82

Cont. 1 % . . „ 68.77 *f* 6808 05

150 Rollen aan C. VAN KAMPEN à contant.

Bruto 8160 K°.

Af 2 K°. 300 „

7860 K°.

2 % 157 „

7703 K°.

Tarra 7½ K°. 1125 „ Netto 6578 K°. à. 53*c*. *f* 6972.68

Af 2 % . . „ 139.45

f 6833.23

Af 1 % . . „ 68.33

f 6764.90

Cont. 1 % . „ 67.65 *f* 6697 25

f 13505 30

28

269 Aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*, toegestaan eene vergoeding

IX van ½ % Provisie over 50 Vaten Lijnolie hem den 27 October toegezonden *f* 3342.70 à ½ % . . . . . *f* 16 71

30

270 Betaald in deze Maand de navolgende onkosten, als:

12. Kleine Kas . . . . . *f* 100.—

PM. XII 26. dito . . . . . „ 100.—

X 30. Blauwhoeden-Veem . . . . . „ 84.20

„ Schuitenvoerder . . . . . „ 90.50

„ 1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* „ 48.— *f* 422 70

271 d°.

X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . *f* 700 —

272 X — Ontvangen van P. van den Ham . . . . . f 6808.05
C. van Kampen . . . . . „ 6697.25 — f 13505 30

3

273 — VERKOOP-REKENING opgemaakt over 300 Rollen Varinas Tabak, door mij voor gezamenlijke rekening met J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* verkocht.

Bedrag van Verkoop . . . . . f 13505.30

Af Onkosten.

IV
Assurantie f 13000.— à ½ % en Polis f 66.—
Vracht f 25.— p. Last en 10 % . „ 220.10
Inklaren . . . . . „ 10.50
Lossen, opslaan . . . . . „ 40.50
Courtage à 1 % over f 13642.— . „ 136.42
Pakhuishuur en Brand-Assurantie . „ 20.50
Afleveren, Wegen . . . . . „ 17.55
Telegraaf en Briefport . . . . . „ 20.30
Provisie à 1 % . . . . . „ 135.05
„ 666.92
f 12838.38

Per 1 December. is voor ieders ½ . . . — f 6419 19

4

274 — Rekening ontvangen van Gefferson & C°. te *Londen*, over R. M. 29700.— op Hamburg p. 3/d. Zicht, hun in dato 23 November toegezonden, om voor mijne rekening te verkoopen.

R. M. 29700.— Verkocht à 20.05 . . . £ 1481. 5. 11

Af Provisie ⅓ % . . . . . £ 4. 18. 9
1 ‰ Wissel-Courtage
over £ 1481. 5. 11 . . . „ 1. 9. 7
„ „ 1472. 18. 6 . . . „ 1. 9. 6
IX Briefport, enz. . . . . „ 0. 9. 7
„ 8. 7. 5

Netto provenu . . £ 1472. 18. 6

Hetwelk zij aan mij remitteeren à f 11. 18 st. als volgt:

Op K. Apeldoorn 28 Februari 1880 . . . f 5950.—
„ R. Elburg 28 dito dito . . . „ 5950.—
„ P. Nijkerk 28 dito dito . . . „ 4760.—
„ C. Oldemarkt 2 Maart dito . . . „ 867.81 — f 17527 81

275 X — Betaald aan L. van Egmond de geaccepteerde Traite van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, %. Salomon Heine per heden — f 8000 80

7

276 — Verkocht aan P. van Haarlem:
20 Vaten Maryland Tabak.
Netto 6594 K°.
Raff. 144
2 % 132
V 276 „
6318 K°.
8 % 505 „
Netto 5813 K°. à 25½c. f 2964.63
Af 1 % . . . . . „ 29.65
f 2934.98
Per 7 Maart 1880. Promesse-Zegel . . . „ 2.07 — f 2937 05

8

277 X — Betaald de Traite van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, %. E. van Olst, per Zicht . . . . . f 6400 —

10

278 — VERKOOP-REKENING ontvangen van Carl Topsdorff te *Bremen*, over aan hem ten verkoop gezondene 50 Vaten Lijn-Olie, inhoudende:
17594 ℔ à R. M. 30⅛ per 100 ℔ . . . . R. M. 5357.17

Af Onkosten:

III
Vracht R. M. 3 per Vat en 10 % R. M. 165.—
Inkomende Tol . . . . . „ 65.71
Lossen, Opslaan, Kuiperloon . „ 37.12
Pakhuishuur, Brand-Assurant. „ 60.36
Courtage ¼ % . . . . . „ 13.40
Afleveren, Wegen . . . . „ 10.24
Briefport, enz. . . . . „ 7.69
Provisie 1½ % . . . . . „ 80.36
„ 439.88
R. M. 4917.29
Per 10 Maart 1880. à f 57.80 — f 2842 19

12

279 X — Geinterveniëerd voor Gefferson & C° te *Londen*, hunne Traite op L. van Wormerveer f 6238.07 in dato 10 September op 3 maanden, zijnde deze door den betrokkene geweigerd.
Geinterveniëerde Wissel . . . . . f 6238.07
aant. Protestkosten . . . „ 6.83 — f 6244 90
Dit beloop aan K. van Deventer betaald.

280 IX	Ontvangen de Promesse van P. van Haarlem p. 7 Maart 1880.	*f* 2937	05
	d°.		
281 IX ZieN°267	Getrokken op Carl Topsdorff te *Bremen*, voor mijne rekening, in dato 10 dezer aan de order van mijzelf R. M. 4900.— op drie maanden, en dezen wissel op heden aan J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* geëndosseerd, met order dien voor mijne rekening te verkoopen, en het netto provenu daarvan te remitteeren aan Gefferson & C°. te *Londen*. R. M. 4900.— à *f* 57.80	*f* 2832	20
	15		
282 IX	Rekening gezonden aan Gefferson & C°. te *Londen*, wegens den door mij voor hunne reken. geïnterveniëerden wissel. *f* 6238.07, met protestkosten . . . . . *f* 6244.90 Provisie à ¼ % . . . „ 15.61 Wissel-Courtage *f* 6267.98 à 1 ‰ „ 6.27 Briefport . . . . . „ 1.20	*f* 6267	98
	19		
283 IX	Verdisconteerd aan de Nederlandsche Bank: *f* 5950.— op K. Apeldoorn p. 28 Febr. 1880 73d. 3 % *f* 35.70 „ 5950.— „ R. Elburg „ 28 dito 73d. „ „ 35.70 „ 4760.— „ P. Nijkerk „ 28 dito 73d. „ „ 28.56 *f* 16660.— *f* 99.96		
X	Bij de Nederlandsche Bank gedisponeerd over	*f* 17320	—
	19		
284 X	Verdisconteerd aan C. Helmond zijne eigene Promesse per 19 Januari 1880 . . . . . *f* 10576.99 Af Disconto 30d. à 4 % „ 35.26 Per kas ontvangen.	*f* 10541	73
	20		
285 IX	Getrokken op Gefferson & C°. te *Londen* aan de order van mij zelven £ 780.— op 2 maanden *f* 11.70	*f* 9126	—
	zijnde voor hunne rekening £ 535. 14.6 . . *f* 6267.98 en „ mijne „ „ 244. 5.6 . . „ 2858.02		
	d°.		
286 X	Aan R. van Soetermeer op beleening gegeven, op onderpand van 800 Balen Koffie p. O. C.	*f* 30000	—

287 X	Ontvangen uit de failliete massa van A. Deurwaarder 20 % mijner pretentie ten laste derzelve groot *f* 1063.06 . .	*f* 212	61
IX aant.	De nog resteerende 55 % af te schrijven, daar ik voor 45 % geaccordeerd heb	*f* 584	68
	24		
288 X	Betaald aan L. Stavoren de geaccepteerde Traite van Cambridge & C°. °/. F. Huth, per heden	*f* 5310	—
	d°.		
289 IX	Rekening ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, over den wissel groot R. M. 4900.— op Carl Topsdorff te *Bremen*, hun den 14 dezer ten verkoop gezonden, met order om het netto provenu naar *Londen* te remitteeren aan Gefferson & C°. R. M. 4900.— verkocht à 99½ % . . . . R. M. 4875.50 Af Provisie ¼ % . . . R. M. 12.39 Wissel-Courtage over R. M. 4856.80 à 1 ‰ „ 4.86 Briefport . . . . . „ 1.45 „ 18.70 Netto provenu . . R. M. 4856.80 Hetwelk zij voor mijne rekening hebben overgemaakt in een wissel £ 242.16.10 op Baring Brothers, in dato 21 Dec. op 2 maanden R. M. 4856.80 à 20.— is £ 242.16.10 à *f* 11.75	*f* 2853	89
	27		
290 X	Verkocht aan B. Hillegom mijn ⅛ aandeel in het Brikschip *Leontine*, en daarvoor ontvangen	*f* 3200	—
	29		
291 V PM. IV	Verkocht van de partij 800 Balen Java Rijst voor gezamenlijke rekening met Cambridge & C°. te *Londen*. 200 Balen aan P. van Meerkerk. Bruto 21618 K°. Af 2½ K°. 500 „ 21118 K°. 2 % 422 Tarra 3 K°. 600 1022 „ Netto 20096 K°. à *f* 9.— *f* 3617.28 Af 2 % . „ 72.35 Per 29 Maart 1880.	*f* 3544	93

292 X	In Kas genomen de navolgende Coupons:		
	8 Coup. Oblig. Rusland HOPE & C°. 5 % à f 50.—	f 400.—	
	12 „ N. W. S. rente 2½ % à f 12.37½	„ 148.50	
		f 548	50
	d°.		
293	Betaald in deze maand de navolgende onkosten, als:		
	5. Premie v. Brand-Assur. f 16000.— 3 m. à ¾ %	f 120.—	
	8. Kleine Kas	„ 100.—	
PM. XII	„ Rekening Entrepôt-Dok	„ 120.25	
X	20. Kleine Kas	„ 100.—	
	28. dito	„ 100.—	
	31. Blauwhoeden-Veem	„ 66.40	
	„ Schuitenvoerder	„ 20.10	
	„ 1 Maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin*	„ 48.—	
	„ Diverse Salarissen	„ 400.—	
	„ Diverse Douceurs	„ 200.—	
		f 1274	75
	d°.		
294 X	In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven	f 800	—
	d.		
295	In deze drie maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:		
	10 Oct. op 300 Rollen Varinas Tabak van *Hamburg* per *Prins van Oranje* f 13000.— à ½ %	f 65.—	
IX	18 dito. op 120 Vaten Maryland Tabak van *Londen* per *Manchester* f 16000.— à ½ %	„ 80.—	
	27 dito. op 20 Vaten Lijnolie naar *Bremen* per *Bremerhaven* f 3400.— à ⅝ %	„ 21.25	
	9 Nov. op 50 Vaten Meekrap naar *New-York* per *Amerika* f 16000.— à 1¾ %	„ 280.—	
	4 Polissen	„ 4.—	
		f 450	25

296	De Goederen-Rekening te belasten voor het onderstaande, als:		
	Courtage van Inkoop		
	van 200 Balen Koffie	f 44.01	
	Courtage van Verkoop		
	van 50 Ceroenen Amandelen	„ 16.69	
IX	„ 400 Balen Katoen	„ 203.57	
	„ 200 „ Java Koffie	„ 45.51	
	„ 40 Vaten Maryland Tabak	„ 45.—	
	Diverse Onkosten wegens Opslaan, Afleveren, enz.	„ 65.20	
	11/m. Huur van 100 Balen Koffie	„ 38.50	
	Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin*	„ 150.—	
	Doorloopende Brand-Assurantie	„ 60.—	
		f 668	48
	d°.		
297 IX	De Onderstaande Scheeps-Aandeelen te belasten, voor Courtage van Verkoop:		
	⅛ in het Fregatschip *Voorwaarts*	f 22.50	
	⅛ „ „ Brikschip *Leontine*	„ 16.—	
		f 38	50
	d°.		
298 IX	De Onderstaande Rekeningen te belasten voor Interessen.		
	Goederen, Saldo Rente	f 386.91	
	Voor op tijd	„ 889.28	
		f 1276.19	
	Effecten	„ 417.78	
	Aandeelen in schepen		
	⅛ *Voorwaarts*	f 39.—	
	⅛ *Leontine*	„ 74.—	
	1/16 *Koninkrijk Holland*	„ 230.—	
		„ 343.—	
PM. III	Goederen in Consignatie aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*	„ 57.96	
PM. III	Goederen in Consignatie aan CH. SEWARD & SOHN te *New-York*	„ 86.93	
PM. IV	Java Suiker in ½ Rekening met CAMBRIDGE & C°. liggende te *Londen*	„ 50.67	
PM. IV	Melis Suiker in ½ Rekening met J. NEUHAUS & SOHN liggende te *Hamburg*	„ 131.28	
PM. IV	Java Rijst in ½ Rekening met CAMBRIDGE & C°. liggende te *Amsterdam*	„ 4.24	
		f 2368	05

299 IX — Het batig saldo bedraagt:
van de Wisselrekening . . . . . f 79.50
„ „ Wissels onder GEFFERSON & C°. te *Londen* . „ 183.01
„ „ „ „ J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* „ 21.19 — f 283 70

d°.

300 IX aant. — De Goederen-Rekening te ontlasten voor courtage van Inkoop
van 300 Kalfsvellen . . . . . f 12.53
„ 20 Vaten Lijn-Olie . . . . . „ 9.75 — f 22 28

d°.

301 IX PM. IV aant. — De navolgende Rekeningen te ontlasten voor Interessen.
Goederen: voor korting van Contant over 50 Vaten Meekrap . . . . . f 149.33
Goederen voor 1/3 Rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, liggende te *Londen*, Rente van 7 November tot 5 December over f 8310 à 4% . . . „ 25.85 — f 175 18

d°.

302 IX — Aan de Onderstaanden in rekening gebracht het Saldo van Rente mij komende.
GEFFERSON & C°. te *Londen* . . . . . f 20.39
CH. SEWARD & SON te *New-York* . . . . . „ 11.69 — f 32 08

d°.

303 IX — De Onderstaanden berekenen mij voor Saldo van Rente.
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*
R. M. 31.71 à f 58.40 . . . . . f 18.52
JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*
£ 0. 14. 10 à f 11.80 . . . . . „ 8.75
FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*.
fr. 19.06 à f 47.50 . . . . . „ 9.05 — f 36 32

d°.

304 IX Zie N°145 — De rekening van mijzelven te crediteeren voor:
1/2 jaar Kantoorhuur . . . . . f 200.—
1/2 jaar Kapitaals-Rente . . . . f 2000.—
Saldo v. Rente der Particuliere Reken. „ 92.13
„ 2092.13 — f 2292 13

d°.

305 XI — De Associatie-Cassa te crediteeren voor Kassiersloon van
f 54254.77 à 1/16 % . . . . . f 33 91

Diverse Calculatiën voor de BALANS.

GOEDEREN.

306 XIII — 50 Ceroenen Amandelen
Bruto 5938 K°.
uitslag 2 1/2 K°. 125 „
5813 K°.
g.gt. 3. 150
Tarra 7. 350
500 „
Netto 5313 K°. à 32c. f 3400.32
Af 2 % „ 68.01
f 3332.31
Cont. 1 % „ 33.32 — f 3298 99

307 XIII — 50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 1902 K°.
Af 2 K°. 100 „
1802 K°.
Af 2 % 36 „
1766 K°.
Tarra 4 K°. 200 „
1566 K°.
8 % 125 „
Netto 1441 K°. à 40c f 1152.80
Af 1 % „ 11.53
f 1141.27
Cont. 1 % „ 11.41 — f 1129 86

308 XIII — 80 Vaten Maryland Tabak.
Bruto 26392 K°.
Raff. 576
2 % 528
1104 „
25288 K°.
8 % 2023 „
Netto 23265 K°. à 26c. f 12097.80
Af 1 % „ 120.98
f 11976.82
Cont. 1 % „ 119.77 — f 11857 05

309 XIII — 800 Balen Java Rijst, liggende alhier, voor 1/2 Rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*.
Bedrag van Inkoop. Mijn 1/2 aandeel . . . f 5458.63
Verloopen Rente . . . . . „ 4.24 — f 5462 87

VERVOLG DER GOEDEREN.

310 XIII — 50 Vaten Meekrap in Consignatie aan CH. SEWARD & SON te *New-York*.
Bedrag van Inkoop . . . . . f 15341.15
Verloopen Rente . . . . . „ 86.93
f 15428 08

EFFECTEN.

311 XIII — f 8000.— Obl. Rusl. HOPE & C°. 5 % à 102 1/8 % . . . . f 8170 —
312 XIII — „ 12000.— N. W. S. rente 2 1/2 % à 63 3/4 % . . . . . f 7650 —

WISSELS.

313 XIII — Mijne eigene Traite op GEFFERSON & C°. te *Londen*, in dato 20 December op 2 maanden, £ 780.—.— á f 11.72 1/2 . f 9145 50

SCHEEPSAANDEEL.

314 XIII — 3/16 in het Barkschip *Koninkrijk Holland* . . . . . f 11750 —

NOG TE GOED KOMENDE RENTE.

315 — Van R. VAN SOETERMEER, Beleening f 30000.— 13/d. à 4 % . . . . . f 43.33
XIII — Disconto over door mij gepasseerde Promesse, % R. VAN THIEL, per 10 Februari 1880. f 15093.89 40/d. à 4% . . . . . „ 67.08
ZieN°158 — Rente van Vracht en Onkosten op 800 Balen Java Rijst, voor 1/2 rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, vanaf 6 October f 611.70 84 d. à 5 % . „ 7.14
f 117 55

NOG TE GOED KOMENDE ONKOSTEN.

316 XIII — Op 800 Balen Java Rijst van *Londen* voor 1/2 rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*.
Vracht en Assurantie . . . . . f 535.25
Inklaren, Lossen, Opslaan, Telegraaf, Briefport „ 88.65
Pakhuishuur en Brand-Assurantie . . . . . „ 81.—
Courtage over 200 Balen verkocht . . . . . „ 36.17
f 741 07

NOG VERSCHULDIGDE RENTE.

317 XIII — Rente van nog niet vervallen Posten, wegens op tijd verkochte Goederen.
Aan G. VAN GOOR p. 16 Febr. 1880 f 3005.40 46d. à 4 % f 15.36
Disconto van het onderstaande, als:
Wissels in Portefeuille:
op P. VAN DOKKUM per 30 Januari 1880 f 3400. —
30d. à 3 % . . . . . „ 8.50
op C. OLDEMARKT per 2 Maart 1880 f 867.81 62d. à 3 % „ 4.48
Promessen in Portefeuille:
ZieN°159 — van D. FRANEKER p. 8 Januari 1880 f 10165.55 8d. à 4% „ 9.04
„ P. VAN HAARLEM per 7 Maart 1880 f 2937.05 67d. à 4 % . . . . . „ 21.86
f 59 24

NOG VERSCHULDIGDE ONKOSTEN.

318 XIII — Courtage van Inkoop van Diverse Goederen . . f 359.33
dito „ Verkoop „ dito dito . . „ 1141.74
dito „ dito „ Scheepsaandeelen . . „ 38.50
dito „ Wissels . . . . . „ 45.01
Diverse Kantoorbehoeften . . . . . „ 250.24
Rekening van het Entrepôt-Dok . . . . . „ 281.25
Premie van Brand-Assurantie f 60000.— à 3/40 % „ 45.—
Diversen . . . . . „ 100.—
f 2261.07
Af saldo der Kleine Kas „ 42.10
f 2218 97

SALDO'S DER MIJNE REKENINGEN.

318* XIII — CAMBRIDGE & C°. te *Londen* . **debet** £ 51. 9.11 = f 607.65
CH. SEWARD & SON te *New-York*. „ $ 20.29 = „ 48.31
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*. „ R. M. 160.61 = „ 93.80
F. DE LA GIRONDE te *Marseille*. „ fr. 23.66 = „ 11.18
JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* . . . . . **credit** £ 30. 8. 5 = „ 358.97
CARL TOPSDORFF te *Bremen* . „ R. M. 7.16 = „ 4.18
FERRÈRE LAFITTE te *Parijs* . „ fr. 1222.17 = „ 577.48
GEFFERSON & C°. te *Londen* . „ £ 4.19. 2 = „ 58.51

Proefbalans op Ultimo December 1879.

Folio's	Hoofden van Rekeningen in het Grootboek.	Debet op 31 Dec.		Credit. op 31 Dec.		Saldo Debet. op 31 Dec.		Saldo Credit. op 31 Dec.	
1	Kassa	f 245.992	84	f 242.838	64	f 3.154	20	f —	—
2	Goederen	182.810	57	170.454	87	12.355	70	—	—
3	Effecten	28.937	78	13.266	83	15.670	95	—	—
4	Scheepsaandeelen	20 081	50	8.425	34	11.656	16	—	—
5	Diverse Debiteuren	205.448	86	198.898	53	6.550	33	—	—
6	Kapitaal	—	—	100.000	—	—	—	100.000	—
7	Diverse Crediteuren	49.064	18	49.064	18	—	—	—	—
8	Associatie-Cassa	62.268	14	61.256	76	1.011	38	—	—
9	Onkosten	13.415	21	11.728	60	1.686	61	—	—
10	Goederen van Buitenslands	15.027	60	15.027	60	—	—	—	—
11	James Henderson, Taylor & C°. te Londen, m/r S'. Credit £ 30.8.5 = f 358.97	—	—	358	96	—	—	358	96
12	Wissels (Remise- en Wisselrekening)	189.889	21	163.373	30	26.515	91	—	—
13	Accepten (Traite-rekening)	99.221	90	114.315	79	—	—	15.093	89
14	J. Neuhaus & Sohn te Hamburg, m/r S°. Debet R. M. 160.61 = f 93.80	45.083	38	44.987	53	95	85	—	—
15	Particuliere rekening	3.900	—	8.420	07	—	—	4.520	07
16	Goederen onder C. Seward en Son te N.-York	15.428	08	—	—	15.428	08	—	—
17	Interest	3.782	33	3.947	53	—	—	165	20
18	Gefferson & C'. te Londen h/r	7.7:2	72	7.683	98	38	74	—	—
19	Provisie	16	71	2.646	29	—	—	2.629	58
20	Prolongatie	64.000	—	34.000	—	30.000	—	—	—
21	F. de la Gironde te Marseille, m/r S'. Debet Francs 23.66 = f 11.18	11	18	—	—	11	18	—	—
22	J. Neuhaus & Sohn te Hamburg, h/r	68.821	30	68.479	98	341	32	—	—
23	Goederen in Commissie	17.982	27	17.982	27	—	—	—	—
24	Cambridge & C'. te Londen, m/r S'. Debet £ 51.9.11 = f 607.65	49.294	99	48.687	18	607	81	—	—
25	H. van Beverwijk Alhier	1.500	—	2.065	25	—	—	565	25
26	C. Topsdorff te Bremen, m/r S'. Credit R. M 7.16 = f 4 18	2.842	19	2.845	48	—	—	3	29
27	C. Seward & Son te New-York h/r	3.987	43	3.571	43	416	—	—	—
28	C. Seward & Son te New-York, m/r S'. Debet $ 20.29 = f 48.31	3.571	43	3.523	12	48	31	—	—
29	C. Topsdorff te Bremen z/r	3.485	58	3.416	71	68	87	—	—
30	Ferrère Lafitte te Parijs, m/r S°. Credit francs 1222.17 = f 577.48	—	—	577	51	—	—	577	51
31	Goederen onder C. Topsdorff te Bremen	3.317	55	2.842	19	475	36	—	—
32	Brazil Koffie in 1/3 rekening	26.672	52	29.293	53	—	—	2.621	01
33	Java Suiker in 1/3 „	12.086	20	12.2:8	57	—	—	122	37
34	Varinas tabak in 1/3 „	8.310	21	9.094	84	—	—	784	63
35	Java Suiker in 1/2 „	7.650	91	7.967	51	—	—	316	60
36	Varinas tabak in 1/2 „	6.027	30	6.419	19	—	—	391	89
37	Melis Suiker in 1/2 „	16.540	89	17.442	61	—	—	901	72
38	Java Rijst in 1/2 „	5.462	87	—	—	5.462	87	—	—
39	Goederen in Compagnie	107.747	48	111.292	41	—	—	3.544	93
40	Cambridge & C'. te Londen h/r	55.970	69	55.518	81	451	88	—	—
41	Falliete boedel A. Deurwaarder	1.063	06	478	38	584	68	—	—
42	Nederlandsche Bank	770	90	759	90	10	94	—	—
43	Nederlandsche Handel Maatschappij	49.788	52	49.788	52	—	—	—	—
44	Nederlandsche Suiker Raffinaderij	32.019	66	32.019	66	—	—	—	—
45	Geïnterveniëerde wissels	6.244	90	6.244	90	—	—	—	—
46	Wissels onder Gefferson & C'. te Londen	17.527	81	17.527	81	—	—	—	—
47	dito „ J. Neuhaus & Sohn te Hamburg	2.853	39	2.853	39	—	—	—	—
48	Gefferson & C°. m/r S°. Credit £ 4.19.2 = f 8 51	17.839	39	17.8°5	62	—	—	46	23
		f 1.781.481	63	f 1.781.481	63	f 132.643	13	f 132.643	13

319 V PM. IV — Verkocht van de partij 800 Balen Java Rijst voor 1/2 rekening met Cambridge & C°. te *Londen*.
aan P. Nieuwveen 200 Balen.
Bruto 21612 K°.
Af 2 1/2 K°. 500 „
21112 K°.
2 % 422
Tarra 3 K°. 600
1022 „ Netto 20090 K°. à f 9 1/8. f 3666.42
Per 2 April. Af 2 % . „ 73.33 — f 3593 09

8

320 X — Ontvangen van D. Franeker ter voldoening van zijne Promesse, heden vervallen . . . . . f 10165 55

11

321 V — Verkocht à contant aan L. van Renswoude.
40 Vaten Maryland Tabak.
Bruto 13190 K°.
Raff. 288
2 % 264
552 „
12638 K°.
8 % 1011 „ Netto 11627 K°. à 27c. f 6278.58
Af 1 % . „ 62.79
f 6215.79
Cont. 1 % . „ 62.16 — f 6153 63

14

322 IX — Geremitteerd aan James Henderson, Taylor & C°. te *Londen*, mijne eigene Traite op Gefferson & C°. te *Londen*, in dato 20 December l.l. op 2/m. groot £ 780.—.—, met order om het netto provenu daarvan voor mijne rekening over te maken aan Ferrère Lafitte te *Pavijs*. Pro Memoria.

16

323 X — Ontvangen van L. van Renswoude . . . . . f 6153 63

17

324 X aant. — Met R. van Thiel overeengekomen, dat ik mijne Promesse aan hem, groot f 15093.89, vervallende 10 Februari a.s., op heden zal betalen met korting voor Disconto à 4 % . f 15093.89
Af 24/d. Disconto à 4 % . „ 40.25
Per Kas betaald. — f 15053 64

325 IX aant. Rekening ontvangen van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, over voor mijne rekening verdisconteerden wissel, zijnde:
Remise op GEFFERSON & C°. p. 20 Februari . £ 780.—.—
Af 26/d. Disconto à 5 % . . £ 2. 16. 4
1/4 % Provisie . . . . . „ 1. 19. —
Wissel-Court. van £ 743. 16/8 „ 0. 14. 11
Briefport . . . . . „ 0. 4. 8
„ 5.14.11
Netto Provenu . £ 774. 5. 1
à *f* 11.82 — *f* 9151 68

21

325* Advies ontv. van JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, dat zij voor mijne reken. hebben geremitteerd aan FERRÈRE LAFITTE te *Parijs* fr. 18781.79 à fr. 25.25 voor £ 743.16.8 à *f* 11.82 — *f* 8792 11

23

326 IX Geremitteerd aan FERRÈRE LAFITTE te *Parijs* voor mijne rekening, mijne Traite in dato heden, Zicht op F. DE LA GIRONDE te *Marseille*, voor mijne rekening fr. 23.66 à *f* 47.40 . . — *f* 11 21

d°.

327 X aant. Getrokken op FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*, voor mijne rekening, ter voldoening van het Saldo mij van hem komende, fr. 17583.28 na aftrek van „ 25.01 voor 1/8 % Provisie over fr. 20008.56 fr. 17558.27 %. C. v. DELFT, van wien daarvoor ontv. à *f* 47.40 — *f* 8322 61

26

328 V PM. IV Verkocht aan F. VAN DELDEN, 1/2 à contant, en 1/2 op Promesse van drie maanden na heden, 400 Balen Java Rijst, zijnde het Restant van de partij groot 800 Balen voor 1/2 Rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*.
400 Balen Java Rijst.
Bruto 43212 K°.
Af 2 1/2 K°. 1000 „
42212 K°.
2 % 844
Tarra 3 1200 2044 „
Netto 40168 K°. à *f* 9 1/8 *f* 7330.66
Af 2 % . . . . . „ 146.61
1/2 is . . . . . *f* 3592.02
Contant 1 % . . . . „ 35.92
1/2 is . . . . . *f* 3592.03 — *f* 3556 10
Promesse per 26 April. Zegel der Promesse . „ 2.76 — *f* 3594 79

329 PM. XII X Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
12. Kleine Kas . . . . . *f* 100.—
31. Blauwhoeden-Veem . . . . . „ 40.20
„ 1/m. Huur 1 Zolder, Pakhuis *Fortuin* . . „ 24.— — *f* 164 20

2 FEBRUARI.

330 X Gekocht van Z. VROUWENAKKER, zijne Traite op TILBURY & C°. te *Londen*, groot £ 300.—.— in dato heden, op 2 maanden, en daarvoor betaald à *f* 11.70 . . . . . — *f* 3510 —

5

331 X Ontvangen van F. VAN DELDEN . . . . . — *f* 3556 10

d°.

332 IX Ontvangen de Promesse van F. VAN DELDEN per 26 April . — *f* 3594 79

9

333 VERKOOP-REKENING opgemaakt over 800 Balen Java Rijst, door mij voor gemeenschappelijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, verkocht.
200 Balen, per 29 Maart . . . . . *f* 3544.93
200 dito „ 2 April . . . . . „ 3593.09
400 dito 1/2 „ 5 Februari . . . . . „ 3556.10
1/2 „ 26 April . . . . . „ 3592.03
800 Balen, per 23 Maart *f* 14286.15

Af Onkosten:

IV aant. Assurantie *f* 12000.— à 1/2 % en Polis *f* 61.—
Vracht 8/. p. Ton en 15 % £ 40. 0. 5. „ 474.25
Inklaren . . . . . „ 6.20
Lossen, Opslaan . . . . . „ 70.25
Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . „ 99.—
Courtage over *f* 14614.36 à 1 % . „ 146.14
Afleveren, Wegen . . . . . „ 48.—
Briefport, Telegraaf . . . . „ 14.50
Rente van *f* 611.70 van 6 October '79—23 Maart '80 à 5 % . . . „ 14.19
Provisie à 1 % . . . . . „ 142.86
„ 1076.39
f 13209.76
is voor ieders 1/2 per 23 Maart . . — *f* 6604 88

334 X — Ontvangen van P. van Dokkum voor de Remise van J. Neuhaus & Sohn op hem, den 30 Januari vervallen, doch waarvoor ik hem uitstel verleend had tot heden . . . . . f 3400 —

12

335 X — Gedisconteerd van P. van Alblas eene Promesse groot f 12140.25 geteekend door L. Kinderdijk te *Rotterdam*, en gedomiciliëerd bij J. van Kralingen alhier, vervallende 16 April a.s.
Bedrag der Promesse . . . . . f 12140.25
Af 64/d. Disconto à 4½ % . . . . . „ 97.12
Per Kas betaald. f 12043 13

16

336 V — Verkocht aan E. van Olst:
50 Ceroenen Amandelen.
Bruto 5938 K°.
uitslag 2½ 125 „
5813 K°.
g.gwt. 3. 150
Tarra 7. 350
500 „
Netto 5313 K°. à 33c. f 3506.58
Af 2 % . . „ 70.13
Per 16 Mei. f 3436 45

19

337 III — VERKOOP-REKENING ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York*, over door hen voor mijne rekening verkochte
50 Vaten Meekrap.
Bruto 67224 ℔
Tarra 4604 „
Netto 62620 ℔ à 12½c . $ 7827.50
Af Onkosten:
Vracht 10 $ p. Ton en 10 % . $ 330.—
Lossen, Opslaan . . . . . „ 124.30
Pakhuishuur, Brand-Assurantie . „ 45.50
Courtage 1 % . . . . . „ 78.28
Wegen, Afleveren . . . . . „ 17.80
Commissie, Delcredere à 5 % . „ 391.37
„ 987.25
$ 6840.25
Per 28 Februari. à 41c. . . f 16683 54

23

338 X — Ontvangen van G. van Goor . . . . . f 3005 40

339 — Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
15. A. Courtage op Tabak . . . . . f 366.77
„ B. dito „ Koffie . . . . . „ 584.56
„ C. dito „ Suiker . . . . . „ 161.92
„ D dito „ Rijst en Amandelen . . „ 52.86
„ E. dito „ Meekrap . . . . . „ 76.19
„ F. dito „ Kalfsvellen . . . . . „ 55.20
„ M. dito „ Katoen . . . . . „ 203.57
PM. XII I. dito „ Scheeps-Aandeelen . . „ 38.50
X „ K. dito van Wissels . . . . . „ 45.01
„ L. Boekverkooper . . . . . „ 250.24
20. Entrepôt-Dok . . . . . „ 281.25
„ Premie van Brand-Assurantie . . . . . „ 45.—
21. Kleine Kas . . . . . „ 100.—
29. Blauwhoeden-Veem . . . . . „ 25 10
„ 1 Maand Huur 1 Zolder Pakhuis *Fortuin* . „ 24.— f 2310 17

d°.

340 X — In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven f 1100 —

2 MAART.

341 X — Ontvangen van C. Oldemarkt voor den heden vervallen wissel f 867 81

6

342 V — Verkocht aan A. van Dokkum:
40 Vaten Maryland Tabak.
Bruto 13202 K°.
Raff. 288
2 % 264
552 „
12650 K°.
8 % 1012 „
Netto 11638 K°. à 27c. f 6284.52
Af 1 % . . „ 62.85
Per 6 Juni. f 6221 67

8

343 X — Ontvangen van P. van Haarlem voor zijne Promesse, 7 dezer vervallen . . . . . f 2937 05

13

344 X — Betaald aan Hendrik van Beverwijk . . . . . f 565 25

345 Remise ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York*, ter voldoening van het onderstaande:
$ 6860.54 aan mij schuldig op mijne rekening.
„ 170.56 voor f 416.— aan mij schuldig op hunne rekening.

IX $ 7031.10 à $ 4.78 is:
£ 1470.18.10 à f 11.70 — f 17210 02
£ 1400.—.— op Baring Brothers te *Londen* 60/d. Zicht.
„ 70.18.10 „ dito dito dito

d°.

346 X Verkocht aan G. van Doetichem £ 1400 —.— op Baring Brothers te *Londen* 60/d. Zicht, en daarvoor ontvang. à f 11.70. — f 16380 —

20

347 X Gediscont. van G. van Sloten eene Promesse groot f 16520.24 geteekend door H. Gouda, vervallende 15 Juni a.s.
Bedrag der Promesse . . . . . f 16520.24
Af 85/d. Disconto 4 % „ 156.02
Per Kas betaald. — f 16364 22

23

348 X IX Geremitteerd aan Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening £ 521.8.10 voor f 6153.— à 11.80 in het onstaande, als:
£ 300.—.— in een Wissel op Tilbury & C°. te *Londen* per 2 April . . . . . f 3540.—
„ 70.18.10 in een Wissel op Baring Brothers te *Londen* 60/d. Zicht . . . . . „ 837.11
„ 51. 9.11 in mijne eigene Traite op hen, in dato heden, voor mijne rekening, op Zicht „ 607.65
aant. „ 99. 0. 1 in een Wissel op James Butler te *Londen*, Traite van P. Haarlem, Zicht, aan wien daarvoor betaald . „ 1168.24 — f 6153 —

29

349 X Ontvangen van P. van Meerkerk . . . . . f 3544 93

350 PM. XII X Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
27. Kleine Kas . . . . . f 100.—
31. Blauwhoeden-Veem . . . . . „ 44.10
„ Vervoeren van 50 Pakken Tabak . . . „ 4.50
„ 1 maand Huur 1 zolder Pakhuis *Fortuin* . „ 24.—
„ Salarissen . . . . . „ 250.— f 422 60

3 APRIL.

351 X PM. VIII Betaald aan den Cargadoor P. den Burg voor diverse onkosten, gemaakt bij het binnenkomen van het Barkschip *Koninkrijk Holland* . . . . . f 1210 25

6

352 X Ontvangen van P. Nieuwveen . . . . . f 3593 09

10

353 X PM. VIII Betaald voor Gagie aan de bemanning van het Barkschip *Koninkrijk Holland:*
aan den Kapitein . . . . . f 1875.—
„ de Stuurlieden . . . . . „ 2250.—
„ „ verdere Equipage . . . . . „ 7000.— f 11125 —

13

354 X PM. VIII REKENING-COURANT ontvangen van I. Middelburg, Katein van het Barkschip *Koninkrijk Holland*, over het onderstaande, als:
De door hem geïncasseerde vrachtpenningen over de uitreis bedragen . . . . . f 9820.24
De gemaakte onkosten in Oost-Indië bedragen volgens gespecificeerde Rekeningen . . „ 4816.75 f 5003 49
Van hem per Kas ontvangen.

17

355 X Ontvangen van J. van Kralingen het beloop der bij hem gedomiciliëerde Promesse van L. Kinderdijk te *Rotterdam*, vervallen 16 dezer. . . . . f 12140 25

20

356 X PM. VIII Ontvangen van de Nederlandsche Handel-Maatschappij de vracht der retourreis van het Barkschip *Koninkrijk Holland*. f 36421 25

357 V — Verkocht à Contant aan C. Monnikendam:
50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 1902 K°.
Af 2 K°. 100 „
1802 K°.
Af 2 % 36 „
1766 K°.
Tarra 4 K°. 200 „
1566 K°.
8 % 125 „
Netto 1441 K°. à 45c . „ f 1296.90
Af 1 % . „ 12.97
f 1283.93
Cont. 1 % . „ 12.84 — f 1271 09

26

358 X — Ontvangen van F. van Delden het beloop zijner Promesse, heden vervallen . . . . . f 3594 79

28

359 X — Geïnterveniëerd voor Gefferson & C°. te *Londen*, hunne Traite op P. Wilna in dato 27 Februari op 2 maanden f 11800.—
Protestkosten „ 6.86 — f 11806 86
Per Kas aan L. Borculo betaald.

30

360 PM. XII X — Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
24. Kleine Kas . . . . . f 100.—
30. Blauwhoeden-Veem . . . . . „ 15.20 — f 115 20

d°.

361 X — Gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . f 1000 —

1 MEI.

362 IX — Rekening gezonden aan Gefferson & C°. te *Londen*, betreffende den voor hen geïnterveniëerden Wissel op P. Wilna:
f 11800.—
Protestkosten „ 6.86 . . . . f 11806.86
Provisie à 1/4 % . . . . . „ 29.50
Rente 2 maanden à 5 % . . . . . „ 98.33
Wissel-Courtage van f 11949.24 à 1 ‰ . . „ 11.95
Briefport . . . . . „ 2.60 — f 11949 24

363 X — Ontvangen van C. Monnikendam . . . . . f 1271 09

8

364 X PM. VIII — Betaald voor het onttakelen en naar de werf slepen van het Barkschip *Koninkrijk Holland* . . . . . f 83 20

11

365 IX — Advies ontvangen van Carl Topsdorff te *Bremen*, dat hij geremitteerd heeft aan J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, R. M. 110.22 op Salomon Heine, Zicht, voor R. M. 110.77 à 1/2 % perte; strekkende ter voldoening van het onderstaande, als:
R. M. 117.93 voor f 68.87, die hij mij schuldig was op zijne rekening.
Af „ 7.16 die hij van mij te vorderen had op mijne rekening.
R. M. 110.77 à f 58.40 is. . . . . f 64 69

15

366 IX PM. VIII — De Reederij-Rekening van het Barkschip *Koninkrijk Holland* te belasten voor het onderstaande, als:
Mijne provisie over de gemaakte vrachtpenningen f 46241.49 à 1 % . . . . . f 462.41
Diverse kleine onkosten . . . . . „ 27.08 — f 489 49

18

367 IX — Advies ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, dat zij geremitteerd hebben aan Gefferson & C°. te *Londen*, voor mijne rekening £ 42.12.— op Baring Brothers 30 d. Zicht. voor R. M. 856.27 à 20.10.
strekkende ter voldoening van het onderstaande, als:
R. M. 270.83 die zij mij schuldig waren op mijne rekening,
„ 585.44 voor f 341.32, die zij mij schuldig waren op hunne rekening.
R. M. 856.27 à f 58.40 is . . . . . f 500 06

22

368 X — Gekocht van R. van Harmelen.
f 20000.— N. W. S. rentende 3 % à 75 1/4 % f 15050.—
Rente 2/m. 20/d. . . . . „ 133.33
Courtage 1/8 % . . . . . „ 25.—
Per Kas betaald. — f 15208 33

369 Het zuiver saldo der Reederij-Rekening van het Barkschip *Koninkrijk Holland* bedraagt . . . . . f 28516.80

en moet worden verdeeld als volgt:

PM. VIII IX
- B. van Bolsward 1/8 . . . . . f 3564.60
- C. van de Lemmer 3/32 . . . . . „ 2673.45
- D. Franeker 3/32 . . . . . „ 2673.45
- F. van Delden 1/16 . . . . . „ 1782.30
- G. van Goor 1/16 . . . . . „ 1782.30
- H. van Hasselt 1/16 . . . . . „ 1782.30
- J. 's Gravendeel 1/32 . . . . . „ 891.15
- K. van de Capelle 1/32 . . . . . „ 891.15
- L. Langstraat 1/32 . . . . . „ 891.15
- M. van Boxtel 1/32 . . . . . „ 891.15
- A. van Dokkum 1/8 . . . . . „ 3564.60
- E. van Olst 1/16 . . . . . „ 1782.30
- Eigen Aandeel 3/16 . . . . . „ 5346.90

f 28516.80

X Aan de 10 eerstgenoemden hun aandeel uitbetaald ten bedrage van . . . . . „ 17823 —

d°.

370 Met A. van Dokkum afgerekend het navolgende, als:

Mijne Pretentie te zijnen laste, 6 Juni a.s. vervallende, bedraagt . . . . . f 6221.67
Af toegestane korting 12/d. à 5 % . . . „ 10.37
f 6211.30

X Hetwelk hij aan mij betaalt in het onderstaande, als:

Zijne kwitantie voor zijn 1/8 aandeel in de uitkeering van het Barkschip *Koninkrijk Holland* . . f 3564.60
Per Kas . . . . . „ 2646.70

f 6211.30

31

371 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

PM. XII X
- 20. Kleine Kas . . . . . f 100.—
- 28. Premie van Brand-Assurantie . . . . „ 15.—

f 115 —

372 X Gekocht van L. den Helder.
40 Aandeelen Gr. Russ. Spw. Maatschappij à f 241.— f 9640.—
Provisie à 30c. p. stuk . . . . . „ 12.—

f 9652 —

Per Kas betaald.

5

373 X Van E. van Olst ontvangen het beloop van mijne pretentie te zijnen laste, den 16 Mei l.l. vervallen, groot . f 3436.45
In zijne kwitantie voor 1/16 aandeel in de uitkeering van het Barkschip *Koninkrijk Holland* . . f 1782.30
Het Saldo in contanten . . . . . „ 1654.15

f 3436 45

8

374 X Ontvangen van de Nederlandsche Bank tot slot van rekening. f 10 94

12

375 X Verkocht aan H. van Hasselt, mijn 3/16 aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland*, en daarvoor ontvangen . . . f 8500 —

d°.

376 X Gekocht van R. van Harmelen.
Fl. 16000.— Oostenrijk Metalliek in Zilver Jan.—Juli rentende 5 % à 64 7/8 % . . . . . f 12456.—
Rente 5/m. 10/d. à 5 % . . . . . „ 426.67
Courtage 1/8 % . . . . . „ 24.—

f 12906 67

Per Kas betaald.

15

377 X Ontvangen van P. Gouda het beloop zijner Promesse, heden vervallen . . . . . f 16520 24

d°.

378 X Gekocht van L. den Helder.
f 16000.— N. W. S. rentende 4 % à 98 3/4 % f 15800.—
Rente 2/m. 13/d. à 4 % . . . „ 129.78
Courtage 1/8 % . . . . . „ 20.—

f 15949 78

Per Kas betaald.

19

379 X Ontvangen van R. van Soetermeer.
Aflossing van Beleening op 800 Balen Koffie f 30000.—
6 Maanden Rente à 4 % . . . . . „ 600.—

f 30600 —

380 Gekocht van R. VAN HARMELEN.
f 20000.— Oblig. Rusland HOPE & C°. 5 %
à 102 5/8 % . . . . f 20525.—
Rente 5/m. 17/d. . „ 463.89
Courtage 1/8 % . . „ 25.—
f 21013.89

PM. XI / X f 16000.— N. W. S. rentende 2 1/2 %
à 63 9/16 % . . . . f 10170.—
Rente 5/m. 17/d. . „ 185.56
Courtage 1/8 % . . „ 20.—
„ 10375.56
f 31389.45

Betaald Per Kassa . . . . . f 30378.07
„ Associatie-Cassa . . . . . „ 1011.38 — f 31389 45

24

381 / X Getrokken op GEFFERSON & C°. te *Londen* en het beloop daarvan per Kas ontvangen van F. VAN DELDEN, £ 1053.11. 5 %. P. CANTERBURY 3/d. Zicht, strekkende deze Traite ter voldoening van het onderstaande, als:
£ 1015. 18. 7 à f 11.80 voor f 11987.98, die zij mij schuldig waren op hunne rekening . f 11987.98
„ 37. 12. 10 die zij mij schuldig waren op mijne rekening . . . . . „ 444.17 — f 12432 15

d°.

382 Gekocht van L. DEN HELDER.
£ 1000.—.— Leening Rusland 1860. HOPE & C°. rentende
X 4 1/2 % à 94 1/2 % . . . . . f 11340.—
Rente 21/d. à 4 1/2 %. . . . . „ 31.50
Courtage 1/8 % . . . . . „ 15.—
Per kas betaald. — f 11386 50

30

382 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
12. Kleine Kas . . . . . f 100.—
PM. XII / X 30. Salarissen en Douceurs . . . . . „ 400.—
„ A. Courtage van Tabak . . . . . „ 106.32
„ D. dito „ Rijst en Amandelen . „ 127.50
„ J. dito „ 3/16 *Koninkrijk Holland* . „ 42.50
„ K. Wissel-Courtage . . . . . „ 41.71
„ L. Boekverkooper . . . . . „ 88.65 — f 906 68

384 / X Gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . — f 1500 —

d°.

385 / X Geïnkasseerd het provenu van de onderstaande coupons, als:
16 cps. Oost. Metalliek Zilver fl. 21.— à f 22.75 f 364.—
28 „ N. W. S. „ 12.37 1/2 . . . „ 346.50 — f 710 50

d°.

386 / IX DE GOEDEREN-REKENING te belasten voor het onderstaande:
Courtage van Verkoop.
over 80 Vaten Maryland Tabak . . . . . f 93.35
„ 50 Ceroenen Cuba dito . . . . . „ 12.97
„ 50 „ Amandelen . . . . . „ 17.53
Diverse onkosten wegens afleveren . . . . . „ 35.—
Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin* . . . . . „ 60.—
Doorloopende Brand-Assurantie . . . . . „ 15.— — f 233 85

d°.

387 / IX Het 3/16 aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland*, te belasten voor Courtage van verkoop met . . . . . f 42 50

d°.

388 / IX De navolgende Rekeningen te belasten voor Interessen, als:
Goederen. Saldo van Rente . . . f 72 51
Voor op tijd gegeven . „ 168.43
f 240.94
Effecten . . . . . „ 510.54
3/16 Aandeel *Koninkrijk Holland* . . . . . „ 219.33
PM. IV Goederen voor 1/2 rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, liggende te *Amsterdam* . . . . . „ 50.38
PM. III Goederen in Consignatie aan CH. SEWARD & SON te *New-York* . . . . . „ 214.28 — f 1235 47

d°.

389 / IX Het batig Saldo der Wissel-Rekening bedraagt . f 43.27
dito „ Disconto-Rekening „ . . „ 253.14 — f 296 41

d°.

390 / IX De Rekening van mijzelven te crediteeren voor het onderstaande, als:
1/2 jaar Kantoorhuur. . . . . f 100.—
1/2 „ Kapitaalsrente . . . . . f 2000.—
Saldo v. Rente d. Particuliere Reken. „ 226.84
„ 2226.84 — f 2326 84

391 X	Het Saldo der Kleine Kas in de Kas overgestort, bedraagt	*f* 14	57
	CALCULATIE VAN DE ONDERSTAANDE EFFECTEN, VOLGENS BEURSNOTEERING VAN HEDEN.		
392 XIII	*f* 16000.— N. W. S. rent. 4 % à 99 % . . . *f* 15840.—		
	3 m. Rente „ 160.—	*f* 16000	—
	f 20000.— N. W. S. rent. 3 % à 75 7/16 % . . *f* 15087.50		
	4 m. Rente „ 200.—	„ 15287	50
	f 28000.— N. W. S. rent. 2 1/2 % à 63 5/8 %	„ 17815	—
	f 28000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 % à 102 3/8 % *f* 28665.—		
	6 m. Rente „ 700.—	„ 29365	—
	£ 1000.— Obl. Rusl. Hope & C° 1860 4 1/2 % à 94 5/8 % *f* 11355.—		
	1 m. Rente „ 45.—	„ 11400	—
	40 Aandeelen Russische Spoor . . . . . *f* 248.—	„ 9920	—
	Fl. 16000.— 5 % Oost. Metalliek in Zilver, Jan.—Juli à 65 %	„ 12480	—
		f 112267	50
393 XI aant.	Het batig Saldo der Particuliere Rekening op die van Kapitaal over te brengen	*f* 15000	—

AANTEEKENINGEN,

OP ENKELE POSTEN VAN DE VORENSTAANDE MEMORIALEN.

Alvorens tot de behandeling van dit onderwerp over te gaan, wenschen wij met een enkel woord rekenschap te geven van den vorm, waarin wij de drie Memorialen hebben neêrgesteld.

Die vorm toch staat in het nauwste verband met het standpunt waarop wij ons geplaatst hebben, toen wij tot de samenstelling van dit Memoriaal overgingen.

Wij gingen namelijk uit van het denkbeeld, om in de drie verschillende afdeelingen eene verzameling van posten te geven, vatbaar, zoowel voor eene uitwerking in orde des tijds, als voor eene uitwerking naar de zoogenaamde maandelijksche wijze.

Om dit doel te bereiken, meenden wij dan ook ons niet te kunnen vergenoegen met een eenvoudig aangeven van de sommen of beloopen die voor eene geregelde journaliseering vereischt worden.

Dit zal ten duidelijkste blijken, wanneer wij aantoonen, op welke wijzen men dit Memoriaal gebruiken kan, om daaruit het Journaal te formeeren.

Die wijzen zijn tweeërlei.

De eerste is de door ons reeds genoemde boeking in orde des tijds, dat is: post voor post, zooals zij in het Memoriaal voorkomen; de tweede, die der maandelijksche methode.

Over de boeking in orde des tijds zullen wij, als geschiedende uit het Memoriaal, wel niet veel in het midden behoeven te brengen; over de boeking volgens de andere manier zullen wij echter in meer bijzonderheden dienen te treden.

Gelijk wij reeds op bladz. 36 gezien hebben, geschiedt de boeking volgens de maandelijksche methode zonder tusschenkomst van het Memoriaal, *onmid-*

dellijk uit de hulpboeken, en het spreekt dus vanzelf, dat, wil men bij dit Memoriaal *die* manier volgen, het dan ook tot de verschillende Hulp-boeken moet worden gereduceerd; met andere woorden: in plaats dat uit de Hulpboeken het Memoriaal wordt samengesteld, wordt hier eene omgekeerde orde gevolgd, en alzoo dit Memoriaal beschouwd, als alleen leverende de noodige bescheiden om die Hulpboeken te vormen.

Teneinde nu aan de Hulpboeken een voorkomen te kunnen geven, zooals zij werkelijk hebben moeten, waren wij wel genoodzaakt het Memoriaal zoodanig in te richten als wij dit gedaan hebben, en in de verschillende posten ook de verschillende uitcijferingen op te nemen.

Vandaar de betrekkelijke uitgebreidheid, die deze arbeid heeft verkregen.

Tot zooverre over den vorm, dien de posten in de Memorialen hebben.

Nu nog een enkel woord over de cijfers, welke men bij de posten vermeld vindt.

Gelijk men ziet is, elke post gemerkt met een Arabisch cijfer, en één of meer Romeinsche cijfers.

Het Arabische cijfer duidt aan het volgnummer der posten, en dient voornamelijk om het opzoeken der aanteekeningen te vergemakkelijken. Daarenboven wordt het gebruikt in verband met het Romeinsche cijfer, welk laatste bij elken post gebezigd wordt, om aan te geven, in welk Hulpboek of welke Hulpboeken die posten moeten worden ingeschreven.

Eene lijst der boeken, correspondeerende op deze beide soorten van cijferschrift, vindt men hierachter als Bijlage Letter G.

En om deze aanwijzingen met nog eene andere aan te vullen, zoo raden wij ieder, die lust mocht gevoelen dit Memoriaal uit te werken, dat op de volgende manier te doen:

Eerst de gewone boeking in orde des tijds, en dan nog eens dezelfde uitwerking volgens de maandelijksche methode. Wij raden deze tweeledige bewerking aan, om de volgende redenen: eerstens kan men dan in eene vergelijking van de beide manieren treden, die toch tot hetzelfde resultaat moeten leiden, tweedens heeft de andere manier het voordeel, dat men, uithoofde der noodzakelijkheid om de Hulpboeken als het ware zelf te moeten formeeren, dan ook met die Hulpboeken en hun gebruik meer vertrouwd geraakt.

Wij spraken zooeven van een geraken tot hetzelfde resultaat, en moeten op dit punt nog iets in het midden brengen. Gelijk wij toch, als het ware, eene verantwoording gedaan hebben van hetgeen wij gegeven hebben, zoo dienen wij ook nog met een enkel woord rekenschap af te leggen, omtrent hetgeen wij *niet* gegeven hebben, of liever waarom wij in dit ons werk niet hebben opgenomen iets, dat men bijna gewoon is in werken van dezen aard aan te treffen.

Meestal toch wordt het Memoriaal gevolgd door eene uitwerking daarvan in Journaal en Grootboek. Hoewel dit alles nu zeer geschikt is, om van deze

beide boeken, en van elken post in het bijzonder, eene aanschouwelijke voorstelling te geven, zoo hebben wij echter gemeend, dit te moeten nalaten, en wel om de navolgende reden:

Voor ieder die zich de wetenschap van het boekhouden wil eigen maken, is het van het hoogste gewicht, dat hij zich gewenne zelf te denken, en niet bloot anderen in hunne gedachten te volgen. Wanneer nu een Memoriaal door het daaruit geformeerde Journaal gevolgd wordt, dan wordt men onwillekeurig verleid, om bij eenige voorkomende moeielijkheid, zoo spoedig mogelijk het eigen nadenken te laten varen, en den knoop maar kort en goed door te hakken, door inzage te nemen, van de wijze waarop de onderwerpelijke moeielijke Memoriaalpost moet werden gejournaliseerd. Dat dit vanzelf eene zekere werktuigelijkheid ten gevolge heeft, die niet licht tot eene grondige kennis voert, zal ieder begrijpen, die eenigszins bekend is met de natuurlijke neiging, bij ieder individu bestaande, om zoo spoedig mogelijk van eenen eenigszins moeielijken arbeid te worden afgeholpen. Deze bedenking, voortspruitende uit eene op dit terrein wel eens opgedane ondervinding, heeft ons dan ook bewogen, alleen een Memoriaal ter uitwerking te geven, zonder die uitwerking tot Journaal en Grootboek aanschouwelijk voor te stellen.

Aan de andere zijde is het echter ook waar, dat men het stelsel om zelf te laten werken, te eenzijdig kan toepassen, en alle mogelijke toelichting ontwijkt. Wij hebben getracht ook deze klip te vermijden, en daarom aan onzen arbeid nog een drietal zaken toegevoegd, die wij vertrouwen, dat den beoefenaar van dit Memoriaal wel van eenigen dienst kunnen zijn.

De eerste is eene reeks van hierna volgende aanteekeningen op sommige posten; de tweede is eene verzameling van de resultaten, die men over elke afdeeling afzonderlijk verkrijgt, en als zoovele bijlagen hier achter vindt opgenomen, Letters A. B. C. D.

Wat dit doel betreft werden, wij geleid door déze gedachte: wij hebben ons elke afdeeling van het Memoriaal voorgesteld, als ware het één eenig groot rekenkundig voorstel, ter uitwerking opgegeven, en waarvan de oplossing of het antwoord in elke bijlage bijzonder te vinden is.

De weg nu, waardoor men tot die oplossing geraakt, vindt men, wat hoofdgedachten en grondtrekken betreft, in het voorafgaande theoretische gedeelte aangewezen, welks lezing en herlezing wij ten sterkste aanbevelen.

En ten derde vindt men hierachter als eene afzonderlijke afdeeling eenige modellen van Hoofd- en Hulpboeken.

Na deze inleiding laten wij nu onze aanteekeningen volgen, en beginnen daartoe met die op post:

N°. 1.

Men vindt dezen post gemerkt met de cijfers van twee verschillende boeken, die, wat betreft de orde waarin zij in het Journaal moeten worden

overgenomen, tot de laatsten der door ons opgegeven reeks behooren. Desniettegenstaande moet het Journaal bepaaldelijk met dezen post worden geopend, omdat hij is het fondament, waarop alle andere posten berusten. Men leze hieromtrent het verhandelde op bladz. 65 en vervolgens.

Verder vindt men één dezer cijfers bovendien nog gemerkt met de toevoeging P. M. Overal waar deze beide letters voorkomen, wil dit te kennen geven dat de overneming in het boek, door het cijfer aangeduid, moet geschieden *Pro Memoria;* dat wil zeggen, eene bloote overneming om der orde en des verbands wille, zonder dat voor *dien* post uit *dat* boek eene overneming in het Journaal voortspruit. Om eens voor goed een denkbeeld hiervan te geven, zullen wij het Pro Memoria in dezen post eenigszins nader toelichten. Volgens hetgeen op bladz. 66 voorkomt, moeten de verschillende onderdeelen, waaruit de geheele bezitting bestaat, ieder voor zijn eigen bedrag, en dit wel in *één* post worden gedebiteerd. Zoo wordt dan ook de Kas gedebiteerd voor het bedrag der contanten op 1 Januari aanwezig, en insgelijks moet dit bedrag aan de linkerzijde van het Kasboek voorkomen, om de telling der Kas te kunnen opmaken. Dit moet, gelijk gezegd, *aldaar* echter op zoodanige wijze geschieden, dat over dezen post *uit* het Kasboek nimmer een Journaalpost kan voortkomen, of in een maandelijkschen post worden opgenomen, anders zoude men vanzelf vervallen in eene dubbele boeking over iets, wat slechts *eenmaal* geboekt mag worden. Teneinde dan alle mogelijke verwarring te voorkomen, is, wat dezen post betreft, de beste vorm, die men aan zijne overneming geven kan, dat men eenvoudig neêrschrijft: aan contanten voor diversen in Kas *f* 14364.71.

Wat betreft de calculatie der aanwezige goederen, deze vindt men op Bijlage Letter E.

N°. 13 en 17, voornamelijk N°. 17.
Hierover leze men hetgeen wij geschreven hebben op bladz. 25.

N°. 21.
Zie hierover bladz. 24.

N°. 25.
Deze post moet volgens de maandelijksche methode geheel in het Kasboek worden opgenomen, en de zaak dan als volgt beschouwd worden: dat men ontvangt het *volle* bedrag der Promesse, en betaalt het beloop van den Interest.

N°. 29.
Hiervoor verwijzen wij naar bladz. 84—86. Het is raadzaam die afdeeling met aandacht na te lezen.

N°. 33.
Bij dezen post moeten wij de opmerking maken, dat niettegenstaande wij slechts *f* 9990.— ontvangen, de geldgever crediteur wordt voor *f* 10000.—, en de overige *f* 10.— op de Rente-rekening moeten worden vereffend, omdat deze *f* 10.— uit eene beleeningszaak voortspruitende, natuurlijker wijze de over die prolongatie te betalen rente verzwaren.

N°. 36.
De wissel groot fr. 25000.—, waarover in dezen post gehandeld wordt, *kan* men behandelen, als bleef hij in portefeuille, tot op het oogenblik, dat men afrekening daarover ontvangt.

N°. 39.
Hierbij moet men wel in acht nemen, dat hoewel er een wissel ter grootte van fr. 25000.— wordt uitgegeven, de ontvanger nochthans slechts voor fr. 24879.52 moet werden gedebiteerd. Men moet de zaak dus alzoo beschouwen: dat de *f* 11662.50, die wij voor dezen wissel hebben uitgegeven, ons in staat stellen, om aan den ontvanger *niet* fr. 25000.— *maar* fr. 24879.52 te betalen.

N°. 46.
De posten in het Reederijboek voorkomende, worden *of* in het Kasboek *of* in het Memoriaal overgebracht; van daar, dat men, hier en overal, het boek VIII met PM gemerkt vindt.

N°. 47.
Hoewel deze post geheel kon worden achterwege gelaten, omdat er ook hoegenaamd geene boeking uit voortspruit, hebben wij echter geoordeeld hem op te nemen, om eene geleidelijke orde in de ontwikkeling van het Memoriaal te verkrijgen.

N°. 53.
Hierover na te lezen bladz. 71 en vervolgens.

N°. 68.
Bij dezen post moeten wij opmerkzaam maken, dat voor de assurantie op het schip *Koninkrijk Holland* niet de Onkosten-, maar de Reederij-rekening van dit schip wordt gedebiteerd.

N°. 70.
Deze assurantiepost wordt insgelijks onmiddellijk ten bezware van de bewuste goederen zelven gebracht.

N°. 77*.
Deze post bestaat eigenlijk uit drie posten onder één nommer vereenigd.

N°. 116.
Over dezen post wenschen wij in eenige nadere bijzonderheden te treden. Zooals hij hier omschreven is, kan hij zeer gemakkelijk in één Journaalpost worden samengevat, als men slechts goed in acht neemt het feit, wat hier geschiedt. Door CAMBRIDGE & C°. te *Londen* worden geremitteerd *f* 11800.—, welke in ons eigen bezit blijven. Het is dus duidelijk, dat de Remise-rekening voor dezen wissel ten bedrage van *f* 11800.— *moet* worden gedebiteerd en dat CAMBRIDGE & C°. zouden worden gecrediteerd, wanneer zij ons deze *f* 11800.— hadden overgemaakt bij voorbeeld ter kwijting van eene of andere schuld, die wij van hen te vorderen hadden; of ook, wanneer zij zich de latere dispositie wilden voorbehouden. Dit is evenwel niet het geval. CAMBRIDGE & C°. remitteeren ons een wissel, om dien voor hunne rekening te verkoopen, en het netto provenu daarvan voor hunne rekening aan een ander over te maken. Zoodra dit nu door ons geschiedt, worden CAMBRIDGE & C°. aan ons wederkeerig het beloop schuldig, dat zij voor het netto provenu van den wissel van ons te vorderen hadden, en dit saldeerende, kan de gansche boeking gevoeglijk buiten de rekening van CAMBRIDGE & C°. omgaan; en in hunne plaats treden op als crediteuren *die* rekeningen, die ons in staat stellen, het netto provenu van den in portefeuille gehouden wissel te voldoen. Volgens de uitcijfering bedraagt dit netto provenu, door ons aan FERRÈRE LAFITTE te remitteeren, *f* 11646.44, met welke som wij den in onszelf gedisconteerden wissel groot *f* 11800.— kunnen voldoen. Om nu de crediteuren te kunnen bepalen, hangt alles af van de wijze waarop wij die som aan FERRÈRE LAFITTE voor rekening van CAMBRIDGE & C°. voldoen. Uit het vervolg van dezen post blijkt dat van deze *f* 11646.44 door de kas en den kassier gezamenlijk *f* 11090.— worden uitgegeven, ter voldoening van door ons gekochte wissels, die wij aan FERRÈRE LAFITTE hebben geremitterd, en dat de overige *f* 556.44 door ons aan FERRÈRE LAFITTE worden overgemaakt in onze eigene traite op hen, groot fr. 1203.11, waarvoor natuurlijk FERRÈRE LAFITTE m/r moet worden gecrediteerd, als zijnde voor die som door ons betrokken. Het resultaat hiervan is, dat tegenover de ontvangende Remise-rekening als uitgevers (crediteuren) optreden: de Kas, de Kassier en FERRÈRE LAFITTE; en dit wel, omdat het deze denkbeeldige en werkelijke personen zijn, die door hunne gift den denkbeeldigen persoon, belast met de administratie over de Remisen, in staat stellen den wissel van *f* 11800.— in ontvangst te nemen. Aangezien nu echter de Remise-rekening moet worden gedebiteerd voor de som, waarmede deze wissel zal worden betaald, dat is *f* 11800.—, zoo vloeit hieruit van zelf voort, dat er voor het verschil tusschen *f* 11800.— en *f* 11646.44 nog de crediteuren moeten aanwezig zijn;

anders zou het evenwicht (grondslag van het dubbel boekhouden) verloren zijn. Wij behoeven naar die crediteuren echter niet lang te zoeken, als wij slechts in aanmerking nemen, welke handeling hier geschiedt. En wat toch doen wij hier? Wij koopen en betalen, ja, maar dit laatste *vroeger*, dan wij verplicht zijn, en daarvoor genieten wij rente-vergoeding. Eerste crediteur: Interest. Wat doen wij verder? Wij wisselen *ten gerieve* van een ander, en doen dus moeite, die beloond moet worden. Tweede crediteur: Provisie. Wat doen wij ten slotte? Onkosten worden door ons voorgeschoten, die ons gerestituëerd moeten worden. Derde crediteur: Onkosten. Welnu, ziedaar de drie crediteuren, die de herstellers van het schijnbaar verbroken evenwicht zijn, want toch, Interest, als denkbeeldige persoon, belast met de administratie over de rente-vereffeningen, heeft wegens vóórbetaling te vorderen *f* 100.96; de Provisie, als denkbeeldige administrateur over de commissieloonen, heeft als vergoeding voor gedane moeite te eischen *f* 29.50; terwijl de denkbeeldige administrateur der onkosten, voor gedane of nog te doene uitschotten, voor *f* 23.10 insgelijks als eischer optreedt. Deze drie sommen tezamen vormen het verschil tusschen het bedrag, waarmede op den vervaldag de wissel zal worden betaald, en dat waarmede hij *nu reeds* aan CAMBRIDGE & C°. wordt voldaan.

Als men nu de boeking hiervan op de maandelijksche manier doet, dan moet deze boeking worden verdeeld over drie verschillende Hulpboeken, en de zaak zelve gesplitst worden in zoovele handelingen, als er werkelijk gebeuren. Wij laten hier, ter verduidelijking, eene categorische verdeeling volgen, met toevoeging van de Hulpboeken, waarin de afzonderlijke handelingen moeten worden opgenomen.

1e	handeling.	Memoriaal.	Disconteering met verrekening van Provisie en Onkosten.
2e	dito	Kasboek en Kassiersboek.	Afgifte eener kwitantie op den Kassier en overneming in de Kas.
3e	dito	Kasboek.	Aankoop en betaling van drie wissels.
4e	dito	Memoriaal.	Eigen wisseltrekking op FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*.
5e	dito	dito	Overmaking der wissels aan FERRÈRE LAFITTE voor CAMBRIDGE & C°.

Men kan deze gesplitste boeking nog op eene of meer andere wijzen bewerkstelligen; de uitwerking *daarvan* laten wij evenwel aan het eigen oordeel over.

N°. 144.
Het hier door ons opgegeven bedrag is afhankelijk van de wijze waarop men de posten onder No. 29 en 50 geboekt heeft. Het beloop in dezen post vermeld, is verkregen door eene boeking, zooals wij die opgegeven hebben op bladz. 84 enz. Eene aandachtige nalezing van de geheele afdeeling „Eigen Wissels" raden wij hier bepaaldelijk aan.

N°. 145

Betreffende het eerste lid van dezen post merken wij aan, dat, om een juisten staat van zaken te verkrijgen, alle mogelijke onkosten moeten worden in acht genomen, en dat het derhalve niets dan regelmatig is, dat, vóór er tot het opmaken van den staat van zaken wordt overgegaan, de handelaar in zijn privé vergoeding krijgt voor *die* uitgaven, welke hij als particulier ten bezware zijner zaken gemaakt heeft.

Over den verderen inhoud van dezen post leze men bladz. 69 enz.

N°. 147 à 160.

Deze posten behelzen de verschillende calculatiën, die men behoeft om eene juiste Balans te kunnen opmaken. Zij kunnen, wat betreft het Hulpboek, waarin zij behooren, in een afzonderlijk boek worden opgenomen; men kan deze opneming ook in het Balansboek bewerkstelligen. Van al deze posten worden alleen voor

N°. 158 en 159

eenige nadere toelichtingen vereischt, die wij hier zullen geven.

Wanneer men eene juiste Balans wil maken, dan is het een vereischte, dat alles wat op de Balans moet voorkomen, worde gebracht tot de waarde, die het heeft op den dag, dat de Balans wordt afgesloten. Als men nu een blik werpt in deze beide posten, dan zal men bemerken, dat zij bepaaldelijk over rente-vereffeningen loopen, en wel voor het meerendeel rente-vereffeningen over zulke zaken, als waarbij men niet gewoon is ze in aanmerking te nemen. Nochthans gelooven wij, uitgaande van het standpunt eener absoluut juiste en accurate Balans, deze posten niet te kunnen missen. Wij zullen opgeven de reden waarom. Gelijk men uit lid 1 van den post N°. 158 zien kan, komt daar voor eene som van *f* 75.04, die, onder den vorm van te goed komende rente, op de Balans als bezitting moet paradeeren. De reden waarom deze *f* 75.04 als bezitting op de Balans moet worden opgenomen, is hierin gelegen: dat die moet worden gebracht in mindering van de som van *f* 15461.45, die wij volgens specificatie aan vier verschillende personen schuldig zijn. Nu is de vraag: waarom komen deze *f* 75.04 als bezitting op de Balans voor, in mindering van de *f* 15461.45 schuld? Om deze reden: Men heeft wel de volle *f* 15461.45 van ons te vorderen, maar, (en hier lette men wel op), men heeft die te vorderen eenigen tijd *na* de dagteekening van de Balans, en bijgevolg had op het *oogenblik* van die dagteekening, de schuld dan ook niet de werkelijke waarde van de som, waarvoor zij stond aangeschreven. Met dat al mag echter in de som dier schuld, wat de overneming op de Balans betreft, geene verandering hoegenaamd komen, omdat zij met het beloop van haar primitief bedrag moet worden gekweten, en ook werkelijk *die* som door ons verschuldigd is, maar nog niet op *dezen* oogenblik. Teneinde nu de schuldvordering tot haar werkelijk bedrag op het oogenblik van de dagteekening der Balans te kunnen reduceeren, wordt

zij eenerzijds tot haar *volle* bedrag in de Creditzijde der Balans opgenomen en anderzijds aan de Debetzijde der Balans *zulk* een tegenwicht gelegd, dat de schuld hare juiste zwaarte erlangt. Dat dit tegenwicht daarop als Interest moet worden gebracht, zal ten duidelijkste blijken, wanneer wij nu het tweede lid van dit nommer zullen behandelen.

Bij dit tweede gedeelte geldt het de rente-vereffening van door ons gepasseerde, en nog niet vervallen promessen. Stel nu voor een oogenblik, dat het terugbrengen van deze door ons verschuldigde sommen tot hare werkelijke, dat is contante waarde, niet slechts in onze boeking, maar ook in de werkelijkheid (feitelijk) geschiedde, dan zou dit op geene andere wijze kunnen gedaan worden, dan door een voldoen dezer schuld met korting voor Disconto, en bijgevolg zouden de houders *op den dag*, waarop de Balans werd afgesloten, (i. c. 30 Juni voor hunne beide promessen, die op de vervaldagen een waarde hadden van *f* 5893.54, daarvoor niet meer *kunnen eischen* dan dit bedrag *verminderd* met *f* 25.19. Deze som zou alsdan als bate in het Credit der Interest-rekening worden gebracht, waar zij nu insgelijks komt, door haar plaatsing in het Debet der Balans.

Men moet toch in het oog houden, dat deze gansche vereffening niets anders ten doel heeft, dan door de Balans een toestand voor oogen te stellen, zooals die werkelijk bestaat, en dientengevolge kan dan ook het oude jaar nimmer belast worden met iets wat ten bezware van het nieuwe komen moet. Evenmin mag ten profijte van het oude komen iets wat werkelijk ten bate van het nieuwe behoort te komen; daarom dan ook hebben wij in den volgenden post N°. 159 in aanmerking genomen *die* rente, welke alsnog door ons verschuldigd kan beschouwd worden, en over welke stelling wij nu nog een enkel woord in het midden zullen brengen.

Wat betreft de beide eerste deelen van dezen post, een ieder zal lichtelijk begrijpen, dat reeds verteerde maar nog niet betaalde renten als schuld in het Credit der Balans moeten voorkomen. De schuld echter, die op de Balans voor de overige deelen van dezen post wordt overgebracht, strekt om tot tegenwicht te dienen van de te groote zwaarte, waarmede de in dien post vermelde bezittingen op de Balans voorkomen. Het is toch eene waarheid, dat, bij voorbeeld, de daarin vermelde pretentie op L. Vogelenzang, groot *f* 2351.50, invorderbaar op 4 Sept., op 30 Juni de waarde van die som niet heeft; niemand ten minste zou ze ervoor kunnen geven, zonder zichzelf te kort te doen; want, gesteld dat er iemand gevonden werd, die voor eene op 4 September invorderbare pretentie het volle bedrag dier pretentie op 30 Juni betaalde, dan zou hij gedurende den tijd, die tusschen 30 Juni en 4 September nog moet verloopen, zichzelf de mogelijkheid benomen hebben, om van de som, die hij voor die pretentie betaald had, eenige vruchten te plukken, en alzoo dat bedrag vervormd hebben in eene tot 4 September geheel levenloos blijvende bezitting.

Wil men dus eene zuivere Balans hebben, dan moeten al deze rente-vereffeningen wel degelijk worden in acht genomen, en daarbij die koers worden gebezigd, welke voor elke afzonderlijke soort van pretentiën of schulden is aangenomen; gelijk men ook zien kan dat wij onderscheid gemaakt hebben tusschen het Disconto van promessen en wissels, dat gewoonlijk met elkaar een verschil van $^1/_2$ à 1 % oplevert.

Wij maken tegelijk van deze aanteekening gebruik om hier eenige rekenschap te geven van de verdeeling der drie Memorialen, respectievelijk eindigende 30 Juni 1879, 31 December 1879 en 30 Juni 1880. In het wezen doet deze ververdeeling niets af, want het boekhouden naar de dubbele methode is toch juist daarom als wetenschap zoo voortreffelijk, en in de praktijk zoo bij uitnemendheid bruikbaar, omdat het van elk aangegeven tijdpunt een overzicht kan leveren, hoe de stand der zaken op dat tijdpunt was.

N°. 201.

De boeking van dezen post naar de maandelijksche methode geschiedt in twee verschillende Hulpboeken en in drie verschillende handelingen als:

1e handeling.	Memoriaal.	Het in rekening brengen aan D. Franeker, van door hem gerestituëerde korting, en berekening van onkosten.
2e	dito	Kasboek.	Gedeeltelijke ontvangst in geld.
3e	dito	Memoriaal.	Ontvangt der promesse van D. Franeker.

N°. 244.

De opmerking, die wij bij dezen post te maken hebben, is van een eenigszins meer rekenkundig karakter, en bepaalt zich hoofdzakelijk tot het navolgende: Bij transactiën van dezen aard bestaat de gewoonte, alles tot éénen uniformen datum terug te brengen, en de verschillen der datums door berekening van rente-vergoeding te vereffenen.

Om dezen post nu goed te begrijpen, moet men er mede vergelijken de posten, voorkomende onder N°. 164, 168, 184, 224, 234, 235 en 240.

De uniform-datum, dat is de datum van afrekening, is hier de dag, waarop de verkoop-rekening wordt opgemaakt en ingezonden (23 October). Deze bepaald zijnde, gaat men alsdan op de volgende wijze te werk: Van al de verschillende verkoopen berekent men den datum dooréén; deze is, gelijk men ziet, 2 Dec. Wij kunnen dus rekenen doorelkander eerst op dien dag het geld, dat deze verkoop heeft opgebracht, in kas te zullen krijgen. Als men dan nu 23 Oct. afrekent, geschiedt die afrekening eigenlijk 39 dagen te vroeg. Over die 39 dagen moet ons rente worden vergoed. Insgelijks moet die vergoeding geschieden over het bedrag der wissels, die wij in betrekking tot deze zaak 17 dagen *vóór* den dag der afrekening hebben betaald, en over welk beloop wij dus 17 dagen in voorschot zijn geweest. Dit voorschot heeft insgelijks plaats gevonden bij

de betaling der vracht op 18 Juli, en dientengevolge hebben wij daarover 95 dagen rente-vergoeding te eischen. Men moet dus wel attent zijn deze rente-vergoeding niet onder de onkosten-restitutiën op te nemen, want daardoor zoude de eerste rekening geschaad, en de tweede rekening onrechtvaardiglijk gebaat worden. Tevens maken wij hier nog de opmerking, dat wij deze verklaring moeielijk hadden kunnen geven, indien wij het Memoriaal *niet* in den door ons aangenomen uitgebreiden vorm hadden neêrgeschreven.

N°. 260.

De eenige aanmerking, die wij bij dezen post maken zullen, is eene waarschuwing, dat het gebruik der eigen Provisie-rekening hier volstrekt niet te pas komt. Zie bladz. 53 en 55.

N°. 262.

Om de uitwerking van dezen post niet al te gemakkelijk te maken, zullen wij ons vergenoegen met de opmerking, dat J. Neuhaus & Sohn als remittant wegvallen, omdat zij het beloop, dat zij als zoodanig hadden te vorderen, aan de andere zijde in hunne hoedanigheid als geremitteerde schuldig worden, en dit wel op hetzelfde oogenblik.

N°. 267.

Betreffende dezen post zie men de aanteekening op post N°. 36, en brenge hier in toepassing hetgeen wij *daar* hebben aangegeven, met *dit* onderscheid, dat wat wij daar hebben vermeld als te *kunnen* geschieden, hier *moet* geschieden.

N°. 279.

Bij dezen post moet worden gebruik gemaakt van eene Tusschen-rekening in den zin, zooals door ons op bladz. 74 is aangewezen.

N°. 287.

Met de boeking van het tweede lid van dezen post kan men wachten tot de opmaking der Balans.

N°. 300.

Om dezen post goed te kunnen begrijpen, moeten wij hem beschouwen in verband met N°. 140, 174, 176 en 247. Uit den eersten post nu zien wij, dat het beloop waarvoor wij *hier* de goederen-rekening willen ontlasten, *daar* ten bezware dier rekening is gebracht. De onderwerpelijke post dient dus, om dezen bezwaarpost van Courtage van de goederen-rekening af te lichten, hetwelk met het oog op eene zuivere Balans, of liever nog, op eene zuivere Winst- en Verlies-rekening, geschieden moet, aangezien wij, volgens post

N°. 176 en 247, deze courtage reeds (begrepen in meerdere onkosten) van anderen hebben vergoed gekregen, en zij alzoo niet meer ten bezware der goederen mag blijven bestaan.

N°. 301.

Omtrent het eerste lid van dezen post verwijzen wij naar bladz. 63 enz. Het tweede lid vereischt nadere uitlegging. Om deze opheldering geschikt te kunnen geven, moeten wij verwijzen naar de posten N°. 210 en 256. De eerste dezer beide geeft ons te kennen een inkoop van goederen, waarvan de afrekenings-termijn volgens post 275 eerst 5 December invalt, terwijl de laatste post ons bekend maakt met den verkoop dierzelfde goederen, en wel op een afrekenings-termijn, dadelijk, dat is 7 November, ingaande. Het verkoopsbedrag hebben wij derhalve te onzer dispositie gehad 28 dagen vóór dat het inkoopsbedrag moest gekweten worden, en het is dus alleszins billijk, dat de rente, welke men gedurende dien tijd van het inkoopsbedrag heeft kunnen maken, ook ten bate komt van *die* zaak, waarvoor het inkoopsbedrag moet worden uitgegeven, aangezien er bij den inkoop geene korting voor contant genoten, doch bij den verkoop wel gegeven is.

N°. 324.

Omtrent dezen post verwijzen wij naar bladz. 92.

N°. 327.

Hoewel hier slechts fr. 17558.27 op Ferrère Lafitte worden afgegeven, moet hij nochthans beschouwd worden als daarmede fr. 17583.28 uit te geven, daar de fr. 25.01 op hem minder worden gedisponeerd, als vergoeding voor zijne moeite in diverse wisselzaken.

N°. 333.

In onderscheiding van post N°. 244 wordt de uniform-datum of datum van afrekening hier bepaald op denzelfden dag, dat men rekenen kan dooréén het bedrag van verkoop geënd te hebben. Er komt dus geene andere rente-vereffening te pas, dan over vracht en andere onkosten.

N°. 348.

Wanneer wij onze opmerkingen over dezen post in het midden brengen, dan moeten wij ons, ter oplossing van een hier met eenigen schijn van grond te maken bezwaar, weder op een meer rekenkundig terrein bewegen. Bij eene oppervlakkige beschouwing toch van dezen post zoude men al dadelijk stuiten op de daadzaak, dat wissels op Zicht, op 10 dagen na de afzending, en op 60 dagen na Zicht tot een gelijken koers worden in rekening gebracht, en alzoo in dezen post tusschen wissels op termijn en wissels à contant geen onderscheid in prijs gemaakt wordt. De reden hiervan is gelegen in de

mogelijkheid, die er bestaat, om door middel der rente-vereffening alles tot een uniform-datum te kunnen terugbrengen. Nu is de uniform-datum, dat is de datum van afrekening, of anders de datum, waarop alles eene contante waarde verkrijgt, in dezen post 25 Maart te *Londen*. Wanneer wij nu wilden aangeven langs welken weg men tot de kennis van dien uniform-datum geraakt, dan zouden wij in een grooten omslag van cijfers moeten vervallen, hetgeen geheel buiten onze bedoeling ligt. Iets anders echter is het door cijfers te *bewijzen*, dat de datum dooréén voor dezen post 25 Maart te *Londen* is, en hij alzoo, om het verschil in plaats, op 23 Maart te *Amsterdam* bepaald moet worden. Om nu deze cijfers te kunnen aangeven, moeten wij beginnen met den oorsprong van dezen post aan te toonen, en daartoe verwijzen wij naar N°. 333, zijnde de afrekeningspost van een verkoop voor gezamenlijke rekening, en waaruit blijkt, dat Cambridge & C°. hunne helft in het netto provenu van dien verkoop op 23 Maart te vorderen hebben. Wanneer wij in dagteekening nog eenigszins verder terug gaan, dan vinden wij volgens Bijlage Lr. B., dat deze vrienden op Ultimo December nog voor zekere sommen Debet stonden, zoowel op hunne rekening, als op mijne rekening, en aangezien nu deze post eigenlijk een liquidatie-post is, zoo worden ook alle renteverschillen tegelijk vereffend. Gaan wij nu over tot de levering van het bewijs in cijfers, dan zien wij, dat Cambridge & C°. op 23 Maart te vorderen hadden *f* 6604.88, welke evenwel eerst op de onderstaande datums voor hen contante waarde wordt:

25 Maart	*f*	451.89	Saldo h/r.	dus te laat	2	dagen,	rentecijfer	908
2 April	„	3540.—	Remise	„ „	10	„	„	35400
14 Mei	„	837.11	dito 60/d. Zicht	„ „	62	„	„	51901
25 Maart	„	607.56	Remise Zicht	„ „	2	„	„	1215
25 dito	„	1168.24	dito dito	„ „	2	„	„	2336

tengevolge waarvan Cambridge & C°. recht zouden hebben op eene rentevergoeding over een cijfer van 91756, ware het niet, dat zij aan den anderen kant een genoegzaam even groot cijfer aan ons verschuldigd waren, voor het te laat betalen der saldo's van 13 December, gelijk wij uit de onderstaande berekening kunnen zien. Deze saldo's toch worden insgelijks afgerekend op den 25sten Maart, en bedragen:

1 Januari	*f*	454.88	Saldo h/r	85	dagen te laat,	rentecijfer .	38410
1 dito	„	631.20	dito m/r	85	„ „	„	51650
gevende alzoo een getal van							90060

waarover Cambridge & C°. rente-vergoeding aan ons verschuldigd zijn.

N°. 393.

Deze post vervalt natuurlijk geheel, wanneer men, inplaats van de Particuliere Rekening te gebruiken, al wat daarop moet voorkomen, op de Kapitaal-Rekening behandeld heeft.

Bijlage Letter A.

UITTREKSEL van den STAAT der BEZITTINGEN en SCHULDEN volgens de Balans van Ultimo Juni 1879.

BEZITTINGEN.

Contanten in kas	*f*	3335.25
Saldo bij de Associatie-Cassa	„	8013.37
Diverse Goederen	„	49722.95
20 Vaten Lijn-Olie te *Bremen*	„	3259.59
Diverse Effecten	„	28520.—
Diverse Aandeelen in Schepen	„	19700.—
Wissels en Promessen in Portefeuille	„	28582,45
Buitenlandsche Wissels in Portefeuille	„	4700.—
Diverse Debiteuren	„	17795.23
F. DE LA GIRONDE te *Marseille* M/r. fr. 23.66	„	11.18
CARL TOPSDORFF te *Bremen* Z/r	„	76.03
GEFFERSON & C°. te *Londen* H/r.	„	1434.35
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* H/r.	„	72.73
CH. SEWARD & SON te *New-York* H/r.	„	3975.74
Nog te goed komende Interessen	„	100.23
Totaal der Bezittingen	*f*	169299.10

SCHULDEN.

Opgenomen gelden	*f*	34000.—
Door mij gepasseerde Promessen	„	5893.54
Diverse Crediteuren	„	15461.45
HENDRIK VAN BEVERWIJK	„	1116.—
JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, M/r. £ 29.13.7	„	350.21
CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, M/r. £ 21.6.11	„	251.88
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, M/r. R. M. 24.45	„	13.28
CH. SEWARD & SON te *New-York*, M/r. $ 1479.71	„	3528.12
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, M/r. R. M. 73.36	„	42.84
FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*, M/r. fr. 1203.11	„	568.46
Nog verschuldigde Interessen	„	307.97
Nog verschuldigde Onkosten	„	1642.41
Totaal der Schulden	*f*	63171.16
Totaal der Bezittingen	„	169299.10
Zuiver Kapitaal	*f*	106127.94
Handels-Kapitaal	„	100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening	*f*	6127.94

Verkregen als volgt:

Genoten rente		*f* 1979.33	
Vergoeding voor kantoorhuur		„ 200.—	
Gedisponeerde gelden	*f* 2500.—		
Totaal der winsten	*f* 9040.46		
Idem der verliezen	„ 2591.85		
		„ 6448.61	
		f 8627.94	
		„ 2500.—	
			f 6127.94

Bijlage Letter B.

UITTREKSEL van den STAAT der BEZITTINGEN en SCHULDEN volgens de BALANS van Ultimo DECEMBER 1879.

BEZITTINGEN.

Contanten in kas	*f*	3154.20
Saldo bij de Associatie-Cassa	„	1011.38
Saldo bij de Nederlandsche Bank	„	10.94
Diverse Goederen	„	16285.90
50 Vaten Meekrap te *New-York*	„	15428.08
800 Balen Java Rijst, liggende alhier voor $^1/_2$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen;* mijn $^1/_2$ Aandeel	„	5462.87
Diverse Effecten	„	15820.—
$^3/_{16}$ Aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland*	„	11750.—
Wissels en Promessen in Portefeuille	„	17370.41
Buitenlandsche Wissels in Portefeuille	„	9145.50
Aan R. VAN SOETERMEER op beleening gegeven	„	30000.—
Diverse Debiteuren	„	6550.33
CAMBRIDGE & C°. te *Londen* H/r	„	451.88
GEFFERSON & C°. te *Londen* H/r	„	38.74
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, Z/r	„	68.87
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, H/r	„	341.32
CH. SEWARD & SON te *New-York* H/r	„	416.—
CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, M/r. £ 51.9.11	„	607.65
CH. SEWARD & SON te *New-York*, M/r. $ 20.29.	„	48.31
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, M/r. R. M. 160.61	„	93.80
F. DE LA GIRONDE te *Marseille*, M/r. fr. 23.66	„	11.18
Nog te goed komende Interessen	„	117.55
Nog te goed komende Onkosten	„	741.07
Totaal der Bezittingen	*f*	134925.98

SCHULDEN.

Door mij gepasseerde Promessen	*f*	15093.89
HENDRIK VAN BEVERWIJK	„	565.25
JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* M/r. £ 30.8.5	„	358.97
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, M/r. R. M. 7.16	„	4.18
FERRÈRE LAFITTE te *Parijs*, M/r. fr. 1222.17	„	577.48
GEFFERSON & C°. te *Londen*, M/r. £ 4.19.2	„	58.51
Nog niet afgerekende 200 Balen Java Rijst voor $^1/_2$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* verkocht	„	3544.93
Nog verschuldigde Interessen	„	59.24
Nog verschuldigde Onkosten	„	2218.97
Totaal der Schulden	*f*	22481.42
Totaal der Bezittingen	„	134925.98
Zuiver Kapitaal	*f*	112444.56
Handels-Kapitaal	„	100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening	*f*	12444.56

Verkregen als volgt:

Batig Saldo op Ultimo Juni			*f* 6127.94	
Genoten rente			„ 2092.13	
Vergoeding voor kantoorhuur			„ 200.—	
Gedisponeerde gelden		*f* 3900.—		
Totaal der winsten	*f* 12164.43			
Idem der verliezen	„ 4239.94		„ 7924.49	
			f 16344.56	
			„ 3900.—	
				„ 12444.56

Bijlage Letter C.

STAAT der BEZITTINGEN op Ultimo Juni 1880.

Saldo in Kas		f 2732.50
Diverse Effecten		„ 112267.50
Zuiver Kapitaal		f 115000.—
Handels-Kapitaal		„ 100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening op de Kapitaal-Rekening overgebracht		f 15000.—

Verkregen als volgt:

Batig Saldo op Ultimo December 1879		f 12444.56	
Genoten rente		„ 2226.84	
Vergoeding voor kantoorhuur		„ 100.—	
Gedisponeerde gelden	f 3600.—		
Totaal der winsten	f 5241.37		
Idem der verliezen	„ 1412.77		
		„ 3828.60	
		f 18600.—	
		„ 3600.—	
			f 15000.—

Bijlage Letter D.

RECAPITULATIE der drie halve jaren tezamen.

Genoten rente, Eerste halfjaar		f 1979.33	
Tweede dito		„ 2092.13	
Derde dito		„ 2226.84	
			f 6298.30
Vergoedingen voor kantoorhuur			„ 500.—
Gemaakte winsten:			
Eerste halfjaar	f 9040.46		
Tweede dito	„ 12164.43		
Derde dito	„ 5241.37		
		f 26446.26	
Geleden verliezen:			
Eerste halfjaar	f 2591.85		
Tweede dito	„ 4239.94		
Derde dito	„ 1412.77		
		„ 8244.56	
Zuivere winst			„ 18201.70
Alzoo vooruitgegaan			f 25000.—
Waarvan gedisponeerd:			
Eerste halfjaar		f 2500.—	
Tweede dito		„ 3900.—	
Derde dito		„ 3600.—	
			„ 10000.—
Blijft ter dispositie			f 15000.—
Oorspronkelijk Kapitaal			„ 100000.—
Zuiver Kapitaal op Ultimo Juni 1880			f 115000.—

Bijlage Letter E.

CALCULATIE der op 1 Januari 1879 aanwezige GOEDEREN.

300 Balen Java Koffie per Ontvang-Cedullen.
Bruto 18522 K°.
Tarra 3 % 556 „ Netto 17966 K°. à 37½c. . f 13474.50
Reg. 1 % . . . . „ 134 75
f 13609.25
Cont. 1½ % . . . „ 202.12
f 13407.13
Af 3 m. Huur à 3½c per baal per maand „ 31.50 f 13375.63

96 4 Kisten China Thee per Ontvang-Cedullen.
Bruto 4812 K°.
Tarra 11 K°. 1056 „ Netto 3756 K°. à 120c. . . f 9014.40
Af 1 % . . . . . „ 90.14
f 8924.26

Af Rechten.
Bruto 4908 K°.
Tarra 25 % 1227 „ Netto 3681 K°. à 25 p. 100 K°. „ 920.25
f 8004.01
Cont. 1 % . . . „ 80.04
f 7923.97
Af Huur 8 maanden à 50c per kav. van ¾ kisten „ 48.— f 7875.97

10 Vaten Meekrap.
Bruto 6221 K°.
g.gwt. 2 % 124
Tarra 461 585 „ Netto 5636 K°. à f 28.– . f 3156.16
Af 2 % . . . . . „ 63.12
f 3093.04
Cont. 1 % . . . „ 30.93
f 3062.11
Vaten . . . . . „ 30.— f 3092.11

400 Balen Java Rijst.
Bruto 40216 K°.
g.gwt. 2 % 804
Tarra 3 K°. 1200 2004 „ Netto 38212 K°. à f 8¼ . . f 6304.98
Af 2 % . . . . . „ 126.10
f 6178.88
Contant 2 % . . . „ 123.58 f 6055.30

TAFEL der WISSELHERLEIDINGEN in de vorenstaande MEMORIALEN voorkomende.

	HOUDT BOEK IN:		WISSELT MET:
Amsterdam.	Guldens en centen. Een gulden verdeeld in 100 centen.	**Bremen.**	*f* 58.40 meer of min voor 100 R. M.
		Hamburg.	*f* 58.40 meer of min voor 100 R. M.
		Londen.	*f* 11.80 meer of min voor 1 Pound Sterling.
		Marseille.	*f* 47.50 meer of min voor 100 Francs.
		New-York.	42/100 Dollar meer of min voor 1 Gulden.
		Parijs.	*f* 47.50 meer of min voor 100 Francs.
Bremen.	Rijksmarken, verdeeld in 100 Pfennigen.	**Hamburg.**	Voor $^1/_2$ pCt. perte meer of min.
Hamburg.	Rijksmarken, verdeeld in 100 Pfennigen.	**Londen.**	20 Rijksmark meer of min voor 1 Pound Sterling.
Londen.	Pounds (£) Shillings (sh) en Pence (d.) Sterling, 1 £ heeft 20 Sh., 1 Sh. heeft 12 d., 1 Penny heeft 4 Farthings of quarters.	**Amsterdam.**	*f* 11-19 st. meer of min voor 1 Pound Sterling.
		New-York.	48 Pence meer of min voor 1 Dollar.
		Parijs.	Francs 25.50 meer of min voor 1 Pound Sterling.
Parijs.	Francs en Centimes, 1 Fr. heeft 100 Centimes.	**Marseille.**	à $^1/_8$ pCt. perte meer of min.
New-York.	Dollars ($) en Cents, 1 Dollar heeft 100 Cents.	**Londen.**	4 Dollars 80 Cents meer of min voor 1 Pound Sterling.

Bijlage Letter C.

LIJST der HULPBOEKEN, waaruit de voornaamste MEMORIALEN zijn samengesteld, met bijvoeging van het Volg-nummer der Posten, die in elk daarvan moeten voorkomen.

I. Inkoop-Boek.	Geheel.	N°.	3, 11, 23, 31, 37, 48, 77, 83, 89, 94, 99, 124, 166, 174, 186, 195, 209, 258.
II. Inkoop-Boek voor Goederen van Buitenslands.	Geheel.	N°.	9, 19, 35, 59, 64, 74, 84, 93, 104, 120, 239, 253.
III. Consignatie-Boek.	Geheel.	N°.	12, 24, 32, 51, 56, 69, 100, 102, 131, 259, 278, 337.
	Pro Memoria.	N°.	70, 141, 298, 388.
IV. Compagnie-Boek.	Geheel.	N°.	164, 187, 196, 210, 211, 223, 236, 238, 244, 248, 256, 266, 273, 333.
	Pro Memoria.	N°.	224, 240, 260, 268, 291, 298, 301, 319, 328, 388.
V. Verkoop-Boek.	Geheel.	N°.	4, 8, 14, 20, 27, 30, 40, 53, 61, 63, 71, 88, 107, 115, 119, 123, 161, 173, 183, 192, 202, 224, 229, 240, 263, 268, 276, 291, 319, 321, 328, 336, 342, 357.
VI. Factuur-Boek.	Geheel.	N°.	28, 38, 49, 110, 176, 204, 247.
VII. Commissie-Boek.	Geheel.	N°.	75, 121, 208.
	Pro Memoria.	N°.	47, 53, 63, 71, 76, 115, 170, 192.
VIII. Reederij-Boek.	Pro Memoria.	N°.	46, 60, 68, 86, 132, 351, 353, 354, 356, 364, 366, 369.
IX. Memoriaal.	Geheel.	N°.	1, 10, 15, 29, 39, 41, 50, 54, 57, 68, 70, 73, 80, 85, 95, 97, 101, 109, 116, 128, 130, 132, 133, 134, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 163, 165, 168, 172, 177, 188, 193, 203, 217, 228, 230, 231, 241, 245, 250, 255, 257, 260, 261, 262, 265, 267, 269, 274, 280, 281, 282, 285, 289, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 322, 325, 325*, 326, 332, 345, 348, 362, 365, 366, 367, 386, 387, 388, 389, 390, 393.
	Gedeeltelijk.	N°.	77*, 190, 201, 219, 233, 283, 287, 369.
X. Kas-Boek.	Geheel.	N°.	2, 5, 7, 13, 17, 18, 21, 22, 25, 26, 33, 34, 36, 42, 43, 44, 45, 46, 52, 55, 60, 62, 65, 66, 67, 72, 78, 79, 81, 82, 86, 87, 91, 92, 98, 103, 105, 106, 108, 111, 112, 113, 114, 117, 118, 122, 125, 126, 129, 135, 137, 138, 162, 167, 169, 171, 178, 179, 181, 182, 184, 185, 189, 191, 194, 197, 198, 199, 200, 205, 206, 212, 214, 215, 216, 218, 220, 221, 222, 225, 226, 227, 234, 235, 237, 242, 243, 246, 249, 251, 252, 254, 264, 270, 271, 272, 275, 277, 279, 284, 286, 288, 290, 292, 293, 294, 320, 323, 324, 327, 329, 330, 331, 334, 335, 338, 339, 340, 341, 343, 344, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 358, 359, 360, 361, 363, 364, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 391.
	Gedeeltelijk.	N°.	77*, 116, 128, 190, 201, 219, 233, 241, 283, 287, 348, 369.
	Pro Memoria.	N°.	1.
XI. Kassiers-Boek.	Geheel.	N°.	6, 16, 58, 90, 96, 127, 136, 146, 175, 180, 207, 213, 232, 305.
	Pro Memoria.	N°.	13, 17, 36, 45, 72, 77*, 108, 116, 117, 118, 169, 181, 194, 212, 216, 235, 241, 380.
XII. Onkosten-Boek.	Pro Memoria.	N°.	21, 43, 66, 91, 112, 137, 184, 205, 225, 251, 270, 293, 329, 339, 350, 360, 371, 383.
XIII. Calculatie-Boek.	Geheel.	N°.	147, 148, 149, 150, 151, 152, 152*, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 318*, 392.

MODEL

VAN EEN

JOURNAAL

VOLGENS EENE BOEKING IN ORDE DES TIJDS.

		DIVERSEN AAN KAPITAALREKENING.				
		Voor mijne zuivere bezitting op heden:				
.	2	KASSA-REKENING:				
		Voor kontanten in diversen		f 14364	71	
.	3	GOEDEREN-REKENING, als volgt:				
		300 Balen Java Koffie	f 13375.63			
		96/4 Kisten China Thee	„ 7875.97			
		10 Vaten Meekrap	„ 3092.11			
		400 Balen Java Rijst	„ 6055.30			
				„ 30399	01	
.	4	EFFECTEN-REKENING, als volgt:				
		f 20000.— Obl. Rusl. HOPE & C°. 5%	f 20200.—			
		„ 12000.— N. W. S. 2½% . . .	„ 7545.—			
				„ 27745	—	
.	5	SCHEEPSPARTEN-REKENING, als volgt:				
		⅛ Fregat *Voorwaarts*	f 5681.—			
		⅛ Brik *Leontine*	„ 3000.—			
				„ 8681	—	
.	6	DIVERSE DEBITEUREN, als volgt:				
		A. VAN DOKKUM	f 6524.81			
.	1	B. VAN BOLSWARD	„ 8670.25			
		C. VAN DE LEMMER	„ 3615.22			
				„ 18810	28	
		3			—	f 100000 —
.	2	KASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN.				
		Voor van A. VAN DOKKUM ontvangen . . .		. . . .		„ 6524 81
.	6					
		6				
.	3	GOEDEREN AAN DIVERSE CREDITEUREN.				
		Voor 60 Vaten Maryland Tabak van M. PORTUGAL gekocht		. . . .		„ 9105 45
.	7					
		9				
.	6	DIVERSE DEBITEUREN AAN GOEDEREN.				
		Voor 100 Balen Java Koffie aan D. FRANEKER				
.	3	verkocht.		. . . .		„ 4546 19
		Transporteeren f°. 2		. . . .		f 120176 45

		Transport van f°. 1 . . .				f 120176	45
.	7	DIVERSE CREDITEUREN AAN KASSA.					
	—	Voor aan M. PORTUGAL betaald				„ 9105	45
.	2	12					
.	8	ASSOCIATIE-CASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN.					
.	6	Voor aan haar ter inkasseering gegeven mijne assignatiën op:					
		B. VAN BOLSWARD	f 8670	25			
		C. VAN DE LEMMER	„ 3615	22			
		D. FRANEKER	„ 4546	19			
					„ 16831	66	
		d°.					
.	5	SCHEEPSPARTEN AAN KASSA.					
	—	Voor aan P. BRAZILIAAN betaald mijn 1/8 in de					
.	2	uitrusting van de Brik *Leontine*			„ 628	15	
		14					
.	6	DIVERSE DEBITEUREN AAN DIVERSEN.					
	—	Voor 200 Balen Java Koffie aan L. J. VAN ZUTPHEN verkocht.					
.	3	AAN GOEDEREN.					
		200 Balen Koffie	f 9284	96			
.	9	AAN ONKOSTEN.					
		Voor een Promesse-zegel	„ 6	55			
					„ 9291	51	
		d°.					
.	10	GOEDEREN VAN BUITENSLANDS AAN JAMES					
		HENDERSON, TAYLOR & C°. TE LONDEN M/R.					
.	11	Voor Factuur over 500 Balen Bruine Peper,					
		ten bedrage van £ 543. 12. 7			„ 6374	05	
		17					
.	12	REMISE-REKENING AAN DIV. DEBITEUREN.					
	—	Voor van L. J. VAN ZUTPHEN ontvangen zijne					
.	6	Promesse per 18 April a.s.			„ 9291	51	
		Transporteeren f°. 3 . . .			f 171698	78	

		Transport van f°. 2 . . .				f 171698	78
.	3	GOEDEREN AAN DIVERSE CREDITEUREN.					
	—	Voor 300 Kranjangs Java Suiker van R. VAN					
.	7	WAARDENDIJK gekocht			„ 16622	94	
		d°.					
.	13	GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR HAMBURG ONDER J. NEUHAUS & SOHN AAN DIVERSEN.					
	—	Voor 200 Kranjangs Java Suiker naar *Hamburg* ten verkoop gezonden.					
.	3	AAN GOEDEREN.					
		200 Kranjangs Java Suiker	f 11088	81			
.	9	AAN ONKOSTEN.					
		Voor Diversen	„ 231	65			
		20					
					„ 11320	46	
.	7	DIVERSE CREDITEUREN AAN DIVERSEN.					
	—	Voor aan R. VAN WAARDENDIJK betaald.					
.	8	AAN ASSOCIATIE-CASSA.					
		Voor mijne Kwitantie	f 10622	94			
.	2	AAN KASSA.					
		Voor in Bankbiljetten	„ 6000	—			
		21					
					„ 16622	94	
.	6	DIVERSE DEBITEUREN AAN DIVERSEN.					
	—	Voor 400 Balen Java Rijst aan N. G. VAN SLEESWIJK verkocht.					
.	3	AAN GOEDEREN.					
		400 Balen Java Rijst	f 6605	79			
.	9	AAN ONKOSTEN.					
		Voor afleveren à 5c. per baal	„ 20	—			
		23					
					„ 6625	79	
.	11	JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. TE LONDEN M/R. AAN TRAITE-REKENING.					
	—	Voor geaccepteerd hunne Traite £ 540.—.— %.					
.	14	BARING BROTHERS per 18 April			„ 6331	50	
		Transporteeren f°. 4			f 229222	41	

		Transport van f°. 3 . . .	. . . .	..	f	229222	41
.	8	ASSOC.-CASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN.					
		Voor aan haar ter inkasseering gegeven mijne					
.	6	kwitantie op N. G. VAN SLEESWIJK . . .	. . . .	..	„	6625	79
		25					
.	5	SCHEEPSPARTEN AAN ASSOCIATIE-CASSA.					
		Voor van L. VAN BEIJEREN gekocht en aan hem					
.	8	betaald per mijne kwitantie op de Associa-					
		tie-Cassa 3/16 aandeel in het Barkschip *Ko-*					
		ninkrijk Holland	. . . .	..	„	9000	—
		26					
.	2	KASSA AAN J. NEUHAUS & SOHN TE HAM-					
		BURG M/R.					
.	15	Voor mijne Traite op hen R. M. 10000.— %.					
		CARL HIRSCH, van wien daarvoor ontvangen	. . . .	..	„	5795	—
		28					
.	3	GOEDEREN AAN DIVERSEN.					
		Voor 500 Balen Bruine Peper van *Londen* ont-					
		vangen.					
.	10	AAN GOEDEREN VAN BUITENSLANDS.					
		Voor 500 Balen Bruine Peper	f	6374	05		
.	9	AAN ONKOSTEN.					
		Voor Diversen	„	257	93		
						„ 6631	98
		30					
.	6	DIVERSE DEBITEUREN AAN GOEDEREN.					
		Voor 24/4 Kisten China Thee aan J. J. VAN					
.	3	DUYVENDRECHT verkocht	. . . .	..	„	2287	22
		31					
.	9	ONKOSTEN AAN KASSA.					
		Voor in deze maand betaalde onkosten . .	. . . .	..	„	592	46
.	2	d°.					
.	16	PARTICULIERE REKENING AAN KASSA.					
		Voor gedisponeerde gelden	. . . .	..	„	400	—
	2						
		Accordeert met de telling van het Grootboek .	. . . .	..	f	260554	86

MODEL

VAN EEN

GROOT-BOEK,

BEVATTENDE HET IN DE 4 VOORGAANDE PAGINA'S GEJOURNALISEERDE.

1.

Debet. KAPITAAL-REKENING. **Credit.**

1879.										

2.

Debet. KASSA-REKENING. **Credit.**

1879.								1879.						
Januari.	1	Aan Kapitaal.	Voor Contanten in Kas . . .	f°. 1	*f* 14364	71		Januari.	10	Per Diverse Crediteur.	Voor aan M. PORTUGAL betaald.	f°. 2	*f* 9105	45
„	3	„ Diverse Debiteuren.	„ v. A. v. DOKKUM ontvangen	„ „	„ 6524	81		„	12	„ Scheepsparten.	„ „ P. BRAZILIAAN „	„ 2	„ 628	15
„	26	„ J. NEUHAUS & SOHN M/r.	„ mijne Traite °/. C. HIRSCH	„ 4	„ 5795	—		„	20	„ Diverse Crediteur.	„ „ R. v. WAARDENDIJK „	„ 3	„ 6000	—
								„	31	„ Onkosten.	„ Div. betaalde onkosten.	„ 4	„ 592	46
								„	„	„ Partic. Rekening.	„ Gedisponeerde gelden.	„ 4	„ 400	—

3.

Debet. GOEDEREN-REKENING. **Credit.**

1879.								1879.						
Januari.	1	Aan Kapitaal.	300 Balen Java Koffie . . .	f°. 1	*f* 13375	63		Januari.	9	Per Diverse Debiteuren.	100 Balen Java Koffie . . .	f°. 1	*f* 4546	19
„	„	„ idem.	96/4 Kisten China Thee . .	„ „	„ 7875	97		„	14	„ idem.	200 d°. d°. d°. . . .	„ 2	„ 9284	96
„	„	„ idem.	10 Vaten Meekrap	„ „	„ 3092	11		„	18	„ Goeder. te *Hamburg*.	200 Kranjangs Java Suiker .	„ 3	„ 11088	81
„	„	„ idem.	400 Balen Java Rijst . . .	„ „	„ 6055	30		„	21	„ Diverse Debiteuren.	400 Balen Java Rijst . . .	„ „	„ 6605	78
„	6	„ Diverse Crediteuren.	60 Vaten Maryland Tabak. .	„ „	„ 9105	45		„	30	„ idem.	24/4 Kisten China Thee . .	„ 4	„ 2287	22
„	18	„ idem.	300 Kranjangs Java Suiker. .	„ 3	„ 16622	94								
„	28	„ Diversen.	500 Balen Bruine Peper . .	„ 4	„ 6631	98								

4.

Debet. EFFECTEN-REKENING. **Credit.**

1879.							1879.						
Januari.	1	Aan Kapitaal.	*f* 20000.— O. Rusl. HOPE & C°. 5 °/o	f°. 1	*f* 20200	—							
„	„	„ idem.	„ 12000.— N. W. S. 2½ °/o . .	„ „	„ 7545	—							

1.

Credit. KAPITAAL-REKENING.

1879.						
Januari.	1	Per Diversen.	Voor mijne zuivere bezitting .	f°. 1	*f* 100000	—

2.

Credit. KASSA-REKENING.

1879.						
Januari.	10	Per Diverse Crediteur.	Voor aan M. PORTUGAL betaald.	f°. 2	*f* 9105	45
„	12	„ Scheepsparten.	„ „ P. BRAZILIAAN „	„ 2	„ 628	15
„	20	„ Diverse Crediteur.	„ „ R. v. WAARDENDIJK „	„ 3	„ 6000	—
„	31	„ Onkosten.	„ Div. betaalde onkosten.	„ 4	„ 592	46
„	„	„ Partic. Rekening.	„ Gedisponeerde gelden.	„ 4	„ 400	—

3.

Credit. GOEDEREN-REKENING.

1879.						
Januari.	9	Per Diverse Debiteuren.	100 Balen Java Koffie . . .	f°. 1	*f* 4546	19
„	14	„ idem.	200 d°. d°. d°. . . .	„ 2	„ 9284	96
„	18	„ Goeder. te *Hamburg*.	200 Kranjangs Java Suiker .	„ 3	„ 11088	81
„	21	„ Diverse Debiteuren.	400 Balen Java Rijst . . .	„ „	„ 6605	78
„	30	„ idem.	24/4 Kisten China Thee . .	„ 4	„ 2287	22

4.

Credit. EFFECTEN-REKENING.

1879.						

5.

Debet. SCHEEPSPARTEN-

1879.							
Januari.	1	Aan	Kapitaal.	1/8 Fregat *Voorwaarts*	f°. 1	*f* 5681	—
„	„	„	idem.	1/8 Brik *Leontine*.	„ „	„ 3000	—
„	12	„	Kassa.	Uitrusting 1/8 Brik *Leontine* . .	„ 2	„ 628	15
„	25	„	Associatie-Cassa.	3/16 Bark *Koninkrijk Holland*. .	„ 4	„ 9000	—

6.

Debet. DIVERSE

1879.							
Januari.	1	Aan	Kapitaal.	A. van Dokkum	f°. 1	*f* 6524	81
„	„	„	idem.	B. van Bolsward	„ „	„ 8670	25
„	„	„	idem.	C. van de Lemmer	„ „	„ 3615	22
„	9	„	Goederen.	D. Franeker	„ „	„ 4546	19
„	14	„	Diversen.	L. J. van Zutphen	„ 2	„ 9291	51
„	21	„	idem.	N. G. van Sleeswijk . . .	„ 3	„ 6625	79
„	30	„	Goederen.	J. J. van Duyvendrecht . .	„ 4	„ 2287	22

7.

Debet. DIVERSE

1879.							
Januari.	10	Aan	Kassa.	M. Portugal	f°. 2	*f* 9105	45
„	20	„	Diversen.	R. van Waardenrijk . . .	„ 3	„ 16622	94

8.

Debet. ASSOCIATIE-

1879.							
Januari.	12	Aan	Diverse Debiteuren.	Voor mijne assign. op Div.	f°. 2	*f* 16831	66
„	24	„	idem.	„ idem op N. G. v. Sleeswijk.	„ 4	„ 6625	79

5.

REKENING. **Credit.**

1879.							

6.

DEBITEUREN. **Credit.**

1879.							
Januari.	3	Per	Kassa.	A. van Dokkum	f°. 1	*f* 6524	81
„	12	„	Associatie-Cassa.	B. van Bolsward.	„ 2	„ 8670	25
„	„	„	idem.	C. van de Lemmer	„ „	„ 3615	22
„	„	„	idem.	D. Franeker	„ „	„ 4546	19
„	17	„	Remise-Rekening.	L. J. van Zutphen . . .	„ „	„ 9291	51
„	24	„	Associatie-Cassa.	N. G. van Sleeswijk . . .	„ 4	„ 6625	79

7.

CREDITEUREN. **Credit.**

1879.							
Januari.	6	Per	Goederen.	M. Portugal	f°. 1	*f* 9105	45
„	18	„	idem.	R. van Waardenrijk . . .	„ 3	„ 16622	94

8.

CASSA. **Credit.**

1879.							
Januari.	20	Per	Diverse Crediteuren.	Voor mijne Kwitantie . . .	f°. 3	*f* 10622	94
„	25	„	Scheepsparten.	„ „ „	„ 4	„ 9000	—

9.

Debet. ONKOSTEN-

1879.						
Januari.	31	Aan Kassa.	Voor div. betaalde onkosten. .	f°. 4	*f* 592	46

10.

Debet. GOEDEREN VAN

1879.						
Januari.	14	Aan J. H. Taylor & C°. M/R.	500 Balen Bruine Peper . .	f°. 2	*f* 6374	05

11.

Debet. JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°.

1879.								
Januari.	23	Aan Traite-Rekening.	H. Traite °/. Baring Br. . .	f°. 3	£ 540	—	—	*f* 6331 50

12.

Debet. REMISE-

1879.						
Januari.	17	Aan Diverse Debiteuren.	Promesse van L. J. van Zutphen per 18 April	f°. 2	*f* 9291	51

9.

REKENING. Credit.

1879.							
Januari.	14	Per Diverse Debiteuren.	Voor een Promesse-Zegel . .	f°. 2	*f* 6	55
„	18	„ Goederen te *Hamburg.*	„ Diversen op 200 Kranj. Java Suiker	„ 3	„ 231	65
„	21	„ Diverse Debiteuren.	„ Afleveren van 400 Balen Java Rijst	„ „	„ 20	—
„	28	„ Goederen.	„ Diversen op 500 Balen Peper	„ 4	„ 257	93

10.

BUITENSLANDS. Credit.

1879.						
Januari.	28	Per Goederen.	500 Balen Bruine Peper . .	f°. 4	*f* 6374	05

11.

te LONDEN M/R. Credit..

1879.									
Januari.	14	Per Goederen van Buitenslands.	Factuur van 500 Balen Peper .	f°. 2	£ 543	12	f°. 7	*f* 6374	05

12.

REKENING. Credit.

1879.						

13.

Debet. GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR HAMBURG,

1879.							
Januari.	18	Aan Diversen.	200 Kranjangs Suiker . . .	f°. 3	*f* 11320	46

14.

Debet. TRAITE-

1879.							

15.

Debet. J. NEUHAUS & SOHN

1879.							

16.

Debet. PARTICULIERE-

1879.							
Januari.	31	Aan Kassa.	Voor door mij gedisponeerd .	f°. 4	*f* 400	—

13.

nder J. NEUHAUS & SOHN. Credit.

1879.							

14.

REKENING. Credit.

1879.							
Januari.	23	Per J. H. TAYLOR & C°. M/R.	Traite van J. H. T. £ 540 %. B. B. Per 18 April . . .	f°. 3	*f* 6331	50

15.

te HAMBURG M/R. Credit.

1879.									
Januari.	26	Per Kassa.	Voor M. Traite %. C. HIRSCH.	f°. 4	RM 10000	f°. 3	*f* 5795	—

16.

REKENING. Credit.

1879.							

MODEL van eene PROEF-BALANS. (Ultimo Januari 1879.)

F°.	REKENINGEN.	TELLINGEN.		SALDO'S.	
		DEBENT.	CREDUNT.	DEBENT.	CREDUNT.
1	Kapitaal-Rekening		f 100000 —		f 100000 —
2	Kassa-Rekening	f 26684 52	„ 16726 06	f 9958 46	
3	Goederen-Rekening	„ 62759 38	„ 33812 97	„ 28641 41	
4	Effecten-Rekening	„ 27745 —		„ 27745 —	
5	Scheepsparten-Rekening	„ 18309 15		„ 18309 15	
6	Diverse Debiteuren	„ 41560 99	„ 39273 77	„ 2287 22	
7	Diverse Crediteuren	„ 25728 39	„ 25728 39		
8	Associatie-Cassa	„ 23457 45	„ 19622 94	„ 3834 51	
9	Onkosten-Rekening	„ 592 46	„ 516 13	„ 76 33	
10	Goederen van Buitenslands	„ 6374 05	„ 6374 05		
11	JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* M/R.	„ 6331 50	„ 6374 05		„ 42 55
12	Remise-Rekening	„ 9291 51		„ 9291 51	
13	Goederen van *Amsterdam* naar *Hamburg* onder J. NEUHAUS & SOHN	„ 11320 46		„ 11320 46	
14	Traite-Rekening		„ 6331 50		„ 6361 50
15	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* M/R.		„ 5795 —		„ 5795 —
16	Particulieré-Rekening	„ 400 —		„ 400 —	
	Accordeert met de telling van het Journaal.	f 260554 86	f 260554 86	f 112169 05	f 112169 05

Als aan het einde des jaars de Proef-Balans uit het Grootboek wordt opgemaakt, dan moeten de Rekeningen zich in een van de vijf volgende vormen voordoen:
Debet is grooter dan Credit, alzoo een Saldo Debet. Zie boven f°. 2, 3, 6, 8, 9.
Credit is grooter dan Debet, alzoo een Saldo Credit, f°. 11.
Niets in het Debet, alzoo een Saldo Credit, f°. 1, 14, 15.
Niets in het Credit, alzoo een Saldo Debet, f°. 4, 5, 12, 13, 16.
Debet en Credit zijn gelijk, alzoo geen Saldo, f°. 7, 10.
Hieruit blijkt dat tegelijk kunnen zijn ingevuld kolom 1, 2, 3; kolom 1, 2, 4; kolom 2, 4; kolom 1, 3; kolom 1, 2; maar dat kolom 3 en 4 nimmer tegelijk kunnen worden ingevuld.

MODELLEN VAN HULPBOEKEN.

In de volgende bladzijden vindt men de Modellen der meest voorkomende Hulpboeken, als:

1°. Inkoopboek, 2 Pagina's.
2°. Inkoopboek voor Goederen van buitenslands, 3 Pagina's.
3°. Consignatie-boek, 6 Pagina's.
4°. Verkoopboek, 3 Pagina's.
5°. Factuurboek, 2 Pagina's.
6°. Memoriaal, 3 Pagina's.
7°. Kasboek, 2 Pagina's.
8°. Kassiersboek, 2 Pagina's.
9°. Onkosten-boek, 1 Pagina.

Boven aan iedere Pagina staat de naam van het boek waartoe het Model behoort. Wij hebben dit gedaan om niet telkens witte vellen te moeten tusschenschuiven.

De inhoud dier Modellen is getrokken uit de drie eerste maanden van het Memoriaal Letter A, doch aangezien het Commissie-boek eerst in het tweede kwartaal van dit Memoriaal voorkomt, en het Compagnieboek eerst in het Memoriaal Letter B, zoo hebben wij meer achteraan, en dus niet in de op bladz. 37 aangegeven orde, ook een model van deze beide boeken gegeven.

Wij raden bijzonder aan, om tot oefening deze verschillende boeken te vergelijken met de posten, waaruit zij getrokken zijn.

Inkoopboek.

AMSTERDAM, 6 JANUARI 1879.

M. PORTUGAL. — CREDIT.

Journ. f°. 1.

60 Vaten Maryland Tabak.
Bruto 20216 K°.
Raff. 392
2 % 404 — 796 „
19420 K°.
8 % 1554 „
Netto 17866 K°. à 26c. p. ½ K°. . . . f 9290.32
Af 1 % . . . . „ 92.90
f 9197.42
Cont. 1 % . . . „ 91.97 — f 9105 45

18

R. VAN WAARDENRIJK. — CREDIT.

Journ. f°. 1.

300 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 76432 K°.
Tarra 8 % 6115 „
Netto 70317 K°. à f 24.— p. 100 K°. f 16876.08
Cont. 1½ % . . . „ 253.14 — f 16622 94

2 FEBRUARI.

A. VAN APPINGADAM. — CREDIT.

Journ. f°. 1.

40 Vaten Meekrap.
Bruto 24120 K°.
g.gt. 2 % 482
Tarra 1820 — 2302 „
Netto 21818 K°. à f 29¼ p. 50 K°. . f 12763.53
Af 2 % . . . „ 255.27
f 12508.26
Cont. 1 %. . . „ 125.08
f 12383.18
Vaten . . . . „ 120.— — f 12503 18

2.
Inkoopboek.

AMSTERDAM, 16 FEBRUARI 1879.

R. VAN BORCULO. CREDIT.

Journ. f°. 1.

50 Vaten Surinaamsche Suiker.
Bruto 39955 K°.
Tarra 13 % 4024 „
Netto 26931 K°. à f 24.— p. 100 K°. f 6463.44
Cont. 1½ % . . . „ 96.95 f 6366 49

20

C. VAN ARNHEM. CREDIT.

Journ. f°. 1.

36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. B. als:
24/4 Bruto 1216 K°.
Tarra 10. 240 „ Netto 966 K°. à 101c. p. ½ K°. f 1971.52
12/4 Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 „ „ 496 „ à 99c. „ „ „ 982.08
f 2953.60
Af 1 % . . . „ 29.54
Af Rechten. f 2924.06
Bruto 1880 K°.
Tarra 25 % 470 „
Netto 1410 K°. à f 25.— p. 100 K°. . . „ 352.50
f 2571.56
Af 13 Maanden Huur à 25c. „ 58.50 f 2513 06

Per 20 Mei.

5 MAART.

B. VAN EDAM. CREDIT.

Journ. f°. 1.

200 Pakken inhoudende 1200 gezouten Kalfsvellen.
Netto 8612 K°. à f 29.— per 50 K°. . . . . f 4994 96

Per 5 Juni.

1.
Inkoopboek voor Goederen van Buitenslands.

AMSTERDAM, 14 JANUARI 1879.

JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN*. CREDIT.
Per *Diana*.

500 Balen Bruine Peper.
Bruto Cwt. 382. 3. 12
g.gt. 1. Cwt. 4. 1. 24.
Journ. f°. 2. Tarra 4. „ 17. 3. 12. „ 22. 1. 8
Cwt. 360. 2. 4 à 3 1/16 p. £ 515. 5. 4

Onkosten.
Courtage ½ % . . . . . £ 2. 11. 6
Declaratie . . . . . „ 1. 10. 8
Repareeren en merken . . . „ 3. 5. 2
Verschepen enz. . . . . „ 8. 14. 6
Kleine onkosten . . . . . „ 1. 12. 3 „ 17. 14. 1
£ 532. 19. 5
Commissie 2 % . . „ 10. 13. 2
Per 18 April . . £ 543. 12. 7
à f 11.72½ f 6374 05
Onkosten Alhier:
Jan. 14 Premie van Assurantie en Polis. . . . . f 33.50
„ 18 Vracht 13/. per Ton is
£ 12. 10. — à f 11.75 f 146.88
Bij 15 % „ 22.03
„ 168.91
„ „ Inklaren, etc. . . . . „ 8.20
„ 20 Lossen en opslaan . . . . . „ 37.12
„ 28 Briefport, enz. . . . . „ 10.20 „ 257 93
f 6631 98

CALCULATIE (of Conto-Finto).

500 Balen Bruine Peper.
Bruto 18890 K°.
g.gt. 1½. 750
Tarra 2½. 1150 2000 „
Netto 16890 K°. à 20¼c. p. ½ K°. . f 6840.45
Af 2 % . . „ 136.81
f 6703.64
Cont. 1 % . . „ 67.04 f 6636 60

2.

Inkoopboek voor Goederen van Buitenslands.

AMSTERDAM, 16 FEBRUARI 1879.

F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE.* CREDIT.

Per *Genoreva.*

200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen.
Bruto 23908 K°.
Journ. Tarra 5½. 1100 „
f°. 2. Netto 22808 K°. à fr. 56.— p. 50 K°.
franco a. b. fr. 25544.96
Commissie 2 % „ 510.90
Per contant . . fr. 26055.86
à *f* 46.87⅝ *f* 12213 68

Onkosten Alhier.

Feb. 16 Premie van Assurantie en Polis . . . *f* 141.—
Mrt. 29 Vracht *f* 48.— per Last . . *f* 573.80
Bij 10 % „ 57.38
„ 631.18
„ 30 Inklaren . . . . . „ 12.—
„ „ Lossen en Opslaan . . . . . „ 40.80
„ „ Briefport, enz. . . . . „ 8.20 „ 833 18
f 13046 86

CALCULATIE.

200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen.
Bruto 23762 K°.
uitslag 2½ 500 „
23262 K°.
g.gt. 3. 600
Tarra 7. 1400 2000 „
Netto 21262 K°. à *f* 31.62½ *c.* p. 50 K°. *f* 13448.21
Af 2 % . „ 268.96
f 13179.25
Cont. 1 % . „ 131.79 *f* 13047 46

3.

Inkoopboek voor Goederen van Buitenslands.

AMSTERDAM, 21 MAART 1879.

CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN.* CREDIT.

per *Diana.*
40 Vaten Palm-Olie.
Bruto Cwt. 374. 2. 8
g.gt. 4 ℔ 1. 1. 20
Tar. 16 „ p. Cwt. 53. 2. 1 54. 3. 21
Netto Cwt. 319. 2. 15 à 38/6 £ 615. 5. 11
Disconto 2½ % „ 15. 7. 8
£ 599. 18. 3

Onkosten.

Courtage ½ % . . . . . £ 3. 1. 6
Declaratie Certificaat . . . „ 1. 2. 3
Verschepen, enz. . . . . „ 3. 16. 5
Briefporten, Onkosten, enz. „ 1. 18. 7
„ 9. 18. 9
£ 609. 17. —
Commissie 2 % „ 12. 3. 11
per Contant . £ 622. 0. 11
à *f* 11.80 *f* 7340 14

Onkosten Alhier.

Mrt. 21. Premie van Assurantie en Polis. . . . . *f* 41.—

enz.

1

Consignatie-boek.

200 KRANJANGS JAVA SUIKER VAN AMSTERDAM NAAR HAMBURG

1879.	200 Kranjangs Java Suiker.			
Jan. 18	Bruto 50986 K°.			
	Tarra 8 % 4079 „			
	Netto 46907 K°. à *f* 24.— p. 100 K°.		*f* 11257.68	
	Cont. 1½ % . . .		„ 168.87	
			f 11088.81	
	Onkosten.			
Journ.	Ontvang- en weegloon	*f* 52.20		
f°. 2.	Schuitvracht, enz.	„ 48.—		
	Declaratie	„ 5.15		
	Courtage ½ %	„ 56.30		
	Premie van Assurantie over *f* 12000 à ½ % en Polis	„ 61.—		
	Kleine onkosten	„ 9.—		
			„ 231.65	
				f 11320 46
Juni 30	Rente P. M.		*f* 73.10	

1.

AAN J. NEUHAUS & SOHN PER „*BRAUNSCHWEIG*" Kapt. C. VON FINKE.

1879.	J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG*.		DEBET.	
Mrt. 16	Voor het netto provenu van			
	100 Kranjangs Java Suiker.			
	Bruto 104972 ℔			
	g.gt. 1 % 1050			
	Tarra 12 % 12597 13647 „			
	Netto 91325 ℔ à 27 Pf. p. ℔		R. M. 24657.75	
	Rabat 8⅔ %. . .		„ 2137.—	
Journ.			R. M. 22520.75	
f°. 4.	Cont. 1 % . . .		„ 225.21	
			R. M. 22295.54	
	Af Onkosten.			
	Vracht	R. M. 590.20		
	Vervoeren en Arbeidsloon	„ 266.04		
	Inkomende Tollen . . .	„ 120.—		
	Brand-Assurantie en Pakhuishuur	„ 60.—		
	Courtage ⅚ %	„ 187.67		
	Briefporten, enz. . . .	„ 58.20		
	Commissie 2 %	„ 445.91		
			„ 1728.02	
			R. M. 20567.52	
			à *f* 58.50	*f* 12032 —

50 VATEN MEEKRAP VAN AMSTERDAM NAAR NEW-YORK AAN CH. SEWARD & SON, PER „*THE AMERICAN*" Kapt. TH. YANKEE.

1879.	50 Vaten Meekrap.				
Febr. 3	Bruto 30341 K°.				
	g.gt. 2 % 607				
	Tarra 2281	2888 „			
	Netto 27453 K°. à *f* 29¼ p. 50 K°.		*f* 16060.—		
	Af 2 %		„ 321.20		
			f 15738.80		
Journ.	Cont. 1 % . . .		„ 157.39		
f°. 2.			*f* 15581.41		
	Vaten . . .		„ 150.—		
			f 15731.41		
	Onkosten.				
	Schuitvracht, enz.	*f* 21.10			
	Ontvangloon	„ 10.—			
	Declaratie	„ 5.20			
	Courtage ½ %	„ 80.30			
	Premie van Zee-Assurantie over *f* 18000.— à 1¼ % en Polis .	„ 226.—			
	Kleine onkosten	„ 12.15			
			„ 354.75		
				f 16086	16
Juni 30	Rente P. M.		*f* 189.46		

1879.

50 VATEN SURINAAMSCHE SUIKER VAN AMSTERDAM NAAR LONDEN

1879.	50 Vaten Surinaamsche Suiker.			
Feb. 11.	Bruto 30955 K°.			
	Tarra 13 % 4024 „			
	Netto 26931 K°. à *f* 24.— p. 100 K°.		*f* 6463.44	
	Cont. 1½ % . .		„ 96.95	
			f 6366.49	
Journ.	Onkosten.			
f°. 2.	Ontvangen en wegen	*f* 48.50		
	Verschepen	„ 31.—		
	Declaratie	„ 7.74		
	Courtage ½ %	„ 32.31		
	Premie van Assurantie over *f* 7000.— à ½ % en Polis	„ 36.—		
	Kleine onkosten	„ 8.15		
			„ 163.70	*f* 6530 19
Juni 30.	Rente P. M.		*f* 21.04	

AAN CAMBRIDGE & C°. PER „*QUEEN OF OCEAN*" Kapt. J. LINCOLN.

1879.				
Mrt. 10.	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*.		DEBET.	
	Voor het netto provenu van 50 Vaten Surinaamsche Suiker.			
	Bruto Cwt. 691. —. —			
	Tarra. 13 % „ 89. 3. 9			
	Netto Cwt. 601. 0. 19 à 22/		£ 661. 5. 9	
	Cont. 2 % . .		„ 13. 4. 6	
			£ 648. 1. 3	
Journ.				
f°. 4.	Af Onkosten.			
	Vracht 10/ p. Ton en 10 %	£ 19. 16. 9		
	Dok-Onkosten	„ 22. 5. —		
	Briefport, enz.	„ 2. 1. —		
	Commissie 2 %	„ 13. 4. 6		
			„ 57. 7. 3	
			£ 590. 14. —	
			à *f* 11.80	*f* 6970 26

AMSTERDAM, 9 JANUARI 1879.

Journ. f°. 3.

D. FRANEKER. DEBET.

100 Balen Java Koffie.
Bruto 6176 K°.
Tarra 3% 185 „
Netto 5991 K°. à 38¼ . p. ½ K°. f 4583.11
Reg. 1 % . . . „ 45.83
f 4628.94
Cont. 1½ % . . „ 68.75
f 4560.19
Af 4/m. Huur à 3½ c. „ 14.—
14 f 4546 19

Journ. f°. 3.

L. J. VAN ZUTPHEN. DEBET.

Op Promesse na 3 dezer.
200 Balen Java Koffie.
Bruto 12345 K°.
Tarra 3 % 370 „
Netto 11975 K°. à 38½ c. p. ½ K°. f 9220.75
Reg. 1 % . . . „ 92.21
f 9312.96
Af 4/m. Huur à 3½ c. „ 28.—
f 9284.96
Promesse-Zegel . . „ 6.55
Per 18 April. f 9291 51
21

Journ. f°. 3.

N. G. VAN SLEESWIJK. DEBET.

400 Balen Java Rijst.
Bruto 40216 K°.
g.gt. 2% 804
Tarra 3 K°. 1200
2004 „
Netto 38212 K°. à f 9.— per 50 K°. f 6878.16
Af 2 %. . . . . „ 137.56
f 6740.60
Cont. 2 %. . . . . „ 134.81
f 6605.79
Afleveren à 5c. per Baal „ 20.— f 6625 79

AMSTERDAM, 30 JANUARI 1879.

Journ. f°. 3.

J. J. VAN DUYVENDRECHT. DEBET.

24/4 Kisten China Thee.
Bruto 1206 K°.
Tarra 11 264 „
Netto 942 K°. à 135c. p. ½ K°. . f 2543.40
Af 1 % . . „ 25.43
f 2517.97
Af Rechten.
Bruto 1230 K°.
Tarra 25% 307 „
Netto 923 K°. à f 25.— p. 100 K°. „ 230.75
Per 30 April. f 2287 22

7 FEBRUARI.

Journ. f°. 3.

R. VAN BLOKZIEL. DEBET.

500 Balen Bruine Peper.
Bruto 18890 K°.
g.gt. 1½ K°. 750
Tarra 2½ „ 1250
2000 „
Netto 16890 K°. à 23½ c. p. ½ K°. f 7938.30
Af 2 % . . „ 158.76
Per 7 Mei. f 7779 54
10

Journ. f°. 3.

G. VAN DOETICHEM. DEBET.

40/4 Kisten China Thee.
Bruto 2004 K°.
Tarra 11 K°. 440 „
Netto 1564 K°. à 134c. p. ½ K°. f 4191.52
Af 1 % . . „ 41.92
f 4149.60
Af Rechten.
Bruto 2044 K°.
Tarra 25 % 511 „
Netto 1533½ K°. à f 25.— p. 100 K°. „ 383.25
f 3766.35
Af 10/M. Huur à 50c. „ 25.—
Per 10 Mei. f 3741 35

3.
Verkoopboek.

AMSTERDAM, 25 FEBRUARI 1879.

D. VAN GRAMSBERGEN. DEBET.

Journ. f°. 3.

30 Vaten Maryland Tabak.
Netto 10122 K°.
Raff. 196
2 % 202 398 „
9724 K°.
8 % 778 „
Netto 8946 K°. à 30*c.* per ½ K°. . . . *f* 5367.60
Af 1 % . . . „ 53.68
f 5313.92
Cont. 1 % . . . „ 53.14 *f* 5260 78

12 MAART.

C. VAN WAVERVEEN. DEBET.

Journ. f°. 3.

20 Balen Mocha Koffie.
Bruto 2424 K°.
Tarra 10 % 242 „
Netto 2182 K°. à 54*c.* per ½ K°. . *f* 2356.56
Cont. 1 % . . „ 23.57
In Commissie van GEFFERSON & C°. te *Londen.* *f* 2332 99

26

P. VAN HAARLEM. DEBET.

Journ. f°. 3.

20 Vaten Maryland Tabak.
Netto 6748 K°.
Raff. 131
2 % 135 266 „
6482 K°.
8 % 519 „
Netto 5963 K°. à 29½*c.* per ½ K°. . . *f* 3518.17
Af 1 % . . . „ 35.18
f 3482.99
Cont. 1 % . . . „ 34.83 *f* 3448 16

29

P. VAN DOESBORGH. DEBET.

Journ. f°. 3.

15 Balen Mocha Koffie.
Bruto 1818 K°.
Tarra 10 % 182 „
Netto 1636 K°. à 55*c.* per ½ K°. . *f* 1799.60
Cont. 1 % . . „ 18.— *f* 1781 60
In Commissie van GEFFERSON & C°. te *Londen.*

1.
Factuurboek.

AMSTERDAM, 7 FEBRUARI 1879.

GEFFERSON & C°. te LONDEN. DEBET.

Journ. f°. 4.

per *Diana.*
100 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 25446 K°.
Tarra 8 % 2036 „ Netto 23410 K°. à *f* 24¾ p. 100 K°. *f* 5793.97
Ontvang- en weegloon en repareeren . *f* 31.—
Scheepbrengen . . . . . „ 22.10
Declaratie . . . . . „ 8.20
Courtage ½ % . . . . . „ 28.97
Kleine onkosten . . . . . „ 6.71
„ 96.98
f 5890.95
Per 8 Mei. Provisie à 2 % . . . „ 117.82 *f* 6008 77

20

J. NEUHAUS & SOHN te HAMBURG. DEBET.

Journ. f°. 4.

per *Willem III.*
36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. B. als:
24/4. Bruto 1216 K°.
Tarra 10. 240 „ Netto 976 K°. à 101*c.* *f* 1971.52
12/4. Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 „
„ 496 „ „ 99*c.* „ 982.08
f 2953.60
Af 1 % . . . . „ 29.54
f 2924.06
Af Rechten.
Bruto 1880 K.
Tarra 25 % 470 „ Netto 1410 K°. à *f* 25.— p. 100 K°. „ 352.50
f 2571.56
Onkosten.
Scheepbrengen, merken, voorzien . *f* 6.05
Declaratie . . . . . „ 3.37
Courtage 1 % . . . . . „ 29.24
Briefport, enz. . . . . „ 1.25
„ 39.91
f 2611.47
Per 20 Mei. Provisie 2 % . . „ 52.23 *f* 2663 70

AMSTERDAM, 7 MAART 1879.

GEFFERSON & C°. te LONDEN. DEBET.

per *Diana*.

150 Pakken inhoudende 900 gezouten Kalfsvellen.

Netto 6452 K°. à f 29.— p. 50 K°. . . f 3742.16

Journ. f°. 4. Onkosten.

Pakloon	f 45.—	
Courtage 1 %	„ 37.42	
Verschepen, enz.	„ 20.15	
Declaratie	„ 7.50	
Briefport, Wisselcourtage, enz. . .	„ 12.10	
	„ 122.17	
	f 3864.33	
Provisie à 2 % . .	„ 77.29	
	f 3941	62

Per 7 Juni.

AMSTERDAM, 1 JANUARI 1879.

DE VOLGENDEN. DEBET.

Voor het Kapitaal waarmede ik voornemens ben op heden mijnen handel te beginnen onder de firma van. . . .

KASSA-REKENING.

Voor Contanten in Diversen: f 14364 71

Journ. f°. 1. GOEDEREN-REKENING, als volgt:

300 Balen Java Koffie . .	f 13375.63	
96/4 Kisten China Thee . .	„ 7875.97	
10 Vaten Meekrap . . .	„ 3092.11	
400 Balen Java Rijst . . .	„ 6055.33	
	„ 30399	01

EFFECTEN-REKENING, als volgt:

f 20000.— Obl. Rusl. HOPE & C°. 5 %	f 20200.—	
„ 12000.— N. W. S. 2½ % . . .	„ 7545.—	
	„ 27745	—

SCHEEPSPARTEN-REKENING, als:

1/8 in het Fregat *Voorwaarts*, Kapt. R. REGTDOORZEE	f 5681.—	
1/8 in het Brikschip *Leontine*, Kapt°. CH. PAGUIN . .	„ 3000.—	
	„ 8681	—

A. VAN DOKKUM DD	f 6524.81		
B. VAN BOLSWARD DD. . . .	„ 8670.25		
C. VAN DE LEMMER DD . . .	„ 3615.22		
	„ 18810	28	f 100000 —

17

Journ. f°. 5. L. J. VAN ZUTPHEN DD. CREDIT.

Voor zijne Promesse per 18 April . . . . . f 9291 51

23

Journ. f°. 5. JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te LONDEN M/R. DEBET.

Voor hunne Traite £ 540.—.— %. BARING BROTHERS per 18 April, heden geaccepteerd à f 11.72½ . . . . . f 6331 50

2.
Memoriaal.

AMSTERDAM, 8 FEBRUARI 1879.

	GEFFERSON & C°. te LONDEN H/R. CREDIT.					
Journ. f°. 5.	Voor mijne Traite in dato heden °/. Eigen per 8 Mei £ 509. 4. 4. à *f* 11.80 . .	. . . .	. .	*f*	6008	77
	£ 509. 4. 4. à *f* 11.70	*f* 5957	84			
	24					
	F. DE LA GIRONDE te MARSEILLE M/R. DEBET.					
Journ. f°. 5.	Voor Remise aan hem door FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, als het netto provenu van onderstaanden wissel.					
	Wissel op P. LYONNAIS per 21 Februari .	fr. 25000	—			
	Af:					
	Verlies tusschen *Parijs* en *Marseille* fr. 31.10					
	Wissel-Courtage van fr. 24879.52. „ 24.88					
	Briefport . . . . . „ 2.—					
	Provisie ¼ °/₀ over fr. 25000 . . „ 62.50	„ 120	48			
		fr. 24879	52			
	Frs. 25000.— op *Parijs* hebben gekost à *f* 46.65	. . . .	. .	*f*	11662	50
	27					
	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* H/R. CREDIT.					
Journ. f°. 5.	Voor hunne Remise op E. VAN NIJKERK per 21 Mei	. . . .	. .	*f*	2600	—
	7 MAART.					
	GEFFERSON & C°. te LONDEN H/R. CREDIT.					
Journ. f°. 5.	Voor mijne Traite in dato heden °/. Eigen per 7 Juni £ 325.—.— à *f* 11.80 . .	. . . .	. .	*f*	3835	—
	£ 325.—.— à *f* 11.70	*f* 3802	50			
	14					
	CAMBRIDGE & C°. te LONDEN H/R. CREDIT.					
Journ. f°. 6.	Voor mijne Traite voor mijne rekening £ 90.—.— per Zicht, op heden aan GEFFERSON & C°. te *Londen* voor hunne rekening geremitteerd à *f* 11.80. . .	. . . .	. .	*f*	1062	—

3.
Memoriaal.

AMSTERDAM, 16 MAART 1879.

	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* M/R. CREDIT.					
	Voor hunne Remise voor mijne rekening aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen:*					
	£ 600.—.— à R. M. 20.12	R. M. 12072	—			
Journ. f°. 6.	Wissel-Courtage 1 °/₀ . . .	„ 12	07			
		R. M. 12084	07			
		à *f* 58.50		*f*	7069	18
	31					
	HENDRIK VAN BEVERWIJK. CREDIT.					
Journ. f°. 6.	Voor Premie van Assurantie en Polissen volgens Nota					
	Op Diverse goederen	*f* 538	50			
	„ het Casco van het Barkschip *Koninkrijk Holland*, voor eene reis naar *Batavia* en terug *f* 60000.— 3 °/₀ en 3 °/₀ en Polis	„ 3601	—			
				f	4139	50

Van het Hulpboek „Memoriaal" bestaan twee verschillende vormen.

De thans meest gebruikelijke is die, zooals wij hem hier gegeven hebben.

Men zou dezen vorm een half Journaal kunnen noemen, omdat eenerzijds òf de Debiteur òf de Crediteur vermeld wordt met zoodanige omschrijving, dat de keerzijde gemakkelijk is te vinden.

De andere vorm is eene eenvoudige vermelding van de plaats gehad hebbende zaken, op de wijze zooals in de Memorialen A, B en C is vermeld.

DEBET. KASSA.

1879.				
Jan. 1	Aan Contanten in Kas		*f* 14364	71
„ 3	„ Debiteuren. A. van Dokkum		„ 6524	81
„ 18	„ Associatie-Cassa, Kwitantie N°. 1		„ 10622	94
„ 25	„ idem d°. „ 2		„ 9000	—
„ 26	„ J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* M/R. Voor mijne Traite R. M. 10000.— °/. Carl Hirsch à *f* 57.95		„ 5795	—
			f 46307	46
Febr. 4	Aan Remise-Rekening. Voor bij de Ned. Bank verdisconteerd de Promesse van L. J. van Zutphen per 18 April		„ 9291	51
„ 13	„ Beleening-Rekening. O/G. Voor van L. den Helder op Prolongatie		„ 10000	—
„ 17	„ Associatie-Cassa. Kwitantie N°. 3		„ 2662	50
„ 28	„ D. van Gramsbergen D. D.		„ 5260	78
			f 73522	25
Mrt. 1	Aan Associatie-Cassa. Kwitantie N°. 4		„ 560	40
„ 10	„ Cambridge & C°. te *Londen* M/R. Voor mijne Traite £ 500.—.— °/. P. van Alkmaar à *f* 11.80		„ 5900	—
„ 31	„ P. van Haarlem D. D.		„ 3448	16
„ „	„ P. van Doesborgh D. D.		„ 1781	60
	Journ. f°. 6 en 7.		*f* 85212	41

KASSA. CREDIT.

1879.			
Jan. 10	Per Crediteuren, M. Portugal	*f* 9105	45
„ 12	„ Scheepsparten. Voor aan P. Braziliaan voor mijn 1/8 in de uitrusting van de Brik *Leontine*	„ 628	15
„ 18	„ Crediteuren, R. van Waardenrijk	„ 16622	94
„ 25	„ Scheepsparten. Voor van L. van Beijeren gekocht 3/16 aandeel in het Barkschip *Koninkrijk Holland*	„ 9000	—
„ 31	„ Onkosten. Zie Onkostboek f°. 1	„ 592	46
„ „	„ Particuliere Rekening	„ 400	—
		f 36349	—
Febr. 4	Per Interest-Rekening. Voor aan de Nederl. Bank, Disconto van *f* 9291.51, 75/d. à 4 °/o	„ 77	43
„ 6	„ A. van Appingadam D. C.	„ 12503	18
„ 13	„ Interest-Rekening. Voor aan L. den Helder, Provisie van Prolongatie *f* 10000.— à 1 °/oo	„ 10	—
„ 14	„ L. van Borculo D. C.	„ 6366	49
„ 17	„ Wissel-Rekening. Voor aan P. van Mijdrecht, voor gekocht fr. 25000.— op P. Lyonnais te *Parijs* per 21 Februari.	„ 11662	50
„ 28	„ Onkosten. Zie Onkostboek f°. 1	„ 339	55
„ „	„ Particuliere Rekening	„ 400	—
		f 67708	15
Mrt. 1	Per F. de la Gironde te *Marseille* M/R. Voor zijne Traite fr. 1200.— °/. Ph. Rousseau per Zicht, aan L. Edam.	„ 560	40
„ 3	„ Reederij Koninkrijk Holland. Voor diverse reparatiën.	„ 1216	60
„ 14	„ Interest-Rekening. Voor aan L. den Helder Rente en Provisie van Prol. *f* 10/m.	„ 35	—
„ 23	„ Reederij Koninkrijk Holland. Voor diverse handgelden.	„ 420	—
„ 27	„ J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* M/R. Voor hunne Traite R. M. 1500.— °/. F. Kaiser per Zicht aan A. Apel.	„ 877	50
„ 31	„ Onkosten. Zie Onkostboek f°. 1	„ 1385	84
„ „	„ Particuliere Rekening	„ 400	—
„ „	„ Saldo	„ 12608	92
		f 5821 2	41
	Journ. f°. 7 en 8.		

I.
Kassiersboek.

DEBET. ASSOCIATIE-CASSA.

1879.			
Jan. 12	Aan B. van Bolsward D. D.	*f* 8670	25
„ „	„ C. van de Lemmer D. D.	„ 3615	22
„ „	„ D Franeker D. D.	„ 4546	19
„ 24	„ N. G. van Sleeswijk D. D.	„ 6625	79
Mrt. 19	„ C. van Waverveen D. D.	„ 2332	99
April 1		*f* 25790	44

Journ. f°. 7.

Hoewel het Kassiersboek, evenals het Kasboek van maand tot maand wordt opgeteld, zoo hebben wij evenwel om der wille van den kleinen omvang alhier de drie maanden maar doorgeteld.

I.

ASSOCIATIE-CASSA. CREDIT.

1879.			
Jan. 20	Per Kwitantie N°. 1	*f* 10622	94
„ 25	„ dito „ 2	„ 9000	—
Febr. 17	„ dito „ 3	„ 2662	50
Mrt. 1	„ dito „ 4	„ 560	40
April 1		*f* 22845	84

1.
Onkostenboek.

AMSTERDAM, JANUARI 1879.

2	Aan	de Kleine Kas	*f* 100	—
18	„	Vracht van 500 Balen Bruine Peper van *Londen* ontvangen	„ 168	91
21	„	de Kleine Kas	„ 100	—
31	„	't Blauwhoeden Veem	„ 98	20
„	„	Onkosten op 60 Vaten Tabak	„ 21	20
„	„	den Schuitenvoerder	„ 56	15
„	„	Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	„ 48	—
		Geboekt Kasboek f°. 1	*f* 592	46
		FEBRUARI.		
9	Aan	de Kleine Kas	*f* 100	—
28	„	't Blauwhoeden Veem	„ 92	60
„	„	Huur van 36/4 Kisten Thee	„ 58	50
„	„	den Schuitenvoerder	„ 40	45
„	„	Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	„ 48	—
		Geboekt Kasboek f°. 1	*f* 339	55
		MAART.		
5	Aan	Vracht van 50 Balen Mocha Koffie van *Londen*	*f* 58	16
10	„	de Kleine Kas	„ 100	—
„	„	Pakloon van 900 Kalfsvellen	„ 45	—
26	„	Afleveren van 20 Vaten Maryland Tabak	„ 12	15
29	„	Vracht van 200 Ceroenen Amandelen van *Marseille*	„ 631	18
31	„	't Blauwhoeden Veem	„ 110	20
„	„	den Schuitenvoerder	„ 31	15
„	„	Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	„ 48	—
„	„	Diverse Salarissen	„ 350	—
		Geboekt Kasboek f°. 1	*f* 1385	84

MODEL

VAN EEN

JOURNAAL

VOLGENS DE MAANDELIJKSCHE METHODE.

In de volgende 8 bladzijden is vervat de tot Journaal uitgewerkte inhoud der voorgaande Hulpboeken, onmiddellijk uit die boeken zelve getrokken.

Wij hebben de drie maanden, in die boeken vervat, beschouwd als slechts ééne maand te zijn.

Eene enkele maand van het Memoriaal A op zichzelf zou te klein zijn, om een duidelijk denkbeeld van het combineerend beginsel der maandelijksche methode te geven; daarom hebben wij gemeend niet 30 maar 90 dagen te combineeren, wat in beginsel toch hetzelfde uitmaakt.

1.

AMSTERDAM, 1 JANUARI 1879.

DIVERSEN aan KAPITAAL-REKENING.					
Voor mijne zuivere bezitting op heden volgens Memoriaal f°. 1.					
KASSA-REKENING.					
Voor Contanten in Diversen		f 14364	71		
GOEDEREN-REKENING, als volgt:					
300 Balen Java Koffie	f 13375.63				
96/4 Kisten China Thee	„ 7875.97				
10 Vaten Meekrap	„ 3092.11				
400 Balen Java Rijst	„ 6055.30				
		„ 30399	01		
EFFECTEN-REKENING, als volgt:					
f 20000.— Obl. Rusl. Hope & C°. 5 %.	f 20200.—				
„ 12000.— N. W. S. 2½ %.	„ 7545.—				
		„ 27745	—		
SCHEEPSPARTEN-REKENING, als:					
1/8 in het Fregat *Voorwaarts* . . .	f 5681.—				
1/8 in het Brikschip *Leontine* . . .	„ 3000.—				
		„ 8681	—		
DIVERSE DEBITEUREN, als volgt:					
A. van Dokkum	f 6524.81				
B. van Bolsward	„ 8670.25				
C. van de Lemmer	„ 3615.22				
		„ 18810	28		
			—	f 100000	—
31 MAART.					
GOEDEREN aan DIVERSE CREDITEUREN.					
Voor diverse inkoopen volgens Inkoopboek f°. 1. & 2.					
60 Vaten Maryland Tabak, van M. Portugal .		f 9105	45		
300 Kranj. Java Suiker, van R. van Waardenrijk		„ 16622	94		
40 Vaten Meekrap, van A. van Appingadam .		„ 12503	18		
50 Vaten Surin. Suiker, van L. van Borculo .		„ 6366	49		
36/4 Kn. J. Joosjes Thee, van C. van Arnhem .		„ 2513	06		
1200 Gezouten Kalfsvellen, van B. van Edam .		„ 4994	96		
				„ 52106	08
Transporteeren f°. 2 . . .		. . . . .		f 152106	08

	Transport van f°. 1 . . .				f 152106	08
	GOEDEREN AAN DIVERSEN.					
	Voor de navolgende Goederen van Buitenslands ontvangen volgens Inkoop-Boek voor Goederen van Buitenslands f°. 1 & 2 . .					
	500 Balen Bruine Peper van *Londen*	f	6631	98		
	200 Cer. Zoete Barb. Amandelen van *Marseille* . .	„	13046	86		
		f	19678	84		
	AAN JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN* M/R.					
	Voor de factuur van 500 Balen Bruine Peper £ 543. 12 7	f	6374	05		
	AAN F. DE LA GIRONDE te *Marseille* M/R.					
	Voor de factuur van 200 Ceroenen Amandelen fr. 26055.86	„	12213	68		
	AAN ONKOSTEN, als volgt:					
	Op 500 Balen Peper . . . . . f 257.93					
	„ 200 Ceroenen Amandelen . . . „ 833.18					
		„	1091	11		
					„ 19678	84
	DIVERSEN AAN DIVERSEN.					
	Voor de navolgende goederen aan de onderstaanden ten verkoop gezonden volgens Consignatie-Boek f°. 1 à 3.					
	GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG*, ONDER J. NEUHAUS & SOHN.					
	200 Kranjangs Java Suiker	f	11320	46		
	GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *NEW-YORK*, ONDER CH. SEWARD & SON.					
	50 Vaten Meekrap	„	16086	16		
	GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *LONDEN*, ONDER CAMBRIDGE & C°.					
	50 Vaten Surinaamsche Suiker.	„	6530	19		
		f	33936	81		
	AAN GOEDEREN, als volgt:					
	200 Kranjangs Java Suiker	f	11088	81		
	50 Vaten Meekrap.	„	15731	41		
	50 Vaten Surinaamsche Suiker	„	6366	49		
	Transporteeren f°. 3 . . .	f	33186	71	f 171784	92

	Transport f°. 2 . . .	f	33186	71	f 171784	92
	AAN ONKOSTEN, als volgt:					
	Op 200 Kranjangs Java Suiker. . . f 231.65					
	„ 50 Vaten Meekrap . . . . . „ 354.75					
	„ 50 Vaten Surin. Suiker. . . . „ 163.70					
		„	750	10	„ 33936	81
	DIVERSE DEBITEUREN AAN DIVERSEN.					
	Voor de navolgende verkoopen. Zie Verkoopboek f°. 1 à 3.					
	D. FRANEKER. . . . 100 Balen Java Koffie . .	f	4546	19		
	L. J. VAN ZUTPHEN. . 200 „ „ „	„	9291	51		
	N. G. VAN SLEESWIJK. 400 „ Java Rijst . . .	„	6625	79		
	J. J. v. DUYVENDRECHT 24/4 Kisten China Thee . .	„	2287	22		
	R. VAN BLOKZIEL . . 500 Balen Bruine Peper. .	„	7779	54		
	G. VAN DOETINCHEM . 40/4 Kisten China Thee. .	„	3741	35		
	D. VAN GRAMSBERGEN . 30 Vaten Maryland Tabak .	„	5260	78		
	C. VAN WAVERVEEN . 20 Balen Mocha Koffie . .	„	2332	99		
	P. VAN HAARLEM . . 20 Vaten Maryland Tabak .	„	3448	16		
	P. VAN DOESBORGH. . 15 Balen Mocha Koffie . .	„	1781	60		
		f	47095	13		
	AAN GOEDEREN, als volgt:					
	100 Balen Java Koffie . . . . . f 4546.19					
	200 „ „ „ . . . . . „ 9284.96					
	400 Balen Java Rijst. . . . . „ 6605.79					
	24/4 Kisten China Thee. . . . . „ 2287.22					
	500 Balen Bruine Peper . . . . „ 7779.54					
	40/4 Kisten China Thee . . . . „ 3741.35					
	30 Vaten Maryland Tabak . . . „ 5260.78					
	20 „ „ „ . . . . „ 3448.16					
		f	42953	99		
	AAN GOEDEREN IN COMMISSIE, als:					
	Van GEFFERSON & C°.					
	20 Balen Mocha Koffie . . . . . f 2332.99					
	15 „ „ „ . . . . . „ 1781.60					
		„	4114	59		
	AAN ONKOSTEN, als volgt:					
	Promesse-Zegel . . . . . f 6.55					
	Afleveren van 400 Balen Rijst . . „ 20.—					
		„	26	55	„ 47095	13
	Transporteeren f°. 4 . . .				f 252816	86

Transport van f°. 3 . . .				f	252816	86
DIVERSEN aan DIVERSEN.						
Voor de navolgende facturen, volgens Factuurboek f°. 1 en 2.						
GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R.						
100 Kranjangs Java Suiker . . .	f	6008.77				
900 Gezouten Kalfsvellen	„	3941.62				
	f	9950	39			
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.						
36/4 Kisten Java Joosjes Thee	„	2663	70			
	f	12614	09			
aan GOEDEREN, als volgt:						
100 Kranjangs Java Suiker. . . .	f	5793.97				
36/4 Kisten Java Joosjes Thee . .	„	2571.56				
900 Gezouten Kalfsvellen	„	3742.16				
	f	12107	69			
aan ONKOSTEN, als volgt:						
Op 100 Kranjangs Java Suiker. . .	f	96.98				
„ 36/4 Kisten Java Joosjes Thee .	„	39.91				
„ 900 Gezouten Kalfsvellen . . .	„	122.17				
	„	259	06			
aan PROVISIE-REKENING, als volgt:						
2% over 100 Kranjangs Java Suiker.	f	117.82				
2% „ 36/4 Kisten Thee	„	52.23				
3% „ 900 Kalfsvellen	„	77.29				
	„	247	34	„	12614	09
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R. aan GOEDEREN van *AMSTERDAM* naar *HAMBURG*, ONDER J. NEUHAUS & SOHN.						
Voor R. M. 20567.52, zijnde het netto provenu van 200 Kranjangs Java Suiker, volgens Consignatie-Boek f°. 1				„	12032	—
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R. aan GOEDEREN van *AMSTERDAM* naar *LONDEN* ONDER CAMBRIDGE & C°.						
Voor £ 590. 14. — zijnde het netto provenu van 50 Vaten Surinaamsche Suiker, volgens Consignatie-Boek f°. 3				„	6970	26
Transporteeren f°. 5 . . .				f	284433	21

Transport van f°. 4 . . .				f	284433	21
REMISE-REKENING aan DIVERSEN.						
Voor de onderstaande Remisen volgens Memoriaal f°. 1 en 2.						
Promesse op L. J. v. Zutphen p. 18 April	f	9291	51			
Wissel op E. van Nijkerk p. 21 Mei . . .	„	2600	—			
	f	11891	51			
aan DIVERSE DEBITEUREN.						
L. J. van Zutphen, voor zijne Promesse . .	f	9291	51			
aan J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.						
Hunne Remise op E. van Nijkerk	„	2600	—	„	11891	51
JAMES HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN* M/R. aan TRAITE-REKENING.						
Voor hunne Traite £ 540.—. — %. Baring Brothers per 18 April volgens Memoriaal f°. 1				„	6331	50
DIVERSEN aan GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R.						
Voor mijne Traites op hen, volgens Memoriaal f°. 2.						
WISSELREKENING.						
£ 509. 4. 4. op *Londen* p. 8 Mei	f	5957.84				
„ 325. — — „ d°. „ 7 Juni	„	3802.50				
	f	9760	34			
INTEREST-REKENING.						
Koersverschil £ 500. 4. 4 à 10*c*. .	f	50.93				
d°. „ 325. —. — „ 10*c*. .	„	32.50				
	„	83	43	„	9843	77
F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE* M/R. aan WISSEL-REKENING.						
Voor fr. 24879.52 aan hem geremitteerd door Ferrère Lafitte te *Parijs* als het netto provenu van fr. 25000.— op P. Lyonnais te *Parijs* per 21 Febr. volgens Memoriaal f°. 2.				„	11662	50
Transporteeren f° 6				f	324162	49

Transport van f°. 5 . . .			f 324162 49
GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.			
Voor £ 90.—.— door mij voor mijne rekening op de laatstgenoemden getrokken, en aan de eersten voor hunne rekening geremitteerd volgens Memoriaal f°. 2			„ 1062 —
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R. AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R.			
Voor R. M. 12084.37 door laatstgenoemden voor mijne rekening aan de eersten geremitteerd in £ 600.—.— volgens Memoriaal f°. 3 . .			„ 7069 18
DIVERSEN AAN HENDRIK VAN BEVERWIJK.			
Voor diverse Assurantiepremiën en Polissen volgens Memoriaal f°. 3.			
ONKOSTEN.			
Voor Premie van Assurantie op diverse goederen	f 538	50	
REEDERIJ *KONINKRIJK HOLLAND.*			
Voor Assurantie op het casco van dit schip .	„ 3601	—	
			„ 4139 50
KASSA AAN DIVERSEN.			
Voor diverse ontvangsten volgens Kasboek f°. 1.			
AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R.			
Voor mijne Traite R. M. 10000.— °/. C. HIRSCH	f 5795	—	
AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.			
Voor mijne Traite £ 500.—.— °/. P. VAN ALKMAAR	„ 5900	—	
Transporteeren f°. 7 . . .	f 11695	—	f 336433 17

Transport van f°. 6 . . .	f 11695	—	f 336433 17
AAN REMISE-REKENING.			
Voor bij de Nederlandsche Bank verdisconteerd de Promesse van L. J. VAN ZUTPHEN per 18 April	„ 9291	51	
AAN BELEENING-REKENING, O/G.			
Voor van L. DEN HELDER op Prolongatie genomen	„ 10000	—	
AAN DIVERSE DEBITEUREN, als volgt:			
A. VAN DOKKUM . . . . . f 6524.81			
D. VAN GRAMSBERGEN . . . . . „ 5260.78			
P. VAN HAARLEM . . . . . „ 3448.16			
P. VAN DOESBORGH . . . . . „ 1781.60	„ 17015	35	
AAN ASSOCIATIE-CASSA, als volgt:			
Kwitantie N°. 1 . . . . . f 10622.49			
dito „ 2 . . . . . „ 9000.—			
dito „ 3 . . . . . „ 2662.50			
dito „ 4 . . . . . „ 560.40	„ 22845	84	
			„ 70847 70
ASSOCIATIE-CASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN.			
Voor aan haar ter inkasseering gegeven mijne Assignatiën op de onderstaanden, volgens Kassiersboek f°. 1.			
B. VAN BOLSWARD	f 8670	25	
C. VAN DE LEMMER.	„ 3615	22	
D. FRANEKER	„ 4546	19	
N. G. VAN SLEESWIJK.	„ 6625	79	
C. VAN WAVERVEEN	„ 2332	99	
			„ 25790 44
DIVERSEN AAN KASSA.			
Voor diverse betalingen volgens Kasboek f°. 1.			
F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE* M/R.			
Voor zijne Traite fr. 1200.— °/. PH. ROUSSEAU.	f 560	40	
Transporteeren f°. 8 . . .	f 560	40	f 433071 31

8.

AMSTERDAM, 31 MAART 1879.

Transport van f°. 7 . . .		f	560	40	f 433071 31
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R.					
Voor hunne Traite R. M. 1500.— % F. KAISER.		„	877	50	
DIVERSE CREDITEUREN, als volgt:					
M. PORTUGAL	f 9105.45				
R. VAN WAARDENRIJK	„ 16622.94				
A. VAN APPINGADAM	„ 12503.18				
L. VAN BORCULO	„ 6366.49				
		„	44598	06	
WISSEL-REKENING.					
Voor fr. 25000.— op P. LYONNAIS te *Parijs* per 21 Februari van P. VAN MIJDRECHT gekocht .		„	11662	50	
SCHEEPSPARTEN, als volgt:					
Aan P. BRAZILIAAN voor 1/8 uitrusting *Leontine*	f 628.15				
Aan L. VAN BEIJEREN voor aankoop van 3/16 Bark *Koninkrijk Holland* .	„ 9000.—				
		„	9628	15	
REEDERIJ *KONINKRIJK HOLLAND.*					
Diverse reparatiën	f 1216.60				
Diverse handgelden	„ 420.—				
		„	1636	60	
INTEREST-REKENING, als volgt:					
Disconto van f 9291.51. 75/d. 4 %.	f 77.43				
Provisie van Prol. f 10000.— 1 ‰.	„ 10.—				
Rente en Provisie van Prolongatie f 10000.—	„ 35.—				
		„	122	43	
ONKOSTEN-REKENING.					
Voor diverse onkosten		„	2317	85	
PARTICULIERE-REKENING.					
Voor gedisponeerde gelden		„	1200	—	„ 72603 49
					f 505674 80

COMMISSIE-BOEK,

BEVATTENDE:

op fol. 1 de posten 47. 53, 63, 71, 75,
„ „ 2 „ „ 76, 115, 121,
} MEMORIAAL Letter A.

benevens de daaruit voortkomende journaliseering.

DAMAGED PAGE(S)

1.

50 BALEN MOCHA KOFFIE IN COMMISSIE VAN GEFFERSON &

1879.			
Maart 5	Vracht	*f* 58.16	
„ „	Inklaren, enz.	„ 3.—	
„ „	Lossen en Opslaan	„ 10.20	
April 10	Afleveren en Wegen	„ 6.20	
„ „	Pakhuishuur	„ 4.—	
„ „	Brand-Assurantie *f* 6000.— à ³/₄₀ %	„ 4.50	
„ „	Courtage ½ % over *f* 5990.—	„ 29.95	
„ „	Wissel-Courtage, enz.	„ 8.20	
		f 124 21	
„ „	Provisie 2 % over *f* 5930.80	„ 118 62	
„ „	Netto Provenu, waarvoor GEFFERSON & C°. te *Londen* per 31 Maart te crediteeren	„ 5687 97	
		f 5930 80	

TE *LONDEN*, per *DE VALK*, Kapitein P. VAN HOORN.

1879.		
Maart 12	20 Balen aan C. VAN WAVERVEEN, zie Verkoop-Boek f°. 3 .	*f* 2332 99
„ 29	15 d°. „ P. VAN DOESBORGH, „ „ „ 3 .	„ 1781 60
April 2	15 d°. „ L. VAN BORCULO, „ „ „ 3 .	„ 1816 21
		f 5930 80

2.

200 CEROENEN CUBA TABAK IN COMMISSIE VAN CARL TOPSDORFI

1879.			
April 14	Vracht *f* 15.— per Last, en 10 %	*f* 66.—	
„ „	Inklaren	„ 10.20	
„ „	Lossen en Opslaan	„ 19.60	
Juni 13	Wegen en Afleveren	„ 21.20	
„ „	Pakhuishuur	„ 7.50	
„ „	Brand-Assurantie *f* 5000.— à ³/₄₀ %	„ 3.75	
„ „	Courtage 1 % over *f* 4661.85	„ 46.61	
„ „	Briefport, enz.	„ 8.50	
		f 183 36	
„ „	Provisie 2 % over *f* 4615.23	„ 92 30	
„ „	Netto Provenu, waarvoor CARL TOPSDORFF te *Bremen* per 4 September te crediteeren	„ 4389 57	
		f 4615 23	

2.

TE *BREMEN*, per *DIE JUNGFRAU MARIA*, Kapitein H. BERLIN.

1879.		
Juni 4	100 Ceroenen aan L. VOGELENZANG, zie Verkoop-Boek f°. .	*f* 2351 50
„ 4	100 d°. „ B. HILLEGOM, „ „ „ . .	„ 2263 73
		f 4615 23

AMSTERDAM, ...

GOEDEREN IN COMMISSIE AAN DIVERSEN.				
Voor afrekening van de navolgende partijen, voor de onderstaanden in commissie verkocht, volgens Commissie-Boek f°. 1 en 2.				
50 Balen Mocha Koffie van GEFFERSON & C°.				
te *Londen*	*f*	5930	80	
200 Ceroenen Cuba Tabak van CARL TOPSDORFF				
te *Bremen*	„	4615	23	
	f	10546	03	
AAN GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R.				
Voor het netto provenu van 50 Balen Mocha Koffie	*f*	5687	97	
AAN CARL TOPSDORFF te *BREMEN* Z/R.				
Voor het netto provenu van 200 Ceroenen Cuba Tabak	„	4339	57	
AAN ONKOSTEN, als volgt:				
Op 50 Balen Mocha Koffie . . . . *f* 124.21				
„ 200 Ceroenen Cuba Tabak. . . „ 183.36				
	„	307	57	
AAN PROVISIE, als volgt:				
2 % over 50 Balen Mocha Koffie . *f* 118.62				
2 % „ 200 Ceroenen Cuba Tabak. „ 92.30				
	„	201	92	
				f 10546 03

COMPAGNIE-BOEK,

BEVATTENDE:

op fol. 1 de posten 164, 260,
„ „ 1 „ „ 224, 240, 244,
„ „ 2 „ „ 187, 248,
} MEMORIAAL Letter B.

benevens de daaruit voortkomende journaalposten.

2000 BALEN BRAZIL KOFFIE van RIO DE JANEIRO via COWES naar AMSTERDAM.

voor ½ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* per *SNELHEID*, Kapt. A. DE BOER.

1879.				
Juli 9	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*.	Credit.		
	Voor mijn ⅓ in het Inkoopsbedrag van 2000 Balen Brazil Koffie à 5 Arrobes à 3½ p. Cwt. = Cwt. 2857. 0. 16 à 50 Sh.	£ 7142. 17. 2		
	Disc. 2½ %	„ 178. 11. 5		
		£ 6964. 5. 9		
	Courtage ½ %	£ 35. 14. 3		
	Wissel-Courtage, Telegraaf	„ 16. 4. —		
		„ 51. 18. 3		
		£ 7016. 4. -		
	Commissie 2 %	„ 140. 6. 6		
		£ 7156. 10. 6		
	Af vracht 143 Ton à £ 2. 10/.	£ 357. 10. —		
	Bij 5 %	„ 17. 17. 6		
		„ 375. 7. 6		
		£ 6781. 3. -		
	Is voor mijn ⅓	£ 2260. 7. 8		
		à *f* 11.80	*f* 26672	52
1879.				
Juli 18	Vracht en Gratificatie	*f* 4473.19		
„ „	Volgbrief Entrepôt-Dok	„ 19.50		
Oct. 23	Voorzien van 2000 Balen à 4c.	„ 80.—		
„ „	32 Linnen Zakken	„ 12.80		
„ „	Op Ceel brengen 150600 K°. à 20c. p. 100 K°.	„ 301.20		
„ „	Zegelgeld van 40 Ceelen	„ 8.40		
„ „	1 Maand Huur à 3c. p. 100 K°.	„ 45.18		
„ „	Brand-Assurantie *f* 100000.— à 3/40 %	„ 75.—		
„ „	Courtage *f* 94606.— à ½ %	„ 473.03		
„ „	Rente à 5 % over		*f* 5488	30
	f 4500.— van 18 Juli—23 October, 95/d.	*f* 59.37		
	„ 80017.— „ 6 Oct.—23 „ 17/d.	„ 188.93		
	„ 94242.— „ 23 „ — 2 Decemb., 39/d.	„ 510.48		
			„ 758	78
„ „	Provisie over *f* 94242.18 à 1 %		„ 942	42
„ „	Netto Provenu *f* 87052.68, waarvan			
	Cambridge & C°. te *Londen*, hun ⅓	*f* 29017.56		
	J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, hun ⅓	„ 29017.56		
	Mijn ⅓	„ 29017.56		
			„ 87052	68
			f 94242	18

1879.	Door Cambridge & C°. te *Londen* gerestitueerd.			
Nov. 12	1 % te veel berekende provisie over £ 7016. 4. — is £ 70. 3. 3. en voor mijn ⅓	£ 23. 7. 9		
	à *f* 11.80		*f* 275	97
1879.				
Sept. 28	512 Balen aan F. van Delden, per 29 December, zie Verkoop-Boek f°.		*f* 24890	42
„ „	476 „ „ G. van Goor, per 29 December, zie Verkoop-Boek f°.		„ 22771	21
„ „	452 „ „ H. van Hasselt, per 6 October, zie Verkoop-Boek f°.		„ 21010	04
Oct. 16	325 „ „ R. van Veere, per 20 October, zie Verkoop-Boek f°.		„ 15001	11
„ „	235 „ „ C. Helmond, per 19 Januari 1880, zie Verkoop-Boek f°.		„ 10569	40
	2000 Balen, dooréén per 2 December.			
			f 94242	18

500 KRANJANGS JAVA SUIKER VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG*.

1879. Aug. 2	500 Kranjangs Java Suiker.			
	Bruto 127256 K°.			
	Tarra 8 % „ 10180 „			
	Netto 117076 K°.			
	à *f* 30.— p. 100 K°.		*f* 35122.80	
	Reg. 1 %		„ 351.23	
			f 35474.03	
	Onkosten.			
	Ontvang en weegloon	*f* 100.20		
	Schuitvracht	„ 105.32		
	Declaratie	„ 9.05		
	Premie van Assurantie *f* 37000.—			
	à ½ % en Polis	„ 186.—		
	Telegraaf en Briefport, enz.	„ 25.—		
			„ 425.57	
			f 35899.60	
	Provisie 1 %		„ 359.—	
			f 36258.60	
	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, hun ⅓		*f* 12086.20	
	CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, hun ⅓		„ 12086.20	
	Mijn ⅓		„ 12086.20	
				f 35258 60

aan J. NEUHAUS & SOHN, voor ⅓ rekening met hen, en CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*, per *WILHELM*, Kapt. W. TODLEBEN.

1879. Oct. 29	J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG*.			DEBET.
	Voor mijn ⅓ in het netto provenu van			
	500 Kranjangs Java Suiker.			
	Bruto 262535 ℔			
	g.gt. 1 % 2625			
	Tarra 12 % 31504 34129 „			
	Netto 228406 ℔ à 32 pf.			R. M. 73089.92
	Rab. 8⅔ %			„ 6334.46
				R. M. 66755.46
	Cont. 1 %			„ 667.55
				R M. 66087.91
	Af onkosten.			
	Vracht	R. M. 1320.10		
	Vervoeren en Arbeidsloon	„ 600.—		
	Inkomende Tollen.	„ 230.—		
	Pakhuishuur, Brand-Assur.	„ 85.—		
	Courtage ⅔ %	„ 440.74		
	Briefport, Kleine onkosten	„ 35.92		
	Provisie 1 %	„ 660.88		
				R. M. 3372.64
				R. M. 62715.27
	is voor mijn ⅓ R. M. 20905.09 à *f* 58.40			*f* 12208 57

AMSTERDAM, ...

BRAZIL KOFFIE VAN RIO NAAR AMSTERDAM, VOOR 1/3 REKENING MET C. en N. AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.				
Voor £ 2260. 7. 8, zijnde mijn 1/3 in het Inkoopsbedrag van 2000 Balen Brazil Koffie voor gemeenschappelijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, volgens Compagnie-Boek f°. 1 . .	. . . .	. .	f	26672 52
DIVERSEN AAN DIVERSEN.				
Voor 500 Kranjangs Java Suiker van *Amsterdam* naar *Hamburg* ten verkoop gezonden voor gemeenschappelijke rekening met de onderstaanden, volgens Compagnie-Boek f°. 2.				
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.				
Voor hun 1/3.	f	12086 20		
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* H/R.				
Voor hun 1/3.	„	12086 20		
JAVA SUIKER VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG* voor 1/3 REKENING met N. en C.				
Voor mijn 1/3	„	12086 20		
	f	36258 60		
AAN GOEDEREN.				
500 Kranjangs Java Suiker	f	35474 03		
AAN ONKOSTEN.				
Voor diversen	„	425 57		
AAN PROVISIE.				
Voor 1 % van den inkoop	„	359 —		
			„	36258 60
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R. AAN JAVA SUIKER VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG* voor 1/3 REKENING met N. en C.				
Voor R. M. 20905.09, zijnde mijn 1/3 in het netto provenu van 500 Kranjangs Java Suiker, volgens Compagnie-Boek f°. 2	. . . .	. .	„	12208 57

AMSTERDAM, ...

GOEDEREN IN COMPAGNIE AAN DIVERSEN.				
Voor Verkoop-Rekening over 2000 Balen Brazil Koffie voor gemeenschappelijke rekening met de onderstaanden verkocht, volgens Compagnie-Boek f°. 1.				
AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* H R.				
Voor hun 1/3 in het netto provenu.	f	29017 56		
AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.				
Voor hun 1/3 in idem	„	29017 56		
AAN BRAZIL KOFFIE VAN *RIO* NAAR *AMSTERDAM*, voor 1/3 REKENING MET C en N.				
Voor mijn 1/3 in idem	„	29017 56		
AAN ONKOSTEN.				
Voor diversen.	„	5488 30		
AAN INTEREST.				
Voor diverse renten	„	758 78		
AAN PROVISIE.				
Voor 1 % van den verkoop	„	942 42		
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R AAN BRAZIL KOFFIE van *RIO* naar *AMSTERDAM* voor 1/3 rekening met C en N.			f	94242 18
Voor te veel berekende provisie over 2000 Balen Brazil Koffie. £ 23. 7. 9	. . . .	. .	f	275 97

In de hierna volgende bladen zijn vervat de vier verschillende vormen van Rekening-Courant, waarover wij op pag. 42 gesproken hebben.

Vooraf dienen wij echter tot recht begrip derzelven ons eenigszins op het rekenkundig gebied te begeven, bepaaldelijk tot toelichting van de wijze der renteberekening, zooals die bij de Rekeningen-Courant wordt toegepast.

Die rente-berekening geschiedt in het algemeen door middel van het zoogenaamde „Nombre fix" of wel „standvastige deeler."

Teneinde nu dengeen die met deze manier van rente-berekening minder of in het geheel niet bekend is (en wij gelooven, dat dezulken zich ook wel onder onze lezers zullen bevinden) daarin eenigszins voor te lichten en te gemoet te komen, wenschen wij in deze voorafgaande regelen met een enkel woord de grondslagen aan te toonen, waarop het „Nombre fix" berust.

Ter meerdere verduidelijking zullen wij maar weder met een voorbeeld beginnen.

Stel dat men berekenen moet de rente van een Kapitaal van *f* 25480.— gedurende 85 dagen à 5 %, dan geschiedt dit vaak op de volgende wijze:

Men berekent eerst de rente van het Kapitaal gedurende een geheel jaar, en verkrijgt, door dit Kapitaal met 5 te vermenigvuldigen, en die uitkomst door 100 te deelen, daarvoor *f* 1274.—; vermenigvuldigt dan dit aantal guldens met 85 en deelt dit product door 360, als het vaste cijfer waarvoor het aantal dagen van een koopmansjaar wordt aangenomen.

Volgens de andere manier wordt het Kapitaal met het aantal dagen vermenigvuldigd en door 7200 gedeeld.

Maar vanwaar komt nu die deeler?

Bij elke rente-berekening over een zeker aantal dagen komen vóór twee standvastige cijfers, namelijk:

100, zijnde het aantal percenten waaruit het Kapitaal bestaat, waarvan de rente (door ... ten Honderd) wordt aangegeven.

360, als het voor een koopmansjaar aangenomen getal dagen.

Gelijk uit bovenstaand voorbeeld blijkt, moet door beide deze cijfers worden gedeeld, eerst door 100, dan door 360, alzoo door 100 × 360 = 36000. Daarentegen moet met vijf, het percentage van den rentevoet, worden vermenigvuldigd.

Door 36000 te deelen en met 5 te vermenigvuldigen, is volkomen hetzelfde als alléén door 7200 te deelen; 7200 is alzoo de standvastige deeler van 5 %. Die deeler nu, dit „nombre fix", is uit den aard der zaak voor elken interestvoet een ander. Om het te vinden, heeft men slechts het kapitaal (100) en het aantal dagen van een koopmansjaar (360) met elkander te vermenigvuldigen, en de uitkomst door het cijfer van het bedongen percentage te deelen.

Zoo is b.v. voor $4^1/_2$ % het „nombre fix" 100 × 360 : $4^1/_2$ = 8000, voor 4 % 36000 : 4 = 9000, enz. Van zelf spreekt dat bij een rente van b.v. $3^1/_2$ % het werken met den vasten deeler voor *dit* percent, zijnde 36000 : $3^1/_2$ of $10285^5/_7$ verre van gemakkelijk is, en men daarom in dit en soortgelijk geval de renteberekening liever op de eerst aangegeven manier uitvoert, maar meestal toch zal het gebruik van den standvastigen deeler een groote vereenvoudiging meêbrengen, daar gemakkelijke vermenigvuldiging van het kapitaalscijfer met het aantal dagen en deeling dier uitkomst door het bij den rentevoet passende „nombre fix" de gewenschte uitkomst oplevert.

f 25480.— gedurende 85 dagen à 5 % = 25480 × 85 : 7200.
„ 91200.— „ 117 „ à 3 „ = 91200 × 117 : 12000 enz.

Overigens hangt, het moet erkend worden, veel af van ieders bevattingsvermogen, van aanleg en ijver. Een intelligent persoon overziet in een oogwenk de mogelijkheid van nog grootere vereenvoudiging. Hij zal b.v. *f* 96000.— gedurende 232 dagen à 6 % uitrekenen, en ziet dadelijk dat 96000 × 232 : 6000, gelijk is aan 16 × 232, waarom hij eenvoudig *die* berekening maakt.

Zoo is er meer. Onverflauwde ijver en bovenal ambitie, kunnen ook hier leiden tot kennis en vlugheid.

Waar al het voorgaande van toepassing is op de bewerking in 't algemeen, moeten wij hier opmerken, dat het gemak er van hoofdzakelijk uitkomt, wanneer men de rente van vele kapitalen te zamen moet berekenen. En juist dit doet zich in den handel herhaaldelijk voor. Geregeld hebben firma's die met elkaar in rekening staan, vordering van rente op elkander. En de handelaar begrijpt zeer goed, dat uitstel van het maken van al die berekeningen tot aan het einde des jaars zou leiden tot arbeid, die dán tijdroovend is en groot gevaar voor het maken van abuizen oplevert. Hij slaat daarom den practischen weg in om achter elken post in te vullen het z.g. „rentecijfer" (de vermenigvuldiging van de geldsom met het aantal dagen), zoodat hij op den datum van afsluiting der rekening slechts die cijfers bijeen heeft te tellen en de uitkomst te deelen door het bij den rentevoet passende „nombre fix", om dadelijk het juiste cijfer te kennen der te berekenen rente.

In deze zaken levert dus zelfs het gebruik van den standvastigen deeler voor $3^1/_2$ pCt. en d. g. gemak op, aangezien het toch eenvoudiger is om éénmaal, dan dikwijls een omslachtige berekening te moeten maken.

Hoe het zij, de praktijk is in deze de beste leermeesteres; en wij verwijzen derhalve naar- en bevelen dringend aan de studie van de hierna volgende

MODELLEN

VAN

REKENING-COURANT.

Model No. 1.

Debet. **REKENING-COURANT MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN. RENTE à 4½ %** **Credit.**

1879.											1879.									
Jan.	1	Aan Saldo vorige rekening	Jan.	1	43200	360	*f*	120	10	Jan.	15	Per Remise op P. van Alkmaar . .	Maart	20	588000	280	*f*	2100	—
„	10	„ 100 Balen Koffie	April	10	1410500	260	„	5425	20	„	„	„ dito „ C. van Delden . .	„	25	275000	275	„	1000	—
Febr.	25	„ 80/4 Kisten Thee	Mei	25	1335795	215	„	6213	21	„	„	„ dito „ A. van Dokkum . .	April	2	321600	268	„	1200	—
Maart	18	„ Traite %. P. Canterbury . . .	Maart	24	2484000	276	„	9000	—	„	„	„ dito „ D. Franeker . . .	„	13	308400	257	„	1200	—
April	12	„ 900 Kalfsvellen	April	12	1449960	258	„	5620	16	Maart	12	„ dito „ G. van Goor . . .	Juni	10	1200000	200	„	6000	—
Mei	18	„ %. Rem. naar *Hamb.* B°. M. 13000	Mei	18	2554110	222	„	11505	—	„	15	„ Netto Prov. van 60 Vaten Tabak	Maart	21	2657196	279	„	9524	18
Juni	10	„ Nota van Expeditie	Juni	10	24000	200	„	120	12	April	12	„ %. Traite £ 450.— à *f* 11.70 . .	April	12	1358370	258	„	5265	—
Juli	12	„ Traite %. York & Collins. . .	Oct.	8	984000	82	„	12000	—	Mei	18	„ Netto Prov. v. fr. 25000 op *Parijs*.	Mei	18	2577864	222	„	11612	15
Aug.	30	„ d°. %. Francis Stewart . . .	Nov.	8	312000	52	„	6000	—	Aug.	20	„ dito v. ⅓ in 1000 Balen Koffie	Nov.	8	962728	52	„	18514	20
Sept.	30	„ %. Remise in £ 50 à *f* 11.80 .	Sept.	30	53100	90	„	590	—	Oct.	21	„ Remise op E. van Olst . . .	Oct.	24	330000	66	„	5000	—
Oct.	16	„ 200/4 Kisten Thee	Oct.	16	1114440	74	„	15060	20	„	„	„ dito „ H. van Hasselt . .	„	27	189000	63	„	3000	—
Nov.	18	„ 200 Balen Koffie	Nov.	18	454272	42	„	10816	15	„	„	„ dito „ P. Gouda	„	30	240000	60	„	4000	—
Dec.	31	„ Nota van Visa en Briefport . .	Dec.	31	—	—	„	32	50	„	„	„ dito „ L. Diepenheim . . .	„	31	180000	60	„	3000	—
„	„	„ Interest 771219/8000	—	—	—	—	„	96	40	Nov.	26	„ dito „ B. Hardenberg . .	Nov.	30	180000	30	„	6000	—
										„	„	„ dito „ J. Enschedé . . .	Dec.	14	80000	16	„	5000	—
										Dec.	31	„ Saldo Rente-cijfers	—	—	771219	—	—		—
										„	„	„ Saldo op nieuwe rekening . .	—	—	—	—	„	183	51
					12219377		*f*	82599	04						12219377		*f*	82599	04

Gelijk uit vorenstaande bladzijden blijkt, is alléén door middel van den „standvastigen deeler" de Interest van vele Kapitalen tezamen op gemakkelijke wijze te berekenen. In bovenstaande Rekening-Courant vindt men dan ook deze manier, en dit wel in haren eenvoudigsten vorm toegepast. Zooals men ziet is deze Rekening in 9 kolommen verdeeld, als: Kolom 1 en 2 voor de dagteekening der handeling, kolom 3 voor de omschrijving, kolom 4 en 5 voor den vervaldag, kolom 6 voor het cijfer waaruit de rente berekend wordt, verkregen door eene vermenigvuldiging van den inhoud van kolom 7 (Rentedagen) met kolom 8 en 9 (Sommen), of eigenlijk kolom 8 alleen (Guldens), omdat men in den regel de Cents geheel buiten de rekening laat.

Wanneer men nu deze Rekening-Courant goed wil begrijpen, dient in de eerste plaats onderzoek te worden gedaan naar de herkomst der rentedagen (kolom 7). Deze rentedagen verkrijgt men door van elken post de dagen te berekenen, die van den vervaldag af tot aan den sluitingsdag der Rekening-Courant nog verloopen moeten, den dag, dien men aanneemt als degene, waarop eigenlijk alle zaken worden afgerekend en vereffend.

AMSTERDAM, 31 December 1879.

S. E. & O.

Hieruit nu vloeit voort dat, bij voorbeeld met Hamilton & C°. te *Londen* op 31 December verrekend wordende, iets wat zij op 1 Januari, 10 April, enz. schuldig waren, die verrekening met hen dus plaats vindt 360, 260 dagen, enz. te laat, voor welk te laat zij dus de verschuldigde rente betalen moeten, waarom dan ook deze cijfers in het Debet komen. Aan de andere zijde wordt met hen op 31 December verrekend, iets wat zij alreeds 20 Maart, 25 Maart, dus 280, 275 dagen, enz. te vroeg betaald hebben, voor welk te vroeg hun rentevergoeding toekomt, waarom dan ook de cijfers daarvan in het Credit komen. Zijn nu alle cijfers aan beide zijden ingevuld, alsdan wordt iedere zijde afzonderlijk geteld, de producten dier tellingen van elkander afgetrokken, het verschil in kolom 7 aan de kleinste zijde toegevoegd, echter alleen om de tellingen der zevende kolom gelijk te maken; dan de rente (uit het saldo der rentecijfers door den „standvastigen deeler" berekend) in rekening gebracht (Debet) of vergoed (Credit); en eindelijk het Saldo der rekening opgemaakt, aan de kleinste zijde toegevoegd, om de sommen gelijk te maken, en de rekening zelve finaal afgesloten.

Model N°. 2.

Debet. **REKENING-COURANT MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN.** Rente à 5 %. Credit.

1879.															
Jan.	1	Aan	Saldo vorige rekening	Jan.	1	43200	360	*f*	120	10
„	10	„	100 Balen Koffie	April	10	1410500	260	„	5425	20
Febr.	25	„	80/4 Kisten Thee	Mei	25	1335795	215	„	6213	21
Maart	18	„	Traite °/. P. Canterbury . . .	Maart	24	2484000	276	„	9000	—
April	12	„	900 Kalfsvellen	April	12	1449960	258	„	5620	16
Mei	18	„	°/. Rem. naar *Hamb.* B°. M. 13000	Mei	18	2554110	222	„	11505	—
Juni	10	„	Nota van Expeditie	Juni	10	24000	200	„	120	12
Juli	12	„	Traite °/. York & Collins . .	Oct.	8	984000	82	„	12000	—
Aug.	30	„	dito °/. Francis Stewart . .	Nov.	8	312000	52	„	6000	—
Sept.	30	„	°/. Remise in £ 50.— à *f* 11.80	Sept.	30	53100	90	„	590	—
				1880.						
Oct.	16	„	200/4 Kisten Thee	Jan.	16	240960	16	„	15060	20
Nov.	18	„	200 Balen Koffie	Febr.	18	51 9168	48	„	10816	15
				1879.						
Dec.	31	„	Nota van Visa en Briefport . .	Dec.	31	—	—	„	32	50
„	„	„	Interest 251379/7200	—	—	—	—	„	34	91
						10650665		*f*	82537	55

1879.											
Jan.	15	Per	Remise op P. van Alkmaar . .	Maart	20	588000	280	*f*	2100	—
„	„	„	dito „ C. van Delden . . .	„	25	275000	275	„	1000	—
„	„	„	dito „ A. van Dokkum . .	April	2	321600	268	„	1200	—
„	„	„	dito „ D. Franeker . . .	„	13	308400	257	„	1200	—
Maart	12	„	dito „ G. van Goor . . .	Juni	10	1200000	200	„	6000	—
„	15	„	Netto Provenu van 60 Vaten Tabak	Maart	21	2657196	279	„	9524	18
April	12	„	°. Traite £ 450.— à *f* 11.70 .	April	12	1358370	258	„	5265	—
Mei	18	„	Netto Provenu van fr. 25000 op *Parijs*	Mei	18	2577864	222	„	11612	15
Aug.	20	„	dito van ⅓ in 1000 Balen Koffie . .	Nov.	8	962728	52	„	18514	20
Oct.	21	„	Remise op E. van Olst . . .	Dec.	31	—	—	„	5000	—
„	„	„	dito „ H. van Hasselt . .	„	„	—	—	„	3000	—
				1880.						
„	„	„	dito „ P. Gouda	Jan.	10	30000	10	„	3000	—
„	„	„	dito „ L. Diepenheim . . .	„	15	60000	15	„	4000	—
Nov.	26	„	dito „ B. Hardenberg . .	Febr.	15	270000	45	„	6000	—
„	„	„	dito „ J. Enschedé. . . .	„	20	250000	50	„	5000	—
Dec.	31	„	Transport Saldo roode cijfers. .	—	—	150128	—	„	—	—
„	„	„	Saldo Rente-cijfers	—	—	251379	—	„	—	—
„	„	„	Saldo nieuwe Rekening. . . .	—	—	—	—	„	122	02
						10650665		*f*	82537	55

Bovenstaand Model van Rekening-Courant is van eenigszins meer ingewikkeld karakter dan de voorgaande. Terwijl toch in Model N°. 1 alle vervaldagen vóór den sluitingsdag der rekening aanbreken, zoo zijn in deze eenige posten vervat, waarvan de vervaldagen over den sluitingsdag heenloopen. De rentedagen en rentecijfers dier posten vindt men alhier met een zwaarder cijfer gedrukt, terwijl zij in de geschrevene Rekening-Courant met rooden inkt vermeld worden, waarom zij dan ook *Roode cijfers* genoemd zijn. Waartoe nu die *Roode cijfers* gebezigd worden, zal men spoedig leeren begrijpen, wanneer met het oog op bovenstaande rekening gewezen wordt op de omstandigheid, dat Hamilton & C°. op 31 December 1879 (dag van afrekening) gedebiteerd worden voor iets, wat zij werkelijk eerst 16 Januari en 18 Februari 1880 schuldig zijn, en alzoo hun deze posten 16 en 48 dagen te vroeg worden in rekening gebracht. Zij zijn daarom over de beloopen dezer posten geene rente verschuldigd, juist het tegenovergestelde, zij hebben rentevergoeding te eischen. Daarentegen zijn in het Credit van bovenstaande rekening hun op 31 December, als reeds door hen betaald, sommen toegerekend, die eerst 10, 15 Januari; 15, 20 Febr., en dus 10, 15, 55 en 50 dagen te laat binnenkomen. Daarover hebben zij dus geene rente te goed, integendeel zijn zij er rente over verschuldigd. De *Roode Cijfers* in het Debet zijn dus eigenlijk zwarte cijfers van het Credit, en de roode cijfers van het Credit zijn evenzoo zwarte cijfers van het Debet. De rentecijfers kunnen dus niet

AMSTERDAM, 31 December 1879.
S. E. & O.

worden geteld, om het Saldo op te maken, alvorens van de roode cijfers eene wederzijdsche overdracht heeft plaats gevonden, te weten: de roode van het Debet met zwart naar het Credit, en de roode van het Credit met zwart naar het Debet. Deze overdracht nu kan plaats vinden op twee manieren, eerstens, zooals hier boven is aangegeven over en weder, tweedens, zooals in deze rekening heeft plaats gevonden alleen door middel van een Saldo roode cijfers. Het is volmaakt onverschillig hoe men hierin te werk gaat, want beide manieren hebben ten gevolge wat zij ten gevolge hebben moeten, dat namelijk alle cijfers komen waar zij behooren.

Heeft nu de overdracht plaats gevonden, dan spreekt het vanzelf, dat men zich verder met de roode cijfers in het geheel niet meer bemoeit; die toch zijn daardoor geheel geneutraliseerd.

Vervolgens telt men alle zwarte cijfers op, en handelt verder zooals in de vorige Rekening-Courant is aangegeven.

Model No. 3.

Debet. REKENING-COURANT MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN. RENTE à 5 %. Credit

1879.											
Jan.	1	Aan Saldo van vorige rekening . .	Jan.	1	—	—	*f*	120	10
„	10	„ 100 Balen Koffie	April	10	542500	100	„	5425	20
Febr.	25	„ 80/4 Kisten Thee	Mei	25	900885	145	„	6213	21
Maart	18	„ Traite °/. P. CANTERBURY . . .	Maart	24	756000	84	„	9000	—
April	12	„ 900 Kalfsvellen	April	12	573240	102	„	5620	16
Mei	18	„ °/. Remise naar *Hamburg* B°. M. 13000	Mei	18	1587690	138	„	11505	—
Juni	10	„ Nota van Expeditie	Juni	10	19200	160	„	120	12
Juli	12	„ Traite °/. YORK & COLLINS. . .	Oct.	8	3336000	278	„	12000	—
Aug.	30	„ d°. °/. FRANCIS STEWART . .	Nov.	8	1848000	308	„	6000	—
Sept.	30	„ Remise in £ 50.— à *f* 11.80 .	Sept.	30	159300	270	„	590	—
			1880.						
Oct.	16	„ 200/4 Kisten Thee	Jan.	16	5662560	376	„	15060	20
Nov.	18	„ 200 Balen Koffie.	Febr.	18	4412928	408	„	10816	15
			1879.						
Dec.	31	„ Nota van Visa en Briefport . .	Dec.	31	11520	360	„	32	50
„	„	„ Saldo Rente-cijfers	—	—	251739	—	—		—
„	„	„ Interest 251739,7200	—	—	—	—	„	34	96
					20061562		*f*	82537	60

1879.											
Jan.	15	Per Remise op P. VAN ALKMAAR . .	Maart	20	168000	80	*f*	2100	—
„	„	„ dito „ C. VAN DELDEN . .	„	25	85000	85	„	1000	—
„	„	„ dito „ A. VAN DOKKUM . .	April	2	110400	92	„	1200	—
„	„	„ dito „ D. FRANEKER . . .	„	13	123600	103	„	1200	—
Maart	12	„ dito „ G. VAN GOOR . . .	Juni	10	960000	160	„	6000	—
„	15	„ Netto Prov. van 60 vaten Tabak	Maart	21	771444	81	„	9524	18
April	12	„ °/. Traite £ 450.— à *f* 11.70. .	April	12	537030	102	„	5265	—
Mei	18	„ Netto Prov. v. fr. 25000 op *Parijs*	Mei	18	1602456	138	„	11612	15
Aug.	20	„ dito v. 1/3 in 1000 Bn. Koffie	Nov.	8	5702312	308	„	18514	20
Oct.	21	„ Remise op E. VAN OLST . . .	Dec.	31	1800000	360	„	5000	—
„	„	„ dito „ H. VAN HASSELT . .	„	„	1080000	360	„	3000	—
			1880.						
„	„	„ dito „ P. GOUDA	Jan.	10	1110000	370	„	3000	—
„	„	„ dito „ L. DIEPENHEIM . . .	„	15	1500000	375	„	4000	—
Nov.	26	„ dito „ B. HARDENBERG . .	Febr.	15	2430000	405	„	6000	—
„	„	„ dito „ J. ENSCHEDÉ	„	20	2050000	410	„	5000	—
Dec.	31	„ Bruto Saldo *f* 87.11	Dec.	31	31320	360		—	—
„	„	„ Saldo op nieuwe rekening . .	—	—	—	—	„	122	07
					20061562		*f*	82537	60

AMSTERDAM, 31 DECEMBER 1879.
S. E. & O.

De inhoud van deze Rekening-Courant is volmaakt dezelfde als die van de vorige. Alleen is in deze eene andere manier van Rente-berekening gevolgd, die evenwel, gelijk men zien kan, tot hetzelfde resultaat leidt. Het onderscheid tusschen deze berekening en de vorige bestaat bepaaldelijk daarin, dat alhier als uitgangspunt *niet* is aangenomen de sluitingsdag, maar de openingsdag der rekening, zoodat alle rentedagen berekend worden van den eersten dag af tot de vervaldagen, in plaats van, gelijk in de vorige, van de vervaldagen tot aan den sluitingsdag. Hoe zonderling dit op den eersten aanblik moge schijnen, is het stelsel toch zeer goed te verdedigen, als men slechts bedenkt, dat elke datum willekeurig als uitgangspunt gekozen kan worden, zonder dat het resultaat er door verandert, mits — natuurlijk — in debet en credit hetzelfde stelsel worde gevolgd. In het systeem van bovenstaande rekening-courant wordt de 1ste Januari van het aangevangen jaar als dag van vereffening beschouwd, en nu moge het vreemd schijnen om, zooals bij den eersten debet-post geschiedt, HAMILTON & C°. te *crediteeren* voor 100 dagen rente, terwijl zij er 260 *schuldig* zijn (zie model N°. 1 en 2) — het komt op 't zelfde neêr. Want ééns moet toch betaling geschieden van het geleverde, en dan wordt in dit stelsel die betaling beschouwd als *te laat* te zijn geschiedt. A. zal ons schuldig zijn op 11 Mei, doch remitteert pas op 20 Mei. Volgens het stelsel van model N°. 1 wordt hij gedebiteerd voor 229 dagen, en gecrediteerd voor 220; saldo debet = 9. Naar het stelsel evenwel van model N°. 3 wordt hij gecrediteerd voor 131 dagen en gedebiteerd voor 140, saldo debet wederom 9 dagen.

Op één feit van bijzonder gewicht dient te worden gelet; — het zal den opmerkzamen lezer van zelf reeds duidelijk geworden zijn. Dat namelijk bij het volgen van dit terug-rekenend stelsel de rentecijfers in juist omgekeerde reden moeten worden aangenomen, en dat, hoewel in deze rekening geene roode cijfers vermeld zijn, dit alleen plaats vindt omdat eigenlijk alle cijfers roode cijfers zijn, dat wil zeggen, dat de Debet-cijfers in het Credit en de Credit-cijfers in het Debet behooren. Het saldo der beide tellingen moet

ten slotte gebracht worden daar waar het behoort, maar dit kan niet geschieden vóórdat het rente-cijfer over het saldo der oorspronkelijke sommen (Bruto Saldo, zonder nog de renteberekening in aanmerking te nemen) is bijgevoegd, en dit wel óók alweder, omdat de aanzuivering van dit saldo wordt geacht een vol jaar (360 dagen) *te laat* te geschieden.

Wij zouden de toelichting op deze Rekening-Courant hier kunnen eindigen, ware het niet dat wij nog attent moesten maken op een klein verschil in de rente tusschen deze rekening en de vorige. Dit verschil spruit voort uit het niet in aanmerking nemen der Cents bij de berekening der rente-cijfers. Wanneer men namelijk de sommen telt zooals zij zijn, dan verkrijgt men een Bruto Saldo van *f* 87.11, van welk Saldo alleen de guldens met de dagen vermenigvuldigd worden (87 × 360). Telt men daarentegen alleen de guldens in beide zijden op, dan bedraagt het verschil niet *f* 87.—, maar *f* 86.—, makende alzoo eene afwijking in de rente-cijfers van 1 × 360, zijnde het juiste verschil tusschen 251379 en 251739, hetgeen het duidelijkste bewijs levert dat men met beide manieren tot volmaakt hetzelfde resultaat komt, als men namelijk de sommen in hun geheel neemt.

En hoewel nu de eerste manier het meest algemeen wordt toegepast, zoo achten wij evenwel, dat de tweede den voorrang heeft, omdat men dan niet behoeft te wachten met het berekenen der rente totdat de sluitingsdag bekend is, maar als uitgaande van den opening-dag de rente dan ook van post tot post kan bijvullen, zonder ook met roode cijfers te behoeven werken.

Model N°. 4.

REKENING-COURANT MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN.

RENTE 5 % & 4 %.

DATUM.		SOMMEN.			DAGEN.	RENTE-CIJFERS	
						DEBET.	CREDIT.
1879.							
Jan. 1	Debet	*f* 120	10	Saldo vorige Rekening . .	80	9600	
Mrt. 20	Credit	„ 2100	—	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 1979	90	. . . . .	1	. . .	1979
Mrt. 21	Credit	„ 9524	18	„ Nto. prov. 60 Vat. Tabak			
	Credit	*f* 11504	08	. . . . .	3	. . .	34512
Mrt. 24	Debet	„ 9000	—	Aan Uwe Traite, enz.			
	Credit	*f* 2504	08	. . . . .	1	. . .	2504
Mrt. 25	Credit	„ 1000	—	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 3504	08	. . . . .	7	. . .	24528
April 2	Credit	„ 1200	—	„ dito			
	Credit	*f* 4704	08	. . . . .	8	. . .	37632
April 10	Debet	„ 5425	20	Aan 100 Balen Koffie.			
	Debet	*f* 721	12	. . . . .	2	1442	
April 12	Debet	„ 5620	16	„ 900 Kalfsvellen.			
	Debet	*f* 6341	28	. . . . .	—		
April 12	Credit	„ 5265	—	Per °/. Traite, enz.			
	Debet	*f* 1076	28	. . . . .	1	1076	
April 13	Credit	„ 1200	—	„ Remise. enz.			
	Credit	*f* 123	72	. . . . .	35	. . .	4305
Mei 18	Credit	„ 11612	15	„ Netto prov. fr. 25000.			
	Credit	*f* 11735	87	. . . . .	—		
Mei 18	Debet	„ 11505	—	Aan °/. Rem. naar *Hamb.*			
	Credit	*f* 230	87	. . . . .	7	. . .	1610
Mei 25	Debet	„ 6213	21	„ 80/4 Kisten Thee.			
	Debet	*f* 5982	34	. . . . .	15	89730	
Juni 10	Credit	„ 6000	—	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 17	66	. . . . .	—		
Juni 10	Debet	„ 120	12	Aan Nota van Expeditie.			
	Debet	*f* 102	46	. . . . .	110	12220	
Sept. 30	Debet	„ 590	—	„ °/. Remise, enz.			
	Debet	*f* 692	46	. . . . .	8	5536	
Oct. 8	Debet	„ 12000	—	„ Uwe Traite, enz.			
	Debet	*f* 12692	46	. . . . .	8	101536	
Oct. 16	Debet	„ 15060	20	„ 200/4 Kisten Thee.			
Transp.	Debet	*f* 27752	66	Transport	286	220140	107070

Datum.		Sommen.			Dagen.	Rente-Cijfers. Debet.	Credit.
1879.				Transp. . . .	286	220140	107070
Transp.	Debet	*f* 27752	66	. . . . .	8	222016	
Oct. 24	Credit	„ 5000	—	Per Remise, enz.			
	Debet	*f* 22752	66	. . . . .	3	68256	
Oct. 27	Credit	„ 3000	—	„ dito			
	Debet	*f* 19752	66	. . . . .	3	59226	
Oct. 30	Credit	„ 4000	—	„ dito			
	Debet	*f* 15752	66	. . . . .	—		
Oct. 31	Credit	„ 3000	—	„ dito			
	Debet	*f* 12752	66	. . . . .	8	102016	
Nov. 8	Credit	„ 18514	20	„ Nto prov. $\frac{1}{3}$ in 1000 bn. Koffie			
	Credit	*f* 5761	54	. . . . .	—		
Nov. 8	Debet	„ 6000	—	Aan Uwe Traite, enz.			
	Debet	*f* 238	46	. . . . .	10	2380	
Nov. 18	Debet	„ 10816	15	„ 200 Balen Koffie.			
	Debet	*f* 11054	61	. . . . .	12	132648	
Nov. 30	Credit	„ 6000	—	Per Remise, enz.			
	Debet	*f* 5054	61	. . . . .	44	70756	
Dec. 14	Credit	„ 5000	—	„ dito			
	Debet	*f* 54	61	. . . . .	16	864	
Dec. 31	Debet	„ 32	50	Aan Nota van Visa, enz. .	360	878332	107070
	Debet	*f* 87	11			7200	9000
Dec. 31	Debet	„ 110	09				
	Debet	*f* 197	20	„ Saldo Rente	....	*f* 121.99	*f* 11.90

De Rekening-Courant, die men hier vóór zich ziet, is van gansch anderen vorm dan de drie voorgaanden. Deze afwijking in den vorm ontleent bepaaldelijk haren oorsprong daaraan, dat er zich in den handel gevallen kunnen voordoen waarbij tusschen twee Correspondenten is bepaald geworden, dat degeen die de rekening ontvangen moet, wanneer hij Débet is, eenen anderen interest zal betalen, dan welken hij geniet wanneer hij Credit is. In bovenstaand model hebben wij de Rekening-Courant Model N°. 1 dienovereenkomstig gewijzigd, en zijn daarbij uitgegaan van het standpunt, dat Hamilton 5 % rente betaalt, wanneer hij Debet is, en 4 % rente geniet wanneer hij Credit is.

Nu spreekt het vanzelf, dat bij zulk een verschil in de berekening en vergoeding van rente, die rente van tijdperk tot tijdperk moet worden uitgerekend, dat wil zeggen, men moet van elke verandering in den stand der rekening nauwkeurig aanteekening houden, om van elke positie de rente te kunnen

uitrekenen tot op den dag dat die positie verandert. Deze bewerking nu vindt men in bovenstaand model aanschouwelijk voorgesteld.

Kolom 1 van dit model bevat den datum, waarop er eenige verandering in den stand der rekening plaats vindt.

Kolom 2, welke positie door die verandering verkregen wordt.

1o. Een *meerder* Debet (April 10 en 12).
2o. Een *minder* Debet (April 12 en 13).
3o. Credit *in plaats van* Debet (April 2 en 13).
4o. Een *meerder* Credit (April 13 en Mei 18).
5o. Een *minder* Credit (Mei 18).
6o. Debet *in plaats van* Credit (Mei 25).

Kolom 3. De verschillende sommen.
„ 4. De omschrijving.
„ 5. De rentedagen.
„ 6. De Debet-Rentecijfers.
„ 7. De Credit-Rentecijfers.

Als men nu alle posten in volgorde der vervaldagen in de Rekening-Courant heeft opgenomen, dan wijst die rekening natuurlijk ten slotte het Saldo *buiten* den interest aan. Om dien interest nu te berekenen, telt men de kolom der Debetcijfers op en deelt dit product door den standvastigen deeler van het Debet-Percent; handelt evenzoo met de kolom der Creditcijfers, en voegt het verkregen verschil van rente aan de eigenlijke rekening toe.

Doch hier stuiten wij op een bezwaar, dat zich bij de Rekeningen-Courant in dezen vorm lichtelijk kan voordoen, namelijk in betrekking tot die posten wier vervaldagen over den sluitingsdag der Rekening-Courant henenloopen.

Het is zoo, deze posten kunnen, hoewelzij nog niet vervallen zijn, toch in deze rekening worden opgenomen, en dan moeten de verder dan den sluitingsdag loopende vervaldagen tot den sluitingsdag zelven worden herleid, en de rente in tegenovergestelde reden worden vereffend; dat wil zeggen de Rentecijfers der Debet-sommen in het Credit, en die der Credit-sommen in het Debet, aanvangende met den laatsten vervaldag tot den vóórlaatsten, en zoo voort tot den sluitingsdag; maar dit vereischt zulk eene ingewikkelde bewerking, dat wij voor ons de voorkeur geven aan de manier om in de Rekening-Courant alléén de vervallen posten op te nemen, en de nog onvervallen onder aan de rekening „Pro Memoria" te noteeren.

Alsdan begint natuurlijk de volgende rekening met het saldo waarmede de vorige gesloten was, en vindt natuurlijk de rentevereffening plaats in de rekening binnen welker kring de posten vervallen.

Alleen in het geval dat men met iemand volkomen liquideerde, en het werkelijk saldo op een gegeven tijdstip moest worden opgegeven, zou bovengenoemde herleiding moeten plaats vinden.

Wij kunnen dus gerustelijk aanraden om tot oefening het Model No. 3 eens dienovereenkomstig uit te werken.

Verder moeten wij nog attent maken, dat deze manier van rentevereffening op geene andere wijze te bewerken is. Bij eene oppervlakkige beschouwing zou men toch allicht wanen, dat het te verkrijgen resultaat van rente veel gemak-

kelijker verkregen werd, door bij voorbeeld van Model No. 1 de Debet-cijfers door 7200 en de Credit-cijfers door 9000 te deelen.

Dat dit tot eene geheel valsche uitkomst zou leiden, is door een eenvoudig voorbeeld aan te toonen.

Neem aan dat A te *Londen* op 1 Juni Debet wordt *f* 12000.—, waarvan hij 1 Juli betaalde *f* 9000.— en 1 Augustus *f* 3000.—, dan vloeit hieruit voort, dat hij over *f* 12000.— 30 dagen rente moet betalen à 5 % dat is *f* 50.— en over *f* 3000.— 30 dagen à 5 % *f* 12.50, tezamen *f* 62.50.

Diezelfde rente wordt verkregen door de bewerking volgens Model No. 1, als namelijk het Debet- en Credit-Percent gelijk zijn, want dan komen

In het Debet *f* 12000 × 210 dagen = 2520000 Rente-cijfers,
In het Credit „ 9000 × 180 „ = 1620000 } 2070000 „
„ 3000 × 150 „ = 450000 }

7200/450000
f 62.50

Geheel anders is echter de uitkomst bij een verschillend Percent als men de onderscheidene cijfers door ieders standvastigen deeler deelt, want dan verkrijgt men

$$\frac{2520000}{7200} = f\ 350.—$$ Rente-Debet

en $$\frac{2070000}{9000} = \text{„ } 230.—$$ „ Credit.

Saldo *f* 120.— Rente-Debet,

hetgeen een verschil met de vorige berekening oplevert van *f* 57.50 in het nadeel van A te *Londen*.

Dit nadeel spruit daaruit voort, dat men over een alreeds op 1 Juli vernietigd bedrag van *f* 9000.— van dien datum af tot 31 December 5 % rente in rekening brengt en 4 % rente vergoedt, en ditzelfde doet van 1 Augustus tot 31 December over een op eerstgenoemden datum vernietigd bedrag van *f* 3000.—, zoodat over

f 9000.— die niet meer bestaan 180 dagen
en „ 3000.— „ „ „ „ 150 „ } rente à 1 % berekend wordt,

hetgeen volgens onderstaande berekening hetzelfde verschil uitmaakt:

f 9000 × 180 = 1620000
„ 3000 × 150 = 450000 } $\frac{2070000}{36000} = f\ 57.50.$

Ten slotte voegen wij hier nog bij, dat bij alle berekeningen van rente door middel van den standvastigen deeler de gewoonte bestaat, om alléén de Guldens met de dagen te vermenigvuldigen, van dit product al dadelijk de twee achterste cijfers af te ronden, *opwaarts* als zij 50 of meer zijn, en *benedenwaarts* zoo zij minder bedragen (38753 = 38800; 38743 = 38700), en ten slotte dan ook te deelen door den standvastigen deeler, waarvan men twee nullen heeft geschrapt.

COLUMBIA UNIVERSITY
0032053843
MSH 01426
NEH APR 25 1994

END OF
TITLE